

SİSER KADAR SEVDİK

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	
Söylenmeyenlerden.....	
Doğan.....	
Çiçeği Burnunda Komutan.....	
Kayıp Arkadaş.....	
Garzan'a Yolculuk.....	
İhanetin Yüzü.....	
Masum Çılgınlık.....	
Kuris.....	
Garzan'da Bir Sayfa.....	
Garzan'da 10 Direniş Abidesi.....	
Kısa Anlardan İzler.....	

ÖNSÖZ

Büyük umularla çıktılar yola. Geleceğe güzel bir yaşam bırakmaktı tek arayışları. Bu arayışta ölüm onları nerede, nasıl bulur hiç önemli değildi. Önemli olan özgürlük için, özgürlük yolunda onuruyla yaşamaktı. Künyeleri mezarları olmayacaktı hiçbirinin. Topraktan gelmişlerdi, özgürlük için toprağa karışacaktı bedenleri. Yarattıkları ise özgürlüğün kendisi olacaktı.

Tarihi yaratan isimsiz kahramanlar ordusuydu onlar. Birey olarak ön yapmak, adını yaldızlı harflerle yazdırmak değildi mücadele amaçları. Bir halkın bir ülkenin ismi, onuruydu esas olan. Anlatılanlar ise bir filmin kısa birkaç anıdır.

Yürekleri, bilinçleri adı özgürlük olan geleceğe takılı olsa da, bedenleri kobra mermilerinde, uçakların kazan bombalarında, tank pusularında ve hain bir kleşin bilinmez nereden gelen kurşunlarına takılacaktı.

Çıkarken Sipan'ın, Helkız'ın, Mereto'nun tepelerine kimisi Hizan'lı, Tatvan'lı, Norşin'li, Sason'lu, kimisi Bitlis'li, Batman'lı, Afrin'li, Siirt'liyim diyerek tanıtacaktı kendini, oysa düşerken toprağa hepsi Garzan'lı, Kürdistan'lı olacaktı.

Garzan halkının acılarıydı onları oraya çeken ve Garzan halkının umutları, özlemleri, fedakarlıkları ve cesaretleriydi onları korkusuz savaştıran.

Direnişleri kadar ihanetleri de yazılan bir ülkenin, Garzan yaylalarına ağız dolusu gülen küçük koçer kızının kırk örgülü saçlarına düğümlenmiş yürekleriyle “Yaşasın Özgürlük” oldu son sözleri

**Özgür Kadın Akademisi
Öğrencileri**

SÖYLENMEYENLERDEN

*Vurulup düştüm işte
Hem de şafağın o bitimsiz gürültüsünde
Gök ile deniz arasına sessizce çekilen
upuzun mavi bir ip üzerinde
Ve gitmek kadar uzun bir yolculuğun
rehbersizliğinde*

*Vurulup düştüm işte
Kanım üstüne yemin itsin diye halkımın nesli
Oysa kara örtüde bir delik değildi sevdam
Kimse duymaz o sıcak merminin
tenime değdiği anı
Atlar koşar, kuşlar uçar, yaprak düşer
ve birileri vurulur
Bense vurulmanın tezliğini yediremem
gençliğimin öyküsüne
Her söz bir ok gibi dalarken içime
Soğuk bir rüzgarın son dalgası çarpıyor
yüzüme
Kim inanır vurulma nedenimin
vuranın yaşamı olduğuna*

*Vurulup düştüm işte
bir ormanın kuytulduğunda
suyun akışında
ay altında
sessizce
Anama ya da analara selam söyleyin
Pamuk yanaklarında tebessüm görmektir
tek amacım*

ve vurulma gerekçem

*Vurulmak çözüm müdür diye soracak olursan eğer
Bin yıllık bir sırdır hala çözümlenmeyen
Özgürlüğün bedeli değil elbet
ama böyle başlamış herşey
Binlercesi bekler bu anı
yaşam tek amaçları olduğu halde
Kaldı ki vurulanlardır ölümü öldürenler
Vurulup düştüm işte
Tarih yazacak diye beklemiyorum
neden düştüğümü bilmeyenler
Aynı toprağı paylaştıklarımın
yabancı izlerini taşıyacaklar, lanetli
Bense hayallerimi devrederim şiirlerim gibi
Adı başka olsa da gülüşü aynı yoldaşlar
Gün güneşi kucaklarken anarlar beni
Ve yerime göz kırpar birileri yıldızlara
Bilirim vurulmak çözüm değil
Ama
eğer ömür bölünmüşse isyanlarla
bir bayrak gibi dalgalanırım alınlarda
hele suç hiç değil
Çünkü beni vuran kadar suçluyum bende*

Dorşin Poyraz

*

DOĞAN

***“Yüzünü göremem ama
sadeliğin aramızdaki sınırları kaldırır”***

Rüzgar, zamanın boşluğunda hiç kimsenin anlayamadığı bir öfkeyle esiyordu. Bulutlar sessiz akıyor ve acı aynı gürültüyle sürüyordu. Gül solmamış, ayrılıklar unutulmamıştı. Ve Kürdistan gurbetti hala. Mızrak ucu gölgesi değil üzerine düşen. Ömürler dizilmişti ona giden yolda. Her ömür Kürdistan’a açılan kapıdır. Beklemek ise bir neslin hükmüdür. Olgun başaklar gibi değil ama. Çünkü gençlerimiz kan üzerine yemin eder hala.

Taş duvarlı evin kapısında duruyordu. Kimi, ne zamandan beri bekliyordu ve ne zamana kadar bekleyecekti? Geçici bir yalnızlığın nöbetini tutuyordu sanki. Bekleyiş kadar sessizdi dudakları. Çünkü sadece rüzgarı dinliyor ve ona anlatıyordu sırlarını. O sırlar ki, yarımaların toplamıydı. O, yaşamışlığı ‘sır’ demişti.

Halı serili odanın süssüz, kireci yer yer dökülmüş duvarına yaslanarak oturdu. Kınalı saçlarından bir tutam alnının bir kısmını kapatıp, arkadaki örüğe karışmıştı. Yuvarlak yüzünde iki gamzesi her zaman gülen bir ifade verirken, alnındaki derin izler yaşamının zorluklarından bahsediyordu. O ise bekliyordu sadece. Dizlerine dayanarak oturan kız torunun saçlarını okşuyordu, incitmeden.

“Hoş geldin evimize. Duydum anlatacakların varmış” dedi.

“Doğan’ı tanıyordum” dedim birdenbire.

Eli küçük kızın saçları arasında dona kaldı. Tüm vücudu hareketsizleşti. Odadaki her şey susmuştu. O, nefes dahi almıyordu sanki. Gözleri bir yere takılı kaldı. Konuşmam mı gerekiyordu yoksa ben de bu sessizliğe sonsuza dek katılmalı mıydım?

“Nasılsınız?” diye sorduğumda, dünyanın en ağır ve çözülmesi en zor cevabını vereceğini bilmiyordum.

“Kürdistan nasılsa ben de öyleyim!” dedi.

Sesi öyle derinden ve gür geliyordu ki bir başka dünyanın insanı değildi ama, neden yabancılik duyduğumu anlayamıyordum. Acısı mıydı beni ondan uzak tutan?

“Oğlunuzu tanıyordum. Bizim için yeri doldurulamayacak arkadaşlardan birisiydi. Onun ailesini görmek bana onur veriyor” dedim.

“Oğlumun sizin gibi insanlar tarafından sevilmesi bizim için gururdur. Oğuldur, yüreğim yanar ama alnımız açıktır” dedi ve devam etti. “Bana Doğan’ı anlat, saatlerce hem de. Hiç durmadan. İyi dinlerim ben.”

“Birbirimiz hakkında anlatabileceğimiz çok uzun şeylerimiz yoktur aslında. Çünkü söz karşılamaz gerçeği.”

“Sen yaşadıklarının önünde eğilirsin, ben ise bilinmezliğe gözyaşı dökerim. Bu yüzden acım biraz da sırdır. Bu sırrın birazı bende birazı da Doğan’dadır. Doğan ki tarih olup sırrı ile düştü toprağa, bana onun acısını taşımak kaldı.”

“Acını paylaşıyoruz. Senin kadar olmasa da yüreğimizde yaradır vakitsiz gidenler” dedim.

“Bir kuyunun dipsiz karanlığını paylaşabilir misin? Karanlıktayım şimdi.”

Sustum. İpil ipil düşen bir yağmur sabahı hüznü çöktü aramıza. Ne desem tesellinin ötesine geçmeyecekti. Belki de ona yapacağım en büyük iyilik dinlemek olacaktı. Oysa dinlemek anlamaktır. Ruhta duyumsamaktır. Tane tane konuşarak devam etti.

“Ağlamak bir sonuçtur. Kör olmak ise bunun bir ispatı. Herşeyi yaratan doğa nasıl yok edileceğini de bilir. Sen ana değilsin belki ama bir ananın yüreğini anlayabilir, bir ana gibi yanabilirsin. Evlat acısı ülke acısına benzer, arkadaş sevgisine benzer. Bu nedenle beni dinlediğini bilirim, ben de seni dinlerim. Sanma ki acımı başka bir şeyden üstün tutarım. Üstünlük varsa eğer affet, cahilliğimden, tanımazlığımdandır.”

“Kürdistan’a ulaşma sancılarıdır bunlar. Hepimiz bir ucundan tutarız bu sevdanın. Kimimiz nazını, kimiz kahrını çeker. Ama bu sevdada cahillik yoktur. Çünkü Kürdistan bir erdeme yürüyüştür” dedim.

Gülümsedi ve sonra donuk bakışlarıyla tekrar dalıp gitti uzaklara. Pencereden sızan ışık küçük odayı iyice aydınlatıyordu. Perdesiz, boyasız demir çerçeveli pencereden inanılmayacak kadar koyu maviliğe bürünen gökyüzü görünüyordu. Küçük kız pencereden dışarı bakıyordu. İnsanın kendi yazgısını çizdiğini sandığı bu çağda kaderini dinliyordu. İki neslin acılarını ve kahramanlıklarını dinleyerek büyüyordu. Çünkü özgürlük bir tercih değil, onun için zorunluluktü.

Zincirini gören köle özgürlüğe yol almış demektir. Ana buruşmuş, nasırlı ellerini uzattı.

“Tut ellerimi, sıcaklığını duyayım. Yüzünü göremem ama sadeliğin aramızdaki sınırları kaldırır. Doğan’ımla aynı yolun yolcusu olanlar, Doğan’dır benim için. Sanma ki öfkeliyim. Öfke acıları dindirir. Ben ise ne pişmanım ne de öfkeli. Bekleye bekleye dizlerim çürüdü. Oysa dönmeyeceğini biliyordum. Doğan’ın gittiğini duyduğumda ağlamak kalıyordu bana. Şimdi gözümünden tek bir yaş akmaz, kurudu. Sizler için akıtacak gözyaşım kalmadı. Gözlerime perde indi. Yine de içim huzur dolu. O APO’ya layık oldu ve bize yol gösterdi.”

“Sana baktıkça Kürdistan gibi oluyorum. Ana, acılarını güç yapandır. Her yerde analardır önde giden. Güneş’e en çok onlar sahip çıkar şimdi. Acının büyüklüğünü anlarım, duyarım yüreğimde. Ona esir düşmemen sevindirdi beni” dedim.

Daha cümlelerim bitmemişti ki, yüzündeki gülümseme odanın havasını değiştirdi. Dağ meltemi geldi geçti yüzünden. Omuzları dikleşti.

“Doğan altı yaşındayken onun normal bir evlat olmayacağını biliyordum. İnsan tanımaz mı, bilmez mi yavrusunu. On yaşında koptu evden. Eve uğramaz oldu. gözü arkadaşlardan başkasını görmez, dili Başkan’dan ötesini söylemez oldu. On yaşında, daha dizimin dibindeyken anlamıştım onun benim olmayacağını. Abileri, ablaları, kardeşleri vardı, ama o farklıydı. Eğer acıya teslim olsaydım güzel kızım, gitmesine göz göre göre izin vermezdim. Şu an başım dik, alnım açık olmazdı. O Kürdistan için doğmuştu ve onun için yaşadı. Bu ne benim istemimle, ne de acılarımla oldu. Bu, bize bir mirastı sadece. Acım beni düşürmez, öfkelenmez. Aksine başım göklere erer. Gözlerime inen perde güçsüzlüğümdür, ama yüreğim dopdoludur. Onun APO için yaşadığını bilmek bir asır yeter onurlanmaya. Böyle bilesin. Bak, bu çocuklar Doğan’ın ve Doğan gibi yüzlercesinin hikayesini dinler. Farklı olacaklarını mı düşünüyorsun? Hepsi Kürdistan’ı şimdiden yaşar, yüreklerinde taşırlar. Buna ne ben engel olabilirim, ne de başka bir güç. Çünkü her yürek kendi yolunu çizer, hem de arkasına bakmadan. Bana ise beklemek kalır ve ufuklara dalıp dalıp bakmak” dedi.

Ağlayabilseydi yaşlar sicim gibi dökülürdü gözünden. Dudakları titriyordu. Ellerini birbirine bağlamıştı. İnce, zayıf bacaklarını topladı. Yüzü sakinleşmiş, söylenmesi gereken her şeyi söylemişti. Birbirimizi anlıyorduk. Suskunluk bir dil oldu aramızda. Onun acı dolu olduğunu düşündüğüm yüzünde şimdi başka bir ifade vardı. Onu izlemek, beni kendi cahilliğimle buluşturdu.

Bu nedenle hep derim ki, “*Kürdistan bir erdemdir.*”

İlk Gerilla

Soğuk bir kış gecesi idi. Her şey soğuğa eşlik edercesine susmuştu. Sessiz bir soğuk sürüyordu dışarıda. Dağlardan, o büyük kavganın sürdüğü yerlerden fırtınadan arta kalan rüzgarın sesi geliyordu kulaklarımıza. Toprak damlı evlerin duvarlarını yalayıp geçiyordu rüzgar. Yıldızlar ve gökyüzü yerlerinde miydi, bilmiyorum. Bacalardan yükselen duman ve yakılan tezek kokusu köyün her yanını sarmıştı. İçimde, bir şeyleri terk etmenin gücü ve aradığıma kavuşmanın sevinci vardı.

Gece bitimsiz gibi akarken, kısa aralıklarla kapı çalındı. Bu sesin tek muhatabı benmişim gibi ayağa fırladım. Beklediklerim gelmişti. Kısık lamba ışığının aydınlattığı odaya iki erkek arkadaş girmişti. Biri uzun boylu, diğeri orta boylu esmer, gülekti. İçeri girer girmez bana baktı ve gülümsedi. Selam sırası gelince

“Hoş geldiniz” dedi. Fazla konuşmaya gerek kalmamıştı. Arkadaş olmanın ilk avantajını yaşıyordum. Sanki yıllardır biriktirdiğim tüm sevgim dolup taşacaktı yüreğimden. Beni bu kadar heyecanlandıran arkadaşların güven veren cömertliği miydi yoksa, soğuk bir kış gecesinde

tanıştığım bu dünyanın beni çeken cazibesi mi?

“Gidelim” dedi.”Eğer hazırsanız tabii!”

Elbette ki hazırdım. Hem de yıllar öncesinden bu anı bekliyor gibiydim. Bin bir biçimde hayal edip, kurguladığım bu anın böylesine sessiz ve sade geçeceğini bilmiyordum. Her şey törensi bir havada sürüyordu. Köylülerin konukseverliği, gerillaların büyüsellği ve benim şaşkınlığım...

Kapı açılınca yüzüme sert bir rüzgar çarptı. Dağ soğuşuydu bu. Tahmin ettiğimden daha çetin bir dünyaya geldiğim hissini duyumsadım, içim üşüdü. Gideceğimiz yer nasıl bir yer diye düşündüm birden. Beni bu düşünceye iten soğuğa karşı korunma istemiydi. Yabancıysa olduğum bu dünyada beni nelerin beklediğini bilememek, bir yandan gerilla olmanın heyecanını yaşatırken diğer yandan da adını koyamadığım ve söylemeye de çekindiğim bir korku yaratıyordu.

Orta boylu olan arkadaş önümde yürüyordu, diğeri ise en önde yol açıyordu. Ben ise onların ayak izlerine basarak yürüyordum. Rüzgar bir tokat gibi çarpıyordu yüzüme. Gözlerimi açmakta güçlük çekiyordum. Önümde yürüyen arkadaş sanki tüm düşündüklerimi biliyor gibiydi. Üşümenin hangi hallerde neler düşündürdüğünü iyi biliyor olmalıydı ki, hemen kefiyesini çıkarıp, bana uzattı.

“Sağ ol istemiyorum” dedim. İhtiyacım olduğu halde almadım. Çünkü benim yüzümden o da kefiyesiz kalacaktı.

“Ben alışkınım. Sen soğuk alırsın, al bir şey olmaz” dedi.

İkinci bir itirazı yapmadan aldım.

“Adın ne” diye sordu.

“Daha isim bulmadım. Ama Rojin olsun istiyorum” dedim.

“Tamam. Adın Rojin. Artık bir gerillasın. Benim adım da Doğan. Bizde önce isim paylaşılır” dedi, gülümseyerek.

Sıcak gülümsemesiyle içime, tarifi imkansız olmayan ama sözcüklere de sığmayan bir mutluluk doğdu. Geçici ya da sahte değildi duyumsadığım. Bir çocuk gibiydim. Dağın sihirli dünyasına girmiştim artık.

Kar ayaklarımın altında gevrek gevrek eziliyordu. Her adımında sanki değişen yaşamını soluyordum. Başlangıcın bilinmez olmasına rağmen. Bilinmezlik kaygı getirir her zaman. Ardi arkası kesilmeyen ve cevabı bilinmeyen sorular insanın içini yiyip bitirir.

“Nereye gidiyoruz?”

“Noktaya, arkadaşların olduğu yere.”

“Çok arkadaş var mı orada?”

“Tahmin edemeyeceğin kadar” dedi ve anlatmaya başladı. Henüz kendime bile sormadığım ve sormadığım sorulara cevap veriyordu. İleride bu soruların cevaplarını arayacağımdan emin konuşuyordu. Söyledikleri kış soğuşunda ılık bir meltem gibi esiyordu içime. Bana sadece dinlemek kalıyordu. Bunları nereden biliyordu, nasıl anlıyordu, yıllar sonra anlayacaktım. Ama o gece kampa ulaşınca kadar, gerilla yaşamımın ilk yıllarına yetecek bilgiyi aldım.

O, tüm yaşanmışlıkların süzgeci gibiydi. Tecrübeleri bir ırmak kadar akışkandı. Yıldız altında, donmuş kar soğuşunda, sıcak sohbet eşliğinde ulaştığımız kampta ayrıldık. Vedalaşmadan, teşekkürümü almadan gitmişti. Sonradan, gerillanın vedalaşmak gibi bir adetinin olmadığını öğrendim. Vedalaşmak gerillada yoktu. Yokluk ile varlık arasına ölüm girse bile.

...

İkinci görüşmemiz yine bir alandan başka bir alana geçiş anında oldu. Ama bu sefer yaşam farklılığının ürkekliğini değil, benzerliğin samimiyetini kazanmıştım. Tatvan’dan Mutki alanına geçiyorduk. Doğan arkadaş kuryemizdi. Sonradan öğrendiğime göre Garzan’ın ilk kuryesiymiş.

Yürüyüş anında yine moral veriyor, konuşuyor ve en zor anlarda yardımcı oluyordu. Onu,

bende bıraktığı izi gibi gördüm. Hatta onun daha farklı yönlerini de tanıdım. Coğrafyayı ayrıntılı tanınması, arkadaşlarla olan diyalogundaki saygınlığı, emekçiliği. Yol boyunca bıkmadan, usanmadan bize meyve topluyordu. Doğadan nasıl faydalanacağını iyi biliyordu ve doğayla aralarındaki o gizli uyumu tüm arkadaşlarıyla paylaşabiliyordu. Onunla her karşılaşmamız bir eğitim gibi geçiyor ve ben kendimi hep sorgulamak zorunda hissediyordum.

Mutki'den Sason'a doğru geçerken yine o kuryemizdi. Kışı Sason'da beraber geçirmiştik. Bu süre içinde onu daha iyi tanıdım. Neden bu kadar sevildiğini çözmeye çalıştım. O, insanın tüm korkularını kendinde yenmişti. Buydu çevresine güven veren. Olması gereken ve yaşanan arasındaki uçurumu fark edince insan, ilk gözüne çarpan davranışlar buna dair oluyor. İşte Doğan arkadaş insanın yaşayabileceği korkuların bir çoğunu kendisinde yenmişti. Bunu yaşamın her alanında hissettiriyordu. Mesela yoldaşlarına bağlılığını yüzlerce kez ispatlamıştı. Onunla her yere gider, her mevzide çatışır, hatta ona gelen mermiye doğru atılabilirsin. Hırçın akan bir nehirde önce o geçer, soğuk havada önce o korunacak yer bulur, yaşama adapte olanlarla en çok o tartışır. Yaşamı sevmenin yöntemini öğretirdi. Bunları hep yapıyordu ve bu, onun için yaşam biçimi haline gelmişti.

Doğan arkadaşın arkadaşlara bağlılığının büyüklüğü düşmana olan tepkisinden geliyordu. Düşmana ve onun yarattığı kişiliğe öylesine intikam duyuyordu ki, bu onu inatçı kılıyordu. Güleç yüzünde öfke, asi çizgilere dönüşmüştü. Onu "Ser hışk" lakabını almaya kadar götürmüştü. Ağzından düşmeyen bir tek cümlesi vardı, "Her şey arkadaşlık için."

Karargahta geçirdiğimiz kış aylarında arada bir sohbetlerimiz oluyordu. Ama unutamadığım bir anısı hala dipdiri durur hafızamda.

Ovada halk çalışmalarında olduğum dönemde Batmanlı bir aile bana radyo hediye etmişti. O yıllarda radyo sahibi olmak, oldukça lüks sayılıyordu ve bugünkü gibi her arkadaşta radyo bulunmazdı. Karargahta kaldığımız süre boyunca karargah komutanından tüm arkadaşlara kadar, herkes radyomu istedi. Sadece Doğan arkadaş istememişti. Bir gün ona,

"Sen neden istemiyorsun?" diye sordum.

"Eğer ben radyoyu istersem, sen verirsin. Ama ben almak istemiyorum. Çünkü ona en az benim kadar senin de ihtiyacın var" dedi.

Onun bu tavrından sonra hiç kimse radyomu istemedi. Karargahtan ayrıldığım gündü. Radyoyu ona vermek istedim, kabul etmedi. Israrımdaki kararlılığımı görünce reddetmedi.

Son Görüşme

Helkız'a gidiyorduk. Değişmez mekanımıza doğru yol alırken, güneşten önce Helkız'a ulaşmaya karar vermiştik. İki bölük Golaf'ta eylem planlaması için buluşmuştuk ve oradan beraber ayrılıyorduk. Yine bir hareketlilik başlıyordu. Gerillanın aşına olduğu ama hep ilkmiş gibi yaşadığı o eylem heyecanı sarmıştı herkesi. Bu heyecan hiç eksilmezdi ve herkeste bir başka çeşit yaşanırdı. Eylem, her sohbetimize, tartışmamıza konu oluyordu. Başarı, inisiyatif, zorluk ve yoldaşlık... Tahmin edilenler ve edilmeyenler yanında bir de sürprizler vardı savaş ortamında. Anılardan silinmeyen, hafızalara büyük harflerle yazılan izler de bu sürprizlerdir.

Golaf'ı arkada bırakırken, onu bir daha görüp göremeyeceğimi bilemediğim için, dönüp arkama baktım. Karanlıkta bile aynı heybetiyle sessiz görünüyordu. Bizleri uğurluyordu sanki. Neden Helkız'a gittiğimizi o iyi biliyordu. Çünkü '94 operasyonlarını o da en az bizim kadar zorlu geçirmişti. Ve inanıyorum ki, o da en az bizim kadar istiyordu bu acımasız yönelime bir cevap vermeyi. İşte bu yüzden sanki ayrılmamıza sevinliyordu. "Hoşçakal Golaf" dedim yavaşça. Duysun istedim. Yıldızlarla buluşmuş zirvesine son kez bakıp patikanın keskin virajını döndüm.

Sabaha doğru, daha şafağa dair izler yokken Helkız'a ulaştık. Çakıl taşlarının ayaklar

altında çıkardığı sesler dışında çok sessizdi her yer. Helkız'ın ağaçsızlığına hep kızmışım. Volkanik bir dağ olması suçunu hafifletiyordu ama yine de ağaçsız bir dağ tercihim olamazdı. Sason'un en yüksek dağlarından Helkız. Öyküsünü hep merak etmişimdir. Adı bir genç kızı çağırıyordu bana. Sonradan öğrendiğime göre bir padişahın kızı varmış, adı Helkız'mış. Sevdiğiyle evlenmesine izin verilmeyince, onlar da bu dağa kaçmış. Padişah adamlarını göndermiş. Helkız ele geçmemek için kendisini uçurumlardan atmış. Ne tuhaf! Bu öyküyü daha öğrenmemiştim ki, Helkız adında bir arkadaşımız çatışmada cephanesi kalmayınca kendisini aynı uçurumlardan atmıştı.

Tarihimiz, uçurumlardan kendisini atan kadınlarla doludur. Bese'den, Helkız'dan, Beritan'a kadar. Arada daha ismini sayamayacağım kadar kadın, uçurum saklamış yüreğinde. *Her kadının bir uçuşu vardır*. Bazıları kayalıklardan atar kendilerini, bazıları ise hiç tereddüt etmeden pimini çeker bombasının. Ölümü sevmek değildir bu. Onurlu yaşamın tercihidir. "Teslim olmaktansa parçalanmayı yeğlerim" demektir. Kaldı ki bu da, yaşama dair en güzel duyguların taşınmasından doğar.

Helkız'ın kuzeyinde Mereto, güneyinde Gamika, bir yanında Sason, ve çevresi korucu köyleriyle çevrilmiştir. Helkız'a gitmek zor olduğu gibi kalmak da bir o kadar zordur. Hele orada eylem yapmak daha zordur. Çünkü alanı korucular tutuyordu. Onlar hem araziye hakimdi hem de kraldan daha kralcıydı. Helkız volkanik bir dağ olduğu için fazla geniş değildir. Bu nedenle tepeyi kim tutarsa çatışma boyunca avantaj ona geçiyordu.

Tepecilerimiz tepeye ulaşır ulaşmaz, düşmanın bazı tepelere konumlandığını fark etmişlerdi. Sabaha kadar yürümüş olmanın yorgunluğunu daha atlatamadan düzenleme yapıldı ve hızla çatışma düzenine geçildi. Bölükler tepelere ayrıldı. Takımlar ve timler biçiminde mevzilendi. Çatışma sırasında tüm arkadaşların güvenliğinde ve savunmasında olan bir yerde ise hasta, savaşa yeni katılmış arkadaşlarla birlikte bölge komutanı ve çatışma koordinesi olan Dılgeş arkadaş kalıyordu. Ben ve kısa bir süre önce İstanbul'dan Parti'ye katılmış olan doktor arkadaş da, yaralanma olduğunda olay yerine gitmek için bekliyorduk.

Saat yediye geliyordu. İnceden inceye bir kar yağıyordu. Fırtına yoktu ama rüzgar üşütüyordu. Ateş yakmış, çevresinde daire oluşturmuş, kahvaltı yapıyorduk. Tam bu sırada tüm mevzilerde çatışmalar başladı. Çok uzakta olmayan mevzilerden ardı arkası kesilmeyen mermi sesleri geliyordu ve biz hangi duygularla kahvaltı yapıyorduk! Yapıyorduk demek yerinde olmaz. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Moralsiz değildik ama, böylesi anlarda en büyük morali, arkadaşların yanında savaşmanın vereceğini biliyorduk. Onun ötesi avuntudur ve bunu herkes bilir. İşimiz zordu bu yüzden.

Grup sorumlusu Doğan arkadaş çok durgun görünüyordu. Ateşi karıştırıyor, yüksek sesle konuşuyordu. Mermi seslerini duymamak için özel bir çaba sarf ediyordu sanki. Doğan arkadaş savaşkanlığı ve cesareti ile tanınıyordu. Böylesi anlarda sanki hep en önde olması gerekiyormuş gibi hissettiğinden dolayı arkada kalınca duygusal olarak yıpranıyordu. Gözleri uzaklara dahiye. Bazen ayağa kalkıyor, yüzünü mermi seslerinin geldiği yöne çeviriyordu. Onun bu durgunluğu tüm arkadaşları etkiliyordu. Çünkü Doğan arkadaş girişkenliği, atikliği ve sevgi dolu davranışlarıyla tüm arkadaşların sevgisini kazanmıştı. Olduğu her yerde model gibiydi. Ondan öğrenecek o kadar çok şey vardı ki! Bu nedenle onun sevindiği, üzüldüğü şeyler hepimizi çok etkiliyordu.

Gün öğleye kavuşuyordu. Kar aynı tonda ve aynı hızda yağıyordu. Çatışma sesleri gittikçe artıyordu. Dılgeş arkadaş tüm mevzilerle bağlantı kuruyordu. Hepsisi çok iyiydi. Çatışmanın akşama kadar sürmesi gerekiyordu. Gecenin inanılmaz avantajından faydalanarak geri çekilecektik. Daha kendimizi düşünmeye vakit bulamadan, noktamızın karşısında duran tepenin arkasındaki uçurumlardan üç asker sızmalı bir şekilde çıkmış, tepenin zirvesinde duruyorlardı.

Tepedeki yabancı görüntüyü ilk Doğan arkadaş görmüştü. Önce onların arkadaş olabileceklerini düşündük. Ancak bu yön ne mevzilere yakında ne de orada arkadaşların olabileceğinden Dılgeş arkadaşın haberi vardı. Askerlerin o uçurumu çıkıp tepeyi tutacaklarını hiç tahmin etmiyorduk. Daha ne olduğunu anlamadan Doğan arkadaşın,

“Yere yatın!” diye bağıışı çınladı kulaklarımızda. Ancak bizi uyardığı gibi kendisini yere atmamıştı. MG3’le yapılan taramada kafasından yaralanmıştı. Arkasındaki koca kayalığa çarpıp, yere yığıldı. Nokta bir anda kıyamet gününe döndü. Ne yana baksam yere düşen arkadaşlar, barut kokusu, ardı arkası kesilmeyen mermi sesleri ve uyarı bağıışları... Ateşin kenarına düşen iki arkadaş baktım. Yapacak hiçbir şeyin olmadığını anladığımda inleyen bir arkadaşın yanına gittim. Yarası hafifti. Bir yandan arkadaşlarla ilgileniyor, diğer yandan uzaktan uzağa Doğan arkadaş bakiyordum. Ona yaklaşamıyordum. Doktor arkadaş ilgileniyordu. “Demek yaşıyor” diyordum doktorun onun yanında geçirdiği her dakikada.

Yaklaşırsam kötü sonu görecekmişim gibi düşünüyordum. Onu hep ilk gördüğüm hali ile anımsamak istedim. Biliyordum ki kötü sahneler hiçbir zaman unutulmuyor ve bizler en acı veren anları daha çabuk hatırlar, hatta hep o anı anımsarız. Doğan arkadaş yaralı hali ile değil, güleç haliyle sonsuza dek hatırlamak istiyordum. Birden doktor arkadaş bana dönerek, “Yardım eder misin?” diye seslenince, gitmek zorunda kaldım.

Alnından aldığı yaradan sızan kan, yanağından boğazına doğru sızıyordu. Bizi duymuyordu, konuşamıyordu da. Sadece inliyordu. Hem de daha önceden duymadığım bir acıyla. Belki de Doğan arkadaş hiç yakıştıramadığım için bana yabancı geliyordu bu inleme. Yüzünde de yabancı bir ifade vardı zaten. Donmuş mu desem, acılı mı, öfkeli mi? Bilemiyorum. Ama şunu iyi biliyordum ki Doğan arkadaşın insana huzur veren, insanı heyecanlandıran bakışı, ifadesi değildi bu.

Bazı arkadaşlarımız vardır, bunlar, sanki bakışlarıyla, davranışlarıyla etkili olmak için dünyaya gelmişlerdi. Ve her davranışı başkalarına güç vermek, örnek olmak için yaparlardı. Kendisi için istemek, beklemek ya da dar bir dünyaya tikanıp, kalmak yoktur onların yaşamında. Bu yüzden onlar gidince bizden de bir parça gider gibi olur. Çünkü onlar emekle girmişlerdi yüreklere, oradan çıkmaları da bir o kadar zordu. Sesini duymamak için kulaklarımı tıkamak istedim. Bakmamak için başımı gökyüzüne kaldırıyor, yüzüme düşen birkaç kar tanesinin eriyip, gözyaşıma karışmasını bekliyordum. Ağladığımı kimse görsün istemiyordum. Hele Doğan arkadaşın görmesini hiç istemiyordum. İki arkadaş şehit düşmüştü ve Doğan arkadaş yaralıydı. Çok duygusallaşmışım. Soğukkanlı olamıyordum. Ne yapacağımı dahi bilmiyordum.

Bu arada Dılgeş arkadaş bir grup arkadaş düşmanın ateş açtığı tepeye gönderdi. Olup biteni kısaca anlattı ama şehitleri ve Doğan arkadaşın yaralandığını onlara söylemeye cesaret edemedi. Herkesin iyi olduğunu, bir arkadaşın yaralandığını söylemişti. Doğan arkadaşın yaralandığını ve diğer arkadaşların şahadetlerini söylese arkadaşların ne denli olumsuz etkileneceklerini iyi biliyordu. Arkadaşlar kısa sürede tepeyi ele geçirdiler. Cihazda tekmil veriyorlardı. İntikam saldırısı yaptıklarını, çok kayıp verdirdiklerini söyleseler de rahatlayamıyor, acımızı dindiremiyorduk. Dılgeş arkadaş sürekli bize bağııyor, “Doğan’ı kurtarın!” diyordu. Düşmandan kayıp ne kadar çok olursa olsun, bizim için önemli olan arkadaşlarımızdı. Onlar yeri doldurulamaz boşluklar yaratır. Öldürerek değil, severek yaşamı yaratıyoruz. Sevgiden giden bizden gidiyordur. Yerini ölümlerle değil, yine ancak sevgiyle doldururuz.

Çatışmadaki arkadaşlara hiçbir şey yansıtmamıştık. Çünkü herkesi etkileyecekti ve çatışmada istenmeyen sonuçlara yol açabilirdi. Bu nedenle sadece çatışma sonrasına değil, geri çekilme bitinceye kadar söylememeye karar verdik. Doğan arkadaş dört arkadaşla birlikte noktanın beş-on dakika yukarısındaki mağaraya götürdük. İnlemesi hiç dinmiyordu, iki arkadaş yanında kaldı ve biz de hızla noktaya indik. En zoru Doğan arkadaşla vedalaşmaktı. Onunla ilk

tanıştığımızda da vedalaşmadan ayrılmıştık. Belki o tekrar karşılaşacağımızdan emindi ama ben bilmiyordum. Gerçi savaş koşullarında neyin, ne zaman olacağı belli değildir. Bazen yıllar öncesinde ayrıldığın arkadaş ile nice tehlike ve yaşanmışlık ardından tekrar görmenin heyecanını yaşarken, bazen de iki saatlik bir uzaklıkta ayrılık -hatta yan yana bile- gelebilir.

Onunla yine vedalaşmayacaktım. Yaşamayacağından emin olmama rağmen bunu yapmayacaktı. Ona gideceğimi söylemeden ayrılmalıyım. Son kez, kana bulanmış yüzüne baktım. İstemediğim halde ona veda ediyordum. Bu gencecik beden hangi hayaller ve idealler uğruna savaştı. Neler düşlüyordu, nasıl yaşıyordu ve bir mermi ile nasıl uçtu tüm emekler. Yaşadıklarının yüceliğinin yarımılığına mı üzüleyim, yoksa yaşanmamışlığına mı? Göz yaşlarım artık kaygısızca akıyordu. Aklımdan Doğan arkadaş gibi vakitsiz düşen kaç arkadaş geçiyordu. Hepsi biraz Doğan'dı. O bir çok yoldaşın güzelliğini aynı anda kendisinde toplamıştı ve acısını büyük kılan da oydu. Onunla birlikte vakitsiz gidenlerin güzelliklerinin de gitmesiydi. Daha fazla kalmanın bir anlamı yoktu. Her zaman birbirimize söylediğimiz gibi “Görüşürüz” dedim. Doğan arkadaşla söylemişim, ama bana diğer arkadaş cevap verdi. Gülümsedim. Hiçbir zaman cevapsız kalmıyordu ve unutulmuş olmuyordu yaşam. Boşluk hemen dolduruluveriliyordu.

Kızgınlıkla, öfkeyle, dinmez bir acıyla noktaya koşarak indim. Acele etmeliydim. Çünkü çatışma sesleri azalmıştı, arkadaşlar her an noktaya dönebilirlerdi. Onlar ulaşmadan önce noktada olmalıyım. Doğan arkadaşın yokluğunu nasıl açıklayacağımızı bilmiyordum. Böylesi anlarda arkadaşları dört gözle bekleyen odur ve savaşa dair en heyecanlı sahnelerin anlatılacağı arkadaş da Doğan arkadaşdır. Adım gibi emindim ki, noktaya gelen her arkadaş önce onu soracaktı. İyi bir yalan bulmalıydık.

Hava ağır ağır kararıyordu. Güne beraber başladığımız iki arkadaş aramızda yoktu ve Doğan arkadaş yaralıydı. Güneş kayar gibiydi dağların ardına. Her şeye rağmen yaşamın sürdüğüne dair izler taşıyordu bu hüzünlü akşam. Havanın kararmasıyla birlikte gruplar gelmeye başladı. Yorgunluğun aktığı gözler ıslık ıslık. Hepsi gün boyu yürüttükleri o çetin mücadeleyi anlatmak istiyordu ve ben hepsini dinlemek istiyordum. Savaşı başka bir açıdan paylaştıysam da onları dinleyerek o heyecanlı anları da paylaşmak istiyordum. Belki de gün boyu yaşadıklarımı unutmak istiyordum. Dılgeş arkadaş uyarı yaptı,

“Arkadaşlar acele edin. Geri çekilme alanımız oldukça uzak. Hemen yola koyulmalıyız” dedi. Hareket saati gelip çatığında, cevabını beklemeden sordukları “Doğan arkadaş nerede” sorusuna şimdi ayrıntılı bir cevap bekleyerek soruyorlardı. Vereceğim her cevabın yalan olduğunu hemen hissedeceklerini iyi biliyordum. Ben de arkamı dönüp “bilmiyorum” diyordum.

Sonra şehit düşen iki arkadaşın yokluğu fark edildi. Dılgeş arkadaş sert bir komutla,

“Bazı şeyleri öğrenmek zorunda değilsiniz. Örgütsellik diye bir şey var herhalde. Çabuk askeri düzene geçin, gidiyoruz” dedi. bu uyarı üzerine kimse soru sormadı.

Düşman bulunduğu yeri tahmin ediyordu. Çevremize çember pusu atmıştı. Saatler ilerledikçe çemberi daraltıyordu. Planladığımız yola girer girmez bir pusunun içinde olduğumuzu anladık. Yolumuzun yönünü aşağı doğru kaydırarak ve çok ağır yürüyorduk. Öncüler hem yolu keşfediyorlardı hem de önümüzde pusu olup olmadığını kontrol ediyorlardı. Bu nedenle beş dakikada kat edeceğimiz yolu yarım saatte alıyorduk. Hiç hesaba katmadığımız şey ise, arkadaşların mağaranın önünden geçerken, Doğan arkadaşın sesini duyacak olmalarıydı. İçeriden Doğan arkadaşın bağıışı ve inleme sesleri geliyordu. Arkadaşlar o kadar ağır yürüyorlardı ki, mağarada inleyen sesin Doğan arkadaşla ait olduğunu anlıyorlardı. Artık saklayacak bir şey kalmamıştı. Sesi duyan, yönetimin yanına koşuyor,

“Doğan arkadaş da götürelim” diyordu. Ağlayanlar, mağaraya gitmek isteyenler oldu. ama Dılgeş arkadaş hiç kimsenin sırasından çıkmasına izin vermiyordu. Diyebilirim ki o yarım saatlik yürüyüş tüm arkadaşlara işkence gibi gelmişti ve gün boyu aldıkları moral bir anda uçup,

gitmişti.

Doğan, büyük ve karanlık mağarada, kendinden geçmiş bir halde inerken, biz çatışmada hafif yaralanmış arkadaşlarla birlikte oradan uzaklaşıyorduk. Ardımızda unutulmaz anıları ve güzel yoldaşları bırakarak gidiyorduk. Karanlık ne gözyaşımızı saklayabiliyor ne de acımızı dindiriyordu. Doğan arkadaşın kısa bir süre sonra şehit düşeceğine emindik, sadece bekliyorduk. O anı görmediğimiz için hepimiz biraz olsun şanslı mı sayılırdık, bilemiyorum. Ama Doğan ve diğer arkadaşları kaybettiğimiz için ve acılarını paylaşarak hafifletemediğimiz için de şanssız sayılırdık.

Yoldaşın sevgisini paylaşmanın onuru kadar, onun yokluğunu doldurma çabası da değerlidir. Çünkü o biraz ben, biraz da Kürdistan'dır.

Anlatan; Rojin Amed

Doğan arkadaşına ithafen

*Birlikte söylenmiş bir türkü
Yalnızlaşmaz
Büyütür yüreklerimizi
Nereden geldik
Ve yol aldık birlikte
“etkili” denilebilecek hiçbir
etkili sözcük gelmiyor aklıma
“Duygulu” denilebilecek
duygulu sözcük de gelmiyor aklıma
seni ve sizi görüyorum
gerçek sizi
granitten bir kaya gibi sert
ve elleri tetikte
seni ve sizi görüyorum
gerçek sizi
insan olduğunun ayırında
ve “tanrılara” isyan gücünde
hiç büyük söz etmeye gerek yok
sen gerek duymadın büyük laflara
nasıl yanar gerektiğinde verdiğin
kesin karar
artık bir savaşçıydın
belki on sekiz-on dokuz yaşında
sonra ihanete mezar oldu
tetikteki parmağın
ne bir nesile
kendini kahraman göstermek için*

*sen hep sade ve sevgili insandın
bilincindeydin savaşmak zorunda
olduğunun
ve açıldı senin için de zindan kapıları
dağları solumuştun oysa
sen yine sade ve sevgili insandın
ne yazsam
hakaretmiş gibi yakıyor elimi
dağlıyor yüreğimi
çünkü sen en çok böyle şeylere
düşmandın
sen sade ve sevgili insan
sen tanrının öldüğü yerdin
ve sen sevgili yoldaşım
yaşadıkça insan yeryüzünde
tanrının öldüğü her yerde bizimlesin
yani sade ve sevgili insan
olmayı öğrendiğimizde
birlikte söylemişizdir bu türküyü
dünya sensiz değil
seni kazanmış bir dünyayız şimdi
(...)*

*

ÇİÇEĞİ BURNUNDA KOMUTAN

***“Helin başına geleceklerden habersiz
salına salına bize doğru geliyordu.”***

Zoverser dağından indiğimizde komutansız ve hepimiz görevsizdik. Mangadaki arkadaşların hepsinin komutan olması çalışmalarında fazla bir sorun çıkarmasa da, mangamız adına bir muhabatın olmaması ufak tefek sorunların büyümesine yol açıyordu. Günlük işlerimize pratik çözümler buluyorduk ama, içimizden Dilan arkadaş bu duruma daha çok daralıyordu. Kaldı ki komutansızlığın yol açtığı bu durum fazla uzun sürmeyecekti. Çünkü bölge komutanımız Dılgeş arkadaş, hiç zaman kaybetmeden uyumlu(!) bir yönetim arkadaşı seçecekti.

94 yılının son aylarıydı. Ordumuzda bir çok gelişme yaşıyordu. Eyaletin konumundan dolayı bu gelişmeleri geriden takip etmek zorunda kalıyorduk. Bu bizim açımızdan bir dezavantajdı. Değişimlerden ve gelişmelerden uzun bir süre haberdar olamıyorduk. Yaşadığımız sorunlar bir yenilenme ihtiyacını gerektiriyordu. Ancak bunun nasılına ilişkin cevabı çok geç alıyorduk. İşte başımızdan geçen bu olay da yoğunlaşmış çelişkilerin çözümsüzlük noktasındaki bir zaman diliminde geçti.

Bölgedeki tüm komutan bayan arkadaşlar çeşitli nedenlerden dolayı görevden alınmış, yoğunlaşma amacıyla karargaha çekilmişti. Bu yoğunlaşmadaki amaç, kendine ve yönetim tarzına özeleştirel bakma, pratikten sonuç çıkararak bir varolan tarza tabi olmaktı.

Ancak evdeki hesap çarşıya uymamıştı.

Uzun zamandır, bölge komutanımız Dılgeş arkadaşın yönetim tarzından rahatsızlık duyan bayan arkadaşlar, rahatsızlıklarını ve eleştirilerini nasıl dile getireceklerini bilemiyor; bunu, itiraz,

ani ve anlamsız çıkışlar biçiminde gösteriyorlardı. Tepkilerimizin bir sonuca ulaştığı söylenemezdi. Ama Dılgeş arkadaşın bize danışmadan aldığı her kararı ve bizim hakkımızda yaptığı her yorumu kabul etmediğimizi ifade ediyorduk.

Karargah için belirlenen noktaya ulaşır ulaşmaz komuta sorunumuzu bize danışmadan, görüş ve önerilerimizi almadan, kendince yöntemlere başvurarak hızla çözdü. Erkek arkadaşlarla olan diyalogunda ki ölçüsüzlüğünden dolayı eleştirdiğimiz Adife'yi seçti. Hemen hemen tüm bayan arkadaşların Adife ile çelişkileri vardı ve fazla sevilmezdi. Onun komutan olması demek, Dılgeş arkadaşın söylediği her sözün anında uygulanması anlamına geliyordu. Bu nedenle Adife'nin komutan olmasını engellemek için elimizden gelen tüm girişimlerde bulunduk. Soluğu Vedat arkadaşın yanında aldık.

Önderlik sahasından yeni gelmiş olmasının heyecanının yanı sıra kadın ordulaşmasına ilişkin gelişmeleri de iyi biliyordu. Bu ise, Vedat arkadaşın diğer erkek arkadaşlara oranla bizi daha çok dinleyip, anlamaya çalışmasını sağlıyordu. Böylece kaygılarımızı ona anlattık ve Adife'yi istemediğimizi söyledik. Vedat arkadaş,

“Kendi komutanınızı kendiniz seçin. Siz bir kadın ordususunuz. Böylesi bir hakkınız var” dediğinde, bu hakkı en iyi şekilde kullanacağımızdan kim şüphe duyabilirdi ki.

Bir ordu kuralını, kaldı ki çok farklı amaçlarla gerçekleştirilen bu yöntemi kendimize göre esnettik. Tabii bu, yaşadığımız sorunlara karşı doğru çözüm yöntemini bulamamaktan kaynaklı bir sonuçtu.

Vedat arkadaş, Dılgeş arkadaş Adife'nin komutan olmaması konusunda ikna edince, Dılgeş arkadaş da,

“O zaman Dilan arkadaş komutan olsun” demiş.

Vedat arkadaş aynı sabırla onu, bize müdahale etmemesi konusunda ikna etmeye çalışmış. Vedat arkadaşın işi hepimizden daha zordu. Dılgeş arkadaş ikna etmek dünyanın en zor işiydi. Bu arada Vedat arkadaş zor durumda bırakmamak için bizim de kendimize hızla bir komutan bulmamız gerekiyordu. Bahar arkadaş potlarıyla ve saflığı ile meşhurdur.

“Ben olamam” dedi.

Dilan arkadaş Dılgeş arkadaş tarafından tercih edildiği için onun ismi hiç geçmedi. Ruken arkadaş saftı. Köylü kurnazlığı karşısında direnme gücü gösteremeye bilirdi. Ben hiç olamazdım. Biz efil efil komutan ararken, Helin başına geleceklerden habersiz karşıdan salına salına bize doğru geliyordu. Aradığımızı bulmuştuk.

“Helin!” dediğimde, Bahar,

“Gor mın uygune” dedi.

Dilan arkadaş onun çok yeni olduğunu söyleyince Ruken arkadaş,

“Daha iyi ya. Biz de böyle bir şey arıyorduk” dedi.

Helin yeniydi. Onu rahatlıkla

yönlendirebilirdik. Yönetim toplantılarında olup biten her şeyi bize aktarırdı. Kısacası bu yoğunlaşma süreci boyunca Dılgeş arkadaşın üzerimizde kuracağı tüm baskıdan kurtulmak için Helin arkadaş biçilmiş bir kaftandı.

Helin'i çağırıp, ortamıza oturttuk. Etrafını öyle sarmıştı ki, nefes bile alamıyordu zavallı. Daha önce hiç komutanlık yapmadığı için komutanlığın cilvelerini bilmiyordu. Bu nedenle onu ikna etmek daha kolay oldu. Üstelik istiyordu da. Ona her konuda yardımcı olacağımızı, onu hiçbir çalışmaya katmayacağımızı söyledik. Bu söz onda büyük güven yarattığı kadar, hiçbir çalışmaya katılmama gibi cazip teklifi reddedeceğe benzemiyordu.

Gerilla yaşamının diline, davranışına ve üslubuna yabancıydı. Küçük burjuva bir ortamda büyümüştü ama tam olarak küçük burjuva da denilemezdi. Belki onu Dılgeş arkadaş sevdirmeyen yönü de buydu. Özentili olmasıydı. Ona,

“Dilgeş arkadaşına beni komutan seçtiler de” dedik. Sonra onu Dilgeş arkadaşın vereceği tepkilere karşı hazırladık. Tahrik olmayacak, kırılmayacak ve kızmayacaktı. Çünkü o bizim komutanımızdı. Dilgeş arkadaş daha önce hiç reddedilmemiş ve ona karşı gelinmemiş olmanın rahatlığıyla yeni komutanı beklerken Helin’i karşısında bulmuştu. Helin arkadaştan bu sahnenin ayrıntılarını defalarca dinleyip, kahkahalara boğuluyorduk. Dilgeş arkadaşın en hoşumuza giden cümlesi ise,

“Bunlar beni çıldırtmak istiyor!” diye söylenmesiydi. Ama olan olmuştu bir kez, kendi komutanımızı seçmemizi kabul etmişti. Helin arkadaş ile aynı yönetim çalışmasında bulunmaya kendisini alıştırmaya çalışıyordu. Vedat arkadaşın sık sık,

“Arkadaşların iradesidir, yeni olabilir ama onu eğitiriz” dediği sohbetler gittikçe sıklaşmıştı.

Helin arkadaş bizim istediğimiz her şeyi yönetime aktarıyor, yönetim toplantısında konuşulanları da bize anlatıyordu. Her toplantı sonrası mangamızdan kahkahalar yükseliyordu. Dilgeş arkadaş, Helin arkadaş,

“Onları odun toplamaya gönder, iş yaptır” diyormuş. Bizim hakkımızda söylediği her şeyi öğreniyor ve ona karşı günlük politika üretiyorduk. Tabi kurnazlığımız uzun sürmedi. Bir gün Bahar’ın potlarının başımıza iş açacağını biliyorduk ama bu kadar erken olmamalıydı. Hele de Dilgeş arkadaşın üzerimizdeki hakimiyetinden biraz olsun uzaklaşmışken. Mutfaktan yemek alırken bir erkek arkadaş,

“Dilgeş arkadaşına komplo yaptık. Helin’i bilerek komutan yaptık” demiş. Bu haber ona öyle hızlı ulaşmış ki. Zaten Dilgeş arkadaş çoktandır bizim bir işler karıştırdığımızdan şüpheleniyormuş ama netleştiremiyormuş. Böylece emin oldu. Esmer yüzündeki gerginlik günden güne gitmeye başladı. Sertliğin yerini yumuşak bir ifade aldı.

Bu arada Helin arkadaş artık bizimle resmi olmaya başlamıştı. Toplantılarda olan biteni aktarmadığı yetmiyormuş gibi, manga sohbetlerinde ve bire bir tartışmalarında, yavaş yavaş Dilgeş arkadaşın ne kadar iyi, kadını düşünen ve anlayışlı bir arkadaş olduğunu söylemeye başlamıştı. Hatta kendi aramızda konuştuklarımızın Dilgeş arkadaşına aktarıldığından dahi şüpheleniyorduk. Kaldı ki bu şüphelerimizde de yanılmamıştık.

Böylesi bir durumda daha politik davranmamız gerekiyorken biz, Dilan arkadaşın Helin’e olan tepkilerini bastırmakla meşguldük. Dilan arkadaş öfkesine fazla hakim olamayıp, Helin arkadaşına sık sık çıkışıyordu. Bu durumlara en tarafsız kalan ise Adife’ydi. İçten içe Helin’in bize yaptıklarına sevindiğinden emindik. Zaten Adife de bir süre sonra sorunlu olduğu için örgütten atıldı. Ruken arkadaş ise Helin arkadaşın değişebileceğine dair inancını hiç değiştirmede.

Peki Helin’deki bu dönüşüm birden bire nasıl oldu? Dilgeş arkadaş yönetim çalışması başladığında Helin’i dışladığı için, Helin arkadaş doğal olarak bizim yanımızdaydı. Sonra olan biteni anlayan Dilgeş arkadaş taktik değiştirip, Helin’e değer vermeye başlamış. Bir iki güzel söz, anlayışlı bir iki davranış ile bizim Helin’i kandırmış. Hatta ona daha büyük komutanlıklar vaad edince, bizim Helin saf değiştirdi. Böylece büyük hayallerle seçtiğimiz komutanımız Helin arkadaş bizim denetimimizden çıkmış oldu.

“Ne yapalım?” diye uzun uzun düşündük. Sonunda taktik değiştirdik. Her şeye itiraz etmeye başladık. Amacımız Helin’i çözümsüz bırakıp, yönetim çalışmalarından itiraz ettirmektir. Hiçbir yöntem işe yaramadı tabii. Toplantıda görevden almak istedik, bu sefer de Vedat arkadaş kabul etmedi.

“Onu siz seçtiniz” dedi. öylece bireysel tepkiler için örgütsel yöntemler kullanmamayı öğrenmiş olduk. Yine kadında gelenekselliğin, erkekte de egemen zihniyetin çok parçalayıcı ve mutlaka çözümlenen olması gerektiğini, yoksa özgürleşen yeni birey yaratılamayacaktı. Başaran devrimciler de olmayacaktık.

KAYIP ARKADAŞ

“İster tan kızzılığına elini uzatacak kadar yakınlık, ister akşamın hüznünü doyasıya içmek için batı... Ne fark ederdi ki, sonuçta her yer kayıptı ve her yerde rüzgar yalnızlığı okuyordu”

Baharı hatırlatan kuş cıvıltıları ince bir yankı buluyordu kulaklarımda. Şiddetsiz esen rüzgar kokusuz ve sessizdi. Yapraklar arasında sızan güneşin ilk ışınları geceyi sakın geçirenler için yüzünü dönüp gülümsemek, sabahın sunduğu ilk şanstır. Tenime değen sıcaklık bedenimin tüm yorgunluğunu harekete geçiriyordu sanki. Başımı yaprak gölgelerinden kurtarıp, güneşin daha çok sızdığı bir iki santim yana kaydırdım. yorgunluk yanağımdan boynuma ve hatta ayaklarıma kadar, bir nehir gibi akıyordu.

Doğanın insanı kendinden geçiren mucizesini gözlerimi açsam kaybedecekmişim gibi hissediyordum. Bu an hiç bitmesin istiyordum. Unuttuklarım ve unutacaklarımla. Unutulmuşluğum ve yalnızlığımla... Sadece bedenimin bir yanındaki sıcaklık ve diğer yanındaki soğuklukla sonsuza dek kalmayı istiyordum. Hiçbir şeyi düşünmeden, duymadan, ağlamadan, gülmeden... Öylece, göz kapaklarımdan yarattığı o küçük karanlık dünyada, sonsuzluğun boşluğunda kalmak. Öncesiz ve sonrasız. Belki de ölmeyi istiyordum. Ölümün kol gezdiği, nefesinin bir an solunduğu o korkunç anlar gibi değil. Sessizce, hiçbir öfke ve nefret duyurmadan. Kimsede acı uyandırmadan gelmeliydi. Güneşin bedenime sızdığı an mı bana ölümü çağırıyordu? Güzellik ölümü çağırır mı? Uçları yaşamının gizli diyalektiği işliyordu. İyi ki böylesi duygulara fazla yabancı değiliz.

Yüzlerce kez tadılmış olan bu duygunun hangi biçimini görsek, biliriz nereden ve nasıl gelmiş. Şu an yaşadığım ise ölümden dönüp, yaşamın en sade görüngüsünde kendini kaybetmektir. Ya da yaşamı yeniden yakalamaktır.

İyisi mi size her şeyi baştan anlatmak. Yoksa bu düşüncelere nasıl vardığımı anlamayacaksınız. Her gün, başımızdan geçen bir çok olayda, biraz tanıdık biraz da yabancı duygular yaşarız. Ama hepsinde de olayın sonunda yaşananlara başka anlamlar yükleriz. Sanki daha önce böyle bir şey olmamış, ne buna benzer bir olay yaşanmış, ne de böylesi öyküleri duymuşuz gibi oluruz. Sadece o an yaşanmışlıklarımızın ve duygularımızın derinliğindeki ayrıntıların refleksleriyle hareket ederiz. Oysa o anda yaptığımız her şey bilinçlidir ve yılların birikmiş tecrübesinin bir sonucudur. Bunları bilmediğimiz demeyeceğim, bilip de hatalara gerekçe yapmadığımız için olay anları her şeyden bağımsız ele alınır. Tıpkı başımdan geçen ve beni derinden etkileyen bu olay gibi.

Sonbahar ağır ağır ilerlerken ve daha kış çökmeden dağlara, yılın son eylemleri planlanıyordu. Doğa uzun bir sessizliğe çekilmeden önce yapılması planlanan eylemler, o yılın başarısının bir göstergesi olmasa da, hem moral vermesi hem de rutin bir çalışma olması itibari ile planlandı.

Hazırlıklar yapılıyordu. Herkeste bir koşuşturma başlamış, gidiyordu. Eylem günü yakınlaştıkça görevlendirmeler de eyleme katılım biçimine göre yapılıyordu. Eyleme en önde gidecekler kısa ve yorucu olmayan çalışmalara katılırken, diğer arkadaşlar daha zorlu ve uzak görevlendirmelere katılıyorlardı. Ben ise eyleme katılmayacağımı bazı malzemeleri getirmek için

görevlendirildiğimde anladım. Uzak ve tehlikeli bir göreve gitmek benim için eylem sayılırdı ama eyleme katılmadığım için herkesin eyleme katılmadığında yaşadığı burukluğu da yaşıyordum. Tehlikeli bir göreve gidiyor olmam teselli anlamına geliyordu ki, bu, benim eyleme katılmama üzüntümü uzun tutmadı.

İki erkek arkadaşla birlikte hava kararmadan yola koyulmuştuk. Grupta tek bayan olmak ben de ufak-tefek rahatsızlıklara yol açıyorsa da, arkadaşların yardım edeceğine olan inancım tamdı. Zaten her zorlu yürüyüşe ve uzun görevlere arkadaşlara duyduğum güvenle koyulurum. Gruptaki arkadaşları tanıdığım söylenemezdi. Aynı ortamı paylaşımımız uzun bir süreye dayanmadığı ve onların görevlere yaklaşımını bilmediğim için, görevin nasıl geçeceğini tahmin edemiyordum. Her şeye rağmen zorlu olana gidiş benim kendime koyduğum sınırları biraz daha aşmam anlamına geliyordu. Her gün biraz daha zor olanı aşmaya doğru gidiş olmalıydı benim için. Ancak bu şekilde bana ait olmayan sınırlardan kurtulabilirdim.

Gerillada fazla eski sayılmazdım. Ama yine de kendimi yaşamın ırmaksı akışına bırakacak kadar tanımıştım. Keşfettiğim tüm güzelliklerin yanı sıra, keşfedeceklerimin heyecanını da dipdiri tutuyordum yüreğimde. Bu nedenle eyleme katılmadığım için diğer arkadaşlar kadar üzülmüyordum .

Karanlık, bir ağ gibi örmüştü yeryüzünü. Bulutların öbek öbek olmuş gölgeleri karanlığı daha da karartırken, kuzeyden esen rüzgar ile bir dağılıyor, bir toplanıyorlardı. Gece gökyüzünde sakın geçemediği gibi, yeryüzünde de sessiz değildi. Böylesi gecelerde yol nasıl bulunur, taş nasıl geçilir, patika nasıl kaybedilmez hala öğrenmiş değildim. Öğrendiğim tek şey gerillada görmenin sadece gözlerle olmadığıdır. Ayaklar toprakla konuşmayı öğreniyordu zamanla. Patikadan dışarı atılan ilk adımı hissedip dönen ayaklara gözlerin bir yardımının olduğu söylenemez. Bu, herkesin kazanabileceği bir yetenek miydi, yoksa insanın doğayla ilişkisinde bir diyalog mu? Bunun ince ayrıntılarını ben de öğrenecektim zamanla, her gerilla gibi. Arkamda yürüyen arkadaş,

“Bir gerilla sessiz yürümelidir. Toprağa yavaşça bas!” dedi. Sanki ne düşündüğümü biliyordu. Belki de böylesi anlarda herkes aynı şeyleri düşünüyordu, kim bilir! Bende yavaşça,

“Tamam” dedim. Ama bunun nasıl yapacağımı bilemiyordum. Toprakla konuşmak bu olsa gerek. Tempoyu düşürmeden, düşme korkusu yaşamadan ve ses çıkarmadan yürümek, toprağın dilini çözmekten geçiyordu. Bunu yapamadığım anlarda sanki yaşamın en hayati gereğini yapmamış gibi hissediyor, daralıyordum. Ama sonra yeni ve farklı şeyler öğrendiğim için - yapamamam bile- kendimi iyi hissediyordum.

Dar vadinin uçurumlu patikasından boğaza çıktığımızda bitişikmiş gibi duran köy ışıkları gördüm. Yolumuzun uzunluğuna bakılırsa köyleri geçecektik. Ancak tahminimden emin olmak için sordum,

“Köylerden geçecek miyiz?”

“Evet, ama oraya ulaşmadan önce geçmemiz gereken çok tehlikeli bir cadde var. Orayı atlatabilirsek yolumuzun kalan kısmını kolay aşarız” dedi. Tam da “Nasıl bir tehlike?” diye soracaktım ki, arkamda yürüyen arkadaş,

“Caddeden geçeceğiz. Her gece caddeye pusu atılıyor” dedi. Sonra önemdeki arkadaş,

“Mesafeli gideceğiz. Ben önde sen de benim arkamda. Aramızda en az üç dört metrelik bir mesafe olmalı” dedi ve derin bir nefesten sonra ekledi,

“Eğer pusuya düşersek, geldiğimiz yöne doğru koşar, uygun bir yerde bizi beklersin” dedi.

“Tamam” dedim heyecanla. O an, sanki bir eylem anıydı. Aynı heyecanı duymamak mümkün değildi.

“Uygun bir yer” deyimini çok yaygındı arkadaşlar arasında. “Uygun bir yerde konumlanın, uygun bir saatte yola çıkın, uygun bir yerde saklanın, uygun bir yerde bekleyin” ve buna benzer onlarca cümle kullanılır. Şimdi bana da söylenmişti. Ama neydi, neye göre, kime göre uygun

bilemiyordum. Söylediği ilk cümle çok dikkatimi çekmiş ve bana daha yapılabilir gelmişti; geldiğimiz yöne doğru koşmak.

Yürümeye devam ediyorduk. Adımlarıma gösterdiğim hassaslığı artık çevreme de göstermeye başlamıştım. Öyle ki bazen koşarken, bazen başımdan mermiler uçuşurken, pusuya düşerken ve vurulurken hayal ediyordum kendimi. Nefesimi, sesimi kontrol edeyim derken, onlarca kez pusuya düşmüştüm aslında. Yabancılığın ve tecrübesizliğin kaçınılmaz bağımlılığı, beni hep kızdırmıştır. Bunu aşmanın tek yolunun denenmişleri ve hataları tekrarlamadan öğrenmek olduğunu bilmek ile bir çocuğun duyduğu merakı bir anda yaşıyor olmak da ayrı bir duygudur tabii...

Önümde yürüyen arkadaşın itinalı davranışlarını takip ediyordum. Onun yaptığını yapmak, bana sınırlı fayda sağlasa da, pusuya düştükten sonra, davranışlarına bakıp aynısını yapacağım kimse olmayacaktı. Ve o zaman kendi kendimle kalacaktım. Nedense içimi kaygı dolduruyordu ve yapamayacağıma dair hisler geliyordu. Başaramayacağıma dair düşüncelerin daha ağır basması nereden kaynaklanıyordu, bilmiyordum. Oysa yaşamım boyunca istediğim her şeyi yapabildiğimi, her sorunun üstesinden gelebildiğimi kendime defalarca ispatlamıştım. Bu kaygının nedenini bir türlü bulamıyordum.

Garip bir korku vardı içimde, adını koyamıyordum. Gece sanki kara, dipsiz bir delikti ve her şeyi yutacaktı. Eyleme gidemediğim için mi böyle hissediyordum, yoksa ilk kez bu kadar küçük bir grupla uzun ve tehlikeli bir göreve gönderildiğim için mi, çözemiyordum. Belki de geleceğe dönük bir histi bu. Tehlikeyi hissetmek olağan olana hakim olmayı gerektirir. Benim gibi acemilerin kaygıları korkularına karışınca en küçük bir olay bile içinden çıkılmaz bir hale döner. Yersiz kaygının ve güvensizliğin neden olduğu korkunun, beni, yapabileceğimin de arkasına düşüreceğinden şüphem yoktu. Çünkü bu hep böyle olmuştur. Kaygılarımız ve korkularımız bizi yapabileceğimiz en basit davranışlardan ve başarabileceğimiz en küçük işlerden dahi alıkoyar, sakarlaştırır. Oysa ki soğukkanlılık, zamanı iyi kullanmayı sağladığı gibi doğru olana dair karar vermede avantaj sağlar.

Bir mermi patlasa! Kaygıların kaynağında patlayan mermiler değil, onun sonucunda gelişecek olan durumun bilinmemesiydi yatan. Mesela nasıl savaşılacağını iyi bilememekti. Ve ben, tecrübesizliğimin gerilla yaşamımı bu kadar kısa sürede bitirmesine izin vermemeliydim. Daha yaşayacağım o kadar çok şey vardı ki; acısıyla, tatlısıyla, zorluğuyla, savaşıyla. Düşünmesi bile yüreğimi sızlatıyor, gözlerimi yaş dolduruyordu.

Kızdığım ya da istemediğim ölüm değildi, vakitsiz gelen erken ölümdü. Her şeyde olduğu gibi ölümde de ‘erken’, beraberinde yarımalar getiriyordu. İşte yüreğimi sızlatan, beni kendime acır bir hale düşüren buydu. Yoksa tadılmış duyguların olgunlaştırdığı yürek, her şeyi karşılamaya hazırdır. Tıpkı önümde ve arkamda yürüyen arkadaşlara hakim olan sakinlik gibi. Neyse! ‘Her şey olacağına varır’ deyip, kendimi gecenin sessizliği içine bıraktım.

Önemde yürüyen arkadaşın davranışlarında bir farklılık hissettim. Daha ağır yürüyor ve etrafına daha sık bakıyordu. Kolunu arkaya doğru uzatıp, yavaş işareti yaptı. Yine ses çıkardığımı düşünürken, o bana dönüp, “sus” dedi. Konuşmamıştım. Ya da konuşmamam, meraklı sorularımı ardı sıra dizmemem için yapmıştı. “Tamam” dercesine başımı salladım. Nefesimizi tutmuş, karanlığı dinliyorduk. Sessizlik dahi sessizdi sanki.

Karşılıklı yamaçlardaki ağaç hışırtıları dışında hiçbir şey duyulmuyordu. Vadinin caddeye açılan kısmı oldukça dardı. Sık olmasa da dalları gökyüzü ile buluşacak gibi olan ağaçlar, vadiyi esrarengiz kılıyordu. Her ağaç gölgesinin vadiye düşürdüğü gölge karanlığı zifir yapıyordu. Adımlarımızı biz dahi duymuyorduk. Önümdeki arkadaş bana dönerek, işaret parmağıyla vadinin iki tarafını gösterip, sessizce,

“Oradalar” dedi. Gözlerimi kısıp, gösterdiği yere dikkatlice baktım. Ama hiçbir şey

göremedim. ‘Coğrafyanın ayrıntılarına aşinalıkla görmüştür’ diye düşündüm. Kaldı ki bu da, gerillanın saymaya yetişemediğim başka yeteneklerinden biriydi ve bu bir sırdı.

“Dönelim” diye işaret etti. Biz tam dönüyorduk ki, gecenin sessizliğini art arda atılan mermiler bozdu. Havada uçuşan mermilerin bize doğru atıldığına bakılırsa, onlar da bizi görmüştü.

“Kaç!” dedi önümdeki ve ardım sıra bağırdı, “Hiç durmadan kaç!”

Kendisi ne yapacaktı. Onu bırakıp gidemezdim. Yaralanabilir, düşebilirdi. Ona, “Sen de gel çabuk!” dediysem de, daha şiddetli bir sesle,

“Sana koş diyorum! Bekleme!” dedi. Bu bir talimattı ve benim uygulamam gerekiyordu. Talimatına uymamakla, onun yapacaklarına engel olabilirdim. Bu nedenle ardıma bakmadan koşmaya başladım. Gürültü yaparak, düşerek, kalkarak ama hep koşuyordum. Arkamda yürüyen arkadaşın önümde olduğunu düşünerek ve ona yetişme istemiyle koşuyordum.

Önümü gördüğümü söyleyemem. Ama birilerinin varlığından emin bir şekilde gidiyordum. Ya da öyle olmasını istiyordum. Vadinin sonuna geldiğimde hangi yöne doğru gideceğimi bilemedim. “Uygun yer burası olabilir mi?” diye düşündüm. Diğer arkadaşı göremiyordum. Mermi sesleri hala geliyordu. Arkama baktım, ne koşan birinin ayak sesleri vardı, ne de bir çağırış.

Nefesimi düzenleyemiyordum. Aşırı heyecan tüm kaygılarımı alıp, götürmüştü. İçimde sürekli, karma karışık konuşan o ses artık susmuştu. Sadece yolu düşünüyordum. Doğru yönde miydim, bilemiyordum. Yine de sağa saptım. Geldiğim yoldan dönmek istiyordum. İnsanın bir kez yürüdüğü bir yoldan dönerken yol kaybetmemesi oldukça zordu. Çünkü manzara ve yön ile yol bulunuyordu. Sık sık dönüp, arkama bakıyordum. Dağlar, ağaçlar yabancı gelmiyordu. “Bu yoldan gelmiş olabiliriz” diye düşünürken, içimden bir ses yolu şaşırdığıma dair bağıırıyordu. Kaybolmanın da bir tehlike olduğunun bilincine varmamıştım. Sanki nereye gidersem gideyim onlarla karşılaşabilirmişim gibi geliyordu. Yoksa öyle rasgele koşar mıydım? Vurulmak, yaralanmak, ele geçmek bir tehlikeydi de kaybolmayı neden düşünemiyordum?

Mermi sesleri duyulmuyordu artık. Tabii başka seslerde... Mesela “heval” diye çağıran bir ses gelmiyordu. Arkadaşlardan gittikçe uzaklaştığımı hissediyordum ve bu his beni, geçen her dakikada daha da kaygılandırıyordu. Yorgunluğun sınırında olduğumu anladım. ‘Uygun bir yer burasıdır’ deyip, beklemeye karar verdim.

Büyük bir ağacın köküne dayanarak oturdum. Dinlenmeye başladım. Kulağım, hızla koşan ayak seslerine kilitlenmişti. Yakınlardan gelen değil, derinlerdeki sesleri duymaya çalışıyordum. Bazen yaprakların küçük bir hışırtısını dahi arkadaşların seslerine benzetiyordum. Yorgunluğum vücudumdan ayaklarıma akıyordu. İnce bir sızı duyuyordum, yerini tespit edemediğim başka ağrıları da vardı. Ama şimdi tüm yorgunluğumu ve ağrıları duyumsamıyor olmamın bir nedeni vardı. Arkadaşlardan kopmuş olmanın ve ne yapacağını bilememenin kaygısı.

Zamanın ne kadar geçtiğini bilmiyordum. Saatim vardı ama karanlıkta göremiyordum. Arkadaşları beklerken saatler mi geçiyor, dakikalar mı ayırt edemiyordum. Yerimden kalktım, patikanın üzerinde durup, geldiğim yöne doğru bakmaya başladım. Kimse gelmiyordu. Tıpkı kıyılarda bekleyen kadınlar gibiydim. Dalgalar kıyıya vururken, rüzgar yalnızlığı köpüklerle anlatırken, onların gözleri uzaklara dalar ve beklerler. Bazen gelinmeyeceğini bildikleri halde beklerler. Ben ise gelineceğinden şüphe duyarak bekliyordum. Yine de ‘geç kaldılar’ diye geçirdim içimden.

Yolumun yanlış olduğunu, bulduğum yerin ‘uygun yer’ olmadığını, buranın geçtiğimiz yer olmadığını biliyordum. Ama nedense kaybolduğum düşüncesini seslendirmekten çekiniyordum. Bunu kendime itiraf edemiyordum. Biraz daha zamana ihtiyacım vardı. İleri saatlerde geleceklerine dair umudum vardı hala. En azından şafak sökene kadar beklemeliydim. Sabah ise

kim bilir neler olacaktı. Tahmin edemiyordum. Pusunun atıldığı alana kısmi bir operasyon düzenlenebilirdi ve ben operasyon sahasının içinde kalabilirdim. Olabilecekler üzerine düşünürken, en kötüsünden ele almak beni paniğe sokuyor, soğukkanlı düşünmeme engel oluyordu.

Oturdum, biraz daha beklemeye karar verdim. Sanki beklemek dışında yapacak başka bir alternatifim varmış gibi. Aynı ağaca dönüp, yine ağacın o koca gövdesine dayanarak oturdum. Sessizlik öyle ağırdı ki, hiçbir ses duymuyordum. Gelmeyeceklerinden emindim. Yanlış yolda olsam bile, arkadaşlar beni bulamadıklarında ters yöne de bakarlardı. Ararlardı, seslenirlerdi. Eğer kendileri gelemezse bile başka arkadaşları aramak için gönderirlerdi. Bölüğü harekete geçirirlerdi.

Gelmemelerinin nedenleri üzerinde derinlikli ve gerçekçi düşünmeliydim. ‘Kurtulabilmişler mi?’ sorusunu hiç sormuyordum kendime. Şehit veya yaralı olabilirlerdi. Onlar da benim gibi, bu ıssız gecenin ortasında, yalnız başına önündekini veya arkasındakini bekliyor olabilir. Yardıma ihtiyaçları da olabilir. Bunları düşünmek canımı daha da sıkıyordu. Onları beni ararken ve kurtarıırken düşünüyordum. Onların da başından kötü bir şey geçmiş olabileceğini göz ardı etmek, bencilce bir duyguydu. Kaybolduğum ve aranmadığım düşüncesinde netleşince yamacın yukarılarına doğru çıkmaya karar verdim.

Sabahı yükseklerde karşılamak gerillanın vazgeçilmez kuralları arasındadır. Günün kızılığını yükseklerden izleyince, o gün her şey bizim denetimimizde geliyor ve biz, kolay ulaşılmayan yerlerde olmanın şansını yaşam hakkı olarak kullanıyoruz. Bu, hükmetme istemi değil, doğayla yapılan gizli bir antlaşmadır.

Yamacın yukarılarına doğru çıktım. Daha fazla yürüyemeyeceğimi anlayınca, bu kadar yüksekliğin bir kişi için yeterli olduğuna karar verip, ellerimle uyuyacağım yeri düzelttim. Sonra, ağrıların çepeçevre sardığı bedenimi toprağa uzattım. Kaygılar uyumama engel olduysa da, kaybolduğumu ve yalnızlığımı kendime itiraf edince, göz kapaklarım kendiliğinden kapanıverdi. Şimdi ise gözlerimi açmak istemiyordum. Sanki açsam, bütün korktuğum şeyler karşımda bir bir sıralanacaktı. Gözlerim kapalıyken sihri bozulmamış bir öyküde gibiydim.

Güneş gittikçe toprağı, havayı ve bedenimi ısıtıyordu,. Göz kapaklarımın engel olamadığı aydınlığa ağlamak istiyordum. Ne yapacaktım; ne araziye tanıyordum ne doğada yaşamayı biliyordum ne de savaşın bir tarafı olarak savaşmayı. Durumumu idare edecek, dengeleyecek hiçbir pozitiflik yoktu. Sadece istemlerim vardı. Silahımı yanımdan hiç ayırmamıştım. Elimi uzattım, bıraktığım yerdeydi. Kuş cıvıltıları gittikçe gürültüye dönüşüyordu. Güneşin yakıcılığı rüzgarın hızını kesmişti. Sadece ağaç dalları arasından sessizce geçerken birkaç kuru yaprağı düşürüyordu.

Gözlerimi açtığımda sık bir ormanın, kalın sık dallarının kapladığı bir yamaçtaydım. Dağın doruğu mavi gökle birleşmiş, öyle uzak görünüyordu ki. Aşağısı ovalıktı. Sonbaharın sarılığına direnen yeşilin her türlü en canlı haliyle duruyordu. Onun da ötesinde mavi bir pusa bürünmüş dağlar görünüyordu. İnsanı masal ülkelerinin ortasında gibi hissettiren bu manzara ile daha önce hiç karşılaşmamıştım. Ya da doğanın büyüklüğü ve güzelliklerinin farklılığıyla daha yeni tanışmıştım. Daha önceden bu manzarayı görmemiş olmam, farklı bir arazide olduğum anlamına geliyordu. Kaldı ki dün gece uzun bir yol kat etmiştik. Dağın bir ucundan karşıya bakınca farklı boğaza çıkınca farklı bir manzara ile karşılaşıyordu insan. Kim bilir kaç saat yürümüştük ve kaç bin manzara değiştirmiştik.

Köyler çok uzaktaydı. Köylülerin büyük bir çoğunluğunun yurtsever olmadığını biliyordum. Hatta bazı ailelerin ajanlaştırıldığını daha partiye katılmadan öğrenmişim. Çoğunun düşman safında olduğu köylere inme tehlikesini göze almayacaktım. En iyisi olduğum yerde kalıp, arkadaşların beni bulmasını veya tesadüfen de olsa buradan gelip, geçirmelerini

bekleyecektim. Ama en esasta kendimi korumayı esas alıyordum. Çünkü beni bulmaları fazla uzun sürmeyecekti. Böylece yaşamımı riske atmamalıyım.

Saate baktım, yediyi gösteriyordu. Acıktığımı hissettim. Karnımı doyurma gibi küçük bir ayrıntıyı unutmuş olsam da, palamut ağaçlarının altında olmak büyük bir şanstı. Erzak sorunumuzun olmadığı dönemlerde fazla tercih edilmezdi. Bana kestaneleri hatırlattığı için her zaman zevkle yiyordum. Bazen kızgın közlerin içine atıyor, bazen de çiğ yiyordum. İçinde bağımlılık yapan bir şeyler olsa gerek, yedikçe yiyelim geliyordu. Tadı acı olsa da.

Bir avuç palamutla kahvaltımı yaptıktan sonra, arkadaşları bekleyebileceğim, onlar bu yoldan geçerken veya beni ararken onları görebileceğim bir yer bulmalıyım kendime. Çevrede gezmeden önce etrafımı iyice kontrol edip, dikkatlice gözlemem gerekiyordu. Bazı köylüler gerilla görür görmez, düşmana haber veriyordu. Bazıları arkadaşlarla saatlerce sohbet ediyor, hatta koyunları arasından en besili olanını ve çıkınlarındaki en büyük ekmeği armağan ediyorlardı. Nasıl bir köylüye rastlayacağım ise şans sayılırdı. Kaldı ki beni tek başıma görmeleri daha büyük bir tehlike arz edebilirdi.

‘Sabah sabah kafam iyi çalışıyor’ diye düşündüm. Her şeyi planladım; yemek, halkla ilişkiler, düşman. Sadece arkadaşlara ulaşma konusunda herhangi bir çözüm bulamadım. Bu da benden bağımsız gelişebilecek bir konu olduğu içindi. Nasıl ki ben, günlük yaşamımı örgütlemek için çözümsüz kalmıyorsam, arkadaşların da çözümsüz kalmayacağından emindim. Bundandır ki bir yanıla huzurluydum. Bugün, noktaya gruptan kimse dönmeyince veya yalnızca ben dönmeyince, neler yaşandığını ayrıntılı öğrenmek için olay yerine, olayın olduğu çevreye gelinir, hatta köylülere sorulur. Bu inancı yitirmemeliydim. Kaldı ki umudumu yitirmem için hiçbir neden yoktu.

Çevremde ne var ne yok diye bakmak için yerimden kalktım. Bacaklarım, kolum, belim öyle ağrıyordu ki, sanki tonlarca dayak yemiştım. Silahımı bin bir zorlukla koluma astım. Kolumu ince bir sızı sardı. ‘Ne olmuştu böyle bana?’ diye düşündüm. Sadece biraz koşmuş ve birkaç (!) kez düşmüştüm. Diz kapaklarımda ve avuç ayalarımnda yaralar oluşmuştu. Ağır ağır yürümeye başladım. Vücudum ısınınca ağrılarım hafifliyordu.

Eylül ayının hüzünlü şarkısı çökmüştü ormana. Ağaçlar ve otlar hala yaz aylarını hatırlatsa da, kuzeyden esen nem kokulu rüzgar ılık ılık çarpınca yüzüme, son baharın sihri çözülüyordu. Uzak dağlar gri bir hüzne dönüşmüştü. Onun da arkasında gök ile birleşmiş, daha yüksek, maviye çalan dağlar bir deniz havasında bakıyordu insana. Gök yıkanmış gibi berrak ve maviliği her zamankinden daha maviydi. Daha çekiciydi. Ufukta öbek öbek toplanmış bulutlar görünüyor, ama kısa bir süre sonra dağılacağa benziyordu.

Kayalıklı arazilerde ve sık ormanlarda çeşmeler çok olur, diyordu arkadaşlar. Bir çeşme bulunca hem susuzluğumu giderecektim, hem de çeşmeler uğrak yerler olduğu için arkadaşları görebilirdim. Bir çeşme bulmalıyım. Aşağı mı insem, yukarı mı çıksam, doğuya mı gitsem batıya mı? Karar vermek zor olmadı. Yukarılarda çeşme olma ihtimali zayıftı. Çünkü kayalıklı arazide suların süzülüp, yamaçlarda yeryüzüne çıktıklarını okulda öğrenmişim. Aşağı doğru gitmeliydim, ama ovaya yaklaşımadan. Doğu-batı ayırımına gelince, koşarak geldiğim yöne, ki bildiğim tek yön buydu, gitmeyecektim. Tek seçeneğim kalmıştı. O da güneydoğuya doğru gitmekti.

Rüzgara karışmış kokular geliyordu. Soluk kuru ot kokusunun karıştığı ıslak toprak kokusu yayılıyordu çevreye. Yürümek iyi gelmiş olmalı ki, hayal kurmaya başladım. Bu dar, ince kıvrımları olan patikadan ılık çalarak gelen bir grup arkadaş görsem, dünyalar benim olurdu. ‘Neden ılık çalan’ diye sorarsanız eğer, böylesi havalarda ormanın tadını doyasıya çıkarmak ve doğanın kendi ahenginde onun bir parçası olduğunu ispatlamak için ılık çalarak yürümek farklı bir dünyaya götürüyordu beni.

Çalmayı bilmediğim halde dinlemeyi hep sevmişimdir. Öyle zamane şarkılardan değil, eski ama eskimeyen türkülerin melodilerinden olmalı. Bir zamanlar yüreğimizi taşıyıp kabına sığmaz kılan marşlar. O eski nağmelerden süzülen incelikli duygular... “Bu ayrılık zamanlarında ısıklık çalmayı öğreneceğim” dedim. Tıpkı bundan önce öğreneceğime dair verdiğim yüzlerce söz gibi.

Aslında radyom olsaydı yalnızlığımı bir nebze de olsa giderebilirdim. Haberleri dinleyebilirdim. Belki dün gece pusu sonrası yaşanan çatışmayı verirlerdi. Gerçi bu haberlerin hiçbiri doğru verilmiyordu. Ama en azından şehit düşen varsa öğrenebilirdim.

Bir defasında nokta operasyonu olmuştu. Bu çatışmada düşmanın attığı çemberi yarıp geçmiştik. Sonra, bizim için pusu kuranlara eylem yaptı arkadaşlar. Haberlerde kendi kayıplarını bizim kayıplarımız olarak verdiler. Bu ilk değildi. Alışmıştık artık yalan haberlere. Bir arkadaş, “koskoca devlet iftira atmaya utanmıyor” diyordu. Yalan da olsa arkadaşlara dair bir şeyler dinlemek moral verecekti bana. Bunları düşünüp, dalmışken, karşımda doğal yeşilliğin dışında gür çimenlik ve sarı çiçekler gördüm. İşte bir çeşme!

Çeşme tam da tahmin ettiğim gibi, kayalıklar arasından süzülüp akan bir kaynak suyu. Öyle berrak ve sakın akıyordu ki, hani içmeden geçtiğinizde küstüğünü düşündüğünüz çeşmeler vardır ya. Ya da bunu sadece ben düşünüyorum.

Bazı çeşmeler ve küçük dereler vardır, yeşilin en koyu otları içinde çalkalanarak akarlar. Bu suların üstünden atlayıp geçince, yılların dostuna selam vermeden geçmiş gibi oluyor, suyun küstüğünü düşünüyordum. Hele ilk baharda bu yüzden öyle çok su içmiş oluyordum ki, yürüyemiyordum. Pratik bir yöntem buldum kendime; elimi suya daldırıp, dudaklarımı ıslatıyordum. İşte bu çeşme de suyundan içilmeden geçilmeyen çeşmelerdendi. Köyüler çeşmenin etrafını büyük, yassı, beyaz taşlarla çevirmiş, kaynak yerin kirlenmesini engellemişlerdi. Kaynak yerindeki çakıl taşları yosunun ve doğal rengin en parlak hali ile yansıyorlardı. Suyun berraklığı huzur vericiydi.

Akışı ile sanki içindeki taşlar parlıyordu. Taşların üzerinden taşarak akarken, nereye gideceğini bilir gibi bırakıyordu kendini aşağılara. Taşların renklerindeki ahengin hiçbir yerde böyle görünmediğine eminim. Saygı ile eğilip elimi suya batırdım. “Neden saygı ile?” diye soracak olursanız; böylesi doğa güzellikleri karşısında Nazım’ın, “Bugün pazar” şiirindeki, “Sırtımı dayayıp duvara saygı ile oturdum” mısrası gelir aklıma. Ve ben, gördüğüm, hayranlık duyduğum her güzelliğe saygı gösterme gereği duyarım. Mesela o çeşmenin kaynak yerinden sadece su içer, elimi ve yüzümü taşlardan süzülen sularla yıkardım. Suyu sıcacıktı.

Yeleğimin ceplerine baktım. Küçük bir sabun parçasını günler öncesinden, telef olmasın diye cebime koymuştum. Onu aradım. Elim ve yüzümü bol köpüklü olmasa da, sabunun hoş kokusunun yayılacağı kadar yıkadım. Saçımı yıkadım. Küçük cep aynamdan kendime baktım. Gözlerim şişmişti. “yorgunluktandır” deyip, aynamı ve tarağımı yine yeleğimin sol üst cebine koydum. Arkadaşlar beni dağınık görmemeliydiler. Bu nedenle hep düzenli olmalıydım. Dağınıklık, onlara, boş vermişlik imajını verebilirdi.

Çeşmenin kenarında duran kutu ile su içtim. Çay gibi olmasa da palamutların üzerine iyi gelmişti. Sonra kendimi koruyabileceğim bir yer aramaya başladım. Arkadaşları bekleyeceğim bu yer, çeşmeye uzak olmamalıydı. Hem çeşmeye yakın olmalı hem de çeşmenin üzerinden geçen patikayı denetleyebilmeliydim. Ayrıca davetsiz konuklara karşı da önlemimi almam gerekiyordu. Peki böyle bir yeri nasıl bulacaktım?

Biraz ilerledim. Ama güvensiz attığım adımlarım beni uzaklaştırmıyordu. Çeşmeden ve durduğum ilk yerden uzaklaşmak istemiyordum. Bu nedenle sık sık duruyor, çevreme bakıyordum. Yakınlarda bir yer bulmayı düşünürken, başımı gökyüzüne kaldırdım. Hemen önümde duran o koca ağacın koca dallarından dolayı gökyüzünü göremedim. Ağaç, düşünmemi engellediği için ben de, geceyi geçirdiğim dağın zirvesindeki kayalıklara baktım. Çok uzaktı.

Birden başımın üzerinde duran dallara tekrar baktım. Refleksi bir davranıştı ama birden bire gelivermişti aklıma. “Bu koca dallar ve sık yapraklar bir bedeni saklayamaz mı?” diye düşündüm. Kimsenin aklına bu koca ağacın dalları arasında birilerinin yaşadığı gelmeyecekti. Böylece hem yol ve çeşme denetimimde olacaktı hem de yabancı hayvanlardan korunmuş olacaktım. “Bu da nereden çıktı?” demeyin sakın. Düşmandan korunmak kadar yabancı hayvanlardan korunmak da önemlidir benim için. Zehirli veya yırtıcı olsun her türlü zarar veren hayvandan korktuğumu itiraf etmeliyim. Yılan, akrep, ayı ve daha bir çok hayvan bana korku veriyordu.

Hayvanların çok zarar verdiğini söyleyemem. Çok ender görülen olaylar arasındadır. Ama dedim ya, insan kendi tedbirini alamayınca her şey korku kaynağı olabiliyor. Tabi bu konuda arkadaşların akşam sohbetlerinde yer yer anlattıkları hikayeleri de unutmuyordum.

Ayılarla ilgili o kadar çok hikaye dinlemiştim ki, nerede bir kayalık görsem, orada ayıların olabileceği düşüncesi geliyordu bende. Ağaç dalları arasına çıkma fikrindeki kararlılığım da, ayılarla haşır neşir olmak istemememdeki ıddialılığım etken olmuştu. Er veya geç, ne zaman da olsa arkadaşlara ulaşabilirdim. Ama bir ayının acımasız pençelerinde parçalanmaya ya da o çok anlatılan kaçırılma öykülerinde olduğu gibi bir mağara köşesinde akşama ayının eve geleceği saati beklemeye hiç niyetim yoktu.

Dalların büyük ve sık oluşu saklanmak için bir avantajdı. Bu ayrılık çok uzun sürmeyecekti zaten. Bu nedenle kalacağım yeri uzun vadeli bir mekan olarak seçmeyecektim. Nasılsa gelip arayacaklar ve beni bulacaklardı. Aramaya gelmeseler bile buralardan geçerlerdi. Bizim götürmemiz gereken malzemeleri er veya geç almaya geleceklerdi. Belki bu yolu kullanır, bu çeşmeden su içerlerdi. Mutlaka gelirlerdi!

Zaman kaybetmeden ağacın koca gövdesine çıkmaya başladım. Patika ve çeşme çevresinde fazla kalmamalıydım. Silahımı boynuma çapraz taktım. Ağacın en güzel dallarını seçmeye başladım. Fazla konforlu sayılmazdı ama idare edilirdi. Hani ev sahibi sıkıştırır da bulduğun ilk eve mecburiyetten atarsın ya kendini, işte biraz o kiracıların makus talihini paylaşıyormuş gibi hissediyordum kendimi. Ağacın, “beğenmediyseniz, inersiniz” dediğini duyar gibiydim. Ben ise elim mahkum, “olur mu idare eder. Hem, zamanla seveceğime inanıyorum” dedim. Manzarası en güzel en rahat, ayaklarımı istersem uzatabileceğim, istersem de sarkıtabileceğim ama en önemlisi uyuyunca düşmeyeceğim bir yer seçtim. Beklediğimden daha lüks ve kullanışlıydı yerim. Bazen ayaklarımı karşıdaki dala uzatıp, sırt üstü uzanarak yolu takip edebiliyordum. Ama yine de toprak gibisi yok!

Saatimde tarih yoktu. Ayın kaçındı diye düşündüm, bir türlü hatırlayamadım. Eylül ayının sonlarında olduğumuzu biliyordum, ama tarihi çıkaramıyordum. Hem, ne önemi vardı ki, benim için önemli olan, kaç günü kayıp olarak geçirdiğimdi. Ayrı geçirdiğim günleri sayabilirdim. İnsanın yapacak başka bir işi olmayınca gün saymak da iş midir? Filmlerde görmüştüm, cezaevlerinde ya da takvimin olmadığı, yalnızlığın konu edildiği sahnelerde başrol kahramanı baş ucundaki ağaca ya da duvara bir çentik atıyordu. Aynı şeyi onlar için de düşünmüştümdür; sanki yoğun işleri var da, geceleri gündüzlerine karışıyor da, günleri sayamıyorlardı. “Her işi erbabına sor” demiş büyüklerimiz. Elbet bir gerçekliği var bu işin. Yoksa bu kadar filmlere konu olur muydu? Bir bildikleri var deyip, ‘Ben de atayım’ dedim. Her gün palamut kahvaltısından ve ılık kaynak su çayından sonra çentik atacağıma dair karar aldım. Ayrıca arkadaşlara ulaşınca ya da yolum düşerde buralardan geçersem, arkadaşlara gösterip, anlatacağım bir anım olacaktı. Çentikler de bunun ispatı ve doğadaki iziydi. Demek benim de yaşamımda çentik atma psikolojisi ve yalnızlık olacaktı.

Bu çentik atma düşüncesi ile kendimi biraz farklı hissettim. Acıların getirdiği bir olgunluk yaşıyordum sanki. Yavaş yavaş ayrılığa mı hazırlıyordum kendimi, yoksa hala işin macera yanında mıydım? Bilmiyordum. Küçük tırnak makasımın törpü kısmı ile konforlu dairemin sol

duvar dalına bir çentik attım. İçimden, “Umarım fazla uzun sürmez” dedim. Birinci gündü ve daha kaç gün daha kovalayacaktı bu günleri. Gün sayısının artmasından duyduğum korkuyu ve buna karşı ne yapacağımı düşünmeden edemedim.

Öğle, güneş tam tepedeyken sıcaktan mayışmış bir halde uyuya kalmışım. Aslında gecenin yorgunluğunu attığım, daha doğrusu atacağım bir uykuydu bu. Ama ne yazık ki, düşme korkusu ve kaybolma kaygısıyla daldığım birkaç dakikalık uykuda yüzlerce rüya gördüm. Bunun adına ‘uyku’ denilirse tabi. Bilinir, hatırladığımız rüyalar uyku ile uyanıklık arasında görülenlerdir. Rüyalarım, eskiden pembe düşler biçiminde olmazsa bile korkuyla uyanacağım türden rüyalar değildi.

Kabuslar görmezdim. Şimdi tüm yaşadıklarına, korkularına rağmen rüyalarımda bazen bulunuyor, bazen çağrılıyor, bazen de kaybolduğum bir rüyadan uyandırılıyordum. Ne bileyim! Olmasını istediğim ve korktuğum şeyleri görüyordum rüyamda. Hepsi de yarım kalıyor, bir türlü sonuca ulaşamıyordum. Oldum olası gündüz uykularını sevmezdim ama gerillada neredeyse gündüz uyumak bir zorunluluktur. Çünkü tüm yaşam gecenin karanlığında geçiyor, bütün işler gece yapılıyordu. Bu nedenle mevsim farklılığına, zamana ve yere göre değişse de gündüz birkaç saat uyuma hakkı tüm gerillalara verilmişti. Mesela ilk baharda güneşin sıcaklığını hissetmek için açık bir yerde ve öğleye doğru uyunur. Yazları ise bir avuç gölge bile olsa kıvrılıp, uyuyuverir insan. Her mevsimde, her koşulda ihtiyaç kadar uyumak esastır.

İlk gün çok uzun sürdü. Bitmeyecek gibi geliyordu. Yalnızlığımın ilk saatleri ve günüydü. Hazırlıksız yakalanmıştım. Kendi arkadaşlığıma alışkın değildim. Belki beni en çok zorlayacak olan da buydu; kendi arkadaşlığıma olan yabancılığım. Neler konuşulur, ne paylaşılır, tartışmalarda sonuca nasıl ulaşılır, fazla bilmiyordum. Yıllardır birlikteyiz, ama yeni tanışmış kadar acemiydik ilk başlarda. Konuşmak için birkaç sözü yan yana getiriyordum, sonra da susuyordum. Acemiliğim ilk sözlerde kendini ele vermişti.

Çevremde gürültülü bir yaşam akıyordu. Kendime yeni arkadaşlıklar kurmalıyım. Kuşları merak ediyordum, otları, böcekleri, rüzgarı. Ne de olsa arkadaşsız yaşam olmazdı. Kendim ile olan arkadaşlığım ise fazla cazip sayılmazdı.

Hava kararmadan önce aşağıya inip, palamut topladım. Çakmağım olsaydı eğer, koca bir ateş yakar ve kızıl közlerin içine atardım. Palamutların pişmiş halini daha çok seviyordum ama ne yazık ki çakmağım yoktu. Hep bir çakmağım olsun istiyordum. Ama sigara içmediğim için, arkadaşlar, “ağırlık yapar” diye şaklaşarak alırlardı benden. Ah şimdi bir çakmak olsaydı! Mesela, sabahları, güneşin yüzümüze ulaşmadığı saatlerde dumansız bir gerilla ateşi ne güzel olurdu! Bir çakmağın olmaması insanı bunca güzellikten mahrum bırakıyordu.

İlk insanların ateşi nasıl bulduklarını düşündüm. Mümkün müydü aynı yöntemi kullanmak? İlkokulda mercek ve saman ile yaptığımız deney sonuç alıcıydı, ama ne mercek vardı ne de bende aynı sabır. Bir iki kıvılcım dahi olsaydı onu öyle bir korurdum ki. O ateşi hep yakar, sönmesine asla izin vermezdim. Tıpkı Mezopotamya mitolojilerinden Roma mitolojilerine geçen ateşin koruyucusu altı Vesta rahibesi gibi. Onlar kendilerini ateşe ve tapınağa adanmışlardı. Tüm ibadetleri tapınaktaymış ve onların her anı ateşi korumakla geçermiş. Ateşin önemini en iyi Mezopotamya insanı bilir herhalde. Bu nedenle mitolojilerinde en önemli imgedir ateş. Ben de bu daracık dünyamda bu kadar şiddetle ateşe ihtiyaç duyuyorsam eğer, halkların bu nimetten yararlanamadıklarını düşünmek bana korkunç geliyordu.

Palamutları topladıktan sonra çeşmeye uğradım. Dünden kalan zerrecik büyüklüğündeki sabunumu da bitirdim. Ellerimi ve yüzümü yıkadıktan ve en az çay kadar iyi gelen suyu ağır ağır yudumladıktan sonra, suyun inanılmaz dinginliğini ve taşların sudaki canlılığını seyrettim. İçimi huzur doldurup, ilk geceyi iyi geçireceğime dair telkinlerde bulunuyordum. Evime geldiğimde apartman sakinlerini rahatsız ederek yukarı çıktığımdan, ben eve gelince kuşlar giderdi. Eminim

göremediğim daha nice börtü böcek yollarını değiştiriyordur ben gelince.

Hava kararmak üzereydi. Ilık bir rüzgar esiyordu ormanın yalnız dalları arasından, sessizce. Ağaç sakinlerinin davetsiz misafirleri vardı bu gece. Kim bilir daha kaç gece konuk olacaktım? Hatta komşuluk, mahalle arkadaşlığı yapacaktık. Alışmaları güç olsa da, zararsız bir komşu olduğumu görünce onlar da normal yaşamlarını aksatmayacaklardır. Bu gece derin bir uyku uyumaya karar vermiştim. Gün yorucu geçmemiş olsa bile, öyle çok şey düşünmüştüm ki sanki yılların yükü vardı omuzlarımda. Uyumayı çok istesem de, bu arkadaşlardan koptuğum ilk geceydi ve beni arayan arkadaşlar buradan geçebilirlerdi. Onları duymama gibi bir gaflet yaşarsam eğer, “kendimi affetmem” dememe gerek kalmadan savaşın acımasız yüzü beni asla affetmeyecekti.

Bir gece uyumadan nasıl geçerdi? Gündüz uğraşacak, seyredecek o kadar şeyin arasında bile zamanın geçmediğini düşünürken, gecenin zifirisinde vakit nasıl ilerleyecekti. Sürekli patıkaya bakarak birilerini beklemek ve kulağını sadece ayak seslerine kabartmak gibi sınırlı sayıda işim vardı. Kaldı ki zaman, karanlıkta daha kasvetli geçer. Sesler daha bir yüksek duyulur, görüntüler daha bir abartılı ve büyük görünür.

Gölgeler gittikçe büyüyordu. İçimi garip bir hüznün sardı. Akşamlar herkese yalnızlığı ve ayrılığı hatırlatır. Böylesi zamanlarda bilinmez yolculuklara gemiler kalkar. Limanda el sallayan hep sen olursun. Güneş ufuktan kayarken o büyük gürültüyü duyup sessizliğe döneceksin yüzünü. Kederlenmek ya da hüznlenmek yüreğin için bir tercih ya da gelip geçici bir rüzgar olmaktan çıkar. Sık sık kapını çalan bir arkadaş oluverir. Yalnızlığa eştir. Hele benim gibi yalnızlığı çocukluğundan beri sevmeyen birisi için, Kadıköy-Eminönü vapur seferleri bile yalnızlığımı gideremez.

Kalabalık bir dünya değil aradığım. Çünkü bilirim, büyük kalabalıklar büyük yalnızlığı getirir. Ben ise sadece “Heval!” diye çağıran bir ses istiyorum. Beni o sihirli dünyaya tekrardan çekecek bir ses! Bu gece gelirler diye umut bağladım dairemin dallarına, hem de karanlığa hiç taviz vermeden. Sabah, parça parça duran bulutlar pembeden tonlarına bürünmeye başladı. Mor ile kırmızı arasında dalgalanan bu renk cümbüşü içinde insan sadece yalnızlığı veya uzaklığı değil, insan olmanın doğaya yabancılığını da anlıyordu. Rüzgar hafiften esiyordu. Rüzgarı biraz daha dinlesem hani üşüdüğümü düşüneceğim. Ama kış için daha erkendi. Onun da serinde sıcak yaz günlerinin havailiği vardı. Umarım ben bulununcaya kadar da sürer bu havailik.

Sessizlik çöktü, karanlık ile aynı tonda. Acımasızdı bu sessizlik. Ve en az karanlığın dayanılmazlığı gibi çıldırtabilirdi insanı. O gece sabaha kadar uyumadım. En ufak bir hışırtıda hatta bazen kendi sesime bile aşırı uyarılmış tepkiler veriyordum. Böylesi durumlarda dairemin balkon dallarına doğru ilerliyor, patıkaya bakıyor, biraz dinliyor ve sonra yerime dönüyordum. Her ne kadar uyumaya karar vermişsem de, göz kapaklarım ara ara buluşmuyor değildi. Hele sabaha doğru, uyandığımda tutulmuş olan sol yanımda ve sızlayan kemiklerimden uyuduğumu anlıyordum. Tek taraf üzerine ve aynı yönde kim bilir kaç saat uyumuştum? Bu uyumanın adına, kendinden geçmek de denir. Demek düşmeden uyuyabiliyordum. Fazla çaba harcamadan öğrenmiştim bunu.

Silahıma baktım, yerindeydi. Odamın en güzel yerine asmış, onu her an patlamaya hazır bir şekilde tutmuştum. Şimdilik tüm yabancılığım ve yalnızlığım içinde bana yoldaşlık yapan oydu ve o, karşılık istemiyordu. Ona güven duymanın da ötesinde ona sığınmışım adeta. Aklıma kötü bir şey geldiğinde önce dönüp ona bakıyordum. Uykudan uyandığımda gözüm önce onu arıyordu. Karanlıkta onun soğuk namlusuyla yüreğimi ısıtıyordum. Bu nedenle gece karanlığının korkutuculuğunu da, gündüz görünmenin tehlikesini de ona duyduğum güvenle geçiriyordum.

Sabahın ilk saatleriydi. Aşağı inip, biraz yürüdüm. Palamut toplayıp, çeşmeme gittim. Elimi suya daldırdım. Temizleneceğinden emin olmadığım için suda fazla tutmanın bir anlamı yoktu.

Saçımı taramak geçti içimden. Ama çok yağlı olduğu için taramaktan vazgeçtim. Böylesi zamanlarda topuz yapar, saçımı yıkayınca kadar da açmazdım. Gerçi saçımı kirli bırakmak gibi bir alışkanlığım hiç yoktu. Her koşulda bir yöntemini bulup, yıkıyordum.

Bu özellik sadece bana ait değildi, tüm bayan arkadaşlarda vardı. Temiz olmak, yaşama duyduğumuz saygının ilk göstergesidir. Bol sabunlu hayallerden sonra yerime döndüm. İkinci çentiği attım. Korktuğum ise, çentiklerin artmasıydı. Yalnızlığa bir çizik daha atıyordum.

“Gelmediler” diye geçiriyordum içimden ve sadece bunu söylüyordum kendime. Beni aramamalarının nedenini düşünemiyordum. Daha doğrusu, yaşanması muhtemel tüm ihtimaller içinde beni bulacaklarına dair olanını seçmek istiyordum. Bunun dışındaki tüm ihtimaller ise ne kadar gerçekçi olursa olsun kabul edilecek biçime girmiyordu gözümde.

Her geçen saatin beni arkadaşlardan uzaklaştırdığını düşünüyor, saatime bakmıyordum. Çünkü zaman hızlı geçer bizim buralarda. Her şey çabuk eskimez, ama güncelliğini çabuk yitirir. Anlamlı bir söz, güzel bir davranış, anılar ve yoldaş sevgisi unutulmaz, ama onlar kendi zamanlarına ait olarak kalırlar. Zaman kendisiyle birlikte geçmişi alır sırtına, yarını taşır kucağına insanın. Ne arkana dönüp ağlamana izin verir, ne de geleceğe bakıp hayal kurmana. Korktuğum da bu zaten! Zamanın bir çentiği olup diğer çentiklerin arkasında kalmak. Korkunç bir ağırlık çöktü içime. Başım ağrımaya başladı. “Böyle şeyler düşünme” dedim kendi kendime. Sesli söylemiştim. Sesimi duyunca birden içim ürperdi. Sadece iki gün olmuştu ama sesim ne kadar da tuhaf geliyordu bana. Bir insan sesi duymak; bu ses, kendi sesin olsa bile.

Daireme uzandım. Kaldırıp başımı, yapraklar arasından kendisini gıdım gıdım gösteren gökyüzünü izledim. Kuşlar gelip geçiyordu. Üst kat komşularıyla daha tanışmamıştım. O kadar çok kuş geliyordu ki, hangisi komşumdu anlayamıyordum. Uzun bir süre onları izledim. Kuşlar gelip gidiyordu. Öyle rasgele uçmuyorlardı. Kendi aralarında bir sistematik vardı. İletişimi nasıl kuruyorlar diye saatlerce izledim onları. Dillerini ve yaşam biçimlerini anlayabilmek için onları daha günlerce takip etmek gerektiği sonucuna ulaştım. Aşağıya, yani benim olduğum yere hiç inmiyorlardı. Fazla misafirperver sayılmazlardı. Belki onlara zarar vermediğimi anlarırsa inerler diye bekledim uzun bir süre. Kendimi bir şekilde onlara ispatlamam gerekiyordu. Zamanla, dostluğumuz geliştikçe bana konuk olur, sağıma, soluma, ayağıma, omzuma, başıma konarlar, ben de onlara palamutlarımdan verir, onları ağırlarım. Yeter ki birleri ya da, daha doğrusu, herhangi bir canlı benimle ilgilensin. Öyle dolmuştum ki, neredeyse ağlayacaktım.

Akşam oluyordu ve yine kimseler yoktu ortalıklarda.

“Beklemek çözüm olmuyor” diye düşündüm. Başka şeyler yapmalıydım. “Ne yapabilirim?” diye düşününce, herşey içinden çıkılmaz bir hal alıyordu. Birden bire aklıma çeşme başındaki kutunun altına adımlı yazma fikri geldi. “Görürlerse yaşadığımı, onları beklediğimi anlarlar” diyerek, uzun zamandan sonra ilk defa bu kadar aceleyle bir hedefe doğru gidiyordum. İçim heyecandan dolup taşıyordu. Çeşmeye ulaştığımda kutuyu koyduğum yerde buldum. Altına bir taşla çizerek adımlı yazdım. Eğri büğrü bir yazı olmuştu. Sonra kutuyu herkesin görebileceği ve özenle yerleştirildiğini anlayabileceği bir yere yerleştirdim. İçime ilk günün umudu doğdu tekrardan. Büyük bir huzur ve umut yüklü bir halde yerime döndüm. Çeşmeye gelenleri yerimden görebileceğimi, o çeşmeye giden tek patikanın üzerinde yaşadığım ağacın dallarının altından geçtiğini fark edince, içime tekrardan aynı koyu sessizlik çöktü. Yine de “iyi oldu” demekten kendimi alamadım. Kısa bir an da olsa umut ve heyecanlı birkaç dakika yaşamıştım.

Evime dönerken iki sincap gördüm, telaşlı telaşlı kaçıyorlardı. Bir an dönüp onları takip ettim. Oyun mu oynuyorlardı, yoksa bu onların yaşam biçimi miydi? “Yaşamayı ciddiye alacaksın, bir sincap gibi mesela” şiirin devamını kesik kesik hatırlıyorum. “Hiç tanımadığın insanlar için ölmesini bileceksin, hem de bunu senden hiç kimse istememişken.” Tabii ölümünle veya yaşamınla ilgilenilmediği halde, yaşam için yaşamın doğal akışında bir yer bulmak için

ölmesini bilmek! Yaşadığını kimsenin bilmemesinden daha acı değildir herhalde öldüğünü de kimsenin bilmemesi. Şiir bana, bu duygunun hiç de öyle acı duyulacak bir duygu olmadığını anlatıyordu ve yaşamak her şeyden önce geliyordu.

Yaşama sevgiyle sarılmak ve hatta ölmeyi bilmek için, insanın tamamlanmışlıklarını bilmesi ve onları giderme mücadelesine girmesi gerekiyor. Böylesi bir ayrılığa hazır olmamamdaki tek neden, yarımıdır. Yaşamın yarımliklar üzerinden kurulması ve tüm kavgayı bunu tamamlamak için değil de, böyle yarımlikların olmadığını ispatlamak için verimiz. Bunu çok iyi biliyordum ve yıllar geçse de o sahneyi hiç unutmuyorum.

...

Elimden tutup, zaman kavramına aldırmadan köyün en yüksek dağına çıkardık. Öylesi zamanlarda kendinden geçer, gözleri başka bakar, sesi değişirdi. Sanki o bedene başka bir ruh girerdi. Elim avuçları içinde ezilir, terlerdi. Ama acımazdı. Elimini kurtarmayı da düşünmezdim. Adımlarımız denkti, ama tempo onundu. Bazen bana bakar,

“Yoruldu mu?” diye sorardı. “Evet” dersem, onu üzecek, tüm planlarını bozacakmışım sanırdım. Bunu yapmayı aklımın ucundan dahi geçirmezdim. Sanki bir tiyatro sahnesinde üstlendiğim bir roldü ve ben bunu oynamak zorundaydım. Rolüm, onu üzmemek ve anlattıklarını sorgulamadan, karşı çıkmadan dinlemektir. Buna beni zorlamamıştı. Kendiliğinden olmasa bile, derin acılardan ve ayrılıklardan süzülen bir ilişkinin sonucuydu. Oysa ruhumun derinliğine kadar işleyen sözleri, kabul ettiklerim ve reddettiklerim üzerine kurduğum yaşamımda hep etkindi.

Zirveye çıktığımızda dünyanın merkezinde gibi olurduk. Mekan bir ırmak gibi akardı; yanımızdan, üstümüzden, önümüzden. Bulutlar öyle hızlı, su öyle sessiz ve dağlar öyle uzak. Saatler boyu sessizce oturup manzarayı dinlerdi. Sonra da ben onu. Nereden başlardı, nereden bitirirdi, kimden veya neden bahsederdi anlamazdım, sormazdım da. Ben sadece dinlerdim. Dinlemek tek görevimdi.

Yıllar boyunca onu dinlemeyi, kendi istemimle yaptığımı sanırdım. Oysa ne zaman ki elimden tutup yola koyulurdu, işte o zaman, her şey benim denetimimden çıkar, bana sadece onu dinlemek kalırdı. Bu, tercih edilen değil, söylenmeden, zora koşmadan, sessizce verilen görevdi.

Uzun saçlarımı rüzgara bırakır,

“Gözlerini kapa ve saçlarının arasından geçen rüzgarı dinle. Sana özgürlüğü anlatacak” derdi.

Gözlerimi kapar, saçlarımın arasından geçen rüzgarı değil, yüzüme çarpıp, kaçamak göz yaşlarımı alıp götüren rüzgarı duyumsardım. Özgürlüğü hiç dinlemedim ve bunu ona hiç söylemedim. Çünkü oyun bozulur, dünyası yıkılırdı. Özgürlüğü duyduğumu da söylemedim. Bu da kendime olan saygımdı. Sessizliğimi hep kendine göre anlardı. Oysa ben, başka bir dünya taşırdım içimde, ona rağmen.

Bir gün oyunu bozdum. Sanki böyle bir günü bekliyordu. Sakin bir eda ile dönüp,

“Ne istiyorsun?” diye sordu.

“Beni dinleyecek bir arkadaş” dedim.

“Arkadaş nedir?”

“Beni anlamak isteyen insan” dedim. Konuşurken ona bakmıyordum.

“Sen onu anlayabilir misin peki?” sorusuna hiç düşünmeden ve zaman kaybetmeden,

“Evet” dedim.

Sustu. Gözlerini uzaklara bıraktı. Bir şeyler söylemesini bekliyordum. Kızabilirdi, onaylayabilirdi kısacası bir şeyler söylemeliydi. Sınırların dışına çıkmıştım. Şimdiye kadar bana hiç tanınmayan konuşma hakkını ben kendime tanımıştım. Bunu hoş karşılamayacağından emindim. Her şeyi göze alarak söyledim diyemem ama, bir şeylerin değişmesi gerektiğine yürekten inanıyordum.

Birden bire bana baktı, gözleri çakmak çakmak yanıyordu. Acı çekiyordu, yüz çizgileri gerilmişti. Sesi kısa ve sert çıkıyordu dudakları arasından. Söylediklerimin bir hata olduğunu bana anlatmakta ısrarlıydı. Bunu bana unutturarak değil, yanlışlığına kendimin karar vermesini sağlayacaktı.

“Şu dağları görüyor musun? Ne kadar güzel değil mi?” dedi.

“Evet öyleler” dedim.

“Uzak dağlar insana güven veriyor. Sanki onlarla her şeyi yaşayabilir, onlara her şeyi anlatabilir ve onları ‘gerçek’ sanabilirsin. Oysa onlar uzaktadırlar. Onları sadece uzaktan seyredip, uzaktan sevebilirsin. Ona dokunamazsın. Sesini gönderirsin, seni duyup duymadığını bilemezsin. Sana seslendiğinden haberin yoktur. Çünkü onlar, hep uzaktadırlar. İşte arkadaş da böyledir. Seni anlar gibi durur, oysa uzaktır. Sesin ulaşmaz ona” dedi.

İçimde bir şeylerin yıkıldığını, yakıldığını duyumsuyordum. Ağzından çıkan her sözcük yankılanarak işliyordu ruhuma. Kuşlar havalanıyor, sert rüzgar kuru yaprakları savuruyordu. Büyük bir dalga kıyıya çarpıyor, büyük bir çığ vadiye düşüyordu. Daha fazla konuşmasına izin vermemeliydim. Susmalı mıydım yoksa onun söylediği gibi olmadığını ya da en azından benim inanmadığımı anlatmalı mıydım? Bu savaşı başlatmıştım bir kere. Tane tane konuşuyor ve söylediklerimden şüphe duymadığımı anlaması için bazen gözlerine bakıyordum.

“O dağa gidebilir, zirvesine çıkabilir, suyundan içebilirsin. Kuş seslerini dinleyebilirsin. Bir ağacın gölgesinde saatlerce uyuyabilir, bir kayanın üzerine çıkıp bağıra bağıra şiir okuyabilirsin. Hatta ona dair türkü söyleyebilirsin. Yeter ki o dağa ulaşmayı iste. Sadece iste ve yap” dedim.

Bu cümlelerimin onu daha çok kızdıracağından emindim. Çünkü onun yaşam felsefesine karşı çıkmış, kendi yalnızlığına diktiği kılıfı yırtmıştım. Bu, onun için bir ihanetti.

“Sana bu hayal dünyasını kim öğretti? Yaşamın gerçeği bütün söylediklerini boşa çıkaracaktır. Benim haklı olduğumu göreceksin” dedi.

Daha fazla konuşmadı. Beni yaşamın gerçekliği karşısında çırılçıplak bırakan bu sözlerinin gerçek olmadığını ve yaşamım boyunca onun haksız olduğunu ispatlamaya çalıştım. Şimdi dönüp bakıyorum da, çok istediğim ve başarıyla sürdürdüğüm arkadaşlıklarımı dahi ona ispatlamak için kurmuşum. Onun haksız olduğunu ispatladım. Fakat ben yine de dönüp dolaşıp, onun sözlerinin yanlışlığını ispat etmek üzerinden kurdum tüm yaşamımı.

Sevgili babamın...

İşte, hasretin yarımlikları öyle derindi ki içimde, onların tamamlanması yıllarımı ve yılların bile dolduramayacağı kadar yaşanmışlığımı alacaktı. Belki de yarımliklarım hiç tamamlanmayacaktı. Hele dost sıcaklığının avcuna bıraktığı umut dolu sevgisi doyumsuzluğun sınırlarındaydı. Çünkü aradığımı bulmuştum. Arkadaş ne uzak dağlar kadar ulaşılmazdı ne de bağıra çağıra türkü söyleyecek kadar kolay varılabilirdi. O, çocukluk hayallerimin ötesindeydi ve her an çözülmeyi bekleyen bir sır gibiydi.

Gün ışımasıyla kararması arasındaki zaman bir süre sonra artık fark etmiyordu. Geceye de, uyumamaya da, sessizliğe de ve daha başka bir çok şeye alışmıştım. Ağacın kovuğundaki kurtçuklardan rahatsız olmuyor, sincapların sıçrayışlarına ve palamut yiyeşlerine gülümsüyor, kuşlara özeniyordum. Onların ne zaman ne yapacaklarını tahmin ediyordum artık.

Attığım çentikleri saydım, altıncı gündü. Kaç gündür saçımı taramıyor, aynaya bakmıyordum. Çeşmeye her gittiğimde kutuyu koyduğum yerde bulmak beni çıldırtacaktı, ama beni en çok rahatsız eden elim-kolum bağlı gibi, bu ağaç ile çeşme arasında kurduğum yaşamdı. Sadece kendimi korumayı esas almıştım. Köylere gidebilirdim ama hayatımı riske atacak kadar umudumu yitirmemiştim. Arkadaşların buradan geçeceklerine, beni arayacaklarına dair olan inancım hala vardı ama nedense eskisi gibi olamıyordum.

Yalnızlıktan korkmuyordum artık ama daha kolay ağlıyordum. Kuşlara bakıyor ağlıyor, dallar, bulutlar, her şey beni o kadar kolay etkiliyordu ki, ağlamam an meselesi idi. Çünkü tüm canlılar, hareketlilik, sessizlik, ağaçlar bana arkadaşları hatırlatıyordu. Çevremdeki her hareketlilik bana, yalnızlığın girdabında nasıl saniye saniye boğulduğumu anlatıyordu. Kaybettiklerimin büyüklüğüdü beni bu derin boşluğa iten. Bazen var gücümle hıçkıra hıçkıra, bazen de çocuklar gibi, bağırarak ağlıyordum. Sonra aklıma başka şeyler geliyordu, unutuyordum.

Böylesi anlarda çevremdeki tüm canlıların bana baktıklarını ve acıdıklarını düşünüyordum. Belki de kendime acıyordum. Yapabilecek başka bir şey olmayınca bana da acımak kalıyordu. Neyse ki uzun sürmüyordu ağlama fasıllarım.

Sabah kendime ilk iş olarak bulunduğum yerin çevresini gezmeyi belirledim. Hatta biraz uzağa bile gidebilirdim. İşaretler koyar, dönüşü kolaylaştıran yöntemler bulurum diye düşündüm. Hem, dönmek neye ve kime diye sorulmalıydı. Kendime mekan edindiğim bu yerlere dönme zorunluluğum yoktu. Çünkü her yer aynıydı benim için. İster dağın zirvesi, ister ovanın bitmez tükenmez düzlüğü. İster güneşin tan kızılığına elini uzatacak kadar yakınlık, ister akşamın hüznünü doyasıya içmek için batı... Ne fark eder ki? Sonuçta her yer kayıptı ve her yerde rüzgar yalnızlığı okuyordu.

Aşına olmak insanoğlunun en kötü özelliklerinden biridir. Her yerde ağaç, kuşlar, böcekler ve zamansız olduğunu düşündüğüm sonbahar vardı. Ama işte bir kez orada yaşam kurmuştum. Karşılıklı olmasa da ilişkilerim vardı. Konuşmasalar da, misafirperver olmasalar da komşularım ve olgun bir ev sahibim vardı. Onlara dönmeliydim. Belki gideceğim yerde arkadaşların daha sık kullandığı bir patika veya çeşme bulurum. O zaman dönmeyebilirdim. Bu nedenle, “Komşularım ve ev sahibimle vedalaşarak ayrılacağım” dedim. Ama sonra biraz düşününce kaybolduğum yere yakın olmamın daha iyi olacağına karar verdim.

Aranabileceğim ilk yerdi bu alan. Böylesi durumlarda ne yapılır bilmiyordum. Belki de olay yerleri en son aranan yerdir, kim bilir? Bu da benim teorimdi; kaybolduğun yerde kalmak. Bu düşünce çok yanlış değilse bile, her zaman geçerli olan bir yöntem değildi.

Onuncu gündü. Başka yaşamlara dair hiçbir kıpırdama yoktu. Demek ki şimdiye kadar yürüttüğüm tüm tahminlerimde bir eksiklik vardı. Belki gerçek, benim tahmin ettiğim kadar ‘iyi’ değildi. Daha acımasız bir dünya sürüyordu dışarıda. Kim bilir, belki benim kaybolduğumu değil de, teslim olduğumu düşünmüşlerdir. Bunu değil kendime söylemek ya da bunu kabullenmek, düşünmekten bile kaçmıştım.

Benim teslim olabileceğimi düşünebilirler miydi? Neden olmasın? Bu düşünce içimi sızlattı. Bir dal kırıldı yüreğimin bir yerlerinde. Arkadaşlara kızmak geçiyordu içimden, ama kızamıyordum. Onlara hak vermiyor değildim, sadece bunun mağdurunun ben olmasını kaldıramıyordum. Biz bir halk ordusuyuz. Halkın her kesiminden, her sınıftan ve en önemlisi toplumsal sorunlardan kaçıp, gelenler bile vardı. Elbette böyle bir bileşim içerisinde teslimiyete gidenler de olurdu. Belki de bana ağır gelen, arkadaşlar arasında tanınmak için yeterli zamanımın olmayıştıydı. Bu şansı bana tanımamıştı zaman. İçimi buran buydu. Onlara yanıldıklarını nasıl anlatabilirdim?

Başıma nelerin geldiğini bilmeyen arkadaşların hakkımda kötü düşünmemeleri için bir şeyler yapmak gerektiği sonucu kendisini hissettiriyordu. Bu düşünce beni yeni arayışlara itmeye başladı. Anladım ki bu durumda olmamda benim mücadelesizliğimin payı büyüktü. Bu halden kurtulmanın en büyük mücadelesini önce kendimde vermem gerekiyordu. Ne yapmam gerektiği konusunda zorlanacağım ya da tehlikesi olan seçenekleri hiç kendime yaklaştırmıyordum. Bulunmayı bekliyordum. Sadece bekliyordum.

Eminim arkadaşlar bu halimi görselerdi, beni çok eleştirirlerdi. Çünkü beklemek,

özömsözlöktü. Kurtulmayı beklemek, geliştirilmeyi beklemek, doyurulmayı beklemek... Bir gerilla için, bir devrimci için beklemek asla kabul edilemezdi.

Kendimde özöme dair abasızlık görüyordum. Belki ilk günler kaybolduğum bu alanda kalmak iyi olurdu, ama onuncu gün gelip dayanmışken, hala aynı şeyleri düşünmek ve beklemek, özömsözlöğü kabul etmek oluyordu. Kurtulmayı ne çok istesem de... Bu nedenle sabah yapacağım ilk iş gitmekti. Dönmeyebilirdim de. Her yerde yaşam kurabilirdim. Belki daha avantajlı bir yer bulurdum. O gece uzun zamandan sonra huzur içinde uyudum. Umut yine ışımıştı. Bir ıkış yolu değildi ama monotonluktan farklıydı ve bu değışiklikle ne olacağı belli değildi. Bir savaş başlıyordu. Bunun sonunda yenilmek de vardı yenmek de.

Rüyalarımda yine kavuşma, özlem, bağırış ve çağırış vardı. İlk işim çentikleri bir daha saymak oldu. Oysa daha dün saymıştım. On birinci gündü. Mahalle değıştirme niyetiyle kapımı kilitlemeden, komşularımınla vedalaşmadan çeşmeden son suyumı içip, kutuyu yine aynı yere koyarak, sessizce ayrıldım. Bu terk edişin bir kavuşma olduğuna dair garip bir mutluluk vardı içimde. Sanki tüm sorunlarım, ben bu alandan ayrılınca bitecekti.

İnsanoğlu ne garip bir yaratık! Kendisine sevinç duyacağı yapay gerekçeler bulmada o kadar ustaydı ki. özüm için karanlığın yakılan bir mum bile olsa, gün ışığı sanacak kadar kendini kandırmaya açıktı ve bu konuda kendini ikna etmeye oldukça yatkındı. Bunu kendimde çok derin hissediyordum.

Bazen böylesi duygular yaşamayı olumlu buluyorum. Çünkü bu, yaşamla kurduğumuz bir dengedir. Duyguları bastırmak demeyeceğim, ama acı gerçeklerin ağırlığını bir biçimde dengelemek gerekiyordu. Kaybolduğum zaman bu yöntemi kendime uygulamamış olsaydım, belki daha ilk günlerde ruh dengemi kaybedebilirdim. Kendimi yaşatacak kadar gücü toparlamayabilirdim. Elbette bunun dozajı önemlidir. Ne fazlası ne azı. Fazlası gerçekleri reddetmeye götürür, azı ise umudu kırar. “Yaşayabileceğim kadar kandırılmışlık” sloganı atacağım neredeyse. Bu işin ustaları başka. Psikologlara danışmak, bilimsel açıklamasını almak lazım. Benimkisi bir kaybolma hikayesinde gördüğüm ve yaşadığım bir durumdur.

Geldiğim yönün tersine, doğuya doğru yürümeye başladım. Patikayı takip ettim önce, sonra patikadan yürüyünce her an karşıdan gelebilecek birileriyle karşılaşma olasılığımın olduğunu düşünüp, yolumu değıştirdim. Patikadan kopmadan, onun üst tarafından yürüyordum. On gün içinde yaprakların bu kadar sararmasına şaşkınlıkla bakmadan edemiyordum.

Önceleri sonbaharın ağır ağır geldiğini düşünürdüm. Oysa şimdi, bu kadar kısa sürede sararan yaprakları görünce, sonbaharın amansız ve acımasız bir şekilde çöktüğüne inanmaya başladım.

Manzaram gittikçe değışmeye başlıyordu. Sık ağaçlı yamaçtan koca bir vadiye indim. Derin değildi. Fakat öyle açık ve uzundu ki, buralarda bir noktanın olabilme ihtimali oldukça fazlaydı. Vadilerde noktalar olur genellikle. Hem kamufleli oluşu hem de çatışma anları için elverişli geri çekilme fırsatı verisi, vadilerin hep tercih edilmesini getirmiştir.

Vadinin ortasından akan dere çok büyük olmasa da, hızla, sanki acelesi varmış gibi akıyordu. Her iki yamaçta ise sık ormanlık vardı. Dere kenarına sanki ölçerek dizilmiş söğüt ağaçları, yaz aylarının serinleticiliğinden sıyrılmıştı artık. O koyu gölgelik yapan yaprakları sararıp, düşmeye başlamıştı. Bir söğüt altında çay ocağı gördüm. O kara taşları görünce sanki dünyalar benim olmuştu. Tanıdık bir şeylere rastlamak ve bunun devamını beklemek... İse dokundum, çok eskiydi. Belli ki aylar öncesin aitti.

Çevreme baktım, burayı hiç görmemişim. Demek ki bizim bölüğün dışında, başka arkadaşlar burayı kullanıyordu. Bildiğim kadarıyla bizden başka bölük yoktu, ama bu çay ocağı! Ocağı köylüler de yapmış olabilirdi, cepheciler ya da göreve gidenler de. Bu vadiyi kullanma gerekçeleri çok güçlü olduğu kadar, bunların kim olduğuna dair iz sürmek ise bir o kadar zordu.

Biraz daha yukarı çıkıp belki başka tanıdık izlere rastlarım diye düşündüm. Yaz noktalarını sadece karartılmış taşlardan ve mutfaktaki büyük ocaklardan anlıyorduk. Çevreme dikkatlice bakıyordum. Unutulmuş bir eşya, kağıt parçası, kısacası gerillaya ait bir iki iz arıyordum. Oysa gerillanın yerlere hiç çöp atmadığını, eşyalarını sağa sola atacak kadar dağınık olmadığını iyi biliyordum. Bulacağım küçük bir iki iz, yeni bir umut olacaktı. Kaldık ki burası bir gerilla noktası için ideal bir yerdi. Biraz daha ilerleyince başka bir çay ocağına rastladım. Bu da ikinci manga olmalıydı. Yavaş yavaş, tüm bölüğün konumlanış yerlerini çözdüm.

İçimden bir ses “Mutfığa bak” diyordu. Eyalet olarak erzak bolluğu yaşamıyorduk, ama bazen mutfaklarımızda tuz bulunurdu. Bazen de ekmek yaptıktan sonra artan birkaç avuç unu çevre kayaların altına saklayıp “Bir dahaki sefere lazım olur” diyorduk. Mutfığa gidip en azından düşen tansiyonum için bir iki tadımlık tuz bulma hayalindeydim. Mutfaklar genelde bölüklerin ya en aşağı ya da en yukarı kısmına kurulurdu. Ama orta yerde olmazdı. Mutfığı yaşamın merkezine almamak, güzel bir kuraldı. Mutfak aşağıda olmadığına göre yukarılarda olmalıydı. yukarıya doğru çıktım.

Mutfığı bulur bulmaz, altına eşyaların saklandığı büyük kayalar aradım. Ama bir şey bulamadım. Çok umutlu sayılmazdım zaten. Tam ayrılacağım zaman mutfığın sağ tarafındaki taşın altında sarı bir poşet buldum. İçinde biraz kirlenmiş tuz vardı. Tuzu parmak uçlarımla tutup ağzıma attım. Tadı önce tüm vücudumu titretti. Uzun zamandır yememiş olmanın verdiği bir etkiydi.

Tuza öyle ihtiyaç duyuyordum ki, hepsini bir defada ağzıma atabilirdim. Ama idareli kullanmalıydım. Aklıma, arkadaşların anlattığı tuz çeşmeleri geldi. Bir türlü hayalimde canlandıramadığım bu çeşmelerden Botan’da iki tane varmış. Birinde tuz oranı az olduğu için suyu kaynattıktan sonra tuz elde edilirken, diğerinde tıpkı Pamukkale travertenleri gibi basamak basamak tuz varmış. Arkadaşlar kırıp çantalara dolduruyorlarmış. “Keşke her eyalette bu çeşmelerden olsaydı” diye geçirdim içimden.

Oradan ayrılacakken nereye gidebilirim, daha ilerisi neresi olabilir? diye, derenin kenarındaki taşın üzerine oturup düşündüm. Düşünüyorum muydum, hayal mi kuruyordum bilemiyordum. Kararda bir sonuca ulaşma zorunluluğumun olduğunu biliyordum. Ya burada kalacaktım ya da yeni bir nokta arayışına girecektim. Her nokta arası en az beş-altı saattti. Kaldı ki bu saat dilimi, yolu bilenler içindi. Diğer noktanın nerede olduğunu, o noktanın boş olup, olmadığını bilmiyordum. Ayrıca sonbaharın gelişi bana kış kamplarını hatırlatsa da kışı düşünmek için henüz erkendi.

Kış hazırlıkları başlamış olabilirdi, ama kış kamplarına girilmemişti daha. Zaten kış kamplarına gitme vakti gelinceye kadar bulunmazsam veya ben arkadaşları bulamazsam, işim harap demekti. Artık o saatten sonra güzelim palamut dallı evler de beni kabul etmeyecekti. Başka bir çözüm bulmalıydım. Cebimdeki tuz birkaç günlük moral kaynağım olarak ve yanıma yeniden umut alarak mahalleme dönmeye karar verdim.

Arkadaşlar uğramıyordu belki, ama en azından düşman ve çeteler de uğramıyordu. Savaşma gibi bir kaygım yoktu. Savaş olsa bile “iyi savaşırm” demeyeceğim ama mermiyi önce onlara sıkacaktım, sonra da kalan mermiyi kendime. Bunu düşünmek bile ölümü kabullendiğim anlamına geliyordu. Hatta bunun adına yaşam yolunu arayıp, onun mücadelesini vermektense, ölümü nasıl olursa olsun kabul etmekti. Bunu kendi kendime yapmayacaktım. Ama önüme çıkan ilk fırsatı da değerlendirecektim.

Artık ilk günlerde tekrar ettiğim bir çok şeyi söylemiyordum. İster ihanet desinler, ister direnme, ister şehit, ister yaralı... Umursamıyordum artık. Yalnızlığım çöreklenmişti üzerime. Öyle ki en doğal yaşam hakkımı dahi tartışmaya sokuyordu bu düşünce. İçinden çıkılmaz gibi görünüyordu.

Ömrüm boyunca yalnızlıktan hep şikayetçi olmuşumdur. Kadere inanmam ama hayatımız boyunca başımıza gelenlerin biraz da bizden kaynaklandığını söylerim hep. Tercih ediyor olmasak da, yaşam tercihlerimiz, yaşamın bizdeki biçimleniş hali, bizi hep uzaklaştığımızla birleştirir ya da onunla sonsuza dek ayırır. Ama hep bir mücadele vardır. Bu, sadece yalnızlığı yenmeyle ilgili değil, yalnızlığın içimizde meşru ve normal olmasını kabul etmeme biçiminde de yansır. Kısacası onun varlığı bende sonsuza dek sürecektir. Öyleyse ona yeni bir biçim vermek gibi bir görevim var.

Yalnızlığın büyüklüğünü ve yalnızlığımın çözümsüzlüğünü o yüce insanla geçirdiğim kısa bir günde anlamıştım. Sabah yatak odasından çıkar çıkmaz elini yüzünü yıkadı ve kahvaltı masasına oturdu. Günlük planını çoktan yapmıştı. O gün eğitime katılmayacak, tüm gün çalışmaları odasında yürütecekti. Odada oturuyordu, çağırılmıyınca kadar içeri girmiyorduk. Ha çağırırdı, ha çağırarak diye beklerken yanık bir türkü melodisi yükseldi. “Başı duman pare pare”. Öyle yanık ve içten geliyordu ki sesi, sanki her sözcüğü ruhunda duyumsayarak söylüyordu. Türküsünü kapının ardından dinledim. Birden kapıyı açtı,

“Beni mi dinliyorsun?” dedi, gülererek. Gülümsemesi öyle rahatlatıcıydı ki, kaldı ki o rahatlığı vermese bile yalan söylemezdim.

“Evet Başkanım” dedim.

“Güzel sesim var. Biraz terbiye edilmesi gerekiyor galiba” dedi. Sonra tekrar odaya girdi. O an okulda (Mahsum Korkmaz Akademisi) en eskisinden, en yenisine kadar iki yüze yakın arkadaş vardı. Ama o, odada yalnızdı. Onunla konuşacak, işleri paylaşacak, üstlendiğini üstün başarı ile bitirecek bir gönüllü aranıyordu.

Telefon görüşmelerini yaptı. Gerillayla büyük cihaz bağlantısı kurdu, perspektif verdi. Bir gazeteden gelen soruları cevapladı. Haberleri dinledi. Yeni gelen kitaplara baktı. Öğlen yemeğinde kendisini ziyarete gelen bir şehit ailesini kabul etti. Avrupa örgütünden gelen raporları okudu. Düzenleme yaptı. En sona gerilla günlüklerini bırakmıştı. Okuduğu günlüklerden bölümler çıkarıp, yayınlanması için arkadaşlara verdi. Akşam ise bayan arkadaşlarla toplantı yaptı. İnanamıyordum! Bu kadar çok işi nasıl bir güne sığdırıyor ve bunu tek başına nasıl yapıyordu? Sıkılmadan, yorulmadan, şikayet etmeden, başarısızlığı düşünmeden büyük bir zevkle yapıyordu tüm işleri.

Her şeyi derinlikli düşünüyor, duyduklarını ve sonuçları en objektif sorgulamadan geçiriyor ve bunları yapmaktan büyük bir haz duyuyordu.

...

İnsanın kendi içindeki uzağı keşfetmesi ile başlar yaşam. Önünü alamadığı merak duygusunun cevabını ve tüm sırların sihrini onun arkasında hayal eder, durur. Bizi serüvenlere sürükleyen, yaşamımıza anlam katan bu duygunun kökeninde, onun arkasındakine ulaşma istemi yatar. Herkesin bir uzaklığı vardır. Onu görüp hissetmesi güzelliğin arayışına sonsuz bir yolculuğu başlatır. Bütün ruhu sarmalayan ve maceralara çeken bu yolculukta insan, sonuca ulaşmak için çırpınır, durur.

Bazen gizli gizli kendisini duyumsatan uzaklar, ayaklarımızın altında sonu görünmeyen bir yol gibi uzanmış duruyorsa eğer, gözler ufuktan başka bir şey görmez. O uzaklığı aşmadan, onun ardındaki muhteşemliğe ulaşmadan yaşanılanlar anlamsız ve sıkıcıdır. Arkaya dönüp bakmak, akla bile gelmez. Artık yeni yaşama doğru yol alış başlamıştır. İçindeki uzaklığı bir kez keşfetmiş olan, zaman zaman onu öğrenmemiş, görmemiş olmayı istese de, bir daha asla o uzaklık olmadan yaşayamaz. Özlemleri ona ulaşamamanın öfkesi olurken, ondan kaçışı düşünmekse, yine başka bir yolla ona ulaşmanın arayışından öteye gitmez.

Ve ona giden yolu arşınlamanın yarattığı o doruk haz.

Kendi uzaklığını keşfettiği kadar birbirine yakınlaşır insanlar. Tüm ustalar, insanın

kendisine doğru yol almasını öğütlemiyor muydu? ‘İnsan olmanın ilk şartı budur’ demiyorlar mıydı?

“Tekleştım
Müthış yalnızdım ama korkmadım
Muhteşem yalnızlık dedim buna
Şimdi daha iyi anlıyorum o yitik ülkenin
yalnızlığını
Kendini çoktan unutmuş halkın
yalnızlığını...”

Kendi yalnızlığında tüm insanlık ile buluşan büyük insan yola çıktığı ilk günden bu yana, halkına, önce kendi uzaklığını keşfetmesini öğretti. Sonra da ait olduğu tüm uzaklıklarda yol almasını. Böyle başlayacaktı yaşam. Ancak bu şekilde sevgi sevgi olacak, umut daha da büyüyecek ve insana dair gizli kalan her şey açığa çıkacaktır. Daha önce hiç kimsenin cesaret edemeyeceği bir uzaklığı seçmişti kendisine. Tehlikeli olduğu kadar hakkında bilgiler de çok sınırlıydı. Çünkü o tercih edilen uzaklık, hem yaşamın gerçeğinden hem de bin yılların tarihinden kopmuş bir uzaklıktı. Burada yol almak akıl almaz tehlikelere göğüs germeyi gerektirirken, o, bu yolda en uzağa gideceğini söylüyordu.

Tüm yolculuğu boyunca tekti; bıkmadı, yılmadı, terk etmedi. Kendisini öylesine adamıştı ki amacına, ne zamanı ne mekanı ne de başka bir şeyi engel olarak tanıyordu. Arkasına bakmadan, koşar adım gidiyordu. Çünkü o, en uzağa gidenlerden daha da uzağa gidecekti. Onların düşünmediği, hayal edemediği uzaklığı hedef olarak seçerken, yardım istemedi, güç aramadı. Sadece kendisi ve uzaklığın ardındaki hedefi vardı. Ve bir de ardı sıra giden milyonlar.

Uzaklaştıkça yalnızlaştı, yalnızlaştıkça kalabalıklarla buluştu. Yüzyıllar öncesine gittikçe, yüzyıllar sonrasıyla buluşmayı başardı. Herkesin uzaklığı vardır. Ama herkes onu görüp, yol alamaz. Gideceğiniz yolu ister belirlemiş olun, ister belirlememiş. Hedefiniz çoktan belirlendi. Buna kader mi dersiniz, yoksa bilge insanın aydınlattığı gerçeklik mi? İşte bu da sizin uzaklığınıza aldığınız mesafeye bağlıdır.

Çünkü uzaklara doğru ilerledikçe ona yaklaşacak ve onu duyumsayacaksınız. Tıpkı onun gibi, yılmadan, pes etmeden ve aynı coşku, sevgiyle sarılacaksınız yaşama. Aksi taktirde kendi uzaklığınıza yok oluşa kendiniz bile engel olamazsınız. Kendi uzaklığında yürümenin kurallarını iyi öğrenmeli ve onu kusursuz uygulamalıdır. O zaman göreceksiniz ki tüm uçurumlarınızda köprüler, karanlık ormanlarınızda patikalar oluşmuştur. Bu, bir tercih olmaktan çıkmış, artık zorunluluğun yasası haline dönüşmüştür. Çünkü o “Kürt halkının tarihinin yol açtığı muazzam yalnızlığı” yaşarken bile, kendi uzaklığına yol almaya devam ediyor.

Herkes kendi uzaklığında yalnız olduğu kadar, geçmiş, bugünü ve geleceğiyle buluşuyor. Yeter ki ışıklı yolda yürüsün.

...

Hava kararmak üzereyken evime dönmeye karar verdim. İşaretleri gündüz koyduğum için dönüşüm de gündüz olmalıydı. Kendi kendime bir kaybolmayı kaldıramazdım. Elime aldığım küçük bir dalı bile kaybetmek ağrıma giderdi. Patikanın üzerine iz koyup, uykuya daldım. Gece oldukça soğuk geçti. Kış kendisini hissettirmeye başlamıştı, ama daha uzun bir süre idare edebilirdim.

Sabah uyandığımda biraz uyuşmuş, biraz da üşümüştüm. Sabahın ilk saatlerinin

vazgeçilmez kuş cıvıltıları eşliğinde yoluma devam ettim. Bu kadar uzağa gittiğimi fark etmemiştim. Günlerdir izlediğim manzaranın açısına yaklaştığımı anlayınca garip bir sevinç doldu içime.

Dönmek, bana, kaybolmamak, bulmak gibi kavramları çağırıyordu. Uzun zamandır söylemediğim ve duymadığım sözcüklerdi bunlar. Önce çeşmeye uğradım, selam verdim. Espri yeteneğimi hala koruyordum demek. Yüzümü yıkadım ve her sabah o çeşmede yüzümü yıkarken, ilk gün cebimden çıkardığım küçük parça sabunumu hatırlar, neden hemencecik kullandığıma yanardım. Oysa bu kadar uzun vadeye yayılacağını bilseydim kaybolmuşluğumun, saklardım. Peki ne zaman için? Bugün için mi, yarın mı yoksa daha ileri zamanlar için mi saklayacaktım. Yine garip düşüncelere daldığımı anlayınca, “İyi ki kullanmışım da bitmiş” dedim kendi kedime. Sonra biraz tere otu ve patikanın üzerine düşen palamutları toplayarak apartmanımın kapısına geldim. Bir günlük ayrılıktan sonra yine kavuşmuştuk. Komşularımın benim duyduğum sevinci duydukları söylenemezdi. Yine de yuvada olmanın sevinci ile dairem dallarına çıktım. Çentiğimi attım.

Bu gün on ikinci gün. Artık palamut yiyemiyordum. En fazla üç veya dört tane. Acıkıncaya kadar yememe kararı aldım ve uyguladım. O gün hiç palamut yemedim ve acıkmadım da. Yemezsem güçten düşecektim. Belki açlığı hissetmiyordum ama yemenin zorunluluğunu biliyordum. Akşam bir-iki palamudu kestane niyetine attım ağzıma.

Sabah büyük bir gürültüyle uyandım. Her gün duyduğum seslerin dışında bir gürültüydü bu. İnsan sesleriydi. Üstelik çok yakından geliyordu. Öyle paniğe kapıldım ki, neredeyse ağaçtan düşecektim. İnmeye hazırlanırken, içimden bir ses sanki beklememin daha iyi olacağını söyledi. Durdum. Kimler olduğunu anlamak uzun sürmemişti. Bu, his beni büyük bir tehlikeden kurtarmıştı.

Duyduğum sesleri arkadaş sanmak, düşmanın buralara uğramayacağını düşünmeme gafletinden geliyordu. Kaldı ki her gün pusu attıkları cadde buradan o kadar da uzak değildi. Yamacın ince kıvrımını dönünce bir grup korcu ve askerlerin bana doğru geldiklerini gördüm. “Aman tanrım!” diyerek, ayaklarımı topladım. Yerim oldukça güvenlikti ama döndüğüme pişman olmuştum. “Ya beni görürlerse” diye düşünmeden edemiyordum. Ağacın altından geçişlerini izledim. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Şişman, uzun boylu çetelerin yanında izbandot gibi askerler vardı. Nasıl bir araya gelmişlerdi, neyi paylaşıyorlardı?

Düşman üzerine tek yoğunlaşmam arkadaşlara yaptıkları ve onlara verdiği zarar üzerinden değildi. Onların duygularını, yaşamdan beklentilerini insana dair, güzele dair neler düşündüklerini merak ediyordum. Çünkü taraf oldukları yaşam, içinden çıkılmaz ve öyle kolay kolay kabul edilemeyecek davranışlar öngörüyordu insana. Ya da insanlığın gerektirdiği tüm duyguların uzağında yaşam alışkanlığı ve davranışı öğretiyordu.

Operasyon muydu? Şu an istediğim en son şey bir operasyonun içinde kalmaktı. Eğer operasyon değilse neden gelmişlerdi? Merak ediyordum. Nasıl cesaret edip, öyle ellerini kollarını sallaya sallaya geziyorlardı bu dağlarda, anlayamıyordum. Bizden de mi korkmuyorlardı? Ya da buralarda bizlerden kimsenin olmadığına inanıyorlardı. Bunu nasıl garantileyebiliyorlardı ki! “Büyük cesaret” diye geçirdim içimden. Tam önümden geçerlerken özel timlerden bir tanesi,

“Kebap şişlerini unutmadınız değil mi?” diyordu. Anladım. Pikniğe gelmişlerdi. Umarım manzarası daha güzel bir yere giderler diye düşündüm. Ama çeşmenin cazipliğine dayanacaklarını hiç sanmıyordum. Yine de bir umut “Giderler” diyordum. Yoksa akşama kadar bu dalların tepesinde donup kalacaktım. Keşke fotoğraf makinem olsaydı da onların fotoğraflarını çekseydim. Kahraman dedikleriniz nasıl yaşıyor diye. Gösterseydim tüm gerçekliği. Ama ne yaparsın ki bu da savaşın bir cilvesi. Savaşta hiçbir zaman haklı ve haksız bir bıçak izi gibi ayrılmıyor birbirinden. Bazen temelin yanında taliler feda edilebiliyor.

Kim bilir hangi kelle parasıyla ve kimin sırtından, nasıl yaşıyorlardı? Hangi emekçinin boğazından kesip ayırdığı paraydı harcadıkları. Belki de ameliyat parası bulamayan hastaların cebindeki son kırıntılardır. Biraz daha ayrıntılı düşünmeye devam edersem silahıma sarılabilirdim.

“Eylem yapamaz mıyım? diye düşündüm. Yaklaşık on kişilerdi. Biri bağırdı, “Çeşme çok güzel, burada kalalım” dedi.

Korktuğum başıma gelmişti. Akşama kadar hapis sayılırdım dalların arasında. Bir şeyler yapamaz mıyım diye düşününce aklıma, “Vuramaz mıyım?” sorusu geldi. Ama sonra bunun sonuçlarını hayal edince, bunun adına ‘eylem’ değil, ‘adam vurma’ derlerdi. Kim yaptı, amaç neydi, siyasal sonucu ne olacaktı, belli olmayacaktı. Arkadaşlar üstlenmeyeceklerdi bile. Bir sürü kargaşaya yol açacaktı. Sonunda başarı veya benim ölümüm olsa bile, böyle bir şey yapmamam daha uygun olacaktı. Kendim de ölebilirdim. Hatta “bir bayan gerilla eylem yaptı” derlerdi. Belki bu eylem yapanın kim olduğunu öğrenince, ben olduğumu anlayacaklardı. Ama yine her şey bir sır olarak kalacak, çözümü ise benimle birlikte toprağa karışacaktı.

Nasıl kaybolduğumu, nasıl bu kadar gün yaşadığımı ve bu eylemi nasıl yaptığımı bilmeyecekler ve hep tahminlerde bulunacaklar. Bu tahminler arasında benim hoşuma gitmeyen şeylerde olabilirdi. Diğer yandan başarılı olduğunda objektif olmasa da gerçeğe yakın değerlendirmeler yapılabilirdi. Sonucu kulağa hoş geliyordu ama nereye götürecekti beni. Sonunda ben de ölüyorum, onlar da. Fakat ben yaşamalıydım. çünkü daha yapacak çok işim vardı.

Arkadaşları düşündüm yine. Sabah çayı yapmak için yarıştığımız, yolu kaybedince öfkelendiğimiz, nöbette fısıldayarak konuştuğumuz, beğendiğimiz ve kendimizi beğendirtmek için çaba sarf ettiğimiz, gözlerine bakıp ağız dolusu güldüğümüz, bazen de omzuna koyup başımız saatlerce ağıladığımız, bize benzediği için kızdığımız, benzemediği için anlamadığımız, yokluğuna alışamadığımız, boşluğunu dolduramadığımız, birini diğerinden üstün tutamadığımız, varlığı yaşam gerekçemiz, yaşamı yaşamımızdan önce gelen, incitemediğimiz, ardına düştüğümüz, efkarına ilişemediğimiz, sevincini çoğalttığımız, kısa öyküsünde bir sayfa olduğumuz, kendi öykümüzden sayfalar ayırdığımız, sınırlarda isyan olduğumuz, maviyi tuttuğumuz, yeşile sevdalandığımız arkadaşlarımız....

Ne büyük bir sızıdır yoklukları, geceye anlatılır ancak. Tutunduğumuz tek dal yine başka bir sestir o karanlıkta. Uğradığımız tek liman ve sallanan tek kol, dalgalanan ben olurum o zaman. Ya da tutunurum rüzgarın eteğinden, yalçınlıklarda beklerim tan yeri kadar sabırlı. Dağları sadece onlarla paylaştığımız, bulutları onlarla seyrettiğimiz, uzaklara beraber daldığımız arkadaşlarımız...

Boğazım düğümlendi, ağlamak geçiyor içimden. Kendimi tutmalıydım, çünkü başlayınca sesimi kontrol edemiyordum. Aslında kontrol edemediğim kabaran duygularımdı. Küçük bir kıvılcım yangınlara yol açabiliyordu. Sesim çılgık oluyordu. Hepsini taşıyamadığım bu hasret yüzündendi. Yüreğime söğüt dalının gölgesi düşüyor ve rüzgar kış fırtınaları gibi esiyordu.

Çeşme çok yakında ve beni her an duyabilirlerdi. Akşama kadar burnuma güzel kebab kokuları geldi. Önce çok acıktığımı hissettim, ama sonra midem bulanmaya başladı. Neyse ki akşam yemeği yemeden ayrıldılar. Geldikleri gibi, hatta daha sarhoş bir şekilde naralarla döndüler. Onları bir an kıskanmadım değil hani, “Keşke benim de dönecek bir yerlerim olsaydı” diye düşündüm. Artık uzun sürmüyordu keşkeli cümlelerim. Sonucunun ne olduğunu yüzlerce kez ispatladım kendime. Her haledede bu yüzden daha az ve öz konuşuyorum. Yormuyordum kendimi; ne konuşurken, ne de dinlerken. Akşamı beklemeye başladım.

Artık hüznün vermiyordu akşamlar hatta korku bile. Karanlık yavaş yavaş sızıyordu. Ayrıntılarını kimsenin bilmediği bir incelikle gelirken, onu günlerdir takip ettiğimi bilmiyordu.

Çünkü ben gecenin gündüzle arasındaki o sınırdaki sakladığı sırrı çözmüştüm. Herkes gece ile gündüzün kavga ettiğini düşünür. Oysa ben, onların dans eder gibi yeryüzüne indiklerini izledim. Bir ahenk vardı aralarında. Sıralama şaşmıyor, birbirine müdahale etmiyor ve birbirlerinin haklarına saygısızlık etmeden iniyorlardı. Bunları düşünürken uykuya daldım.

Sabah sert bir rüzgarın suratıma çarptığı kuru yaprakla uyandım. İyi bir uyanma biçimi değildi, güne iyi başlamadım. Bulutlar güneyde toplanmış, alt kısımları kararmış gibiydi. Oldukça ağır görünüyordu. Öyle belli, kendisine yakın zirveler bulur bulmaz eteğinde ne var ne yok dökenecekti. Buraya kadar ulaşması zordu ama bu hiç gelmeyecek anlamına gelmiyordu. Aşağı indim, çeşmeye gittim.

Çöplüğe çevirmişlerdi o güzelim çeşmeyi. Tüm çöpleri toplayıp, çeşmeyi eski güzelliğine kavuşturdum. Sonra yüzümü yıkayıp, yerini değiştirdikleri kutuyu aynı yerine koydum. Umudum hala dipdiri idi. Uzaklara gidemedim, belki de köylere yakın olmak bana güven veriyordu.

Çeşmenin yakınındaki bir ağaca dayanarak oturdum. Bugün bilmem kaçınıcı gün, artık çentikler çizmekten ve gün saymaktan sıkılmıştım. Bırakacağım, günler hiç sınır çizilmeden, sayılmadan, öncesini ve sonrasını belirlemeden akıp gitsin. Ne zaman başladığını ve ne zaman biteceğini belirlemeden geçsin. “Bundan sonra çentik atmayacağım” dedim. Bu sırada dayandığım yerin beni rahatsız ettiğini fark ettim. Dönüp baktım, ağacın koca düğümüne dayanarak oturmuşum. Öyle büyüktü ki, nasıl olmuştu ve o koca ağaç bu düğüm üzerinden nasıl yükselmişti, şaşırıp kalmamak işten bile değildi.

İnsan yaşamında da böyle düğümler vardır. Nasıl oluştuğuna kendisinin dahi anlam veremediği ve çözmek için yıllarını harcadığı düğümleri ve sırları vardır. İnsan da tıpkı ağaçlar gibi yaşamını o düğümler üzerinden kuruyordu. Yaşamının ilerleyen yılları güzel, ihtişamlı, şanlı, şöhretli, kahramanca ya da adice, ne olursa olsun, tüm dünyasını o düğüm üzerinden kuruyordu. Unutmak istese de unutamayan ama onunla yaşamasını iyi veya kötü öğrenen yaşamlar vardır.

Doğa insan yaşamına ne çok benziyordu. Canlıların hepsi aynı şeyi mi yaşıyordu acaba? Eminim o ağacın dili olsaydı, geçmişte ya da gençliğinde başına gelen hazin bir duyguyu anlatır ve tüm yaşamını nasıl derinden etkilediğini söylerdi. Oysa ona dışarıdan bakan biri, dallarının ne kadar büyük ve güzel olduğunu söylese de, o hep geçmişine yanıp, duracaktı. Ya da ağaçlar böylesi bir durumu doğal sayıyor ve yaşamlarının bir parçası olarak ele alıyordur. Fakat insanoğlu yaşamını doğanın gerçekliği üzerinden değil de, hayaller ve masallar üzerinden kurduğu için gerçeklikle karşılaşmak onlarda kapanması zor yaralar açar. Oysa *insanın doğanın akışkanlığının dışında bırakan ve onu farklı kılan, onun kendi geçmişine bugün müdahale edebilme yeteneğidir.*

Geleceğini nasıl bir gerçek üzerinden kuracağını, geçmişinden nasıl sonuçlar çıkaracağını bilir. Bu gerçeği bilmemek insanları geçmişlerinin ağırlığı altında ezilmesine götürür.

Geçmiş hayıflanma konusunda kadınlar kendilerine rakip tanımazlar. Onlar hep bir şeylerin mağdurudurlar. Acı çeken ve çile dolduran. Neler yapabileceklerini, yaşamı nasıl güzelleştirdiklerini, güçlü, yetenekli olduklarını söylemeniz de onlar hep geçmişte uğradıkları haksızlığı, adaletsizliği anlatıp, dururlar. Çözmek için gücü varken hem de.

Hiç düğümünden dolayı büyümeyen, dal budak salmayan ağaç gördünüz mü? Ağaçlar büyümek için hiçbir engel tanımazlar. Uçurumlarda, patika kenarlarında, çorak topraklarda boy verir ve hatta koca kayaların arasından fışkırdığı bile olur. Bazıları rüzgarın esiş yönüne göre kırk beş derece eğimlidir. Hatta toprak kaymasından köklerinin yarısı yeryüzünde olsa bile onlar göğe yükseltir dallarını. Bu, doğanın bir yasası iken, bunu kabul etmemek, kendi yaşamında görmemek ne anlama gelir? Doğanın mükemmel diyalektiğini anlamak, insan olmanın avantajlarını ve farkını öğretecektir. Bu da yaşama bir müdahaledir.

Günler su gibi akıyordu. Zaman, eli sopalı bir adam gibi duruyordu karşımda.

Düşüncelerimi kontrol edemiyordum. Hiçbir şey düşünmeden, yemeden, içmeden, uyumadan öylece uzanıp gökyüzünü seyretmeye karar verdim. İçime doyasıya mavi doldurmalıyım. Huzurun enginliğinde sakın bir yolculuğa çıkıp, torbadan dökülen tüm hayallerimi tekrardan toplayıp, sırtlayacaktım.

Son günler bana çok şey öğretti ve bana, gerçeğimin kendimle konuşmalarım gibi olmadığını gösterdi. Bulunduğum yerden saatlerce uzağa gidip, dönebiliyordum, hem de gündüz ortası. Gece karanlığı korkutmuyordu. Saatlerce uykusuz kalabiliyor, umutsuzluğa teslim olmuyordum. Sık sık ağlasam da arkadaşlara olan sevgimden herhangi bir şey kaybetmiyordum. Düşman ile karşılaşınca kendimi koruyabiliyordum. Zaaflarıma yenik düşmüyordum. Teslim olmayan, yenilgiyi kabul etmeyen bu yönlerim varken, beni bu kadar atıl bırakan ve başarıya ulaşmamda beni engelleyen, riskleri göze alamamamdaki neden nedir? Bunu çözmiyordum. Acemiliklerim vardı, ama bu kadar yaşanmışlık sonunda hala acemi olduğumu söylemek ne kadar gerçekçiydi acaba.

Bu vahşi doğada tek başıma yaşama gücünden öte, bu yalnızlığı sabırla taşımam bile büyük bir tecrübeydi. Ama ben hala, “Ne yapacağım?” sorusuna aynı tecrübesizlikle cevap veriyordum. Oysa arkamda yapayalnız, koskoca ve her günü bin bir hesapla geçen on üç gün vardı. Bu günlerin kazandırdıklarını hiç hesaplamıyordum. Zorlu geçen bu günlerin sonucunun başarıya ulaşmaması, geçen zaman içinde hiç kazanımın olmadığı anlamına gelmediğini kendime nasıl anlatacaktım, bilemiyordum.

Kuşlar, mavi patiska üzerinde öyle narin uçuyorlardı ki, kanatlarına takılası geliyordu insanın. Şimdi anlıyorum insanların neden kuşlarla birbirlerine selam gönderdiğini ve kuşların neden gurbet eli çağrıştırdığını. İnsana kendi çaresizliğini hatırlattığı içindi. Kuşların mekansızlığı, insanların mekana teslimiyetini hatırlatıyordu. Bu teslimiyetinden kurtuluşu ise başka mekanlar için sakladığı bir çift gülüşü kuşlarla göndererek kurtulmayı ister.

Belki de kuşların mavi ile arkadaşlığıdır onu kıskanılacak kadar güzel kılan. Mavinin sonsuzluğuna yaptığı dalış ve o maviliği sınırsız kullanma hakkı, onu doğanın en şanslı yarattığı yapmış ve bin yıllar boyunca onu özgürlükle eş tutmuştur. Kuş deyince özgürlük geliyor akla. Sanmayın ki sadece istediği yere uçmasından ya da her yerde yuva yapma yeteneğinin olmasından alır bu özelliğini. İnsanın maviye olan tutkunluğunun ve kuşların maviye yakınlığından gelir.

Parmaklarımın arasından gökyüzüne baktım. Gözüm bir zaman sadece mavi gördü. Dalıp, gittim. Aklımdan geçenleri kontrol edemiyordum. Kuşların yerine koydum kendimi. Uçmak! Hem de sınır tanımadan ve bir daha döneceğini hesaplamadan uçmak! Ama yine de bir şeylerin eksik olduğunu hissediyordum. Çünkü benim bir farkım vardı; ben mekana tutsaktım. Sadece mekanın bana sunduğu hayal kadar uçabilirdim gökyüzünde. Ötesi kuşlara aitti. Bana sadece bakmak kalıyordu. Onların yaşadığı gibi, uzakları içinde taşımanın hafifliğini yaşamak isterdim. Gitmek ve gelmek kavramlarının olmadığı bir dünya düşünemiyordum.

Peki ya gerilla? O da alıp başını gidiyordu. Hiçbir yere bağlı kalmadan, gittiği tüm yerleri yaşanılır hale getirerek, bir daha döneceğini bilmeden, emek vererek yaşıyordu. Belki kuşlar gibi mavi ile iç içe değildi ama, o da en az kuşlar kadar mekanın tutsaklığından kurtulmuştu. Yaşamı yaratma bilmesecini çözmüştü gerilla. Ne bulunduğu yerden şikayet ediyor, ne de başka yerleri özliyordu. Onun özlediği, mekanın sahne olduğu anılar ve arkadaşlardı.

Benim kuşlardan farkım başka bir mekanda olma istemimden olsa gerek, kuşlar gibi özgür değildim. Oysa benim için özgürlük, arkadaşla birlikte ve onunla yaşam sevincini artırarak yaşamaktı. Arkadaşlığın mavisine dalmak istiyordum. Yine ağlamak geçiyor içimden.

On beşinci günden sonraki herhangi bir gündü. Artık kendime söyleyeceğim ne bir şarkım, ne bir şiirim ne güzel sözlerim kalmıştı. Hiçbir melodi teselli etmiyor ve hiçbir mısra

yalnızlığımın derin soluğunu anlatmaya yetmiyordu. Sözcükler birer birer uçuyordu dudaklarımın arasından. Ve hiçbir gerçeği karşılamıyordu. Kendimi avutamıyordum. Artık söylediğim her cümlemin nereden geldiğini ve bana neyi kabullendirmek istediğini iyi biliyordum. Bu nedenle sözü azar azar kullanıyor ve yalan söylemesine izin vermiyordum.

Artık okları kendime çevirmiştim. Tek bir espri bile yapmıyordum. Kendim ile alay etme becerimin bile yalnızlığın karşısında yenik düştüğünü anlayınca canım gittikçe sıkılıyordu ve dayanma sabrım gittikçe azalıyordu.

Hayatımı canlandıran, heyecanlandıran küçük olaylar da geliyordu. Operasyon başlamıştı. O kadar çok asker geçiyordu ki önümden, öyle kısa süreli bir operasyona hiç benzemiyordu. Mevsime bakılırsa kış hazırlıklarını engellemek için başlatılmıştı. Hemen hemen her mevsim sonunda tekrar edilirdi. Bu nedenle böylesi operasyonlarda arkadaşlar, ya alan değiştirir ya da büyük bir kısmı araziye dağılır, saklanırdı. Bu trafik beni fazla etkilemiyordu. Operasyonun orta yerinde olmak, günlük yaşamımı ya da yalnızlık bunalımımı engellemiyordu.

Dallar sınırsız geçiş ve saklanma hakkı tanıyordu insana. Ne aranan ne de şüphe duyulan bir yerdi. Bu nedenle rahattım. Ama bu operasyon zaman alacaktı. Kim bilir kaç on gün sürer ve eğer arkadaşlar bölge değiştirmişlerse, kış da geliyor diye, alana çok geç dönerlerdi. Benden ümidi tümünden kesmişlerdi. Aramadıklarına göre!

Yaşlar gözümden vakitli vakitsiz dökülüyordu artık. Uyuyamıyordum, dinlenemiyordum. Çevremdeki hiçbir değişiklik beni etkilemiyordu. Avuntularımınsa son kullanma tarihi çoktan geçmişti. Küçük aynamı çıkarıp, kendime baktım. Ne yağdan keçeye dönüşmüş saçlarıma ne de kirden kararmış yüzüme, sadece koyu kahve gözlerimin ta içine baktım. Kendime şimdiye kadar doğru söylemeyi düşünmediğim ve duyduğumda kendimden çok uzak gördüğüm sözleri söyledim.

“Asla ihanet etme! Kötü şeyler düşünmemelisin. İlk günün umudunu yakalamaya çalış” diyordum.

Umut, gerçeklikten ayrı düşünce, söz fazla inandırıcı olmuyor. İhanet bir tercih olarak değil neredeyse bir zorunluluk olarak çıkacaktı karşıma. Kışın geliyor olması ve arkadaşların kış aylarında ve sonbaharın sonlarından başlayarak hareket sahalarının daralıyor olması, beni, onlardan gittikçe uzaklaştırıyordu. “Ne zaman olursa olsun onlara ulaşacaksın” dediğim cümleleri artık değiştirmiştim. “Bir an önce bulmalıyım!”

Kaldığım ağaç, operasyonu takip etmem için uygun değildi. Bu nedenle akşam, daha yüksek ve bol yapraklı bir ağaç buldum. Onun en yüksek dallarına çıktım. Sabahı o dallarda karşıladım. Buradan her yer görünüyordu. Düşman tüm tepeleri tutmuştu. Mevzilenmelerine bakılırsa bu kalış uzun süreceğe benziyordu. Artık gündüz bu dallar arasına hapis olarak kalacaktım. Hiçbir yere gidemezdim. Geceleri ise araziye hakim değildim. Bu nedenle operasyon süreci boyunca bu ağaca mahkumtum. Sanki bunca zamandır ne yapıyordum! Ben kendi kendimi çoktan bir ağaca mahkum etmişim. Şimdi düşman yüzünden bunu yaşamak neden bana ağır geliyordu ki?

Sesleri o kadar yakından geliyordu ki, sanki ağacın altında konuşuyorlardı. Uyumak bir hayal gibiydi artık. Silahımı daha yakınımına astım. Aklımda çeşme başına kurduğum kutum vardı. Bir cevap gelir, bulurum diye gidiyordum her gün. Ama operasyon boyunca gitmemiştim. Uzun bir süre gitmeyecektim. Çünkü görünme olasılığım her şeyi yerle bir edebilirdi. Bu, umutsuzluğum bile olsa. Düşmanın, arkadaşlara dair yaşadığım hayal kırıklığına dahi el uzatmasına izin vermeyecektim.

Artık ‘uygun bir yer’e doğru değil, sonsuzluğa koşar gibi koşmak ve tekrar kaybolmak istiyordum. Bir başlangıç istiyordum. Her başlangıç yeni değildir. Benim için eskiye dönmek, eski günleri yaşamayı istemek bir başlangıçtı. Bu başlangıç bir kaybolma hikayesi ile bitebilirdi.

Bu sefer bilinmez bir arazide değil, bilinmez duygularda yitirmek kendini.

Toprağın sınırlarını aşamamak, duygudaki sınırlarda mahkumiyet anlamına geliyordu. *Aşılması zor olan, insanın kendi yüreğine çektiği sınırlardı.* Yapabileceklerini yapmamanın gerekçelerini oluşturup, ona sonuna kadar inanmak. İnsanın en kalıcı ve önemli sorunu buydu herhalde. Günlerdir bunun mücadelesini vermiyor muydum, yaşamım uğruna.

Bir akşam çeşmeyi kontrol etmek istedim. Sonradan düşündüğümde operasyon ortasında o çeşmeye kim gelirdi ki? Ama yine de “bir umut” diyerek gittim. Kimseler uğramamıştı. Yine çöplerle dolmuştu. Gecenin karanlığında suyunun berraklığını göremiyordum. “Taşları hala parlıyor muydu?” diye merak etmedim değil hani. Ne de olsa vefalı arkadaşlarımdan biriydi bu güzel çeşme. Hiç şikayet etmeden dinledi ve sabırla çekti kahrımı. Çeşmemle olan tüm hasretimi giderdikten sonra yüzümü tüm yağlarına ve kirine rağmen yıkadım. Suyun soğukluğunu yanağımda hissettim. Soğuk öyle işliyordu ki içime bana her şeyi hatırlatıyordu. Ağlamaya başladım.

Bu ayrılık canıma yetmişti artık. Neredeyse yirmi gün olacaktı. Her gün biraz daha yıpranıyordum. Giden zaman benden gidiyordu ve her giden gün benden bir şeyler götürüyordu. Kendime söyleyeceğim avutucu sözcüklerim, umudumu yeşertecek kandırılmışlıklarım ve beni ayakta tutan gerçeklerim birer birer bitiyordu. Ve tüm kalelerim birer birer kuşatılıyordu. Yenilmişlik değildi adı. Kendim ile ilk defa bu kadar çıplak karşılaşıyordum. Yalansız, dolansız ve aldatmacasız. Bu nedenle geleceği dair yakaladığım her umut ışığışı ve aldığım her karar, tüm fazlalıklardan arınmış oluyordu.

Her şey yeniden anlam buluyordu. Böylesi zamanlarda daha gerçekçi oluyor insan. Ama bu gerçekleri kaldıracak gücünü de toplamasını iyi bilmeli.

Daha önce göze alamadığım risklerin hepsini bu öfkeyle öyle gözü kara yapabilirdim ki, mesela, gecenin zifirisinde ağaçtan inip çetelere doğru giderek vurulabilirdim. Ya da çetedir diye gitmediğim köylere gider, ihbar edilirdim. Buna benzer bir çok riski göze alabilirdim. Söylerken bile içim rahatlıyordu. Sanki bulunmamışlığıma karşı bir öfkeydi, bir intikamdı. Sonucu acı olsa da! Düşünmek bile beni rahatlatıyordu.

Bir gece yer değiştirdim. Bulduğum yerim iki yüz-üç yüz metre ötesinde bir viraj vardı. Keskin dönüşlü bir virajdı. O yöne doğru ilerledim. Orada da bir ağaca çıktım. Değişmez adresim olmuştu ağaçlar. Tek taktik mekan. Sabah olunca rasgele seçtiğim bu yerimin iyi olmadığını anladım. Çünkü bu dalların üzerinden sadece dağın aşağı kısmı görünüyordu. Yan taraflar ile yukarılar denetleyemiyor, sadece uzaktan uzağa gelen sesleri duyabiliyordum. Bir de helikopterlerin erzak ve indirme seferlerini izleyebiliyordum.

Helikopterlerin bu kadar düzenli ve çok sayıda sefere yapıyor olması, operasyonun uzun geçeceği anlamına geliyordu. En azından benim için çok uzun bir zaman diliminde sürecekti.

Tuzum çok az kalmıştı. Artık palamut yiyemiyordum. Çeşmemi özlüyordum. Arkadaşları görünce anlatacağım en güzel arkadaşlarımdan biri de çeşmem olacaktı. Artık anlatacaklarımın listesinde tekrarlar olmaya başladı; çeşme, ağaç, kuşlar, palamut, uzak köyler, içilesi mavi, birbirine yapışmış saçım, kir tabakası olmuş elim ve yüzüm.

Acaba arkadaşlar da rüzgar esince aynı yöne doğru uçan, ama birbirine hiç çarpmayan yaprakları fark etmişler miydi? Rüzgarın bir sıradan esişinde bile sanki toprağın üzerinden bir tül kalkıyor gibi oluyordu. Sarı bir tül. Hele güneş batmak üzereyken bu sahneleri izlemeye doyum olmuyordu. Sonra rüzgar kuru yaprakları uçuşmayacakları bir yerde topluyordu. Bazı yerler yapraklarla o kadar dolmuştu ki, basınca dize kadar gömülüyordu ayaklarım. Birkaç adım ötesi ise süpürülmüştü sanki.

Bazen tüm yaşadıklarımı ve düşündüklerimi unutup, doğanın inanılmaz gürültüsüne dalıyordum. Öyle çok şey söylüyordu ki, ne dinleyebiliyordum ne de söylediklerini

anlayabiliyordum.

Kullandığı dil öyle yabancıydı ki bana ve öyle sadeydi ki, yüreğim kaldırmıyordu dinlemeye. Çünkü artık her şeyi en kötüsünden düşünüyordum.

İlk günlerin bulunmaya dair inancı kalmamıştı artık. Gerçeği kendime söylemenin vakti çoktan gelmişti, geçiyordu bile. Uzun süre bunu kabullenmekte zorlandım. Ama bulunma vaktinin çoktan geçtiğini zaman, bana birkaç kez hissettirmişti. Aynadaki bir çift kahverengi gözün kötü şeyler düşünmemeye yönelik söyledikleri de çözüm olmuyordu. Artık kendimi kandırdığım kadar umudum vardı.

Aynaya bakmaya gerek kalmamıştı. Her şey netti. İnançta zayıflık değildi, ama umudum kırılmıştı. Elimde bir tek ‘ben’ kalıyordum. Zayıflıklarım, becerilerim ve beceriksizliğimle baş başaydım. Kurtuluşum için tüm yollar bana çıkıyordu yine. Bunu ancak kendimin yapacağına olan inancım zayıf olsa da, yaşamımın son şansı olarak karşımda duruyordu.

Operasyon güçleri geri çekilmişti. Kaç gün sürdü bilmiyorum. Ama geri çekilmeleri kısa bir süreyi almıştı. Öyle uzun uzadıya gösterişler, bağırıp çağırımlar olmadı. Sessizce gittiler.

Sonbahar operasyonlarında genelde böyle bir hava vardı. Bazı yerlerde mevsimlik kalan askerler kış aylarında kışlalara çekilirler. Onların güvenliğini sağlamak amacıyla operasyon başlatırlardı. Onlar kışlalara ulaşır ulaşmaz, operasyon biterdi. Bu da böyle bir şey olabilirdi. İlk günlerimde operasyonlar arasında fark olduğunu dahi bilmiyordum.

Savaşın inceliğini bilecek kadar tecrübe kazanmamıştım daha. Bir gün mangadaki tüm arkadaşlar, erzak getirmek için uzak olmayan bir erzak deposuna gitmişlerdi. Ben ve Nudem arkadaş ise arkadaşlara akşam yemeği hazırlamaya çalışıyorduk. Közlerin üzerinde kaydattığımız çayı, sıcak tutmaya çalışıyor, ha geldiler ha gelecekler diye sık sık közleri harlandırıyor, çayı ısıtıyorduk. Sohbeta daldığımız bir anda iki arkadaş nefes nefese kalmış bir halde, “çabuk olun! Toparlanın! Askerler geliyor!” dedi.

Hava çoktan kararmıştı. Üstelik helikopter sesi de duymamıştık. Nokta operasyonuydu. Hızla eşyaları toplayıp yürüyüşe hazırlanmıştık. Yükümüz çok ağırdı. Çünkü göreve giden arkadaşlar eşyalarını mangada bırakmışlardı. Tüm eşyaları çantamıza aldık. Yürüyüşe geçtikten az sonra yolda erzaktan dönen arkadaşlarla karşılaşmıştık. Onlarda bizlere katıldı. Fazla uzaklaşmamıştık. Bir iki saat uzaklıktaki uçurumlarda mevzilendik. Uçurumda nasıl mevzilenilir, anlatsam bile yaşanmadan anlamanın ve hatta inanmanın gerçekleşmeyeceğinden emenim. Sabah her yanımızı tuttuklarını gördük. Kısa bir süre sonra taşkınlık yapmadan, bağırmadan ve bize küfretmeden, çekip gittiler. İşte o operasyonda, arkadaşlar bana operasyon çeşitlerini öğretmişti.

Havanın kararmasını bekledim. Daha karanlık tam olarak çökmeden ağaçtan inip, çeşmeye gittim. Doyasıya su içtim. Yerime dönerken keskin virajın yeni manzarasının ayrıntılarını fark ettim. Aşağıda koca bir cadde vardı. Arabalar vızır vızır değilse bile, gelip geçiyorlardı. Bu cadde pusuya düştüğümüz cadde olmalıydı. Bu gece geleceğime dair net bir karar almam gerekiyordu. Ne yapacaktım? Çentik üstüne çentik atıp, kışı bir ağacın dallarında mı karşılayacaktım yoksa her türlü riski göze alıp, çözüm için bir şeyler mi yapacaktım?

İkinci ihtimal daha ağır basıyordu, ama ne yazık ki bu tercihi vaktinden çok geç kabul etmiştim. Öyle ki tercih olmaktan çıkmış, zorunluluk haline gelmişti. Bunun rahatlığıyla uyudum. Uygulayacağım birkaç kararımın olması huzur getirmişti. Bu, başlarda yaşamımı güvene almak için göze almadığım risk bile olsa. Sanki bir şeylerin son bulması gerekiyordu. Çözüm artık gelip dayanmıştı kapıya. Ölüm tek tercih haline geldi demeyeceğim, ama içine girdiğim yalnızlık ondan daha kötü olduğu için korkutuculuğunu, yarım kalmışlığını bile kabul eder hale gelmiştim. Çünkü risk göze almadan yaşam yürümezdi. Bu da bir savaş değil miydi? Kazanacağına inanarak kavgaya girersin, ama kaybetme ihtimalini de hep göz önünde tutarsın. Çünkü her savaş risktir ve sen bu riskte yeneceğine dair güç biriktirerek başlarsın işe.

Ben de savaşa hazırdım. Olumsuz ihtimaller üzerinden kendimi atıl bıraktığım süre bana yetmiş, artmıştı bile. Hem, kendi bilgisizliğimin kaygılarıyla tüm ihtimalleri risk diye bir kenara bırakmıştım. Belki çıkıp dağlara vurmak büyük bir riskti, hatta köylere gidip haber almak ya da haber göndermek ondan daha da büyük bir riskti. Ama her ikisini de göze almamak, yaşamı daha büyük bir riske atmaktı. İşte duygularımın daha da parçalanmasına izin vermeden bunun yaratacağı soncu tahmin ederek bu riski göze alacaktım. İçimde umutsuzluk ya da kötü duygular yoktu. Sadece yaşanmamışlığımın öfke vardı. Ama yine de ben olmazsam bile, paylaşamazsam bile, bir yerlerde güzelliğin yaşandığını ve bunları herkesle paylaştıklarını biliyordum.

Aralarında olamamak beni çok derinden üzüyorsa da, bencilliğimin sınırlarından çıkınca daha olgun bakabiliyordum. Bunun verdiği hüznle uyandım.

O sabah yağmur alışılmadık bir şekilde yağmaya başladı. Rüzgarsız ve fırtınasız olması rahatlatıcı kılıyordu onu. Islanıyordum, ama üşümüyordum. Her sabah olduğu gibi bulutlar geriliyor, kül rengine dönüşüncüye kadar ilerliyor, sonra rüzgar bulutları dağıtıyordu. Uzakları, gökyüzünün korkutucu sesi dolduruyor, sonra sıcak sessiz bir yağmur başlıyordu. Yağmur hızlanmaya başladı. Sıcak sıcak yağıyordu. Damlalar su birikintileri üzerinde dans ederek bu birikintileri köpürtüyorlardı. Öyle nazik yağıyordu ki hiçbir yaprağı, otu bükmeden damlıyordu üzerlerine. Saçlarımın üzerinden anlıma ve yanağıma doğru süzülüyordu.

Önderliği düşündüm o an. Yağmurda yürümeyi çok severdi. Bazen sıırıslık oluncaya kadar yalınayak gezerdi bahçede. Ayakları çamura batardı. Kapıda karşılardık onu. Gözleri huzur dolu, yüzünde çocuksu bir gülümseme olurdu. Doğayla kurduğu gizli bir bağı, bir ilişkiydi bu. Sadece romantik bir yürüyüş olmadığını anlıyordum. Doğadaki kıpırdanışı, o büyük savaş, hareketliliği teninde hissedirdi. Oysa o güne kadar ıslanmamak için efil efil kaçtığımız yağmurun, bir de tende duyumsayış hali vardı. Bunu, Başkanın kapıdaki o sıırıslık olmuş hali ve huzur dolu gülümsemesini görünceye kadar da anlamamıştım.

O günden sonra ne zaman yağmur yağsa, yüzümü kaldırır, yağmuru tenimden akışını beklerim. Bunu da sanki Başkan'a karşı bir görevmiş gibi yerine getiririm. Onu duygulandıran şeyleri anlamak, bize sıradan gibi gelen bir çok şeyi o, dünyanın bir mucizesi gibi ele alınca aramızdaki farkı daha da belirginleşiyordu. O, doğa ile aramızda hiçbir insanın kuramadığı bir bağ kurmuştu ve bizim bunu anlamamız için en az onun kadar doğayı dinlemesini bilme gücünü kendimizde oluşturmamız gerekiyordu.

Kaybolduğum günler içinde Başkan zaman zaman rüyalarımın girse de, onu düşünmeden geçirdiğim bir günüm dahi geçmemişti. Ama bu günler içinde sadece onu izlediğimi düşünüyordum. Onun benim yaşadıklarım karşısında içine girdiğim duygu dünyasını nasıl ele alacağını tahmin etseydim, ya da bilseydim, inanıyorum ki daha erken çözüme gidebilirdim.

Çözumsuzluğu hiçbir zaman kabul etmezdi. Hele hele dış koşullara bağımlı bir çözumsuzluğu, insana aykırı bulur, çok öfkelenirdi. Benim yerimde o olsaydı, eminim sonucu hiç böyle olmazdı. Çünkü o, riskleri göze alan, mücadelede kendine güvenen ve beklemeyi felsefe edinmeyen bir karaktere sahipti. Her dar koşuldan, sıkıntılı dönemlerden büyük bir yenilikle çıkıyordu. Parti tarihimiz bunun örnekleriyle doludur. Haki Arkadaşın şahadetiyle hareketi parti aşamasına taşıdı. Agit Arkadaşın şahadeti gerilla için büyük bir kayıptı. HRK komutanının boşluğu kolay kolay doldurulamaz, düşman zafer kazandı derken; Başkan, HRK'yi ARGK'ye dönüştürdü. Artık Kürdistan Kurtuluş Gücü değil Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu olmuştuk. Bu, onun her soruna ve zorluğa gösterdiği esas tutumdur. Bu nedenle benim bu halimi görseydi, onun için çözülmesi çok kolay bir sorun olurdu bu. Çünkü o kendisine "yapamıyorum"u yedirmezdi. Peki "ben neden yapamıyorum?" diye düşününce, eksik olanın insanın kendi gerilikleriyle verdiği mücadeledeki yetmezliği olduğunu gördüm. Bu nedenle...

Havanın kararmasıyla birlikte yola koyuldum. Hedefim, caddeyi geçip ilk köye ulaşmaktı.

Sonunda aynı pusuda vurulmak da vardı. Kapısını çalacağım evin ihaneti de. Ama önemli olan çözüme ilişkin adımların atılmasıydı. Yağmurun havada bıraktığı nem, toprak kokusu kadar ağırdı.

Toprak iyice ıslanmış, hatta yaz aylarında kuruyan dereler ufak ufak olsa da akmaya başlamışlardı. Bazen düşünüyordum, bazen de oturup dinliyordum. Ama ikirciklilik yaşamıyordum. Böyle kararlı adımlar atmaya yıllar geçmiş gibi hissediyordum. Hem zaman hesabı nedir ki? Ben bir insanın kaç yılda düşünemeyeceği kadar sevgiyi, arkadaşlığı, ihaneti, doğayı ve kendimi düşündüm. Bu nedenle kendimi yıllar süren bir ayrılıktan sonra kavuşmuş gibi hissediyordum.

Caddeye ulaştığımda aklıma bu caddeden geçtiğimiz ilk gece geldi. Etrafıma baktım. Pusuyu fark edebileceğimi hiç sanmıyordum. Yine de adet yerini bulsun istedim. Etrafıma dikkatlice baktım. Karanlığın derinliklerini görme becerisini hala kazanamamıştım.

Bir an mermiler patlayacak sandım. Bu sefer uygun bir yer sorunum yoktu, olmayacaktı. İçim rahattı, arabalar geçiyordu. Bir an araba gelmeyince, koşarak caddenin öte tarafına geçtim. Ama öyle yorulmuştum ki, orada ne kadar kaldığımı bilmiyordum. Uzun bir süre dinlenmem gerekmişti.

Hedefime doğru ilerlemeye devam ettim. Hiçbir tereddüt, sıkıntı yaşamıyordum. Kendimi oyalayacak ufak, tefek şeyleri göz ardı ediyordum. Amacım, belirlediğim hedefime doğru ilerlemektir. Eteği caddeye kadar inen dağa çıkmaya başladım. Koyu ormanlığı vardı. Köylere yakın olduğu için her an köylüler çıkıp, gelecekmış gibi bir yerd. Bu yamaca sonbahar, rötarl gelmişti sanki. Daha yaprakların yarısını dahi sarartmamıştı. Gerçi köylerin çevrelerine sonbahar ve kış geç gelir. Ama, ilkbahar ve yaz sanki aceleleri varmış gibi gelip oturlar. Belki de bu doğanın insanla yaptığı gizli ittifaktır, kim bilir!

O yamaçta iki gün kaldım, köylülere hiç rastlamadım. İki gün boyunca, çobanlar ya da odun toplamaya gelen kadınlar, çocuklar bekledim, ama kimsecikler geçmedi benim olduğum yerden. Karşımda duran, günlerimi geçirdiğim dağın zirvelerini bulutlar sarmıştı. “Hangi ağaçtı?” diye dikkatli baktım, ama seçemedim. Nankör olduğumu düşünmesini istemem doğrusu. Bana dallarını açtı (kapası olmadığı için). Tüm küçük sitemlerimi, dertlerimi paylaştı. Ben ağlayınca gözlerini kapadı. Uzaktan ona göz kırpmak geldi içimden.

Günlerden sonra ilk kez kendimi moralli hissediyordum. Hatta espri bile yaptığımı gördüm. Çözüme dair çaba, her zaman için insanı canlı ve yaşam dolu kılar. Bu nedenle çözümü beklemek kadar, çabazlıkta insanı moral olarak gerilere itiyordu.

Köye huzur, akşam karanlığı çöker çökmez geliyordu. Çocuk sesleri şarkı gibi geliyordu kulağıma. Kuş sesleri, yaprak hışırtısı ve rüzgar uğultusundan sonra bu ses, dünyanın en güzel melodisi gibi geliyordu.

Akşam olunca yerimden indim, köye doğru dikkatlice ilerledim. Düşman pusu atmış olamazdı. Tüm gün keşif yapmıştım. En yakın eve gidecektim. Ay ışığı geç saatlerde görünüyordu artık. Karanlıktan faydalanıp hızlı adımlarla o eve doğru yürüdüm. Bahçenin içine girdim, yeni sulamışlardı sanki. Çamura batıyordu ayaklarım.

İlerleyemiyordum. Heyecandan mıydı, yoksa bu tempo gücümün sınırı mıydı? Bilemiyordum. Oturdum. Gözlerim kararıyor, başım dönüyordu. Uyuyakalmışım. Gözlerimi açtığımda sabah olmak üzereydi, önümde duran ceviz ağacının kovuğuna girdim. Ayaklarımı karnıma doğru çekip başımı dayadım. Öylesine güzel bir uykuya dalmışım ki, yıl gibi geçen uykusuz günlerimin ardından büyük bir huzur içinde geçirdiğim birkaç saatti.

O gün kimse bahçeye gelmedi. Bir ara başımı kovuğun dışına çıkarttım. Bahçe ile evi birbirinden büyükçe bir duvar ayırıyordu. Bu gece o duvarı aşmam gerekiyordu. Kapısı olmalıydı. Görebildiğim kadarıyla bahçenin kapısı yoktu. “Akşam bulurum” diye tekrar uyudum.

Tüm gün boyunca birkaç kez uyanabildim. O da güvenlik hassasiyetinden değil, ayaklarımın uyuşmasından dolayı.

Hava kararınca yerimden çıkma vakti gelmişti. Tam o an uzun zamandan beri duymadığım sesler duydum. Dikkatlice dinlemeye çalıştım. Arkadaşların konuşmalarına benziyordu. Hayal mi görüyordum? Yüzümü tokatladım. Çimdik attım. Ama sesler hala geliyordu. Silahımı alıp, seslere doğru yaklaştım.

Ay ışığı dağların doruklarından iniyordu. Gölgele oluşmaya başlamıştı bile. Bir ağaç gölgesinde oturan üç kişiyi gördüm. Önce izledim. Kalbim yerinden fırlayacak, sesi onlara gidecek sanıyordum. Ayağa kalktılar. Omuzlarına silahlarını takınca, her şey, günlerdir söylemek için özlemimi çektiğim bir tek sözcükle bitmişti.

“Heval!”

“Kim var orada” dedi bir arkadaş.

“Benim günlerdir kayıp olan arkadaşınız...”

Yazan: Dorşin Poyraz

*

GARZAN’A YOLCULUK

***“Her an kıyamet koparan kurşunlar
yağmur gibi yağabilirdi”***

-I-

Besta’dan yola koyulduğumuzda bildiğimiz tek şey, Garzan’a gidecek olduğumuzdu. Oraya dair hiçbir şey bilmiyorduk. Ne ulaşmamız gereken yeri, ne yolu, ne de halkın bizi nasıl karşılayacağını... Hepimiz Garzan’a yabancıydık. Yabancı olduğumuz sadece arazi ve yöre halkı değildi. Garzan’ın tarihine de yabancıydık. Kısacası bilinmeze bir yolculuktuk bizimkisi. Diğer eyaletlerden farkı neydi, neden gerillanın bu alana girişi bu kadar uzadı ve halk gerillayı nasıl karşılayacaktı? Hepsi merak dolu ve saatler alan tartışmalarımızın tek konusuydu. Cevapsız kalan sorularımızın hepsi Garzan’a gitme heyecanını arttırıyordu. Bu yolculuk tam da gerillanın maceraperestliğine göreydi. Ayrıca başlangıçlar hep heyecan verir insana.

’90 yılının ilk aylarıydı. Doğa canlanmıştı. Karlar yüksek tepelerde yer yer erimiş, fazla dayanacağına benzemiyordu. Taze ot ve çiçek kokuları yayılıyordu havaya. Yağmurlar sık sık yağmasa da, toprak hep nemliydi. En güzel yürüyüşler bu mevsimde, yıldızlar ışığında ve rüzgarın peşine takılarak yapıldı. Hiçbir mekana güvenmeden, bağlanmadan, her yerde, her zaman yaşayabileceğine ve yaşam

kurabileceğine inanarak yürümek...

Yürüyüşümüz yaklaşık yirmi gün sürmüştü. Yeni şeyler yaşamak, heyecan ve güven vermek kadar zorlukları da getirir beraberinde. Belki de yeniyi çekici kılan, onun, zorlayıcılığıyla mücadele etmekten geliyordu. Bilinmeyen bir dünyada yol alıyorduk sanki. Bu, bize tahmin ettiğimiz bir çok heyecanlı duyguları yaşıtıyordu.

Hava aydınlanır aydınlanmaz, gizli bir yerde konumlanıyorduk. Sonra bir arkadaş kaldığımız yerin en yükseğine çıkıyor, gece ilerleyeceğimiz yolu keşfediyordu. Tepelerin yönlerini belirliyor, dereleri sayıyor, kayalıklara işaretler koyuyorduk. Tesadüfen köylere ve kasabalara girdiğimiz gibi, düşman taburuna da girebiliyorduk. Yolu adres adres belirleyemsek de, gitmemiz gereken yönü iyi biliyorduk. Bazen evdeki hesap çarşıya uymayabiliyordu. Akşam

yola koyulunca, gündüz yaptığımız tüm planlar, çizdiğimiz yol hattı alt-üst oluyordu.

Bilinmeyen bir arazi geceleri deniz gibi olurdu. Nasıl ki dalgalara takılıp, bir aşağı bir yukarı, bir sağa bir sola gidiyorsa yelkenli, araziye gece kat etmekte öyleydi. Dereler, tepeler, kayalıklar, uçurumlar... Tartışmalar başlıyordu, doğruyu kim biliyordu? Hangi tarafa gitmeliydik? Bu tartışmalar bana anlamsız geliyordu. Hatta bazen “Ne önemi var? Hiçbir yer bizim için fark etmiyor. Her yere gidebiliriz” diyordum. Bu tartışmalar nedeniyle gündüz keşfettiğimiz yolu gece yürümek, imkansız gibi bir şeydi. Yağmurlu havalar uzun sonbahar günlerini zifir karası yapıyor ve sabah hiç gelmeyecek gibi olurdu.

Nereye gittiğimizi bilmeden ilerlerken, önümüze çıkan köylere giriyorduk bazen. Büyük hayallerimiz ve beklentilerimiz vardı. Köylülerin bizi sıcak karşılayacağını sanıp da, kapının hiç açılmadığını görünce etkileniyorduk elbette. Bazı arkadaşlar “Böyle olmamalıydı” diyorlardı. Halktan ilgi görmeyi beklemek en doğal hakkımızdı ama mücadele nedenimiz bize ve kendini tanımayan halkımıza gerçekliği anlatmak değil miydi? Sadece bir yönü ile düşünmek bizi yanılgılara götürebilirdi. Ne halkın ilgisizliğine sıradan yaklaşmak ne de uzun erimli mücadeleyi kısa bir sürede sonuca ulaştırma sabırsızlığı.

Hiç uğramadığımız, daha önce hiçbir arkadaşın gitmediği köyler vardı. bu köylüler bizi sadece duymuşlardı. O evlere gittiğimizde öyle sıcak ve içten karşılanıyorduk ki, biz mahcup oluyorduk. Ama Garzan her yerden farklıydı. Tarihini bilmemek böylesi anlarda zorluyordu. Hatta bir ihtiyaç gibi dayatıyordu kendisini.

Yörenin kültürel özelliğini, halkının mücadeleye nasıl yaklaştığını, düşmanını alanda ki politikasını, yöre halkının isyanlara nasıl katıldığını bilseydik, ne köylüler kapılarını açmadılar diye hayal kırıklığı yaşar ne de yurtseverliği özümsemedikleri için kızardık. Kaldı ki Garzan’a düşmanın bu kadar fazla yönelmesinin nedenini derin sorgulamalardan geçirmeliydik. Bu konular, zamanın ve halkın bize öğreteceği şeylerdi. Ayrıca alanda planlamamızda alanı derinlikli çözümlemek ve tarihini öğrenmekti.

Yürüyüşümüz sırasında zorlu anlar yaşadık. Ayakkabılarımız parçalanmış, saçımız kirden yapış yapış olmuştu. Bazen gecelerce aç, bazen de saatlerce susuz yürüyorduk. O yorgunlukta bir tepeyi çıkınca dünyanın zirvesine çıkmış gibi oluyorduk. Saatlerce yürüyüp, başladığımız yere döndüğümüz de oluyordu. Ama en tehlikelisi sisli gecelerde yürümekti. Hatta bir gece, düşman taburunun önüne kadar gelmişiz ama fark etmemişiz. Sisler dağılmaya başlayınca önüne gelip dayandığımız bol ışıklı yeri önce köy zannettik. Sonra, sisler iyice dağılınca, oranın düşman taburu olduğunu anlayıp, çok gizli bir şekilde döndük. İşlerimiz yaver gitmiş, sis uzun süre dağılmamıştı da, gözden kaybolmuştuk.

Sürekli kullanabileceğimiz, güvelikli noktalar arıyorduk. Hem düşmanı denetleyebileceğimiz, hem de çatışabileceğimiz yerler olmalıydı buralar. Gitmek için hedef koyduğumuz alanlara bazen tesadüfen gidiyorduk. Noktaları bulmak ise bir macera konusuydu. İşte bir gece, yine nereye gittiğimizi bilemeden, Botan suyunun kenarında bulmuştuk kendimizi. Oysa ki planımızda Botan suyuna bir sonraki gün ulaşmak vardı.

Yakın bir yerde konumlanıp, gündüz keşfini yaptık. Nehrin geçiş yerlerine pusu atılmıştı. Dar boğazlardan, vadi çıkışlarından pusuları atlatarak geçebilirdik, ama nehri sessizce geçemezdik. Kolayca fark edilirdik. Kaldı ki nehir öyle sessiz-sakin akan bir nehir de değildi.

Arkadaşlarla nehri nasıl geçeceğimizi tartışıyorduk. “Bunu da başarırısak, Garzan’a girdik demektir” diyordu tüm arkadaşlar. Daha biz tartışırken, sık sık başımı kaldırıp toplanan bulutlara bakıyordum. “Umarım yağar” dedim. İnanıyorum ki, o gün tüm arkadaşların tek dileği yağmurun yağmasıydı. O gece yağmur bardaktan boşalırcasına yağdı. Böylesi havalarda değil nehri geçmek, yüzlerce pusu atılır.

“Tam harekete geçme zamanıdır” dedi Mervan arkadaş. Hemen yürüyüşe geçtik. Pusu

yerlerini kontrol ettik, hiç kimse yoktu. Hatta pusu yerleri bırakılmışsa, köprüden de geçebileceğimizi söyledi arkadaşlar. Köprü uzak değildi. Temkinliydik, her an kıyamet koparan kurşunlar yağmur gibi yağabilirdi. Hepimiz durduk, iki arkadaş öncü olarak köprüden geçti. Sessizce oturmuş öncü olarak giden iki arkadaşı bekliyorduk. Gidişleri uzun bir zamana yayılmıştı. Karanlığın içinden gelecek olan sese kilitlenmişti tüm kulaklar. Zaman uzadıkça ve sessizlik sürdükçe düşmanın olmadığı ihtimali artıyordu.

Köprüden geçişimiz iç bölgelere, yani hedefimize bir adım daha yaklaştığımız anlamına geliyordu. Sonuca ulaşmak ya da başlangıca ulaşmak, herkeste büyük bir coşku yaratıyordu. İki arkadaş yanımıza döndüğünde gülümsüyorlardı. Anlaşılan köprüyü kazasız-belasız geçecektik. Herkesin birbirine yansıttığı sevinç boşuna değildi. Eğer köprüden geçemeyecek olsaydık, kaban nehirde geçme zorluğuna katlanacaktık. Kaldı ki, geçiş yerlerinin hepsine pusu atılmıştı. Düşmanın olmadığı bir akşamda köprüden geçmek bizim için büyük bir şanstı.

Botan suyunun öte yüzü başka bir bölgeydi. Arkadaşlar köprüden geçişi resmi geçiş töreni havasına dönüştürdüler. Bir arkadaş ARGK bayrağının bir ucundan, başka bir arkadaş da diğer ucundan tuttu. Tüm arkadaşlar bayrağa selam verip, altından geçtiler, sırayla. Geçit töreninden sonra yürüyüşe devam edildi.

Yağmurdan sıırıslıklam olmuştuk, ama yine de şakalar ve kahkahalar hiç eksik olmuyordu. Moral kazanmak, yürüyüş tempomuzu arttırmıştı. Araziyi tanımazsak bile, hedeflediğimiz alana gelmiştik. Ayakkabılarımız parçalı, üstümüz başımız kir içinde ve yorgunluktan bitkin düşmüştük. Düşmanın hakim olduğu bir alandı ve hareketli olmak tehlikeli olabilirdi. Fazla geniş olmayan bir vadide akşama kadar bekledik. Akşam karanlığı herkese rahat bir nefes aldırılmıştı. Ne de olsa geceler uzun ve karanlıktı.

O gece düşmanı harekete geçirecek kadar deşifre etmiştik kendimizi. Ya ıslak patikadan çıkan izlerden, ya da köyden ihbar olası bir ihbardan dolayı bu alana gelişimiz deşifre olmuştuk. Buralarda nefes alışımıza dahi izin vermeyeceklerdi. Aldığımız istihbaratlara göre, bizi, on gün içerisinde imha etmek istiyorlarmış. Bizim taktığımız ise son derece gizli hareket edip, çatışmaya girmemektir. İstedığımız yerde ve zamanda vuracaktık. Böylece o büyük mücadele ve eyalet tarihi başlamış oldu.

-II-

Merato Çatışmaları

Yeni alanlara geçmek, açılım yapmak elbette bununla birlikte bazı eylemler yaparak, düşmanı vurmayı istiyorduk. Baharın ilk günlerini yaşıyorduk. Her şey tazeydi ve hareketliydi. Tıpkı yüzlerdeki sıcaklık gibiydi doğa. Akışkan, deli dolu ve yeni.

Düşman bizim hareketliliğimizi fark etmiş olacak ki, da kendince tedbirler alıyordu. Bu tedbirler sadece askeri tedbirlerle sınırlı kalmıyor, halka yönelik yıpratma ve yıldırma politikalarını da kapsıyordu. Bizimle birebir bir mücadele vermektense, mücadeleyi tanıyamamış, henüz devlet korkusunu içinden atamamış bir kesime

koruculuğu dayatmış ve bazı ailelere zorla kabul ettirmişti.

Halkın bizimle olan diyalog zemini tamamen kurutulmaya çalışılsa da, dönem dönem

korucu köylere girdiğimiz bile oluyordu. Bazı korucu aileler milis örgütlenmesine girmişti.

Bizim amacımız koruculardan maddi anlamda faydalanmak değil, halkımızı ulusal

değerlerinden ve insani yaşamdan uzaklaştıran bu sistemi kırmaktır. Halkı, özgürlük mücadelesinden koparan, bu işbirlikçi sistemi işlemez kılmak istiyorduk.

İhbar etme, kelle başına para alma, emek sarf etmeden milyarlar kazanma, kan dökmeyi (üstelik kimin adına- marifetten sayma, ırza geçme ve daha aklınıza gelebilecek tüm insanlık dışı

yöntemleri sıradan bir iş kadar kolay yapan ve bunu meşrulaştıran koruculuk sistemini halkımızın alnına sürülen bir kara leke gibi görüyor, onu alınlardan silip atmak istiyorduk. Bu nedenle Garzan'da eğer planlama yapacaksanız, halkla ilişkileri geliştirecek ve eylem yapacaksanız, korucuların ölçü tanımaz savaşlarını göz önünde bulundurmamak zorunda kalacaksınız.

İşte biz de, bu kadar eylem ve çalışma planlamamıza özel bir yer verdik. Altmış arkadaş eylem amaçlı harekete geçmişti. Yanlarına sadece silahlarını ve bir haftalık erzaklarını almışlardı. Ben de büyük ısrarım sonucu son anda, bu gruba alınmışım.

Golaf'tan çıkıp yola, Mereto'ya gittik. Mereto'ya ulaşır ulaşmaz korucular izlerimizi -o zamanlar iz silme yöntemini kullanmıyorduk- görüp düşmana haber vermişlerdi. Para almak için öyle abartmışlardı ki, düşmanın yönelimini görünce, korucuların düşmanı ne kadar gereksiz bir paniğe soktuğunu anlıyorduk. "Bu kadarına gerek yoktu" diyorduk kendi kendimize. Hatta bazı arkadaşlar düşmanın bizim için özel karşılama töreni hazırladığını söylüyorlardı. O günden sonra aramızda şaka konusu olmuştu.

Operasyon başlamıştı. Arazinin zozanlık olması bizim açımızdan dezavantajdı. Gündüz görüntü vermenin kaçınılmazlığının yanı sıra, askeri merkeze çok yakın olmamız, hem takviyenin hızla ulaşmasına hem de havan atışlarına açık bir alandı. Akşamdan sabaha kadar yürümüştük. Daha dinlenmeden çatışma başlamıştı. Arkadaşların hepsi tecrübeli oldukları için mevzilenmelerinde ve çatışmayı koordineli yürütmede, hiçbir sorun yaşanmamıştı. Mevzilerin olmaması bazı grupların çatışmasını engellemişse de, arkadaşlar el çabukluğuyla mevzi yapmış, onlar da çatışmaya başlamıştı. Düşmanın çok kayıp verdiğini gelen takviyelerin çokluğundan ve helikopterlerin gereğinden fazla uçmasından anlıyorduk. Belki inisiyatifimiz doğrultusunda başlamamıştı ama, bu çatışma bir eylem kadar sonuç almıştı. Yanlış anlaşılmasın, asker kayıplarının çokluğuna dayanarak söylemiyorum. Amacımız çok asker vurmak olmadı hiçbir zaman. Eğer öyle olsaydı, inanıyorum ki kan gövdeyi götürürdü. Ama bizim amacımız ses getiren, ülkemizde kurdukları ezici sisteme darbe vuran eylemlerdi. Bu nedenle gerilla, çatışmalara girmeyi hiçbir zaman kabul etmez. Hem kendi denetimi dışında geliştiği için hem de çatışmalarda ölme ve öldürülmenin ön plana çıkmasından ötürü mümkün olduğu müddetçe çatışmaları tercih etmez. Akşam kızıllığı bir saç gibi uzanınca önümüzde, çatışma yavaşlamış ve sadece bir arkadaşımız şehit düşmüştü. Adı Serhat'tı. En yeni olanımızdı. Onu törenle toprağa verdik.

Hava kararır kararmaz, geri çekilme yapmaya başladık. Düşman tüm geçiş yollarımızı havan atışlarına tutmuştu. Tüm yorgunluğa, uykusuzluğa rağmen arkadaşların hiçbiri ne şikayet etti ne de rahatsız olduklarını dillendirdiler... Tek acımız Serhat'tı.

O gece, havan atışlarından kurtulduktan sonra, geniş bir çembere alındığımızı anladık. Pusuları atlattıktan sonra, ağaçlık bir alanda saklanmayı uygun bulduk. Takımlara ayrılıp, birbirini savunacak şekilde mevzilendik ve saklandık. Sabah erkenden, çatışma yerinde arama yaptılar ve iz köpekleriyle bulduğumuz alana kadar geldiler. Çevremize indirme yaptılar. En az üç çember atılmıştı. Biz zaten çatışmaya göre mevzilenmiştik. Geri çekilme yerimiz hemen hemen yok gibiydi. Bir yanımda uçurumdu. Saldırmak istediler ancak temkinli geliyorlardı. Yorgun olduğumuzu ve çıkış bulamadığımızda ne yapacağımızı iyi biliyorlardı. Bu kez taktik değiştirip, kurşun yerine taş yuvarlıyorlardı. Helikopterlerle getiriyorlardı o koca taşları.

Tek istekleri öldürmekti, bu nedenle her yol mübahtı. Savaşın dengesizliği buradaydı. Bizim öyle bir amacımız yoktu, ama onlar gerektiğinde zehir bile kullandılar. Savaş yılları boyunca, kimyasal silahlar tabanca kullanmak kadar meşru bir hal aldı ve tüm dünya gözlerini yumdu. Şimdi de taşları yuvarlıyorlardı.

Bölük komutanımız Vedat arkadaş eyalete gelir gelmez aktif bir şekilde savaşa katıldı. Vedat arkadaş, güzel özellikleri belirgin olarak göze çarpan ve ortamı hep olumlu olarak

etkileyen bir arkadaşı. Çoğu arkadaş, onun verdiği moralle saatlerce süren yürüyüşlerde “of” dememiş, en yapılmaz denilenleri yapmıştı. Bir sürükleyen olduğu kadar eğitmendi de. Her konuşmasında Önderlikten söz ediyor, onun nasıl yaşadığını ve bizlerin ne yapması gerektiğini anlatıyordu. Yaşama derin anlamlar bittiği kadar, sorunlar karşısında hiç karamsarlığa düşmez, yaşamı sürekli geliştirirdi. Onu farklı kılan da buydu. Vedat arkadaşın sonunu tahmin ediyorsunuzdur her halde.

O gün ve ondan önceki günlerde de, hem moralli, hem de başarılı oluşumuzda Vedat arkadaşın rolü çok büyüktü. O, PKK komutanı olmaya yatkındı ve bu konuda onu engelleyecek hiçbir sorunu yoktu. Vedat arkadaş o gün alnından aldığı bir suikast mermisiyle şehit düştü. Tüm arkadaşlar verdikleri tüm emeğin, moral gücünü Vedat arkadaşın alnına vurulan mermiyle uçup gittiğini düşündüler. Vedat arkadaşın Garzan’da yaptıkları yıllar geçtikçe, daha anlam kazanarak, büyüdükçe büyüdü. O, örnek bir komutandı. Yeni katılan arkadaşlara o anlatılır, hatta bazılarına Vedat ismi verilirdi.

En zoru onun şehit düştüğünü Önderliğe nasıl söyleyecektik? Kaldı ki, Önderlik Vedat arkadaş çok yakından takip ediyor, onun başarılarını ve hatalarını değerlendiriyordu. Kısa bir süre sonra öğrendi. Daha sonradan Önderlik oturduğu yerden başını duvara yaslamış ve gözlerini yummuş,

“Neden her gün yüreğimi parçalıyorlar. Yaşamayı neden öğrenemiyor gençlerimiz?” demiş. “Vedat çok güçlüydü, beni anlamaya çalışıyordu, onu daha da geliştirecektik” demiş.

İçimizde Serhat ve Vedat arkadaşın derin boşluğuyla koyulduk yola. Bugün hala Mereto deyince yüzler buruşur, gözler yaş dolar, iç burulur. Elbette dağlara yüklediğimiz anlam böyle olmamalı. Ama bazı özel durumlar vardır ki, ne unutulması ne kabullenmesi kolaydır. İşte yıllar geçse de Merato’da Vedat arkadaşla başlayan şahadet zinciri içimizde bir yara gibidir. Yoksa Kürdistan’ın her yerinde, hatta her karışında bir şehidin kanı ve mezarı var. Toprakların kutsallığı ve bizim bu

topraklara bağlılığımız buradan geliyor...

Yazan: Osman Ala

İHANETİN YÜZÜ

“Duyduğum kuşku ve şüphelerimi netleştirdim”

Tarih tekerrür etmez. Tekerrür ettiğini kabul etmek, tarihin değişeceğine inanmamayı getirir. Oysa ki tarih, canlı ve günceldir. Bir filmin birbirini kovalayan sahnesi gibidir. Bir devamdır. Tıpkı bir zincirin halkaları gibi. Nasıl ki film, başladığı gibi bitmiyorsa, devamı da başlangıç üzerinden gelişir.

İhanet, bir halkın tarihinde kahramanlık ile iç içe geçmişken, ihanetin hiç bitmiyor olmasını kader olarak kabul edemeyeceğimiz gibi, yaşamın bir parçası olarak da göremeyiz. Büyük savaşlara, acılara ve parçalanmışlığa neden olan ihanetin bize ait olmadığını, adını bayrak bayrak göklere savuran binlerce kahraman ispatlamıştır.

Peki kimler ihanet eder ya da insana ait olan bu duygu, insanı doğadan ne kadar koparıyordu?

Bir nehrin akışkanlığına set çekmek, rüzgara karşı duvar örmek, çocuğun gülüşünü söndürmektir ihanet! Onu yaşamak kadar, görmemek ve ona engel olamamak da bir zayıflıktır. Belki de ihaneti en çok, yaşayıp onun acısını asırlarca çeken ve onu bertaraf edemeyen, bunu bir

kader olarak algılayan halklar yaşardı. Tıpkı Kürt halkı gibi. Öyle ki ihanet etmek ya da ihanete uğramak kardeş ilişkilerine dahi yansımıştı.

Özgürlük mücadelesiyle birlikte önemli adımlar atılmış ve gelişmeler sağlanmıştı. Gelişen mücadeleyi, uzun yıllar, farklı görüntülerde ve biçimlerde sekteye uğratmak istediler. Ama başta da dedim ya, “Başladığı gibi bitmeyebilir film!..”

...

O kış eğitimimizi daha verimli ve sonuç alıcı kılmak için, Parti Önderliğinin talimatıyla Amed eyaletine geçtik. Alanda kış hazırlıkları yapılmış, eğitim programı kapsamlı hazırlanmıştı. Bizim de orada eğitime katılmamızın uygun olacağını söylemişti Önderlik. Üstelik sayıca fazla olmak eğitimin niteliğini artırıyor, tartışmalarda zengin görüşler yakalamayı sağlıyordu. Ayrıca farklı bakış açılarıyla, yaşadığımız dönemi daha eleştirel ve daha objektif değerlendirebilirdik.

Alanın savaş koşulları bireysel eğitim yapma ya da ideolojik olarak kendini geliştirmeye izin vermiyordu. Yaşamın akışındaki yoğunluk ve savaş tarzının tikanıklığı, düşman ile sürekli karşı karşıya olma, sık yaşanan çatışmalar, şahadetler; bırakalım geleceğe yönelik düşünmeyi ve ideolojik derinleşmeyi, günün nasıl geçtiğini dahi anlayamıyorduk. Koşullar, yaşadıklarımızın nedenlerini ve sonuçlarını doğru tahlil etmeyi engelliyordu. Yaşadığımız anı doğru sorgulama zamanı bile bulamıyorduk. Elbette bu, bizim için normal bir biçime dönüşmüşse de, diğer eyaletlerde böyle değildi. Farkımız, iç ihaneti fark etmemiş olmamızdı.

Altı ay süren eğitimimiz Garzan’a özlemle geçti. Bu süre bazılarımıza altı yıl, bazılarımıza ise abartılı olacak ama asır gibi gelmişti. On beş bayan arkadaşlık ve hepimiz de eyaletin komuta gücüyduk. Dönüş gününü ipe çekiyorduk. Garzan’a dönmek, hepimiz için yarımliklarını tamamlamanın ve şehitlerimize layık olmanın adıydı. Bu nedenle Garzan’a dönmek, bir borç gibiydi ödenmesi gereken. Sanki Garzan’a dönmezsek, bir şeyler yarım ve yara kalacaktı. Ayrıca dönüş için sözümüz vardı. Ama yine de her yerde olmayı ve orada savaşa katılmayı göz önünde bulunduruyorduk.

Eğitimin sonuçlandığı gün çantalar hazırlandı, ayakkabılar onarıldı, günlükler elden ele dolaştı. Söylenemeyenleri birkaç satıra sığdırmak için yazılanlar ve gerillanın defterinden eksik olmayan şiirler yazıldı. Ayrılık hüznü, kavuşma sevinciyle karışmıştı. Görüşmeyebilirdik ama sanki yıllarca ayrılmayacakmışız gibi ayrıldık. Son sözler, eleştiriler ve perspektifler verildi ayak üstü. Sonra akşam karanlığı ile yola koyulduk.

Uçar gibi yürüyorduk. Yürüyüş anında hiçbir sorun yaşamadık ama Amed ile Garzan arasındaki bir alanda girdiğimiz küçük çatışmada içimizdeki en genç arkadaş olan Rojbin arkadaşı şehit verdik. Çok sevilen bir arkadaştı. Yokluğu uzun süre bir boşluk gibi fark ediliyordu aramızda. Bu yüzden yürüyüşte son sayı istendiğinde arkadan on dört değil, on beş sayısı geliyordu.

Garzan’ı baharın ilk aylarının canlılığı sarmıştı. Yer yer eriyen karlardan fırsat bulup boy veren çiçekler, kendi sesinden başka ses duymayan nehirler ve kimseyi dinlemeden akan dereler, kuş sesleri ve daha duyamadığımız nice gürültü ve hareketlilik... Bazen hangi eyaletin coğrafyası daha güzel tartışması o kadar büyürdü ki, kimi arkadaşlar kızar kalkar, kimileri ise meydanı boş bulup saatlerce bir şelalenin akışını, yüksek bir dağın ihtişamını anlatırdı. Oysa bunun gibi süren yüzlerce sohbetin sonu nereye varır, hepimiz bilirdik. *Yaşadığımız güzelliştir bulunduğumuz mekanı da güzelleştiren.* Tabii bazı güzellikler de var ki, ne kadar anlatılsa azdır. Zoveser’in suskunluğunu ancak susarak anlatabilir insan. Malabadi akarken sanki hep o türküyü söyler. “Burada başladı bitti, şu garibin öyküsü.” Mereto, Nakse ve Şılaş güzellikte yarışır sanki. Bunlar Sason’u kucaklar sanki. Helkız ise hazin öyküsüyle yanar durur. Golaf ise gerillanın evi

gibidir.

Baharın Garzan'a kattığı yenilikle birlikte biz de yeni bir pratik sürece giriyorduk. Herkesin kendine göre planlaması ve hedefleri vardı. Savaş koşullarındaysanız eğer, planlamanız her an bozulacak gibi ve sonuna kadar gerçekleştirilebilecekmiş gibi düşünmelisiniz. Bizim de hedeflerimiz Garzan'ın zor partik ve savaş koşullarını zorlamayacak ve gerçekleştirilebilecek büyüklükte oluyordu. Okuma sözü veriyorsak da hem zamanı örgütleyemiyorduk hem de yaşamın yoğunluğunda ihtiyaç duymuyorduk.

PKK'de yaşadığın her an ve her sorun ya da güzellik ideolojik nedene dayanır. Biz ise en saf ve en inançlı duygularımızla savaşa ve yaşama katılıyorduk. İdeolojik olarak çözümlemeye ya da sorgulamaya gerek duymuyor, sadece inanıyorduk. Bu hem kolay olanıydı hem de objektif koşullara müdahale edememenin gerçekliği. Bizi telafisi zor sonuçlara kadar götürmüştür iyi niyet. Lenin, "Cehennemin yolu iyi niyet taşları ile döşelidir" demiş. Savaş yılları boyunca bunun acısını çok gördük ve yaşadık. Bir daha yaşamamak için söz verdik, ama yine de inandık. Çünkü Ortadoğuluyduk.

Arkadaşlara ulaşır ulaşmaz Eyalet komutanı Nasır bir toplantı yaptı. Toplantıda, Amed eyaletinde katıldığımız eğitimden çıkardığımız sonuçların neler olduğunu aktarmamızı istedi. Aralıksız bir şekilde sorular soruyordu. Veriler Cevaplar onu fazla tatmin etmiyordu. Öfkeli miydi, ne yapmak istiyordu anlayamamıştık.

Yıllar sonra, örgütün en değerli çalışmalarına inkarcı yaklaşımları onu tasfiyeci bir çizgiye götürmüştü. Aslında öfkeli olduğu şey eğitimdi, eleştiri ve özeleştiriydi. Oysa partimizin temel ilkelerindendi bunlar. İçine girdiğimiz durumda eğitim görmeyi yeğliyorduk.

Manga içi sorunlara kadar müdahale etmeyi kendisine hak görüyordu. Bayan arkadaşlara feodal ve aşırı baskıcı yöntemler uyguluyordu. Nokta yerlerini o belirlerdi. Bayan arkadaşların çok rahat yapabilecekleri bir işi, irade kırıcı bir yöntemle yaptırıyordu. Buna karşı rahatsızlık ve eleştiri olmuş olsa da, partinin bir kurumunu temsil ettiği için saygılı olmaya özen gösteriyordu arkadaşlar.

Önderlik Sahasından kısa bir süre önce gelen arkadaşlar vardı. Bunların arasında Bager arkadaş bölge komutanı olarak atanmıştı. Sahadan yeni arkadaşlarla birlikte sayımız epey kabarmıştı. Akademiden kısa bir süre önce gelmiş olmalarının getirdiği canlılık ve tartışma yoğunluğu ortama yansımıştı. Bu Önderliğin havasıydı esen. Yaşama kattıkları renklilik elbette savaşta güçlenmeyi de beraberinde getirecekti. Eyaletteki bu yenilik tüm yapıya güç verirken, bazıları bunu bozmak için çoktan planlamalarını kurmuştu.

Kısa bir süre sonra yapılan düzenleme ile Sason bölgesine gittik. Sason sınırları Batman'ın kuzeyi, Kozluk ve Batman Ovasıdır. Güneydoğu Siirt üzerinden Botan'a, Kuzey üzerinden Amed'e (Kulp'a) bağlanır. En yüksek dağları Mereto, Nakşe ve Şilaş'tır. Ama Sason'u süsleyen Helkız gerilla için farklı bir anlam ifade eder. Murat ve Kulp çayı Malabadi'ye karışarak, köprünün altından geçer, akar ve gider. Golaf ise kapısını hiç kapatmayan bir ev gibidir.

Sason'a gittiğimizde bir çok sorunla karşılaştık. İçlerinden en önemlisi ve derin olanı, Adnan'ın durumuydu. Görevden alınmış, yaşamı hem kendine hem de bize haram ediyordu. Bir gece, Bager arkadaşla Adnan arasında çok şiddetli bir tartışma yaşandı. Adnan, Bager arkadaşla, "Kimse yerimi alamaz" diyordu.

Bager arkadaş ise mütevazî yaklaşarak,

"Parti'de görev kimseye ait değildir. Komutanlık bir ruhtur, bir kurumdur. Ben giderim başkası gelir" dedi.

Tartışma oldukça şiddetle geçmişti. Tüm arkadaşlar duymuştu. Bager arkadaş girdiği bu tartışmadan hem rahatsız oluyor hem de Adnan'ın geri tutumunu çözmek istiyordu. Ama Adnan onun kadar örgütsel ve çözümleyici değildi.

Tartışmanın nedeni ve Adnan'ın abartılı hırçınlığının nedenini bazı arkadaşlar anlayabiliyordu. Adnan o güne kadar kurduğu ajan ağı denetimi elinden çıkacağının farkındaydı. Eyaletin en önemli dört çalışmasına kendi adamlarını yerleştirmişti. Bu ajanlardan biri lojistik, biri muhabereci, biri cephaneci, biri de cephe çalışanıydı. En önemli çalışmalar onun denetimindeydi. Düşman ile günlük bağlantı kuruyor, bilgi veriyordu. Yetkinin elinden alınmasıyla ajanlık faaliyeti de sekteye uğrayacaktı. Üstelik Bager arkadaş gibi ideolojik, politik yetkinlikte olan bir arkadaş, Adnan'ın ve diğer dört kişinin düşman ile bağına çözebilirdi.

Adnan boşa çıkarmanın tüm yollarını denedi. Bager arkadaşta kusur arıyorsa da bulamıyordu. Bager arkadaş savaşa hakimdi, arkadaş yapısı onu kabul ediyordu, canlıydı, emekçiydi ve yoldaş sevgisiyle doluydu. Sadece araziye tanı mıyordu; o da zamanla alışılabilecek küçük bir sorundu.

Bager arkadaş düşmanın yöneliş tarzını öğrenir öğrenmez, yıllardır Garzan'da tıkanmış savaş tarzını aşabilirdi. Neyse, kavga sürerken, Adnan, Bager arkadaşta silah çekti. Gerillada hiç kabul görmeyen, cezası her şeyden daha büyük olan ve hiçbir zaman baş vurulmayan bir yöntemdir, silah çekmek. Bunu yapmak tüm değer yargılarından ve örgütsel yaptırımlardan çekinmemek anlamına geliyordu ki, bu da ancak bir ajanın yapabileceği bir işti.

Eyalet komutanı olayın geçtiği dakikalarda toplantı kararı aldı. Toplantıda Adnan'a yoğun eleştiriler getirildi. Tepeye yalnız gidişi, tek başına muhabere yapışı, çatışma ve operasyonların hep noktalara yönelik olması, dar alanlarda kalınması ve en önemlisi de şahadetlerin sık ve çok yaşanması şüphe uyandırmıştı. Bu eleştirilerin önünü Dozdar arkadaş açmıştı. İlk eleştiriye o yapmış, daha sonra da diğer arkadaşlar gözlemlerini ve kuşkularını dile getirmişlerdi. Şiddetli geçen toplantıda, uzun zaman dile getirilmeyenler söylenmiş ve arkadaşlar çözüm arayışına girmişlerdi.

Adnan toplantı sonrasında yaklaşık bir saat ortalıklardan kayboldu. Noktaya döndüğünde sakin görünüyordu. Muharebeci onun adamı olduğu için o geceye dair tüm planlamayı yapmış, bağlantıyı da kurmuşlardı.

Düşman o gece harekete geçti. Ve bulunduğumuz alanı çembere aldı. Neyse ki, her sabah erkenden intişara çıkıyorduk. Şafak sökmek üzereydi. Hava ha aydınlandı ha aydınlanacak derken, Kemal arkadaş dürbün ile çevreyi kontrol edince; düşmanın ne kadar yakın olduğunu gördü. Acele ile yanımıza gelerek, alanı boşaltmaz, tepelere çıkmazsak, yarım saat içinde şiddetli ve düşmanın denetiminde bir çatışmaya gireceğimizi söyledi. Hızla tepeye çıktık.

Sason küçük bir alandı. Bir saat içinde hem alanın hakimiyetini kaybedebilir hem de dezavantajlı bir çatışmaya girebilirdik. Bager, Hayri ve Dozdar arkadaşlar nedenini anlamadığımız bir şekilde grubun arkasında kaldılar. Biz tepeye ulaştığımızda mevzilenmemiz gerekiyordu, ama yönetimin hiçbir üyesi yoktu. Bu esnada boşluğu doldurma inisiyatifine sahip olan Adnan mevzilenme yapmaya başladı. O kadar eleştiriye rağmen hala kendisini sorumlu gördüğü için eyalet komutanı onay verdi. Adnan büyük bir güç kazanmış gibi,

“Gönüllüler gelsin” dedi. Böylesi durumlarda kimler gönüllü olur, bilinir. Bu da yetmezmiş gibi toplantıda onu eleştiren tüm arkadaşları aynı mevziye koydu. Dikkati çekmedi değil ama, çatışma başlamadan önce söylense oportünist damgasını vururdu. “Savaşmak istemiyorsanız o başka” derdi. Bunu öyle sık yapmış ve o kadar çok arkadaş “oportünist” damgasını almamak için şehit düşmüştü ki. Karşı çıkan arkadaşlar yaşamışlarsa da, onları onurun en alt sınırına kadar düşürmüş, etkisiz kılmıştı.

Yine gönüllü kavramı gönülsüzlüğün olduğu bir ortamda olur. Oysa ki orada hiçbir arkadaş gönülsüz değildi. Amacı, savaşı bireylerde boğmak, bireyci duyguların pençesinde çürütmek. Arkadaşlar arasında yersiz ve anlamsız bir rekabeti geliştirmekti. Ama biz bu yürütülen

mücadelenin böylesine derin olduğunu anlamıyor; sadece oportünist ve korkak denilmemesinin yollarını arıyorduk. Onu çözümlemek ve tavır almak, ölümü göze almak oluyordu. Çünkü eleştirmek demek, hedef olmak demektir. Adnan’a karşı çıkanlar hep aynı sonu paylaşıyordu.

İki cepheye ayrıldık. “Gönüllüler” ve komuta yapısının hepsi bir tarafta, kalanlarla eyalet komutanı ise tepenin diğer tarafında mevzilendi. Bager arkadaş bize ulaştığında mevzilenme çoktan yapılmış, herkes yerini almıştı. Ancak Adnan ortalıkta görünmüyordu. Mevzilenme düzenlemesinin nasıl yapıldığını Bager arkadaşla söylememiştik. Zaten Adnan’la hoş olmayan bir tartışma yaşamıştı, bir de bunu söylersek öfkelenebilirdi. ‘En iyisi çatışma sonundaki toplantıda eleştirmek’ diye düşünüp, hiç kimseyi kıskırtmak ve kimsenin moralini bozmak istemiyorduk. Ama ben, bu çatışmada başımıza gelecekleri biraz hissettiğim için ve söyleyecek vakit bulamam diye Dozdar arkadaş ile paylaştım.

Dozdar arkadaş hem eyaletteki bayan arkadaşların sorumlusuydu hem de duygularımı anlar ve çözüm bulabilirdi. Bana baktı, açık kahve gözleri dolu dolu olmuştu. Alt dudağı titriyordu,

“İntikam alacak. Kendine iyi bak” diyerek, diğer mevziye geçti. Hiçbirimizin o an aklından Adnan’ın kayb olduğu anlarda elimizdeki şifrelerden birini düşmana ulaştırdığı ve bu şifre üzerinden çatışmayı yönlendirdiği geçmiyordu. Adnan’ın kamuflajının farklılığı dikkat çekiyordu. Uyarıldı. Ama onun verdiği cevap şüphelerimizi daha da derinleştirmişti.

“Bana bir şey olmaz” dedi. Oysa ki kamuflajının farklılığıyla kendi yerini ve ‘gönüllülerin’ yerini gösteriyormuş. Bunları daha sonraki itiraflarında öğrendik.

Saat on ikiye kadar tüm mevziler sessizliğini korudu. Her an mermiler patlayacak diye beklerken neden çatışma olmadığını merak ediyorduk. Bazen başımı biraz kaldırıp, yan mevziye bakıyor, arkadaşlara nasıl olduklarını soruyordum. Hepsi beni uyarıyordu ama arkadaşlara bakmak hoşuma gidiyordu.

Şervan arkadaş,

“Biraz daha böyle yaparsan, savaş başlamadan suikastle şehit düşeceksin” dedi. Uyarılarını dikkate alarak bir daha yapmadım. En çok da Dozdar arkadaş kızmıştı bana. Dozdar arkadaş çok kurallı ve tedbirli oluşu ile tanınırdı. Onu yaşamda hassas kılan, Adnan’ın yaşamın ayrıntılarında verdiği açığı hemen gören yönü, bu kadar kurallı oluşundan geliyordu. Belki de içimizde kural ve yaşam ilkelerini ölçü olarak değerlendiren ender arkadaşlardandı. Bu yüzden Adnan ondan nefret ediyor, bulduğu her fırsatta onun gururunu kırmaya çalışıyordu. Fakat Dozdar arkadaş doğrularından asla taviz vermiyordu.

Çatışma öğlen sıcaklığında, on ikiden sonra başladı. Mevziler belirlenmiş olduğu için atışları rasgele değil, mevzilere nişan alınıyordu. En yoğun ve şiddetli yönelim Bager arkadaşın olduğu mevziye idi. Bu mevziye hem askerler hem de çeteler saldırıyordu.

Akşam altıya kadar hiç kayıp vermeden, hatta onlara ağır kayıp verdirerek çatıştık. Eyalet komutanın olduğu cepheye hiçbir saldırı yapılmadı. Saat altından sonra Şoreş arkadaşın şahadetiyle birlikte kayıp vermeye başladık. Hayri arkadaş da şehit düşmüştü. Bager arkadaş, şahadetlerin yaşandığını görünce çatışmaya denetim kurdu ve geri çekilme talimatı verdi. Hava kararmak üzereydi. Mevzileri daha fazla tutmanın bir anlamı yoktu. Üstelik başarılı geçen bu çatışmadan daha fazla kayıp vermeden ayrılmalıydık.

Bager arkadaş sürekli bağılıyor,

“Geri çekilin!” diyordu. Daha sesi kulaklarda yankılanıyorken, bir inleme sesi duyuldu. Suikast yapılmıştı. Yarası çok ağırdı. Son sözü Dozdar arkadaşla söyledi,

“Git Parti’yi bilgilendir”

Ne haberi verecekti ya da neden Dozdar arkadaş diye düşününce, anlıyordum ki Bager arkadaş, Adnan’ın ajan olduğu konusunda netleşmişti. Adnan kendisi hakkında düşünülenleri biliyordu. Özellikle de arkadaşların kendisi hakkında bir sonuca gideceklerinden emindi. Bunu

fark ediyordu. Kendisine karşı en küçük bir tereddüdü bile büyük bir intikam ve kin gerekçesi yapıyor, onları etkisizleştirmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Bu nedenle Bager arkadaş ilk hedef olarak seçildi ve şehit düştü.

Çatışmalarda komutanlar ve çatışma koordineleri, çatışmayı rahatlıkta sürdürebilecekleri mevzilerde olurlar. Nasıl olduğunu anlayamadığımız bir şekilde Bager arkadaş ön mevzide savaşıyordu. İlk mevzide olmak, savaşı koordine etmek bir yana, diğer mevzideki arkadaşları görmek bile mümkün değildi. Kısa bir süre sonra şehit düştü. Adnan başındaki belirgin kamuflajıyla yer göstermiş, hedefi çok iyi sabitleştirmişti.

Dozdar arkadaş, Bager arkadaşın isteği üzerine mevziden çıkıp, güvenli bir yere gidecekken arkasından vuruldu.

Çatışma hava kararınca kadar sürdü. Geri çekilmede helikopterler geçiyordu üzerimizden. İçimizde Bager ve diğer arkadaşları kaybetmenin acısı, kini ve nefreti vardı. Onların intikamlarını almak için helikoptere vurmak için ısrar ettik. Bir nebze de olsa rahatlayacaktık, ancak Adnan izin vermedi. Bizimle aynı kini ve öfkeyi paylaşamamasının nedenini anlayamıyorduk. Bazı arkadaşlar, Adnan'ın bu tutumunu Bager arkadaşın olan öfkesine bağlıyordu. Bir arkadaşla hoş olmayan bir tartışma yaşandığı için onun şahadetinden mutluluk duymak, düşman olmak anlamına geliyordu.

İçten içe Adnan'a öfkeleniyor, onun yüzüne bile bakmak istemiyordum. Sık sık, "Sağlam bir yere gitmeliyiz" diyordu. Biz, "Helikopterleri vuralım" diyorduk, o ise, güvenli bir yere gitmek istiyordu. O an, onu kendimden ve arkadaşlardan o kadar uzak hissediyordum ki!

Eyalet komutanı olan Nasır, zaman kaybetmeden Adnan'ı yönetime atadı. Artık kaderimiz onun elindeydi.

"Köyün yakınında bir mağara var, deşifre değil, hepimiz saklanırsınız" dedi.

Nereye gittiğimiz bizi fazla ilgilendirmiyordu. Gece ağır ağır ilerliyordu. Köyden gelen köpek sesleri, rüzgara karışmış tezek kokusu noktaya yaklaştığımızı gösteriyordu.

"Neden burası?" diye sorunca,

"Tepeci çıkarmayacağız. Hepimiz burada saklanacağız. Çünkü yarın tüm Garzan'da operasyon başlayacak" dedi Adnan.

Hepimiz çok yorgun ve moralsizdik. Mağaraya ulaştığımızda herkes olduğu yere yığıldı. Yarının güvenlik sorununu düşünecek durumda değildik. Benim ise gözüme ne bir damla uyku girdi, ne de ağzımdan tek bir sözcük çıktı. Mağaranın girişinde oturmıştım. Adnan beni çağırdı, yüzü gerilmiş, yeşil gözleri kan dolmuştu. Sözcükler dışlerinin arasından bastıra bastıra ve tane tane çıkıyordu.

"Dozdar sana bir şey söyledi mi?" diye sordu.

"Hayır" dedim.

"Doğru söyle. Eğer sonradan bir şey duyarsam, Dozdar gibi olursun" dedi. Hiçbir şey söylemeden ayrıldım. Uzun yıllar ne bu olayı, ne de Dozdar arkadaşın bana anlattıklarını hiç kimseye anlatamadım.

...

Dozdar arkadaş bir gece yarısı beni uykudan uyandırdı. Sinirden elleri titriyordu.

"Suya gidelim!" dedi.

Gündüz çeşmelere gitmek tehlikeli olduğu için gece gidiyorduk. Kalktım. Onun tedirginliğinden ve gerginliğinden olumsuz bir şeylerin olduğunu anladım. Çeşmeye giderken,

"Sana anlatacaklarım bir sır değil ama, bana bir şey olursa; olur da şehit düşersen Parti'ye anlattırısın" dedi.

Sonra yutkundu, derin bir nefes aldı. Sesi titriyordu, korktuğu her halinden belliydi.

"Şimdiye kadar yaşadığımız tüm bu zorlanmalar ve bu kadar çok arkadaşı şehit vermemizin

nedeni üzerinde düşündün mü hiç? Bunlar en şiddetli savaş koşullarında bile yoktur” dedi.

Beni ikna etmeye, kafamda herhangi bir kuşku bırakmamaya özen gösteriyordu.

“Uzun zamandır düşünüyorum. Duyduğum kuşku ve şüphelerimi netleştirdim. Takip ettim, davranışlarını gözledim. Arkadaşlara olan sevgisizliğini bakışlarında gördüm. Yaşamın hiçbir kuralını ve ilkesini yerine getirmediğini gördüm. Sence böyle birisi militan ya da komutan olabilir mi? Bu olsa olsa bir ajan olabilir. İyi eğitilmiş bir ajan. Bizim en dürüst ve en güzel yönümüz üzerinden yaşıtıyordu kendisini...”

Konuşmasını sürdürecekti ki, araya girdim,

“Adnan’ mı?” dedim.

“Evet. O bir ajan”

Aslında herkeste bir şüphe uyandırmış ama netleştirilememişti. Dozdar arkadaş, o gece tüm kaygılarını, düşüncelerini, hatta korkularını anlattı. Sesini bir ben bir de gecenin karanlığı paylaşıyordu. Bir an dönüp ona baktım. Mücadele yüz çizgilerini gerginleştirmişti. Oysa Dozdar arkadaş, en kızgın anlarda ve öfkeli zamanlarında bile soğuk kanlıydı. Onu biraz da olsa tanımıştım.

Uludere’liydi. Savaşın ağırlığına dayanamayan ailesi, Dozdar arkadaş daha çok küçük yaşlardayken, Mersin’e taşınırlar. Ancak mücadelenin metropollere taşması ve kitleselleşmesi çok uzun bir zamanı almadığı için, mücadelede taraf olmakta fazla gecikmemişler. Kela Memê’nin sert rüzgarı esmese bile, sokakları çınlatan sloganlarla büyümüşü. Cevapsız kalan tüm soruların peşine düşmüştü. İnatçılığı ile dediğini yapan bir karaktere dönüşmüştü mücadele içerisinde. Ailesi okula göndermek istemediği halde, sıradanlığı reddetmiş ve okula devam etmiş. Okulu bitirdikten sonra bir grup arkadaşıyla birlikte Garzan’dan Parti’ye katılmış.

En sevdiği yerler yaylalardı. Hatta bazen, “Ben yaylaların kızıyım” derdi. Zoveser’e gönderilmek onun için ödül sayılırdı. Amed’e birlikte gitmiştik. Eğitim sonunda ona,

“Seni tekrar Garzan’a göndersek gider misin?” diye sorduklarında,

“Seve seve giderim” demişti. Coşkusu, öğrenme ve öğretme istemi, hiç sönmeyen yaşam sevinci fazla uzun sürmedi. Daha doğrusu yaşamasına izin verilmedi.

Sabaha doğru saat ikide eyalet komutanı Nasır, hepimizi uyandırdı ve hepimizin hızla mağaradan çıkmasını söyledi. Ne yapmak istediğini fazla anlamamıştık, ama hiç zaman kaybetmeden mağaradan ayrıldık. Tepeye ulaştığımızda intişar saatimiz gelmişti. Hepimiz mevzilendik. Akşamki planlamaya göre o gün akşama kadar mağarada kalacak, hava karardığında bölge değiştirecektik. Ama nasıl olduysa planlama bozuldu. Bunun nedenini anlamak uzun sürmemişti. Havanın kararmasıyla birlikte mağarada patlama sesi duyuldu. Ne oldu? Nasıl oldu? Anlayamadık. Her şey bir anda olup, bitmişti. Roketler, bombalar patlıyordu; sadece mağarada. Anlıyorduk!

...

Adnan 1997 yılında Parti Önderliğinin talimatı üzerine Amed eyaletinde soruşturmaya alındı. Soruşturmasında Xwaşıka ve Reşıka köyü korucularıyla ilişkisinin olduğunu ve bu ilişki üzerinden düşman ile bir bağ oluşturduğunu itiraf etti. Soruşturmasında içinde Parti Merkezi olan Kemal ve Halil arkadaşların da olduğu bir çok arkadaşın şahadetini planladığını itiraf etti.

MASUM ÇILGINLIK

“Her şey Keçelo’nun prestijini yerle bir etmek içindi. Bu, en sevmediğim, insanlık dışı bulduğum bu adeti uygulamak pahasına bile olsa...”

Kapıyı sadece muhatabının duyabileceği bir biçimde çaldık. Ay, yavaş yavaş dağların arkasına doğru kayarken, kuzeyden esen rüzgar terden sıırsıklam olmuş vücudumu üşütüyordu. Zamansız bir ziyaretin huzursuzluğunu duyuyordum. Nasıl karşılanacağımızdan çok, ‘rahatsız mı ediyoruz’ düşüncesi daha hakimdi bende.

Ardı kesilmeyen köpek sesleri ve gübre kokusu köylerin vazgeçilmezi gibiydi. Evlerden yayılan ışıklar bahçe duvarlarına kadar olan yerleri aydınlatıyor ve her evde başka yaşamlar sürüyordu. Belki de aynı... Çünkü kapısını çaldığımız evin yurtsever olduğunu beraber çalıştığım Hoca arkadaş anlatmıştı. Hoca arkadaşın rahatlığı benim tüm gerginliklerime bir cevap gibiyse de, sakinliğini onun tecrübeli oluşuna bağlıyordum.

Kapıyı ikinci kez çalacaktık ki içeriden,

“Ev kiye?” diye bir ses yükseldi. Bunu öyle yavaş söylemişti ki sanki gelenlerin kimler olduğunu biliyor da, bunu başkalarının öğrenmesini istemiyordu. Aynı tonda cevap verdik.

“Em hevalın.” Şifreli sözcükleri söylemiştik. Bu sözcükler bazen “Açıl susam açıl” gibi etkili olurken, bazen de açık olan kapıları bile kapatabilirdi. Ama yıllar geçtikçe tüm kapıları aralamayı başardığı inkar edilemez.

Genç, sürgüleri açtı, sonra insanın içini cızlatan bir gıcırtyla aralanan kapıdan başını uzatarak baktı. Yüzünü seçemediğim ama ürkek olduğunu tahmin ettiğim bu köylünün kaygılı ve ağır davranışlarına bakılırsa, bu tür sahnelere fazla alışık değildi.

Kapıyı ağır ağır açtı. İçeri buyur edildik. Sonradan öğrendiğimize göre evin en büyük oğluymuş. Köye fazla gelmezmiş ve arkadaşları da tanıımıyormuş. Korkuyla karışık bir sesle,

“Hoş geldiniz” dedi. Hoca arkadaş yılların verdiği bir rahatlık ve tanınmışlığın verdiği güvenle içeri girdi. Sanki yıllardır o evde yaşıyordu. Tüm aşinalığıyla hangi odaya gireceğini bilerek yürüyordu evin uzun koridorunda. Ardından en az gencin yabancılık duygusu kadar taşıdığım acemilikle ben de içeri girdim.

Uzun koridordan ve sıralı odaların kapalı kapılarından geçerek, dikdörtgen biçimindeki tavanı oldukça yüksek büyük odaya girdik. Boydan boya döşenmiş halılar ve sedirdeki halı yastıklar tam bir uyum içindeydi. Odanın tek süsü duvarda köşeli oymalı tahtanın üzerinde duran pırıl pırıl camıyla kocaman bir lambaydı. Beyaz ışıklı odada tütün kokusunun ağırlığı vardı.

“Bayram arifesinde evimi onurlandırdınız” dedi ev sahibi erkek. Uzun boylu, orta yaşın üzerinde olan ama simsiyah saçları ve gür bıyıklarıyla gençliğin izlerini taşıyan bu adam, aristokratlığı her davranışında yansıtıyordu. Sesinde kesinlik ve güven vardı. Hoca arkadaş sıkıca sarıldı, sonra bana elini uzatıp,

“Hoş geldin kızım” dedi. Üzerinde geniş siyah bir şalvar ve gri bir gömlek vardı. Sol elindeki iri mavi boncuklu tespihini yavaş yavaş çekiyordu. Kısa, kesin baş hareketleriyle evdeki tüm gençleri harekete geçirmişti. Biri dayanmamız için sırtımıza yastık dayıyor, diğeri soğuk su getiriyor, bir başkası ise mutfakta yemek hazırlıyordu.

“Yarın bayram, ne iyi ettiniz de geldiniz. Beraber kutlarınız” dedi.

Hoca arkadaş önceden tanıdığı için ona bakarak konuşuyordu. Kısa cevaplı soruları da

bana soruyor, fark ettirmeden tanımak istiyordu.

“Bayram olduğunu biliyordunuz değil mi?” diye sordu. Hoca arkadaş biraz sitem karışık bir ifadeyle,

“Elbette biliyorduk. Halkımızı ilgilendiren her şey bizi de ilgilendirir” dedi.

Bizim için kaç bayram geçmişti uzakta sayamadım. Uzun zamandır yaşamadığım bayram heyecanını duymuştum içimde. Çocukluk yıllarında yaşadığım her bayram öncesi duygu gibi bu da ilkti ve hiçbir zaman unutulmuyordu.

Sabahı zor ederdik kardeşlerimle. Bayramlıklarımızı baş ucumuza koyar, uykuya daldardık. Kim bilir kaç bayram rüyası görürdük. Çocuklarda yeni elbiselerin heyecanı, annemin hazırlıklar paniği, babamın ziyaret listesi... Herkes bir ucundan yakalıyordu bayramı.

Yemek ve çaydan sonra uzun bir sohbet başladı. Tartışma faslımız uzun sürmemişti. Sonuçta ben bir ‘heval’dim; onlarla ne konuşulur amca iyi biliyordu. Çabuk iletişimin tüm rahatlığı içinde ben de kendimi sohbetin akışına bıraktım.

Halk çalışmalarına fazla isteyerek gelmemiştim. Askeri çalışmaları daha çok istiyordum. Kısa bir süre olmasına rağmen bu çalışmanın yoğunluğunu ve halk ile iç içe olmanın yarattığı o anlatılmaz duyguyu yaşamıştım.

“Buralarda devlet, Atatürk zamanından beri acımasız bir hüküm sürer. Diyemem ki halkımız devlete boyun eğer ya da bağılıdır. Ama devlet ile yaşamaya alıştırılmıştır. Tabii son yıllarda bu denge kırıldı. Devlet çok baskı yapar oldu.” Sonra ağır ağır çektiği tespihinin mavi boncuklarına bakıp gülümseyerek,

“Halkın ve devletin bu durumunda kendi payınızı görmelisiniz” dedi. Hoca arkadaş büyük bir rahatlıkla,

“Özgürlük arayışı köleliğin dayatıldığı zamanlarda başlar” dedi ve ekledi “Özgürlük eğer köleliğe tercih ediliyorsa, her şeyin olduğu gibi özgürlüğü istemenin ve yaşamının bedeli vardır. Bundan sadece biz değil, tüm halkımız sorumludur” dedi.

Sohbet gittikçe derinleşiyordu. Saat gece yarısından sonrayı vurmuştu, ev sahibi erkek bir eliyle dizine yavaşça vurup,

“Hadi siz de dinlenin, sohbetimize yarın devam ederiz” dedi.

Erkekler odayı terk edince içeriye orta, narin, ince boylu, açık teninde ıslıl ıslıl yanan yeşil gözlü bir kadın girdi. Bize hizmet etmek için koşuşturan çocukların annesiydi. Bana öyle sıkı sarıldı ki, bir an, yıllardır beklendiğim hissine kapıldım. İçeri girdiğim andan beri gözüm onu aramış, ama köylerdeki adetlerin bir gereği diye sormamıştım. Ev sahibi kadını sonradan göreceğimi biliyordum. El ayak çekilince, ıssızlık çağırınca gelecekti. Koyu renkli elbisesi, olgunluğunu daha da belirginleştirirken, gençliğin yaşanmamışlığı ve çocukluğun saflığı yansıyor gözlerinde.

Onunla çok kısa da olsa özlü ve duygulu bir konuşma yaptık. Konuşmayı sevmiyordu ya da yaşamında buna yer yoktu. Kısa cümlelerle cevap veriyordu. Soru sormadı, merak ettiklerini söylemedi. Sadece dinledi ve sorduklarıma abartısız, sade ve kısa cevaplar verdi.

Saat oldukça ilerlediği için bana yatacağım yeri hazırladı özenle. Başımı yastığa koyar koymaz uykuya daldım. Günün tüm yorgunluğu göz kapaklarımda birikmiş, o anı bekliyordu sanki. Deliksiz ve rüyasız bir uykudan sabah beşte uyandırıldım. Akşam güler yüzü ile kapadığım kadının yüzü gerilmiş, sesi titriyordu.

“Kalk çabuk! Mezraya iki cemse geliyor! Buraya mı geliyor, yoksa geçecekler mi bilmiyorum. Uyanık olsan iyi olur” dedi.

Yastığımın altına koyduğum tabancamı belime taktım ve hızla Hoca arkadaşın yanına gittim. Hoca arkadaş çoktan hazırlanmış, beni görmeye geliyordu. Alanda deşifre olduğu için hemen uzaklaşması gerekiyordu.

“Gitmem lazım. Sen burada kalabilirsin. Ben seni bulurum” dedi. Evin vadiye açılan arka kapısından eğilerek, koşar adımlarla uzaklaştı. Yıllardır bu alanda cephe çalışması yürütüyordu. Kendisini nasıl koruyacağını iyi biliyordu. O gittikten sonra benim de fazla zaman kaybetmeden tedbirimi almam gerekiyordu. Hızla odaya girdim, elbiselerimi değiştirdim. Tabancamı elbiselerimin altında sakladım. Çocuklar bayram sabahını böyle hayal etmemişlerdi sanırım. Hani hoşlarına gitmemiş de değildi. Heyecanlı bir film seyrediyor gibiydiler.

Evden ayrılmayı isterdim, ama görünme ihtimalim vardı. Üstelik Hoca arkadaş gibi araziye tanıyor değildim. Deşifre olmadığım için kalmamın herhangi bir sakıncası olmazdı. Daha köylü elbiselerimi giyinmemiştim ki, cemseler kapının önünde durdu. Ev sahibi, ailenin uygun olmadığını, askerlerden kısa bir süre bahçede beklemelerini istedi. Sonra bir grup askeri içeri aldılar. Diğer askerler ise evin çevresini sarmıştı. İçeriye girenler meraklı bakışlarını saklayamıyorlardı. Çünkü bu aileye hiçbir zaman tam anlamıyla güvenmemiş, ama bunu söyleme cesaretini de kendilerinde bulamamışlardı.

Gelen, o yörenin tanınan komutanı Keçelo’ydu. Keçelo’yu tanımayan, onun marifetlerini bilmeyen hemen hemen yok gibiydi. Yedisinden yetmişine tüm halk onun gerillalar hakkında söylediklerini bilir, kendisini nasıl paralandığını görürlerdi. Bu işi öylesine içselleştirmişti ki, düşünceleri ve duyguları onun fizikine yansımıştı. İçten hesapçılığı bedenini cılız bırakmıştı. Elmacık kemikleri çıkmış, gözleri çukura düşmüştü.

Özel savaş döneminde özel olarak eğitilen birisiydi. Bizimle ilgili her şey onu ilgilendiriyor ve öğrendikleri üzerinden bize karşı taktik geliştiriyordu. Yakaladığı milisler için birkaç kez ödüllendirilmişti. Bu nedenle cephe çalışanı arkadaşları ima ederek, “Ya ben ya onlar”, “onları yakalamayınca kadar buradan çıkmam” diyormuş.

Onun bu kadar iddialı olduğunu duyan arkadaşlar onun en çok denetlediği, ajanlaştırdığı köylere gidip geliyorlar, hatta milis örgütlülüğü kuruyorlardı. Böylece Keçelo, oturduğu her yerde özel yetiştirildiğini, cephecilere nefes aldırmadığını dediğinde, arkadaşların sabah o evden ayrılmış olabileceğini düşünemiyordu. Birilerinin ona prestij kaybettiğini söylemesi gerekiyordu. Ama bu acı gerçeği kimse ona söylemedi.

Keçelo ev sahibi ile son derece saygılı konuşuyordu. İşin içinde bir insana duyulan saygı değil, karşılıklı çıkar vardı. Bu aileden alacağı olumlu yanıtla çevre köyleri kazanacağını iyi biliyordu. Bu nedenle hürmette kusur etmiyordu. Aynı şey ev sahibi için de geçerliydi. Otoriter gücünü bir tehdit aracı olarak kullanıp, devlet ile arasında bir denge kurmuştu. Bu böyle gelmişti ve böyle gideceğe benzemiyordu. Çünkü o dengede biz vardık ve o yöre halkı da dahil ev sahibi bize sempati duyuyor, içten içe başaracağımız günü bekliyorlardı.

Keçelo’yu görmeyi çok istedim. Ev sahibi kadın bunun uygun olmayacağını, daha önce bu evde hiç genç kız görmediklerini, dikkatlerini çekebileceğimi söyledi. Ama bunun bir yöntemi olabilirdi. Yine de denemek istedim. Kadının yaptığı kahveyi götürmek için hızla mutfığa gittim. Kadın ısrarlılığımı görünce sözünde fazla diretmedi. Ne de olsa son kararı benim vereceğimi o da iyi biliyordu. Beni tanımayacağından emindim. Şüphelenebilirdi ama bizim buralarda erkeğin yanında genç kızlar hakkında konuşulmaz. ‘Kimdir?’ diye sormak için tüm gelenekleri çiğnemek gerekir. Yoksa yakın akraba çevresi bile olsa, şüphe duyuldu diye sormak yanlış yorumlara yol açardı. Üstelik ev sahibinin konumu da böylesi bir tutuma hiç uygun değildi. İnce iplerin hepsi kopabilirdi.

Keçelo’ nun bu kendine güvenen tavırlarını bir şekilde kırmayı istiyordum. Günün birinde birileri ona, ‘kuş uçurtmam’ diye övündüğü sırada, burunun dibinde kadın gerillalar ona kahve ikram edip, ailenin tüm üyelerinin yüreklerine taht kuruyordu diye anlatırdı. Kaldı ki bunu en çok da kendim söylemek istiyordum.

Kahve tepsisini alıp içeriye girdim. Ev sahibi amcanın bir pot kırmasından korkuyordum.

Onu da, içeri girer girmez bir şekilde işaretlerle sakinleştirmeyi düşündüm.

Bizim buralarda adettendir, kızlar kahveyi getirir ama servisi evin erkeği yapar. Kız da kahve bitinceye kadar ayakta kalır. Bu adeti hiç sevmemiş olsam da aynen uygulayacaktım. Her şey Keçelo'nun prestijini yerle bir etmek içindi. En sevmediğin, insanlık dışı bulduğum bu adeti uygulamak bile olsa.

İçeri girdiğimde bizim hakkımızda konuşuyorlardı. Ev sahibi erkek divanın bir köşesine kurulmuş, heybetli havasından hiç taviz vermiyordu. Elindeki tespihini sakın sakın çekiyordu. Keçelo, ev sahibinin karşısında oturmuş kasketiyle oynuyordu. Aralarında davranışların dili hakimdi. Hiçbiri bir diğerine boyun eğmiyordu. Bu sahne bana, devlet ile halkımız arasındaki ilişki biçimini gösteriyordu. Halk kendi varlığının ve otoritesinin farkında olan ve bunu bir güç haline getiren havada; devlet ise baskı araçlarına dayanarak ve karşısındaki gücü de reddetmeyerek oturuyordu.

Odaya sigara dumanı dolmuş, radyodan ince bir türkü sesi yükseliyordu. Odada ikisinden başka kimse yoktu. Bilerek mi girmemişlerdi, anlayamadım ama ne çocuklar ne de askerler vardı içeride. Ev sahibi önce bana bakmadı, konuşmasına devam ediyordu. Benim kahveyi alması için beklediğimi fark edince, dönüp baktı. İşte o zaman ne otorite, ne güç, ne devlet ne de başka bir şey, gösterdiğim cesaret karşısında sapsarı olmuş, gözleri donup kalmıştı. Bir an kalbi duracak sandım. Tespihi elinden düştü. Neyse ki Keçelo şapkasıyla uğraşarak konuştuğu için adamın bu şok halini görmüyordu. Tepkileri görseydi eğer şüphelenebilirdi. Aslını sorarsanız bir kez daha böylesi bir olay yaşamış olmanın tecrübesi vardı bende. Çünkü yaşamımız birbirine benzeyen olayların bir tekrarı olmazsa bile, hatırlanabileceği ve sonuç çıkarılabileceği anlar vardır.

...

Geniş bir operasyonun ortasında bir milisle birlikte kalmıştım. Alanı tanımıyordum. Bir mezraya ulaştık. Milis, bu mezradaki herkesi tanıyordu. Tanıdık, yurtsever bir eve gittik. Onlara başımızdan geçenleri anlattık. Sonrada düşman gelirse nasıl saklanacağımızı tartıştık. Evin büyüğü olan yaşlı amca, birkaç gün önce düğünlerinin olduğunu söyledi. Gelin ile damadın bir odada olduklarını söyledi ve,

“Telaşa girmeyin! Eğer düşman gelirse bizim gelini odadan çıkarır, seni damadın yanına koyarız. Zaten o odaya girmek iyi değildir. Askerler girmezler” diye devam etti.

Önce olup olmayacağı konusunda şüphe duyduysam da yapacak başka bir şey yoktu. Sabah olmuş saatler on'u gösteriyordu. Altı cemse geliyor dediler. Beni hızla gelinin odasına aldılar. Gelin ve damat bitenler karşısında şok olmuşlardı. Zaman kaybetmeden basma bir elbise giydim. Gelinin tüm altınlarını taktım. Tam bir gelin olmuşum.

Düşman bütün köylüleri meydanda toplayıp, evleri didik didik aramaya başladı. Gelin olarak odasına tıkanıdığım eve girmeleri fazla zaman almamıştı. Odaları teker teker aradılar. Sıra bizim odaya gelince ev sahibi yaşlı amca,

“Orası gelinin odası. Bizde adettir, gelinin odasına girilmez, içeri bakılmaz” dediyse de, askerin soğuk ve anlayışsız sesiyle karşılaştı. Açılacağından emindim. Bu yüzden yüzüme peçeyi örtüp damadın yanına oturdum. Damat utancından kıpkırmızı olmuş, başını kaldıramıyordu. Kapı açılınca utanmış gibi yaparak yüzümü çevirdim, damat başını kaldıracak durumdu değildi. Asker,

“Kusura bakmayın” deyip ayrıldı.

Böylece askerleri atlatmış olduk. Kısacası buna benzer olaylar daha önceden yaşamıştım.

Güvenli bir gülümsemeyle ev sahibinin sakinleşeceğini düşünüyordum ama korkusunun bu kadar basit bir yöntemle giderilemeyecek derecede büyük olduğunu bana bakışlarından anladım. Gözünü benden ayırmadan yerinden kalktı ve yavaş yavaş ilerledi. İçinden benim için ne söylediğini hep merak edip sormuştum, ama o hiçbir zaman söylemedi. Ne de olsa serde erkeklik ve aristokratlık vardı. Hayatının en zor servisini yapmıştı herhalde. Ona bu kadar stres yaşatmaya

hiç hakkım yoktu, ama bunları o zaman fazla düşünemiyordum. Çünkü benim de başımda gençliğin maceracı, çılgın rüzgarları esiyordu.

Keçelo kahvesini içinceye kadar, yüzümde saf köylü kızı edasıyla onu izledim. Ev sahibine bakmaya hem utanıyor, hem de korkuyordum. Çünkü her an küçük bir mimik hareketi bile her şeyi altüst edebilirdi. Keçelo hiç ara vermeden konuşmasını sürdürüyordu.

“Hem bizi hem de onları idare ediyor olmayasın” diyordu. Ev sahibiyse keskin ve açık bir tavır koyma zorunluluğu duyarak,

“Evime gelirlerse kabul ederim, ama onları benimsemiyorum” dedi. Buna Keçelo inanmıyordu. Ev sahibi de Keçelo’nun kendisine inanmadığını biliyordu. Dedim ya, güçler dengedeydi.

Kahvenin son yudumu bitmiş, fincan daha tabağa ulaşmamışken, ev sahibi hemen ayağa fırlayıp fincanı Keçelo’nun elinden aldı. Keçelo, “Eline sağlık” dediğinde ben kapıdan çıkıyordum. Mutfağa döndüğümde evin tüm üyeleri beni bekliyordu. Çocukların ardı arkası kesilmeyen sorularına karşın, kadın hiç konuşmuyordu. Onu anlıyordum.

Daha sonradan küçük kızın anlattıkları her şeyden daha ilginçti. Eve askerler sık sık gelip gittiği için, ev üyelerine göz aşinalığı olsa gerek, içlerinden biri benim yabancı olduğumu anlamış. Çocuktan al haberi derler ya, asker de evin en küçüğünü gözüne kestirip yanına çağırılmış. Beni göstererek,

“Bu kız kim?” diye sormuş. Küçük kız sanki tembihlenmiş gibi,

“Teyzem. Bayram için Batman’dan geldi” demiş. Asker,

“Sürekli mi geliyor?” diye sorunca, küçük kız,

“Hayır sadece bayram için geldi” demiş ve uzaklaşmış. Çocukların,

“Keçelo fark etseydi ne yapardın?” sorusuna hala da cevap veremiyorum.

“Alnımda gerilla yazmıyor ki, nasıl tanıyacak?” diyordum. Köylülerin heyecanı bana geçmiş olmalı ki, her şey olup bittikten sonra kalbim hızlı hızlı atmaya başlamıştı. Keçelo giderken, “Teröristler gelirse haber verin!” dedi. Geliş amaçlarından biri olan besili bir hindiyi de alarak yola koyuldular.

Cemseler mezranın tozlu yolunda ilerlerken, pencereden sabah güneşi vuruyordu yüzüme. Bu bayramın da ucundan böyle tutmuştum. Köylülerde anlam veremedikleri bu olaya karşı duydukları şaşkınlık vardı, bende ise yaptığım çılgınlığa masum bir maske arayışı...

Anlatan: Rojin Amed

KURİS

“Bizimle gelemeyenlerin aramızda yarattığı derin boşluğa dokunmadan,onu gidermeye çalışmadan onların acılarından bahsettik”

Gece hiçbir zaman tadının tam anlamıyla alınamayacağı bir sakinlikle sürüyordu. Kara bir vapurla dönüş gibi bir his bırakıyordu insanın içinde. Bazen de yağmurla gelen zifir karasının bilinmezliğinin cazip korkusu doluyordu yüreklere. Oysa gece her şeye rağmen kendisini sürüyor ve sır olmaya devam ediyordu. Başka yaşamlar ve başka duygular... Her biri bir ırmak gibi akıyor

ve hiçbirini bir diğere karışmıyordu. Ayrılık değil adı, kavuşmasalar da. Aynı yöne akmanın bilgisidir belki de.

Her yaşam başka bir ırmak gibi akarken gecede, neden bilmem ama, gecenin herkese eşit inmediğini düşünürüm hep. Bazılarına tüm cömertliği ile sunduğu sakinlik iken, bazılarına yalnızlığın korkunç girdabı gibi gelir. Bazılarına şafağın müjdesini verirken, bazılarına akşamın hüznü türküsünü mırıldanır. Zamanı kefesine koyar, mesafe anlamını yitirir karanlıkta. Çok uzaklarda demeyeceğim ama hiçbir yerde olmadığı kadar dost canlısıdır gece bir yerlerde. Bu nedenledir ki gecenin herkese eşit inmemesi içimi burar hep. Bazen haksızlığa uğradığımı düşünürüm, bazen de haksızlık ettiğimi. Hatta bazen şanslı olduğumu düşündüğüm bile olmuştur. Şansın nasıl geldiği değişse de, onun geceyle geliyor olması gecenin sihri olan merakı biraz daha arttırıyordu. Aynı yıldızlar altında paylaştığımız geceyi birbirimize göstermek ve birbirimizi tanımak için yırtmaya karar verdik.

Ağır ağır ilerliyoruz. Köye yaklaştıkça köpek sesleri hızlanıyordu. Serpilmiş gibi duran ve cılız sarı ışıkların çoğunlukta olduğu ışıkların arasında bir evdeki elektriğin parlaklığı hemen dikkati çekiyordu. Ve yaşamların farklılığına dair ipuçları veriyordu. Hepimiz çok sessizdik. Eylem heyecanı taşıyorduk sanki. Eylem heyecanı daha tanıdık ve alışık bir duygu olduğu için, bu alışılmadık görevin yanında sıradan bile kalabilirdi. Çünkü bu en az eylem kadar riskli ve başarıya mahkum bir iş olduğu gibi, insanı tüm savaş gerekçeleriyle buluşturan bir görevdi de. Başka alanlarda köylere gitmek bu kadar riskli değildir. Bu görevin kendine has yanlarından biri de bu. Köylere gitmek bir eyleme gitmekten daha riskliydi. İncelik istiyordu. Halka zarar vermeme isteminin yanında zarar görmeme tedbirini de alıyorduk. Savunma guruplarını köyün hemen yukarısına mevzilendirdik. Biz beş kişilik bir grup olarak gübre kokusunun rüzgara karıştığı ve köpek havlamalarının aralıksız sürdüğü köye sızmalı bir şekilde girmeye başladık. İndiğimiz boğazın altındaki düzlüğe kurulmuş olan köye ilk kez gidiyorduk. Tanımadığımız, ama düşman ile olan ilişkilerinden emin olduğumuz köyden seçtiğimiz ev, köyün biraz dışındaydı. Ayrıklılığı sadece uzak olması değil, diğer evlerden daha lüks yapılmış olması ve kapısının önündeki arabasıydı. Gerçi bizim için hiçbirisi önemli değildi. Çünkü alana ilk kez giriyorduk ve kendimizi yöre halkına tanıtmak istiyorduk.

İki arkadaş önde keşif yaparak ilerliyordu. Akif arkadaşın kesin ve kısa bir el hareketiyle durduruldu. Onları izleyebilecek ve tehlikeli bir anda savunmalarını yapabilecek bir yerde durduk. Mardin arkadaşla evin yakınındaki küçük sırtın üzerinde beklemeye başladık. Harekete geçmek için durdurulduğumuza benzer bir hareket bekliyorduk. Birden evin önünde uzun, ince boylu bir genç görüldü. Kısa bir süre sonra kardeşi olduğunu tahmin ettiğimiz bir genç daha yanaştı. Gençler kapı önünde duran birkaç koyunu ağıla koymaya çalışıyordu. Arkadaşları görünce ikisi de taş kesildiler. İlk kez değildi belki ama gerillayla sık sık karşılaşmamış olmaları onlarda anlamsız bir tedirginlik yaratıyordu. Yaşadıkları şaşkınlık gerillaya dair olsa da en çok, karakollarla çevrili bu köye girme cesaretimize duyuluyordu. Tabii korku yok denilemezdi. Tanımamanın ve düşmanın yarattığı önyargıların etkisi korkuyu geliştirmişti.

Arkadaşlar gençlerin yaşadığı şaşkınlığı fark etmiş olsalar gerek, onları rahatlatmak amacıyla sıcak ve samimi bir selam verdiler. Gençlerin gergin yüzüne gülümseme gelince hepimizde bir rahatlama yaşandı. Bizim de eve gelmemiz için beklediğimiz el işareti geldi. Koşar adım eve yaklaştık. Gençler bizi görünce ikinci şaşkınlığı yaşadılar. Kim bilir belki içlerinden “hadi bu erkekleri anladık, siz kız başınıza bu kadar tehlikenin içinde ne arıyorsunuz” diyorlardı. Ama “Merhaba xuşke” derken ses tonlarındaki heyecan, her şeyi ele veriyordu.

“Nereden geldiniz? Korucular az önce buradaydı, sizi görmediler mi?” diye soruyorlardı.

Mahir Amed arkadaş onların tüm sorularını cevapsız bırakırken, o sorularını diziyordu ardı sıra. Köylülerin durumunu soruyordu. Hangi konularda zorlandıklarını, düşmanın baskı yapp

yapmadığını öğrenmeye çalışsa da, onlar heyecandan mı, yoksa bilgi vermemek için mi bilemiyorum ama Mahir Amed arkadaşın tüm sorularını yanıtsız bıraktılar. Tam o anda kapının aralandığını ve dışarıya orta boylu, şişman, kırışık yüzünde otoritenin gücünün olduğu bir kadın çıktı. Gençlere hitap etme biçiminden onların anneleri olduğunu anladık.

Kadın saklamaya çalışsa da davranışlarındaki aceleci ve anlamsız el hareketleri korkusunu ele veriyordu. Bizlere ard arda sordukları sorular ve meraklı bakışlar...

Mahir arkadaş, genci annesinin baskısının olmayacağı bir köşeye çektiler. Kadınla Akif arkadaş ilgileniyorduydu da, kadın sürekli başını kaldırıp, oğluna bakıyordu. Mahir arkadaş gence,

“Size para verelim bize erzak getirin” dedi. Genç oldukça kayıtsız ve biraz da “nereden düştüm bu işin içine” der gibi,

“Getiremem” dedi.

“Neden?” diye sordu Mahir arkadaş.

“Sık sık yol kontrolleri yapılıyor. Ayrıca düşmanın duymasından korkuyoruz” dedi.

Arkadaşlar, korkmaları için herhangi bir nedenin olmadığını, onlara zarar vermeyi istemediğimizi, istediğimiz erzak miktarının onları zorlamayacağını eğer istemiyorlarsa getirmeyebileceklerini söylediler. Bunun üzerine genç biraz mahcup, biraz da korkuyla,

“Para almayacağım, erzağı getirmeyi deneyeceğim. Bir fırsatını bulursam getiririm” dedi. Zaten bizim için önemli olan bir diyalog zemini kurmaktı. Evden memnun ayrılmak istiyorduk, ama annenin kaygılı tutumlarını sakinleştiremiyorduk. Gencin bizim için erzak getiremeyeceğinden -birçok nedenden dolayı- emin olarak ayrıldık. Sık sık amacımızın sadece erzak olmadığını onlarla biraz sohbet etmek istediğimizi söylüyorduk. Öyle korkuyorlardı ki ne söylediklerimizi dinliyor ne de bizi tanımak için herhangi bir çaba harcıyorlardı. Ve o gece bıraktığımız yarım izlerle oradan ayrıldık. Belki onlarda derin bir iz bırakamadık ama yine de korktukları veya düşmanın söylediği gibi olmadığımızı biraz olsun görmelerini sağladık.

Şirvan’a hangi hayallerle gelmiştik. Başkan, o yıl Şirvan alanının önemine ve açılım yapılmasının gerekliliğine özellikle vurgu yapmıştı. Botan’a, Amed’e ve daha bir çok alana açılan kapı gibidir Şirvan. Ama asıl önemli olan kendine has tarihi ve Kürtler için önemidir. Bir çok bölgede az çok çözülen aşiret bağlarının Şirvan’da korunuyor olması yörenin gelişimini olumsuz yönde etkiliyordu. Ayrıca aşiretlerin devletle uzun yıllar boyunca biriken sorunları vardı. Mahkum ve asker kaçakları, kız kaçırmalar ve cinayetler...

Devlet, yükselen mücadele ile birlikte aşiretlerin tüm suçlarına, yolsuzluklarına ve kaçaklarına af çıkarttı. Bir dönem nerede karşılaşılsa birbiri ile çatışan iki güç, şimdi bizim alana girmememiz için uzlaşma yolları buldular. Ne yazık ki bu taktiksel antlaşmalar halkı geliştirmek şöyle dursun, eskiye oranla daha da gerilere düşürdü. Geçmişte kendi çocuklarına ihanet etmezken, bugün işbirlikçiliği ve ihbarcılığı çok meşru bir iş haline getirdiler. İşte “işimiz bir eylemden daha zor” derken bunu kast ediyordum.

Korku ile kabullendirme boyun eğdirmedir. Belki de Ortadoğu topraklarında hakimiyet kurmanın en kolay yolu budur. Oysa sevdirecek, inandırarak ve tercihine bırakarak bir şeyler yapmak büyük sabır, mücadele ve iddia gerektiriyordu. Bu ise en zor olanıydı. Biz zor olanı seçmiştik. Çünkü bizim farkımız gerçeği tercih ediyor olmamızdır.

Daha önceden yaklaşmadığımız, uzaktan uzağa seyredip iç geçirdiğimiz, ait olduğumuz halde yabancı gibi karşılandığımız, köylere girmeyi başarmıştık. Daha düne kadar kapılarını aralamazken, evlerde, camilerde toplantılar yapmaya başladık. Büyük bir coşkuyla karşılandığımız söylenemezdi ama yine de bu gelişim önemliydi.

Devletin oluşturduğu korkunun daha çabuk ve etkin olmasının nedenlerini tartışıyorduk. Bir şeyi ortadan kaldırmanın ilk işlemi onun oluşum nedenlerini ve kaynaklık zeminini açığa

çıkarmaktır. Diyebilirim ki o dönem çalışmalarını hem bol bol tartışarak, hem de pratik çalışma yürüterek sürdürdük. Ancak korku, sevgiden daha hızlı ve derinliğine yayılır. Hele bizim iletişim sorunlarımızın sınırlılığı da eklenince, işimiz oldukça güçleşiyordu.

Kendini tanıtmanın bir diğer yöntemi ise eylemlerdi. Eylemlerin büyük bölümü başarılı geçiyorsa da, bunu yayma, ayrıntılarını anlatma, hatta gerçeği söyleme şansımız olmuyordu. Alana her yönüyle hakim olan düşman, halkın eylemlerden etkileneneğini tahmin ettiği için duyulmasına engel oluyordu. Köylere giremeyen gerilla ve duyulmayan eylemlerle halkla olan iletişimimizi tamamen koparmış, böylece alan onun oluyordu. Artık o alanda her türlü yöntemi uygulamayı kendisi açısından mubah sayıyordu.

Şirvan'a geliş amaçlarımızdan bir çoğunu başarıyla tamamladıysak da, o kış üslenme yapabilecek kadar hazırlığımızın olmadığına herkes hem fikirdi. Yaz ayları boyunca yürüttüğümüz tüm çalışmalarda hepimizin söylediği ve iddia ettiği şey "Bu kış Şirvan'da üsleneceğiz"di. Çünkü bunu yapmak hem işbirlikçiliğe bir darbe vurmak, hem de pratik kazanımların ve emeklerin sonucunu bir potada eritmek olacaktı. Ancak tüm çabalara rağmen istenilen düzeyde hazırlık yapamamak başka bir alana gitmemizi zorunlu kılıyordu. Kışı karşılayabilecek alt yapımızın olmadığı gerçeği bilindiği halde bazı arkadaşlar ısrarla kalmak istediler. Ama eyalet yürütmesindeki arkadaşlar tüm Şirvan gücünü Şex Cuma vadisine çağırdı.

Şirvan'dan ayrılmayı kimse istemiyordu. Ama zorluklar ve gereklilikler duygularımızın ardına düşmemeliydi. Şex Cuma'ya geri çekilme yapmak, planlamaların başarısız sonuçlandığı anlamına gelmiyordu. Planlamalardaki bir çok çalışma yapılmış, önemli kazanımlar elde edilmişse de, en önemlisi ve başarılıydı etkili olanı kışı Şirvan'da geçirmek olacaktı. Küçük kazanımlar üzerinde alanda kalmak, istenilmeyen, hatta tehlikeli sonuçlara yol açabilirdi. Bu nedenle Şex Cuma'ya dönmek en mantıklısıydı. Her şeye rağmen!

Hani her insanın kendini huzurda ve güvende hissettiği yerler vardır. Bazen evin bir odası bazen de odanın bir köşesi. Ya da o koca şehirde arkadaşlarınızla birkaç saatlik paylaşımlar için seçilen küçük çay bahçeleri...Hiçbir zorunluluk olmadığı halde hep aynı yerlerde olma istemi gelişir insanda ve o anların unutulmaz hazzı uzun yıllar taşınır hafızalarda. İşte gerillanın da kendini huzurda ve güvende hissettiği bazı yerler vardır. Bazen yakıcı yaz sıcaklığında bir söğüt gövdesi, ilkbaharda yeşilin alabildiğine yeşil olduğu ormanlar, soğğun fırtına olduğu zirvelerden rüzgar olarak indiği vadiler vardır.

Gerilla hep ihtiyaca göre konumlanmaz. Kimi zaman doğanın ince ayrıntılarında kaybolmak ister. Ama kış aylarında doğayla inatlaşmaz, ona tercih sunulmaz. Gerillanın gösterdiği saygıya karşılık, o da gerilla için hep bir mekan ayırır kış aylarında. İşte Şex Cuma vadisi vazgeçilmez mekanlardan herhangi biri.

Adını vadinin bir ucuna kurulan köyden alır. Şex Cuma köyü önemli yollar üzerinde kurulduğu ve oradan geniş bir arazi denetlenebildiği için düşman üs olarak kullanıyordu. Ancak vadi öylesine ince kıvrımlara sahipti ki sanki gerilla için özel hazırlanmıştı. Kember, Kuris ve Siser dağlarının ortasından, adını yine köyden alan bir nehir akar. Nehir ilkbaharda iki katı bir debiye ulaşır. Nehrin kıyılarına köyler kurulmuş ancak hepsi boşaltılmıştı. Şimdi bir mezar sessizliğini andırsa da, kim bilir daha önceden çocuk çığlıkları, bakraç sesleri, tavla şıkırtısı bu vadiyi nasıl da canlandırıyor.

Zirvelerde fırtınalar, boranlar eserken, Şex Cuma vadisi son derece insaflıdır. Kısacası gerilla için kış aylarının değişmez durağıydı. Her yıl bir grup arkadaş bu alanda kış hazırlığı yapmak için kalırdı. Geçen yıl kış hazırlıkları tam yapılmadığı için eğitim çalışmaları sağlıklı yürütülemedi. Çünkü periyodik erzak çekimi faaliyeti eğitimi etkiliyordu. Ayrıca bir çok küçük, yersiz soruna yol açmıştı. Yine aynı grup kış hazırlığı için Şex Cuma'da kalmış ve bizim böyle zamansız çağrılışımız aynı sorunların tekrar yaşanılacağına dair kaygı uyandırıyor. Her

şeye rağmen kısa bir süre sonra yola koyulduk. Yol boyunca yorumların, değerlendirmelerin, tahminlerin hiç bitmeyeceğinden o kadar emindim ki! Bu nedenle kararın açıklandığı andan itibaren hiçbir şekilde sinirlenmemeye dikkat ettim ve en uç değerlendirmeye bile “düzeltir” deme tahammülünü geliştirdim.

Alan değiştirmek için yola çıkmak bizim için zor olmadı. Ne saklayacağımız erzağımız, cephanemiz vardı, ne de toparlanacak fazla eşyamız. Çantalarımızda, fırsat buldukça bir kaya üstünde veya ağaç gölgesinde yazdığımız günlüklerimiz ve sararmaya yüz tutmuş şehit fotoğrafları vardı. Zaten gerillanın başka bir şeye ihtiyacı da yok. Çantası ve silahı ile her yer yaşanılır kılınabilir ve her yer mekan olarak seçilebilir. Sanırım bu nedenledir ki yaşam ile aramızdaki bağ maddi olmaktan öte manevidir.

Şirvan’dan Şex Cuma’ya geçiş, en az sınır geçişleri kadar tehlikeli ve zordu. Aşmamız gereken zorlu iki boğaz vardı. Kaygılara ve burukluklara rağmen, arkadaşlarla tekrar buluşacak olmanın ve kışı Şex Cuma’da geçireceğimiz düşüncesi moralimizi yükseltiyordu. Bu moralle yürürken herhangi bir kayıp vermeyi kimse göze alamıyordu. Her türlü güvenlik tedbirimizi almıştık. Öncü gruplar çıkarılmış, kamufleler yapılmıştı. Akşamın ilk saatlerinde, çöken karanlığa eşliken çıktık yola. Sabaha doğru Beleka dağına ulaştık. Ağır bir tempo ile yürütmüştük ve Beleka’dan sonra iki saatlik yolumuz daha vardı. Sonbaharın ağır havası yorgunluğumuzla buluşunca göz kapaklarımız kendiliğinden kayıveriyordu. Sabahın bu ilk saatlerinde ve keşif sonuçlarını beklerken kısa aralıklarla kestirmenin tadı anlatılamaz doğrusu.

Tepeciler yerlerine ulaştıktan ve keşifçiler araziye iyice denetledikten sonra manga yerlerimizi belirledik. Koca kayalıkları labirenti andırdığı için mangalar birbirine yakın olsa da güvenlik açısından tehlikeli olmuyordu.

Beleka’ya ikinci gelişimdi. Ama orada yıllarımı geçirmiş gibiydim. Aşinalığının kaynağını başta anlayamamıştım. Belki küçük çağrışımlar, belki de arkadaşlara yakınlaşmanın verdiği gizli güvendi ya da ikisi. Bunu, mangamızdaki Sozdar arkadaşla aynı duyguları paylaştığımızda öğrendim. Sozdar arkadaş benim Gabar’ı gördüğümü biliyordu. Büyük kahverengi gözlerindeki ışıltıyla bana bakıp,

“Burası nereye benziyor?” diye sordu. Hiç düşünmeden ve zaman kaybetmeden,

“Gabar” dedim. Yüzündeki gülümseme daha da büyüdü. Belki yılların hasretini tanıdığım için yüzündeki ifadeyi anlamıştım. Sozdar arkadaş Gabarlıydı ama orada büyümemişti. O toprağın insanına dair bir çok özelliği taşıyordu. Fakat yüreğinin bir yanı hasretle dolup taşmış o uzaklarda. Gabarlı olmanın kendine has yanlarını ve ayrıcalıklarını yaşırdı. Doğallığı, doğaya yakınlığı, sınırsız ot bilgisi, ilaç niyetine kaydattığı ve içirdiği sular ve kirlenmemiş, art niyet karışmamış duygularıyla o tam bir Gabarlıydı.

O dakikadan sonra Gabar’a doğru yolculuğa çıktık. Bir o anlatıyordu, bir ben. Sınırlı olarak gördüğüm yerleri asırlar boyu orada yaşamışım gibi anlatıyordum. Gabar’a yakınlığının nedenini bir türlü çözemedim ama orada kendimi huzur ve güven dünyasının ortasında hissediyordum. Beni oraya çeken bu gizil sevgiyi de seviyordum.

Ekim ayı bir çok yere şiddetli fırtınalar getirmiş olsa bile Beleka’da ağaçlar sadece üst dal yapraklarını rüzgara bırakmıştı. Yerde hala ilkbaharı andıran çimenler vardı. Neredeyse ılıman diyebileceğimiz bir hava hakimdi. Birkaç gün önce yağın yağmur bazı kaya üstlerinde su birikintisi biçiminde duruyordu. Güneşli başlayan gün yağmur sonrası havayı daha da güzelleştiriyordu.

Sonbahara kaçamak yapmış otlar ve çeşitli olmasa da soğuğa dayanıklı çiçeklerin yaprakları üzerindeki çiğler ve kaya çıkıntılarında biriken suya vuran güneş ışınlarının parlaklığı, renk cümbüşü gibiydi. Her şey bir yana günün güzel ve açık olması akşamın da açık olması anlamına geliyordu. Bizim için hava koşulları belirleyici değildir. Kaldı ki zifir karası geceler

gerillanın rahat hareket edebilmesi için daha uygundur. Ama Şex Cuma ırmağını açık havada geçmek en tercih edileniydi.

Hava kararmak üzereyken Beleka'dan ayrıldık. İçimden “ilkbaharda görüşürüz” dedim. Arkadaşlar patikayı kullanmak yerine yamacın en dik yerlerinden kestirme olsun diye iniyorlardı. Tabii böyle yerlerden inmek gerillanın yürüyüş inceliğini bilmeyince işkenceye dönüşebilir. Ayaklar toprak ile konuşmayı öğrenmemişse, sık sık düşmek işten bile değildir. En çok yeni arkadaşlar düşüyordu. İçimizde Sozdar arkadaş bu konuda en çok zorlananıydı. Öyle kaygısız ve korkusuz yürüyordu ki, her üç adımda düştüğünü söylersem abartı olmaz. Kalkar kalkmaz aynı tempoda yürüyüşü hepimizi güldürürdü. Bazı arkadaşlar onu kızdırmak için,

“Gabarlılar böyle yürümez. Onlar yürüyünce pamuğa basar gibi yürürler” deseler de Sozdar arkadaşın cevabı hazırды.

“Ben de o yeteneğe kavuşmak istiyorum. Belki de Gabarlı olmamın sırrı ısrarlı olmamda yatıyordur, kim bilir?” diyordu.

Irmağa ulaştığımızda ilk önce inen arkadaşların bir kısmı suyu geçiyorlardı. Daha önce denenmiş ve derinliği fazla olmayan yerden gruplar biçiminde geçiyorduk. Bu ırmağın suyunu vücudumda o kadar çok hissetmişim ki, şimdi aynı yerden geçmek çok doğal geliyordu bana.

Geçiş sırasını beklerken oturup, sırtımı çantama dayadım. Ay ışığı dağların doruklarından yavaş yavaş vadiye iniyordu. Birazdan ay, ırmağın yüzüne vuracaktı ve yankısını görecekti. O anı seyretmeyi istedim. Hiçbir ayna su kadar gerçekçi değildir. Ay ışığı hep sevdiklerimi hatırlatır bana. Gerilla yaşamında ay ışığı hep dezavantaj olduğu için aylı o günler biraz streslidir. Çünkü gerillanın gizlilik sırrını o, geceye sızarak bozuyordu. Bu nedenle kamuflej, gizlilik iki katına çıkarılırdı o günlerde. Oysa ay ışığı bana sevdiklerimin silüetlerini gösterir.

Geceye yaydığı o gizli iksir, kimleri hatırlatmaz ki! En çok da yarım kalmış yaşamların derin acısını bırakır içime. Birden genç Mazlum arkadaş hatırladım. On altısında ya vardı ya yoktu. Dağlara geldiği ilk gün tanışmış ve hiç ayrılmamıştık. Uzun, ince boyluydu. Titrek sesi toyluğunun vazgeçilir güvensizliğini ele veriyordu.

Onu uzun uzun anlatmayı isterdim. Anlatacağım sadece gençliğinin en masum ve canlı davranışlarının bende kalan izdüşümüdür. Geçmişini, ailesini, kaç kardeşin kaçınıcı olduğunu hiçbir zaman öğrenemedim. Gerekli de değildi. Bizde insanları tanıma ve kendini tanıtırma yöntemleri başkadır. Kimliğimizin soruları başkadır. Hangi aşiretin hangi ailesinden ya da ne zaman doğduğu, ne zaman dağlara geldiği değil, ona tek bir soru sorulur, “Bugün halk için, özgürlük için ne yapıyorsun?” Buna verilen cevap, emekle ve dürüstlikle yoğrulmuşsa, sevgi ve başarı kapılarını ardına kadar açar insana. Bu yüzden birbirimize sorduğumuz sorular azdır. Her şey yaşamın ince ayrıntılarındanadır.

Size Mazlum'u nasıl anlatayım bilemem. Kendi yöntemlerimize baş vurup, yaşamından bazı izlenimlerle anlatayım. Mazlum arkadaşın bakışlarında uzaktan gelen birinin merak dolu ve her an şaşkınlığa uğrayacak bir hali vardı. Bizi en çok güldüren hali ise bayan arkadaşlarla konuşurken sarışın teninin nasıl kıpkırmızı olduğuydu. Onun diğer bir yönünü ise savaş gösterdi bize. Sakinliğinin altında yatan fırtınaları savaş anlarında açığa çıkarırdı ve bu hepimizi ürkütürdü. Bazen bazı arkadaşların şahadetlerinin nasıl şehit düşeceğini tahmin edebiliyorduk. İşte Mazlum arkadaş için de yürüttüğümüz tahmin doğru çıkmıştı.

Çatışma anında çok riskli olduğu halde hayatını tehlikeye atıp silah getirmek isterken suikastla şehit düşürüldü. Şahadeti hepimizi çok etkiledi. Onun yokluğu içimde garip bir sızı yaratmıştır. Belki de gençliğinin karşılayamayacağı kadar ağır bir sorumluluk altında olmasıydı bizi etkileyen. Bu da halkımızın ve atalarımızın bize bıraktığı günah olsa gerek. Ay ışığının sakinleştiriciliğinde Mazlum arkadaşına bir gülücük gönderip, derin bir iç çektikten sonra son grupla birlikte ırmağı geçtim.

Kısa bir yürüyüşten sonra arkadaşlara ulaştık. Tamamlanmamış kış kampındaydılar. Kimi arkadaşlar kefiyelerine sarınmış uyuyor, kimileri ise gündüzden yakılmış ve korunmuş közlerin çevresinde oturmuş, sohbet ediyorlardı. Selamlaştıktan sonra ıslaklığa aldırmadan, kefiyesizliğe kızmadan, kendimize uygun bir yer bulup, uyuduk. Sabah tüm arkadaşlarla görüştük. Kısa da olsa ayrı kaldığımız zamanlarda neler yaptıklarını, nasıl olduklarını öğrenmeye çalıştık. Özlemlerimizi anlattık birbirimize ve bizimle gelemeyenlerin aramızda yarattığı derin boşluğa dokunmadan, onu gidermeye çalışmadan sadece acılarından bahsettik.

Ekim ayının dondurucu rüzgarı kamp yerlerinin bir an önce yapılması gerektiğini hatırlatıyordu bizlere. Bir an önce harekete geçmeliydik. Ne de olsa birkaç ay burada kalacak ve uzun zamandır uzak kaldığımız eğitimimize başlayacaktık. Ne yazık ki kampa gelmeden önce yaşadığımız kaygılar yersiz değilmiş. Hazırlık için Şex Cuma’da kalan bölüğümüz çalışmalarını tamamlayamamış, Bitlis alan gücü de gelince üç bölük hazırlıksız bir şekilde kışı karşılamıştık. Elbette gerilla çözümsüz kalamazdı, onun bu güzel özelliği tüm hata ve eksiklikleri gideriyordu. Bölük yerleri belirlenmeden önce yapılan toplantıda üç bölükteki bayan arkadaşların bir bölük şeklinde örgütlenmesini ve ihtiyaçlar çerçevesinde eğitimini sürdürmesini önerdik. Erkek arkadaşların çeşitli kaygıları vardı. Tek başımıza zorlanabileceğimizi, operasyon sırasında mevzilenmemizi karma yapmamız gerektiğini söylediler. Ancak kaygıların yersiz olduğunu, özgün bir yoğunlaşmayla pratiğe daha güçlü gireceğimiz konusunda yönetimdeki arkadaşları ikna ettik.

Garzan eyaletinde bir ilki yaşıyorduk. Ayrı örgütlenip, eğitim çalışmalarını ayrı yürütmek kadın ordulaşmasının bir gereği idi ama eyaletin zorlayıcı koşullarından ötürü hayata geçirilememişti. Eğitim konusu olarak kadının savaştaki konumunu, zorlanma nedenlerini, özgürlüğe yaklaşımının ne olduğunu tartışmayı hedeflemiştik. Bunun için amaçlar belirlemiştik. Belirlediğimiz konularda tartışmak, derinlik ve bilgi kazanmak, kadında anlayış derinliği, davranış sadeliği ve ölçü geliştirecekti. Eyalette ilk olmasından ötürü acemiliklerin ve tecrübesizliklerin olacağını iyi biliyorduk. Ama önemli olan bir daha ki yıllara sahiplenilecek ve sonuç çıkarılacak bir miras bırakmaktır. Bu miras, hatalarla ve yetmezliklerle dolu olsa bile. Zaten gelişimin aşamaları da böyle değil midir? Her yeni bir öncekinin eksikliğini gidermekle başlar işe.

Bunların hepsi bir yana, istediğimiz en önemli şey, kendi gücümüzü görmektir. Savaş mantığımızı, yaşam ölçülerimizi ve kendi cinsimizle olan ilişki düzeneğimizi, neleri yaptığımızı ve neleri yapabileceğimizi anlamaktır. Kısacası gücümüzü tanımak ve ona güvenmek istiyorduk. Cılız da olsa aramızdan “olmaz” sesleri yükselmiyor değildi. “Kış ortası operasyon çıkarsa ne yaparız” diyen bayan arkadaşlara kendi savaş tecrübesini ve cesaretini anlatmayı hedefliyorduk.

Bölük olarak ayrı örgütlenmenin bize tahmin ettiğimizden daha çok şey kazandıracağını biliyor, ancak bunu dillendirmedi zayıflık yaşıyorduk. Belki yapmak istediklerimizin dilini bulur, kendimizi daha ayrıntılı ifade etmeyi öğrenirdik.

Şex Cuma vadisi dağları ve dağlarının öyküsüyle ünlüdür. Kember, Kuris, Siser dağlarının öyküsünü Garzan’da bilmeyen yoktur. Bir bilen bulursanız hemen sorun. Kember ve Kuris birbirine uzun bir sırtla bağlanmışlardır. Siser ırmağın öte yüzünden bakar onlara. Şex Cuma vadisinin öte tarafından, yani Kember ve Kuris’in arka yüzünden işlek bir yol geçer. Bitlis hemen karşıdadır. Kember’in zirvesinden Bitlis’e bakınca, Bitlis’te beş minare türküsunü söylemek gelir içinizden.

Palamut ağaçlarının sıklığı zirveye doğru azalır. Zirve ise yüksekliğinin yalnızlığını taşır hep. Ağaçsızdır ama soğuğa dayanıklı ot çeşitleri vardır. Dar patikası hiç kaybolmaz. İlkbaharda çimenler ve çiçekler arasında kupkuru uzanır. Sonbaharda ise o koca palamut yaprakları bile kapatamaz. Hele meyve ağaçları hiç bıkmadan aynı verimlilikle karşılar yeni yılı. Bu vadiyi

baharda görmek, doğanın insanın yıkıcılığına rağmen kendini nasıl yenilediğini, canlandığını, kirinden keskin bir bıçak darbesi gibi arındığını anlamayı kolaylaştırır. Kış aylarındaki marifeti daha farklıdır. Bir sığınağa benzer. Her türlü tehlikeden, aşırıktan yalıtılmıştır. Korunaklı olduğu kadar korunabilmenin tüm yollarını açar insana. Kısacası, Şex Cuma vadisi bizim mekanımızdı, her şeye rağmen.

Bölükler on beşer dakikalık arayla konumlanmıştı. Kamp yapımı ve erzak çekimi bir aylık süreyi aldı. Bir çok çalışmayı erkek arkadaşlarla ortak yaptıysak da, kendi kampımızı tek başımıza yaptık. Yapım çalışmaları son derece moralli geçti. Kazma, taş taşıma veya büyük kayaları taşıma gibi işler ağır olduğu için yardımlaşıyorduk. Çalışma zemini üzerinden tanıyorduk birbirimizi. Çoğu arkadaş partiye yeni katılmış ve farklı bölgelerden geldikleri için, kimse kimseyi ayrıntılı tanııyordu.

Bu bir aylık çalışma kadının, erkeğin olmadığı bir zeminde birbiri ile tanışmasını hızlandırıyor ve ilişkilerin doğal gelişmesini sağlıyordu. Tüm yaratıcılıklar kullanılarak mangalar süsleniyordu. Süs dediğim, ince dalları bir araya getirip silah ve kefiyeler için askı, sazlardan pano, ilaç şişelerinin içine baharda kurutulmuş rengarenk çiçeklerden makromeler ve daha neler neler. Ama hepsi de doğal ve bir o kadar da sade. Bir tek sorunumuz vardı o da erzak çekimiydi. Gidiş geliş oldukça zaman alıyordu, bu da eğitimin sürekliliğini engelleyecekti, ama yapacak başka bir şey yoktu.

Bu, gerilla da alışlagelmiş bir durumdur. Hiçbir şeyin tamam olduğu görülmemiştir. Hatta bu durumu karikatürize bile etmişti arkadaşlar. “Çaydan varsa çay yok, çay varsa şeker yok. Üçü olunca da ben yokum” diye. Bu kanıksama, işlerimizi hiç zorlamıyor, kimseyi şaşkınlığa uğratmıyor ve kızdırmıyordu. Mükemmel için sonsuz çaba harcanır ama olmayınca da yaşam aynı tempoda sürer, gider.

Yaşamımızın en önemli çalışmalarından biri de güvenlik tedbirlerinin alınmasıydı. Üç ayrı yerde tepeciler mevzileniyordu. Sabri arkadaşın bölümü Kuris boğazını, Akif arkadaşın bölümü ise Kember ile Kuris arasındaki sırtta Şinê boğazına mevzilenmişti. Bizim işimiz biraz daha zordu. Biz, karargah gücü ile aynı yerde dönüşümlü olarak mevzileniyorduk. İşin zor yanı ise tepeye her gittiğimizde ve döndüğümüzde Şex Cuma ırmağından geçmek zorunda kalmamızdı. Tepemiz Siser’in Şex Cuma vadisine bakan yüzündeki Derviş tepesiydi. Yaşamın önemli ve büyük bir bölümünü kapsayan güvenlik tedbirleri hiçbir şekilde ihmal edilmedi, eğitimi aksatsa da taviz verilmedi.

Hazırlıklar tamamlandıktan yaşam sistemleştirildikten sonra da eğitime başladık. Yaz aylarının yorucu temposunda birakalım kitap okumayı, günlük yazmak için uykudan veya herhangi bir şeyden feragat etmek gerekiyordu. Bir mevsimlik uzaklık ve eğitime duyulan ihtiyaç, arkadaşların başlangıçtaki heyecanlarından anlaşıyordu. Her zaman ihtiyacın dozajı başarının ölçüsüdür. Tartışmaların ve yoğunlaşmaların nasıllına ilişkin ipuçları verir. Her kitabı, Başkanın her talimatını, tüm eğitim materyallerini birer, hazine gibi ele alıyor ve öyle değerlendiriyorduk. Böylesi bir fırsatı kaçırmaya kimsenin niyeti yoktu. Erkek arkadaşlarla birlikte yürüttüğümüz eğitim programı dışında, Önderlik Sahasından gelen grupların getirdiği Kadın Ordulaşması adlı beş ciltlik kitapları okuyor, tartışıyorduk. Anlam veremediğimiz, çözemediğimiz, yaşadığımız ve olması gereken ölçüleri, sorunları ve çözümleri biraz olsun anlamaya başlamıştık. Birbirimizi eleştiriyor, doğrunun nasıl olacağına dair çözümler geliştirişiyorduk. Koşullarımızı eğitim için en uygun hale dönüştürmüştük. Böylece kadın olarak istediğimiz ortamı yaratmış, yaşamı örgütleyebileceğimizi ve yürütebileceğimizi başta kendimize ispatlamıştık. Bugün dönüp baktığımda “aslında hiçte gerek yoktu veya anlamı var mıydı ispat etmenin” diye sorunca, o dönemin koşullarında ve savaş ortamında erkeğin kadını küçük gören, korumaya alan, güçsüzmüş gibi yaklaşımlarını aşmak için önemli bir adım olduğunu görüyorum.

İşin acı olan yanı ise eğitimi aynı sistemde sonuna kadar yürütememektir.

Her şey planlandığı gibi yürümeyebilir. Kaldı ki gerilla da sürprizler ve ani durumlar oldukça çoktur. Ama bazı tarihler hep aynı şeyleri hatırlatır bizlere. Mesela mart ayı hep operasyon tarihidir. Bu nedenle yaklaşan mart ayı kamp yaşamımızın sohbetlerine, bireysel programlardaki hazırlıklara konu olmaya başlamıştı. Mesela ayakkabı ve çanta tamirlerinin artması, günlüklere anı yazılarının yazdırılması, günlük sayfalarında tekrar tekrar okunan şiirlerin başka defterlere yazılması ve daha buna benzer ayrılmaya ve marta dair bir çok örnek sergilenebilir. Bu değişim sadece bizde değil, doğada da yaşanıyordu. Güneş bazen öyle yakıcı vuruyordu ki, tüm karları bir anda eriteceğini sanırdım. Bazen de bardaktan boşalırcasına akan yağmurlarla coşan ırmağın sesi, ‘bahar yaklaşıyor’ diyordu.

Dağların güney yamaçları kardan arınmış olsa da güneş ışınlarının olmadığı kıvrımlar, küçük vadiler ve kaya dipleri hala bembeyaz duruyordu. Daha yukarılarda ise yeşile veya toprağa dair hiçbir şey yoktu. Yükseklerde kış, hükümranlığını tüm haşmetiyle sürdürüyordu.

Biz bahar hazırlığı yaparken, Mutki alanındaki arkadaşlar çatışmaya girmiş, geri çekilmeyi Şex Cuma’ya, yani bizim kampımıza yapmışlardı. Böylece vadide dört bölük olmuştuk. Güvenlik açısından tehlikeli olduğunu hepimiz biliyorduk. Ama havaların zorlayıcı olması ve ne yazık ki yedek kamplarımızın olmaması, Mutki gücünün de bizimle kalması anlamına geliyordu. Bölük Kember’in eteğine üslendi. Ani bir durumda hemen üst taraflarındaki boğazda mevzileneceklerdi. Mevzilenmemizi ve olası bir operasyonda geri çekilme alanını tartıştık. Bu koşullarda çatışmaya girmemeye karar verdik. Bu arada erzak çekimi artmıştı. Mutki gücünün de gelmesiyle birlikte periyodik seferler neredeyse üç dört günde bir olmaya başlamıştı.

Köyden son gelen grup, düşmanın gidiş-gelişlerini öğrendiğini, operasyon hazırlığı yaptığını söylediler. Aldıkları istihbarat yanıltma amaçlı olabilirdi ama her şeye rağmen hazırlıklı olmak durumundaydık. Her bilgiye inanmadığımız kadar, tedbirlerimizi de alıyorduk. Alan değiştirmeye dair öneriler tekrardan tartışılmaya başlamıştı. Ancak değiştirme esnasında kardan ve erzak sıkıntısından kaynaklı zorlanmalar olabilirdi. Hatta kayıp bile verebilirdik. Bunu göze alamıyorduk.

Sabahın erken saatlerinde tepecilerden bir arkadaş kampa indi. Kısa bir süre sonra ateş sesleri duyuldu. Düşman, Mutki gücünün bulunduğu yerin üst tarafına mevzilenmiş. Mutki gücünün görüş sahasına girmediği için düşmanı görememişlerdi. Bayan arkadaşların tepecileri karşıda olduğu için düşmanı önce onlar görmüş ve müdahale etmişlerdi. Zaten atılan ilk mermiyle birlikte tüm bölükler önceden belirlenen yerlerine mevzilendiler. Bizim bölük de ırmağı geçerek, karargah gücü ile birlikte Derviş tepesine mevzilendi.

Uzun sürmeden Şine tepesinde çatışma başladı. Düşman havanın aydınlanmasını beklerken karşısında böyle hazırlıklı bir güç beklemiyor olsa gerek, ilk çatışmalarda kayıp vermişti. Bulunduğum yerden her yer iyi görülebiliyor ve el cihazı yardımıyla düşmanın hareketlerini takip edebiliyordum. Böylece tüm arkadaşları düşmanın hareketine dair bilgilendiriyordum.

Çatışmanın bizim bulunduğumuz tepeye sıçraması fazla uzun sürmedi. Kar yağışı aralıklı sürüyordu. Kar durunca kobralar geliyor, tüm vadiyi boydan boya bombalıyor ve gidiyordu. Şex Cuma köyünden Kember dağının ortalarına kadar çıkan tank, görüş sahasına giren tüm hareketliliğe ateş açıyordu.

Tepecilerimiz rutin olarak akşamları yola pusu atıyordu. Onlara el cihazı aracılığıyla BKC’niz var mı diye sorduk. Arkadaşlar, “Nöbetçinin yanında BKC var mı” diye anlayıp, “Evet” dediler. Neyse ki zaman kaybetmeden pusucuların yanında BKC olmadığını anlayıp, savunmalarını yaptık. Geri çekilmede kullanılan yol kayalık olduğu için düşman ile çok yakın temasa giriyorlar. Ruken ve Ali Haydar arkadaşlar şehit düştüler. Yerimiz vadiye çok yakın olduğu için düşmanın bizim tepeye neden bu kadar yöneldiğini anlayabiliyorduk. Bunu

bildiğimiz için kendi mevzilenmemizi yarım ay biçiminde iki kademeli olarak yaptık.

Cephane sorunumuz olmadığı halde, birbirimizi sık sık uyarıyor, dikkatli kullanmak gerektiğini vurguluyorduk. Çatışmanın şiddeti zaman zaman azalsa da akşama kadar sürdü. Herkes gibi ben de, düşmanın akşama geri çekilme yapacağını düşünüyordum. Geri çekilmeyeceğimizi daha önceden kararlaştırdığımız için hava kararır karamaz mevzilenmemizi değiştirip, devriye gruplarını çıkardık.

Bir grup arkadaş dinlenmek için tepeciler için yapılmış olan mangaya gidiyordu. Sobasız da olsa ısınıp nöbetçilerle yer değiştiriyorlardı. Böyle zamanlarda istisnasız tüm arkadaşların aklından geçen, sıcak bir bardak çay olur. Gerillanın hiç değişmeyen ve eskimeyen arkadaşıdır çay. Uzun ve zorlu yürüyüşlerin sonunda buğusunda yapılan sohbetler, yorgunluğun gözkapaklarına bir beton gibi asıldığı vakitlerde kaynamasını sabırsızlıkla beklediğimiz anlar vardır. Hele bir de şeker yokluğunda demlenmişse ve bir arkadaşın zulasında zor günler için kaldırılmış birkaç parça şeker de bulunmuşsa, işte çay böylesi anlarda arkadaşlık rolünü oynar. Kara çaydanlık her koşulda korunur ve ona dair yapılan tüm şakalar, takılan lakaplar ve yazılan skeçler yaşamın vazgeçilmezlerindendir. Ayazlı gecelerde bir bardak çay nelere değiştirilmez ki!

Böylesi zamanlarda bir de uykunun nazını çekmek zorunda kalırsınız. Soğuk havada uyumak zor sanılır ama sizi bir yakaladı mı, kendinizi ondan kurtarmanız mümkün değildir. Kaldı ki kurtulmayı istemezsiniz bile. Uyku problemi fazla yaşanmaz ama, soğuk havalarda ölümle gezer. Kaç arkadaşımız kendisini büyük bir hazla karın donduruculuğunda sıcak bir uykuya bırakmıştır. Bu nedenledir ki, bir değil birkaç düşmanı vardır gerillanın. Bir çok şeyle aynı anda savaşmak zorundadır. Mermiyle, karla, inançla, iradeyle, moralle ve daha bir çok etkenle savaşmak zorundadır.

Bunları bir biçime koymak ve yaşamı yaşanılır hale getirmekle yükümlüdür. Soğuk mevzide lapa lapa yağan karın altında gülümsemesini öğrenmektir gerillacılık.

Şafak sökerken, günün bize neler getireceğini düşünüyordum. Gece ile gündüz arasında çizilen o ince çizgi üzerinde kaç kez gidip, geliyorduk. Geceyi yaşıyor, günü düşünüyorduk. “Bugün diğer güne oranla daha şiddetli geçecek” dedi bir arkadaş. Hiç kimse karşı çıkmamıştı Çünkü bunu yılların gerilla tecrübesine dayanarak söylemişti o arkadaş.

Şafak sökmeden az önce herkes mevzisini aldı. Güneşi mevziden karşılayacaktık. Belki onu seyretme şansımız olmayacaktı, ama yine ondan önce uyanmış olmamıza kızacağından emindik. Yer yer toplanan bulutlar, rüzgarın etkisiyle dağılıyordu. Ufuktaki keskin kızılık bir yay gibi uzanırken, gökyüzünün ortalarına doğru kızıl renk açılıyor, pembeye çalar bir hale dönüşüyordu.

Hava daha açıktı ve bizim açımızdan hiç de sevindirici değildi havanın bu güzel hali. Çünkü yağışın olmadığı zamanlarda hava saldırıları başlıyordu. Günün ilk ışınlarıyla birlikte uçaklar vadinin üzerinde dalış yapmaya başladı. Vadiyi barut kokusu sarmış, is ile karışık bir sis çökmüştü vadinin üzerine. Rüzgar kar tanelerini barut kokusuna katıp yüzlere vuruyordu. Her patlama öyle yankı yapıyordu ki çığın gelmemesi bir mucize sayılabilirdi.

Çatışmalar yer yer sürüyordu. Savaş tarzımız gerillacılıktan mevzi savaşına dönüşmüştü. Gerilla için en olmaması gereken savaş biçimi, mevzi savaşı olmasına rağmen kaçınılmaz olarak veriyorduk bu mücadeleyi. Sonucu ne olursa olsun, ister başarılı, ister başarısız; mevzi savaşı hep eleştiriye tabi tutulmuştur.

Bizinkisi tercihten öte, bir zorunluluktuk. Bu dar vadide ne saklanabilirdik, ne de karda iz bırakma riskini göze alıp yer değiştirebilirdik. Düşman geri çekilme yapmadığımızı görünce mevzi savaşını vereceğimizi bilerek yöneliyordu ve biz bunun farkındaydık.

Akşama doğru geri çekildiler. O gün kayıp vermedik. Ama düşmanın kısa bir süre sonra yönelimini daha da arttırıp, geleceğinden hepimiz emindik. Bu nedenle ikinci ve şiddetli saldırının hesabını şimdiden yapıyorduk.

Hava kararınca noktaya indik. Kendimizi hızla yeni bir örgütlülüğe kavuşturup, gelişebilecek saldırılar karşısında hazırlıksız yakalanmamayı hedefliyorduk. Düzenlememizi yaptık. Bölüğümüz iki takım şeklinde örgütlenip, bayan arkadaşların her bir takımı bir bölük erkek arkadaşla birlikte hareket edecekti. Bir bölük Şex Cuma'da kalacak, diğer bölük ise benim de içinde olduğum takımla birlikte Bitlis'e gidecekti. Operasyonu kapsamı genişletilmiş olarak bekliyorduk. Bu sefer bizi vadiden çıkarıp, karda denetime almak isteyebilirdi. Ama her şeye rağmen alandaki gücün sayısını hafifletmenin her iki grup açısından da iyi olacağından emindik.

Düzenlemeler arkadaşlara okunduktan sonra herkes kendi bölüğüne, takımına geçti. Sabah tüm hazırlıkları tamamlayıp, akşam yola koyulacaktık. Bölüğümüzde tanımadığım arkadaşlar vardı. Bazılarıyla ilk kez aynı bölükte yer alıyordum. Bir yandan kış kamplarından ayrılıp, pratik sürece başladığımız için seviniyor, diğer yandan yarım kalan eğitimimizi, bayan arkadaşlarla oluşturduğumuz ortamı ve Şex Cuma'da operasyonu karşılamaları için bıraktığımız arkadaşları düşündükçe içimde bir şeyler eriyordu.

Tüm gün neler yapılacağına dair tartışmalar yürütüldü ve havanın kararmasıyla birlikte yola koyulduk. Yolumuz fazla uzun değildi. Bir gecede Bitlis'e ulaştık. Uzak değil derken yolu kolay aştık sanılmasın. Zozanlık alandan geçmek hepimizi zorladı. Karın metreleri bulan boyu, bir taraftan esen fırtınanın nefesi donduran soğuğu, vücudu uyuşturuyordu. Böylesi zamanlarda insan kendi komutanı olmalıydı. Büyük bir irade savaşı vermek gerekiyordu. Arkadaşlara yük olmamak, yürüyüş temposunu düşürmemek, morali bozmamak gibi. Oysa işin sırrı sadece kendi komutanı olmakta değil, bunu herkes ile paylaşabilmekteydi mesele: Kendin için verdiğin talimatları nasıl dinliyor ve uyguluyorsan, bunu çevrendekiler için yapman da gerekiyor. Duyarlı bir bakış kimin yardıma ihtiyacının olduğunu görür. Bazen de birkaç dakikalığına silahı alınır, bazen eli tutulur, bazen de hiç beklenilmediği bir anda bir şaka yapılır, ya da sadece yardım teklifi yapılır. Bir çok kere sadece küçük bir teklifin bile saatlerce süren yürüyüşte moral kaynağı olduğunu gördük.

Zozanlarda yürürken bazen sıranın dışında hızlı hızlı yürüyerek öncünün yanına gidiyordum. Böylece tüm arkadaşların temposunu görüyor, hangi arkadaşın zorlandığını, kimlerin yardıma ihtiyacının olduğunu anlayabiliyordum. İşte böylesi bir anda ayaklarını rast gele atan, bazen de düşen bir arkadaşla takıldı gözüm. Kara batan bacağını zar zor çıkarıyordu. İncecik bacakları kırıldı kırılacak izlenimi veriyordu insana. Zayıflık değildi sorunu, bedeninin narinliği idi. Yaşını ele veriyordu bazı davranışları. Belli ki on beşinden küçüktü. Bir ara olduğu yerde kala kaldı.

"Ne oldu?" diye sordum. Bir kardeşin ablasından yardım isteyen ses tonuyla ve biraz da çocuksu,

"Ayağım ıslandı" dedi. Karda yürüyünce ayak ıslanır, ama onun durma nedeni farklı olduğu için ayak ıslaklığı bahaneydi. Tüm genç arkadaşlar birbirine benziyordu. Açıkça zorlandıklarını söylemezler, yardım istemezler, zayıflıklarının bilinmesini istemezler. Onlar hep en güçlü gerillaları örnek alır ve onların davrandığı gibi davranırlar. Bu yüzden onlara yardım etmek istiyorsanız, siz de aynı yöntemi uygulamalı, sanki hiç gerek yok da siz istiyormuşsunuz gibi ya da bol gerekçeli cümleler sıralayarak yardım edebilirsiniz.

Çantamdan birkaç çift çorap çıkardım ve ona giydirdim. O esnada yaşadığı ruh halinden kurtulması için birkaç soru sıraladım. Adı Kuris'di. Altı ay önce çıkıp gelmiş dağlara. Yaşı on beşti.

"Ne acelen vardı?" diye sordum.

"Bilmem" dedi sonra yolumuza devam ettik. Tüm arkadaşlar Kuris arkadaşı soruyordu. Kuris'in nasıl dağa geldiğini hiç öğrenemedim ama Şex Cuma'dan ayrılırken bu arkadaşın başka bir sahaya gönderileceği, savaş ortamından uzaklaştırılacağına dair karar olduğunu duymuştum.

Kuris'in gözleri çakmak çakmaktı. Bazen gözleri buğulanıyor ama erken yaşının olgunluğu damlaların akmasına engel oluyordu. Belki Kuris yorgunluğunu belli ediyordu ama diğer arkadaşlar da yavaş yavaş bunu dillendirmeye başlamıştı. Karakollardan görülmeyen bir yer bulup karı kazmaya başladık. Çok büyük olmasa da oturup dinlenebilecek bir yer açtı arkadaşlar. Sonra ateşler yakıldı birer birer.

Kardan oluşturduğumuz duvarlar arasında yaktığımız ateşin üzerine koyduğumuz kara çaydanlıklarımızı hiç ihmal etmedik. Kar suyundan demlediğimiz çaydan ilk bardağı Kuris'e ikram ettik. Bardağı iki eliyle öyle sıkı tutuyordu ki, sanki hayatı boyunca sıcak hiçbir şeye dokunmamıştı. Arkadaşların çoğu Kuris'i soruyor, ona şaka yapmadan geçmiyordu. Kuris tüm yorgunluğunu bu şakalar arasında unuttuyordu. Sade ve pürüzsüz yüzüne sade bir gülümseme yayılıyor, sonra esen soğuk yel Kuris'in kaşlarını çatmaya yetiyordu.

"Yola çıkıyoruz" dedi öncü. Noktaya az bir mesafe kalmıştı, ancak Kuris'i bir türlü ikna edemiyorduk. Çantasını aldılar, elini tutmayı teklif ettiler, hatta bir arkadaş onu sırtında taşıyabileceğini söyledi ama yine de ikna olmuyordu. Tüm grup harekete geçince kalkmak zorunda kaldı. Zorlu yürüyüşlerde noktaya ulaşmak, sorunsuz rahat bir ortama gidecek, tüm yorgunluğu bir çırpıda atabilecek bir imaj oluşturur insanda. Belki yürüyüşten daha da streslidir ulaşılan yer kim bilir? İşte bizim büyük bir çabayla ulaşmaya çalıştığımız nokta da böylesi bir yerdi.

Hepimiz yürüyüşü tercih eder hale geldik. Nokta kullanılabilecek bir durumda değildi. Her tarafa metrelerce kar yağmıştı. Noktaya yakın olan eski bir üslenme yerine, Ore köyüne gitmeyi daha uygun bulduk. Orada hem önceden kalan erzaklar vardı, hem de boş evlerde yakacak odun. Yaz ayları için oldukça sakıncalı olan bu köy, fırtınada uğranılacak en son yer olsa gerek. Bu nedenle köyde kalışımızı Şex Cuma'daki arkadaşlara bildirince orada kalmamamız gerektiğini belirtip, Şex Cuma'ya dönmemizi istediler. Bir çok arkadaş, Şex Cuma'ya dönüşü onayladılarsa da, güvenlik açısından tehlikeli olduğunu biliyorduk. Hem karda izler oluşmuştu, hem de vadiye döndükten sonra operasyonu karşılayacak gücümüz azalacaktı. Yine de talimattı ve uygulandı.

Havanın açık olduğu bir geceydi, ayaz vardı. Ayazda yürümek bizim açımızdan kolay olmasa da, fırtınaya tutulmadan Şex Cuma'ya ulaşmak en çok istediğimiz şeydi. Yola koyulduğumuzda hala yorgunluğun atılmadığı adımlar, tempomuzun yavaş olacağını gösteriyordu. Rüzgar bıçak keskinliğinde çarpıyordu yüzlere. Askeri elbiselerimizin bir tahtayı andıran haline baktıkça, yüzümü ve yüzüme çarpan rüzgarın yüz çizgilerimi nasıl sertleştirdiğini tahmin edebiliyordum. Tüm olumsuzluklara rağmen yolun büyük bir kısmını hızla kat ettik.

Kember'in arka yüzüne ulaştığımızda sanki bir el tüm yıldızları silmiş, yerine kar yüklü bulutlar getirmişti. Öyle bir sis çökmüştü ki, önünü görmek şöyle dursun, bir adım önünde yürüyen arkadaş kaybetmek işten bile değildi. Arkadaşlara bu kadar yakınlaşmışken, kaybolmanın adına talihsizlik mi denilir, bilmem ama, her an bir karakol kapısında kendimizi bulabileceğimiz bir alanda kaybolmuştuk. Orada kaç saat dolandığımızı bilmiyorum. Salt bir yöne doğru ilerlemek oldukça tehlikeydi. Şimdi sadece bir vadi bulup, inmeyi istiyorduk. Vadiler her zaman olmasa bile güvenli ve kara kışın fazla işlemediği yerlerdi.

Kuris artık hareket edemez hale gelmiş, arkadaşlar onu sırtlarında taşıyordu. Öncümüz olan Bedran arkadaş o yörede doğmuş ve büyümüştü. Yönümüzün bir vadiye çevrildiğini anladık. Bedran arkadaş bir ağacın dalını kopararak,

"Burası Yako köyü" dedi. Herkes şaşırmıştı. Öyle sık şaka yapan biri olmadığı için söylediği şeyin doğruluğundan çok, bunu nasıl anladığı bizi daha fazla şaşırtmıştı. O yörenin çocuğu olmak, insana coğrafyayı ve bitki örtüsünü tanıma şansı verir mi acaba, yoksa bu özel bir yetenek midir? Bedran arkadaş kopardığı dalın ağaç türünün sadece Yako'da yetiştiğini ve doğru yolda olduğumuzu söyleyince herkes bir nebze de olsa rahatlamıştı.

Boş evlerde ateş yakıp ısındıktan ve uzun bir dinlenmeden sonra akşam, hava daha kararmadan yola çıktık. Sisin dağılmamış olması görüntü vermemize engel oluyordu. Böylece yorgunluğun ağır adımlarıyla, yavaş yavaş ilerliyorduk.

Kember dağının ortalarına geldiğimizde, yol ikiye ayrılıyordu. Biri Şex Cuma'ya bakıyordu ve çok tehlikeliydi, diğer yol ise Bitlis tarafına bakıyordu, biraz uzundu, ama risksizdi. Tüm arkadaşlarda ikinci yoldan gitme eğilimi hakimken, bölük komutanı Şex Cuma yönünde geçen yoldan gitmemiz talimatını verdi. Böylesi durumlarda arkadaşların çoğunluğunun katıldığı görüş hakim olur. Böylece verilen talimat daha çabuk ve kusursuz yerine getirilir. Bu talimat hiç kimsenin hoşuna gitmemişti ve onay vermek bir yana hiç birimiz rahat değildik. Çünkü yol tam tankın karşısından geçiyordu. En ufak bir harekette tank atışı yapılırdı. İkişerli gruplar halinde ve uzun mesafeler bırakarak geçtik. Yolun sonunda kayalıklara ulaşınca arkadaşlar “Tehlikeyi atlattık” deyip, bir sigara molası vermişlerdi. Bu arada el cihazıyla düşman kanallarını dinledim. Tankın yeni aldığı görüntüye göre yönünü değiştirdiğini öğrendim ve arkadaşları hemen uyardım. Henüz sözümü tamamlamamıştım ki, ilk ateş yapıldı. Kember'in yamacına isabet etti. İlk ateş isabet etmeyince hızla kayalıkların arasına geçtik. Tankın görüntü mesafesinden çıkınca havan atışları başladı. Gruplar halinde oradan ayrılmaya başladık.

Tüm arkadaşların gittiklerinden emin olmak için sona kalmıştım. Hemen birkaç adım önümdeki küçük vadiden imdat sesleri duydum. Tüpleri ürperten bu ses, insanın duymak istediği son ses olsa gerek. Vadiye doğru ilerledikçe sese yaklaşıyordum. Bir arkadaş beni görür görmez yaklaştı.

“ Ne oldu?” dedim. Olup biteni anlatmaya başladı. Xelat Tatvan ve Reber Mardin arkadaşlar şehit düşmüştü. Aynı zamanda gözümüz gibi koruduğumuz Kuris, gencecik bedeninin her yanından havan parçaları almıştı. Hiç zaman kaybetmeden Kuris'i sırtıma aldım ve noktaya doğru yol aldık. O an neler hissettiğimi hatırlamıyorum. Belki de ona benzer bir acı yaşamadığım için tarifini yapamıyorum. Bazen inliyordu, bazen de avuçlarımın içinde olan elini sıkıyordu. Durup, bir şey isteyip istemediğini soruyor, sonra tekrar yola devam ediyordum. Kanının sıcaklığını yeğimden ve gömleğimden sızarken hissetmiştim. Arkadaş kanını hissetmenin insanda nasıl bir duygu yarattığını sözcüklerle anlatılması oldukça zordur. İntikamcılığın derinleşmesini sağladığı gibi, aşılması, unutulması zor bir duygu haline geliyor.

Noktaya ulaştığımızda arkadaşların hepsinin toplanmış ve bizi aramak için birkaç arkadaşın yola çıkmak üzere olduğunu gördük. Kuris'in yaralı olduğunu görünce hepsi çok etkilendi. Hele Xelat ve Reber arkadaşların şahadetleri noktaya sessizliği getirmişti. Kuris'in gençliği ve yeni oluşu ona daha korumacı yaklaşmayı getiriyordu. Şimdi ise bunu yapamamanın acısı oturmuştu tam ortamıza.

Gece ilerlemişti, gök açılmış, rüzgar susmuştu. Doğa, karşılığını alıp, susan çocuklar gibiydi. Kocaman bir ateş yaktık. Kefiyelerin tümünü arkadaşlardan alıp Kuris'in üstüne örttük. Pansuman için herhangi bir malzememiz yoktu. Öylece bekliyorduk. Nöbetçiler sık sık uğruyor, onunla konuşmaya çalışıyordu. Sanki Kuris böylesi bir anı yıllardır bekliyormuşçasına, olgun ve sakindi. Onu sormaya gelenlere bakıyor, bazen onun için yapılan şakalara gülümsüyordu. Ama hep sessizdi. Kendine acıyordu belki, kim bilir! Yapamadıklarına mı üzülün, yoksa o kısacık yaşamına sığdırdığı yüzyıllık acılara, öfkeler mi? Hangi hayallerin çekiciliğine kapılmıştı? Gerçek neydi? Kendini içine attığı ateşin yakıcılığında yanacağını biliyor muydu ? Daha kaç soru geliyordu aklıma. Belki de Kuris yaşamın soru safhasındaydı daha. Ne yazık ki aldığı ilk cevap acımasızca çarptı yüzüne. Onun yerine düşünmek, sorduğu sorulara cevap aramak oldukça güçtü. Ona sadece acıyordum. Bir neslin özgürlük uğruna savaşın kızgınlığında nasıl eridiğini görüyordum. Özgürlüğün bedeli bu muydu?

Arkadaşlar, “Sabah olunca mutlaka bir çözüm bulacağız” diyorlardı. Hatta ilkyardım

malzemelerini getirmeye giden arkadaşlar bile dönebilirdi. Ki bu, küçük bir ihtimaldi. Tüm iyimserliğimizle söylüyorduk bunları. “Yeter ki biraz daha dayansın” diyorduk.

Şafak söktüğünde ateşin soğuk külü savruluyordu. Kuzeyden esen rüzgar ayazda buz tutmuş karın yüzündeki taneciklerini alıp, götürüyordu. Şafağa serilen yıldızlar birazdan sönecekti. Gökyüzü yıkanmış gibi berraktı. Sanki aramızda kilometreler yokmuş gibiydi. Hemen Kuris’e baktım, uyanıktı.

“Nasılsın?” dedim

“İyiyim” dedi. Onu daha fazla konuşturmak istemedim. Omzumdaki kefiyeyi üzerine örttüm ve beraberce güneşin doğuşunu izledik. Belki portakal rengi uzaklardan göremedik, ama havanın yavaş yavaş aydınlandığını izledik. Ona iyi bir şeyler söylemek istedim. Ne söyleyeceğimi bilemedim. Belki de sıra Kuris’teydi. Biraz da o bizi rahatlatmalıydı. Ateş yakmaya çalışırken gözüm Kuris’e ilişti. Siser’in zirvelerine vuran güneş ışınlarının aşağıya doğru inişini seyreliyordu. Kısa yaşamında ulaştığı tek gerçek buydu herhalde. Güneş her şeye rağmen vardır ve o hep dağ yamaçlarında akar gibidir.

Gökyüzünün maviliği öyle koyuydu ki, göz kamaştırıyordu. İnsanı bin bir hayale götürüp getiriyordu. Kuris’in bakışları o maviliği içecek gibiydi. Ellerine dokundum, buz gibiydi. Acısı ve boşluğu hala derindir yüreğimde. Gençlik ise Kuris gibi temiz, sade ve Kuris kadar yaşaması gereken canlılıktadır gözümde.

O akşam tepeciler gitmeleri gereken yere gidemeyince geceden tutulan tepeleri ve Şex Cuma köyüne gelen tankları göremediler. Sabah keşif esnasında operasyon başlatıldığını anladık. Bu operasyonun diğerine oranla daha şiddetli geçeceğini hepimiz tahmin ediyorduk. Hazırlıksız sayılmazdık ama bir toplantıya ihtiyacımız vardı. Toplantı olmazsa bile en makul olan yapılacaktı. Mevziler tutuldu, sabahın ilk saatlerinde çatışma başladı. Cephe tutmuştuk yine. Gerillanın tarzında gizlilik ve vuruculuk vardır. O gün herkes bulunduğu yerde çatıştı. Akşam, yeni bir düzenleme ve karar için saat iki-üç sıralarında yönetim toplantısı yaptık. Geri çekilme yapamayacağımıza göre taktikte bir yeniliğe kavuşmak gerekiyordu. Kendimizi koruma amaçlı mevzilenmeyi esas aldık. Bu nedenle küçük gruplar halinde araziye yayılacak ve gizliliği esas alacaktık. Ancak kar ile kaplı bu alanda ve bu kadar deşifre olmuşken, ayrıca teknik silahlar (tank, kobra, uçak) sınırsız kullanılıyorken, daracık arazide çok sayıda arkadaşla savaşmak biraz zordu. Ancak yine de başaramayacağımız bir durum değildi.

İçinde bulunduğum takımla birlikte Şine boğazına çıktık. Boğaz, vadinin aşağı kısımları gibi kardan arınmamıştı. Görüntü veriyorduk ve tank menzilindeydik. Bu nedenle ikiye bölündük. Az sayıdaki gruplar daha rahat ve daha gizli hareket edebilirdi. Bir manga arkadaş boğaza çıkarken, diğer mangada boğazın hemen alt kısmında savunma amaçlı mevzilendi. Boğaza çıkan arkadaşlar görüntü verince tank atış yaptı. O an kopan çılgın hala kulaklarımdadır. Atış isabet almış dört arkadaş şehit düşmüştü. Ne onlara ulaşabiliyor, ne de yerimde durabiliyordum. Her şeye rağmen onlara ulaşmalıydım, yaşamımı tehlikeye atsam bile. Kayalıklar arasından sürünerek yukarıya çıktım. Arkadaşların vurulduğu yer açık ve kamuflesiz olduğu için daha fazla ilerleyemiyordum. Etrafıma bakıp bir çözüm ararken gruptan kurtulan bir arkadaşın bana seslendiğini duydum. Beritan yaralanmıştı ve benden yardım istiyordu.

Beritan arkadaş boğaza çıkacak gruba gönüllü katılmıştı. Onu gördüğümde yaşadığının mucize olduğunu düşündüm. Kafatasından önemli darbeler almıştı. Yüzünden akan kanlar yuvarlak, güzel yüzünü bozmuştu. Vücudundan da parçalar almıştı ancak başından aldığı yaralar kadar tehlikeli değildi.

Onu vadideki kış noktamıza götürmeye karar verdik. Orada tedavi olanağı belki yoktu, ama çok yakın gibi görülen şahadetinde cenazesi düşmanın eline geçmezdi. Kış günlerini anımsadım. Sobanın titrek alevleri vuruyordu yüzüne.

“Bir gün yaralanırsam eğer, beni düşmanın elinde bırakmayın olur mu?” diyordu. Beritan arkadaş acımasız bir tecrübe yaşamış, düşmanın bayan arkadaşların cenazelerine yaptıklarını görmüştü. Onda derin bir acı bırakmış olmalı ki, her sohbette ve gerillanın birbirinden istediği ender şeylerden biri olan ölümünden sonra yapılmasını istediği şeyler arasında söylerdi; tek isteği cenazesinin arkadaşlar tarafından gömülmesiydi.

“Vahşice değil, insanca gömülmeli bu topraklara” diyordu. Aslında herkesin isteği buydu. Özgürce yaşamaya başlayıp, özgürlüğü derinden solumaya başlamışken, insanlık dışı yöntemlere maruz kalmayı kimse istemiyordu. Sivaslıların kendine has sesiyle türkü söylerdi bize. Hemen hemen tüm deyişleri ve marşları bilirdi. Beritan’ı tanımak ve onunla paylaşmak bir şanstı. Ona dair sayfalarca güzellik anlatılabilir. Onunla yaşamının güzelliği şahadetinin acısını katlanılmaz kılacaktı. Tek umudum birkaç gün daha yaşamasıydı.

Bir yerde mola verdik. Büyükçe bir kayanın altındaki karı temizledik. Onu oraya uzatmak istiyorduk, ama altına serebileceğimiz ne kefiyemiz ne de yağmurluğumuz vardı. Yeleklerimizi çıkarıp, serdik. Onu yavaşça uzatıp, mendilimle yüzümdeki kanı temizlemeye başladım. Hem yarasını anlamaya çalışıyor, hem de dinlenmesi için zaman kazanıyorduk. Beritan inliyordu.

Kış noktası çok yakın olmasına rağmen inişin riskli olması yavaş inmemizi gerektiriyordu. Hava açılmış, sis dağılmıştı. Karın hiçbir şeyi gizlemeyen büyük gerçeğine karşı direnerek aşağı indirdik Beritan’ı. Yanımdaki arkadaşla birlikte dönüşümlü olarak sırtımıza alıyor, ona acı vermemeye ve sarsmamaya çalışıyorduk. Noktaya vardığımızda da sanki onu kurtarmış gibi sevinmiştik. Bakışları hala takılıdır yüreğime. Eğildim, kanlı yüzünden öptüm. Kulağına doktor arkadaşların ulaştığını, ilaçların geldiğini ve onu yakınlardaki bir mağaraya götüreceklerini söyledim. Nefesi hızlandı “Görüşeceğiz” diyerek ayrıldım.

Yaralı, yürümekte zorlanan çeşitli nedenlerle savaş dışı kalan arkadaşları Kuris yamacındaki mağaraya götürmüştü arkadaşlar. Mağara doğal bir büyüklüğe sahipti. Arkadaşlar arka kısmını büyümüştü. Ancak düşman tarafından bilindiği için kullanılmıyordu. Düşman da orayı kullanmadığımızı iyi biliyordu. Hatta operasyonlarda o mağarayı kontrol etme gereği bile duymuyordu. Savaş ortamında sıkça kullanılan bir cümle vardır “İlk hata son hatadır.”

İnsanın kendi yaşanmışlıklarından bile sonuç çıkarmaması, tecrübeyi hep başkalarının hataları üzerinden yükseltmesi savaşımızın bir diğer acı yanıdır. Bazen tamiri çok zor olan, hatta hiç olmayan hatalara düştüğü oluyor insanın. Ne yazık ki hatalarla öğrenen, acılarla gerçeğe ulaşan bir halkın çocuklarıyız biz. Bir yaşanmışlık her yerde ve tüm zamanlarda aynı sonuca ulaşacakken, yaygınlaşması ve aynı tecrübenin çıkarılmaması zor bir hale gelir. Sanki herkes aynı durumu yaşamak zorundaymış gibi. Oysa bir defa yaşanan bir yetersizlik her yerde ve herkes için sonuç ve ders çıkarılması gereken bir durumdur.

Mağaralarda saklanan kaç grubumuz kendini savunamadan kimyasal silahlarla imha edildi, bilemiyorum. Ama yine de en ufak bir zorlayıcılıkta mağaraları kullanmaktan da vazgeçmiyorduk. Eğer verilecekse bir özeleştirici, en kapsamlısı bu konuda olmalı. Bir yandan tüm savaş kurallarını ihlal eden bir yöntemle imha amaçlı saldırmanın eleştirisini yaparken, diğer yandan da bu vahşet karşısında aynı hatayı tekrar etmenin nedeninin özeleştirisi verilmeli.

Operasyonda, çatışma anında tank ve havan atışları sırasında bir çok arkadaş şehit düştü. Sayılarını söylemeyi hala da yüreğim kaldırmaz. Ama burada içime sığdıramadığım, öfkemi dizginleyemediğim ve adını koyamadığım başka bir olay yaşandı. Bu olayı sadece o operasyonu yaşayan değil, önceden ve sonradan Garzan’da kalan ve bu anıyı dinleyen herkeste aynı öfkeye yol açıyordu. Unutulmama nedenini ise siz bulun...

Düşmanın bildiği o mağaranın kontrol edilmeyeceğinden emin olarak, arkadaşlar on yedi yaralı ve hasta arkadaşı o mağaraya götürüyorlar. Mağaranın büyük olması ve onları gönderebilecek, koruyabilecek başka bir yerin olmaması nedeni ile on yedi arkadaş oraya

götürüldü. Daha önceden yaralılar için özel ve gizli yerler yapıyordu, ama Şex Cuma vadisinin doğal mağaraları yer yapımına gereksinim olmadığı düşüncesini getirmişti.

Yaralı ve hasta arkadaşların mağarada saklandıklarını bilen sadece bölge komutanı ve Sefkan'dı. Bizlere o arkadaşların güvende oldukları söyleniyordu, ama nerede olduklarını kimse bilmiyordu. Kural gereği söylenmemeliydi de. Ama biliyor olsaydık belki oraya değil de başka bir yere götürürdük. Bu da kendisiyle birlikte bir çok sorunu doğuracaktı. Ama en azından acı ve vicdan azabı dolu bir pişmanlık yaşanmazdı. Çatışma, eylem, operasyon... Her şeyden daha çok savaşamayan arkadaşları düşünüyor insan. Belki savunmasızlığın bu acımasız savaşta yol açacağı sonuçları tekrar tekrar yaşadığımız içindir. Savaşarak ulaştığın her sonuç senindir. Hatanla ve başarıyla. Kimse acımaz, pişmanlık duymaz ve bundan dolayı kendini sorumlu tutup, uzun yıllar unutulmaz bir yara gibi taşımaz yaşanılanları. Yok eğer kendini savunacak gücün yoksa ve bunun sonucunda taşınması ağır bir yük doğuruyorsa, işte o zaman incitmeyi bile istemediğin arkadaşlarının tek derdi sen oluyorsun. Savaşın sonunda başarı olsa da yoldaşa verilen böylesi zarar her şeyi gölgeler. Bu nedenledir ki en zor anlarda yan yana olmaktan gurur duyduğumuz, onun için hayatı tehlikeye attığımız, kendimizden önce düşündüğümüz, başarının ölçütü ona gösterdiğimiz fedakarlık olan yoldaş önemlidir bizim için. Çünkü biz insanı seviyoruz.

Üçüncü gündü. Saklanmayı ve çatışmamayı esas aldık. Uygun bir zamanda bizim inisiyatifimizde bir eylem düşünüyorduk. Ama daha bunun için çok erkendi. Sabahın henüz sökmediği saatlerdi. Saklandığımız yer yaralı arkadaşların kaldığı mağaranın bir-bir buçuk saat yukarısındaydı. Erzaksızlığımızın ve çaysızlığımızın beşinci günüydü. Çoğu arkadaşın tansiyonu düşmüştü. Soğuğa aldırmadan oldukları yerde uyuyan arkadaşları nöbete kaldırmak oldukça zordu. Benim ise yaptığım tek iş cihazda düşmanı dinlemektir. Bir ara Akif arkadaşın bölüğü ile bağlantı kurmaya çalıştım, ama ulaşamadım. Öğlenden sonra tamamıyla düşman kanallarını dinledim. Kullandıkları bir çok kodu ve şifreyi çözebiliyordum. Cihazdaki sesin yakınlık derecesinden ve konuşanların yakın mesafede olduklarını anladım. Önce üstü kapalı konuştu, ama sonra şifre kullanma gereği duymadan,,

“Biri teslim oldu” dedi. Teslimiyet! İçimden bir şeyler koptu. Kimdi ve nerede teslim olmuştu? Cihaza kulak kabartım, başka da bir şey söylemediler. Kim olabilirdi ve daha onlarca soru kafamın içinde dönüp, duruyordu. Kısa bir süre sonra cihazda Sefkan'ın sesi duyuldu. Bölge sorumlusu arkadaşına Sefkan'ın teslim olduğunu söylediğinde sapsarı oldu. Gözleri donuklaştı, sözcükler dilinden zar zor dökülüyordu. Biraz de kekeleyerek,

“Sefkan, yaralı arkadaşların yerini biliyor” dedi. “Onları Sefkan ile birlikte sakladık” dediğinde, dünya başımıza yıkıldı sanki. Sefkan'ın kendi yaşamını garantiye almak için söyleyeceği ilk şey, 17 gerillanın nerede saklandığı olacaktır. Onursuzca bir yaşam için 17 yaralı ve savunmasız hayat bedel verilecekti. Böylesi anlarda kendimi bir kuyuda elleri-kolları bağlı hissederim.

Çaresiz düşmek bir çok olumsuzluğu hızlandırır. Bu duygudan bir an önce kurtulmam gerektiğini düşünüyordum, ama bütün gerilla yaşamım boyunca böylesi durumlar hep acıyla bitmiştir. Bunu bilmek bana daha büyük bir acı veriyordu. Ne yazık ki yaşamın acı bir bilgisini taşıyordum. Bir çözüm yolu bulabilir miyiz diye düşünmeye başlamıştı arkadaşlar. Fakat ben olayın duygusal ağırlığını bir türlü atamıyordum üstümden.

Hava kararmak üzereydi. Zamanla yarışmamız gerekiyordu. Bu onları kurtarmak için değerlendirmemiz gereken son saatlerdi. Ben ve Sipan arkadaş mağaraya gidip arkadaşları mağaradan çıkaracaktık. Yola çıktığımızda saatler epeyi ilerlemişti. Baharın ilk otları eriyen karlar altında çok kayganlaşmıştı. Her adımda ayaklarımız kayıyordu. Sık sık düşmemizin nedeni sadece kayganlaşmış otlar değil, bizim arkadaşlara ulaşma paniğimizdi. Bu saatler bizim son şansımızdı. Çünkü Sefkan bu gece soruşturmayla alınacağından, sabah da onu mağaraya

getireceklerinden öyle emindik ki.

Sipan yürümekte zorlanıyordu. Her kayış her düşüş ve düşmemek için atılan itinalı adımlar hep zaman kaybına yol açıyordu. Birden Sipan'ın çılgınlığını duydum. Tutunarak yürüdüğümüz kayalardan aşağıya yuvarlanmıştı. Seslendim. "Kolum! Bacağım!" diye bağıırıyordu. Hızla noktaya dönüp yardım için arkadaşları çağırdım ve benimle gelmesi için başka bir arkadaşın belirlenmesini söylediysem de arkadaşlar, Sipan'ı getirebileceklerini ama mağaraya gitmek için geç olduğunu, kaldı ki yaralı arkadaşların ağır bir temposu olacaktı. Kurtulacakları yolu kat edemeyeceklerdi.

Oysa her halükarda acı sonuç olacaksa, kurtulmaya çalışırken olması kabuk bağlamayan bir yara gibi değil de vicdanı rahatlatırdı sadece. Bazı acıların üzeri zamanla soğuk bir külle kapanır, zaman aşımına uğrar. Toyluğu, tecrübesizliği gerekçe yapabilir insan. Ama bazı acılar vardır ki, değil zamanla üzerini kapatmak, harlanan bir aleve dönüşür. Yandıkça yanar ve kavurur. Bu da işte böyle bir acı. Anımsadıkça neler yapabileceğimizi, ya da hatanın nerede olduğunu düşündükçe daha iyi anlıyorum.

Elbette bu, altından kalkılması zor bir durum yaratıyordu. Böylesi zamanlarda insan kendisini rahatlatmak için en küçük bir ihtimali bile umut kaynağı yapabiliyor. Hatta normal koşullarda gerçekçi bulunmayan bir çok ihtimal bile umuda dönüşebiliyordu. Bizimde tek umudumuz mağaranın arka tarafında, sonradan yapılan yerin korunaklı olduğuydu. Oysa o mağaranın değil arka tarafı kendisi bile her türlü tehlikeye açıktı. Dedim ya, küçük umut arayışları her şeyi teselli yapabiliyor.

Sabaha kadar gözüme uyku girmede. Gün ıştır ışmaz keşif yaptım. Düşman tuttuğu tepelerin hiç birini bırakmamıştı. Mevzilendiğimiz tepenin aşağı taraflarını göremiyordum. Cihaz, günlerden sonra ilk defa bu kadar sessizdi. Bu sessizlik insanı daha da gerginleştiriyor ve fırtına öncesi sessizliği andırıyordu. Bizi bir kıyametin beklediğinden şüphemiz yoktu. Ama bunu birbirimize söyleyecek gücümüz de yoktu.

Kısa bir süre sonra helikopter sesi duyuldu. Karşımızdaki tepeye indirme yaptı. Elliye yakın asker mağaranın çevresine mevzileni. Dürbünle takip edebiliyordum. Aralarında Sefkan da vardı. O kadar yakındaydılar ki, Sefkan'ın tüm davranışlarını takip edebiliyordum. İki elini önünde buluşturmuş, boynu eğik, bir zavallı gibi duruyordu.

Megafonla çağrı yapmaya başladılar. Seslerin yankısı bize ulaşırıyordu.

"Teslim olun" diyorlardı. Mağaradan verilen cevabı cephe koordinesine cihazda aktırırken dinliyorduk.

Sefkan, arkadaşların etkilenebilecekleri her şeyi söylüyordu. Bizlerin isimlerini, hepimizin öldüğünü, teslim olduğunu anlatıyordu. Ama yine de içeriden hep aynı ses yükseliyordu.

Yaşamın ve insan gerçekliğinin mutlak bir doğruya denk olmadığını, buna bakarken iyi ile kötünün iç içe ve bir mücadele içerisinde olduğunu hepimiz biliriz. Hiçbir şey arı değildir. Hele bir halk ordusundan bunu beklemek hayalcilik olur. Büyük direnişler, kahramanlıklar ihanetin çok olduğu yerden yükselir. Bu ihaneti temizlemek, hele bu, bin yıllar öncesinden ekilmiş bir tohumsa oldukça zordur. Bin türlü yüzü vardır ihanetin. Bin bir şekilde görünür ama soncu hep aynıdır. Marifet, ihaneti içine alıp, dönüştürmek ve eğitmekte yatıyor. Hem de kendi acı gerçeğinde kavurarak. İşte mücadelemizin tarihinde hatta halkımızın tarihinde, hiç eksilmeyen ihanetçilik yine sahnede idi. Ama şunu hiç anlamamıştı: Her ihanet çizgisi, bizleri, insan gerçekliğine ve özgürlüğe biraz daha yakınlaştırıyor. Çünkü ihanet, kendisini nedenleri ve sonuçları ile koyar ortaya. Bu aslında onun sonudur da.

Aradan uzun bir zaman geçmemişti ki, cephe koordinesine yeni bir tekmil verildi. Mağaradan birinin kaçtığını, adının Cemşid olduğunu söylediler. Cemşid saflarda yeniydi. Sessizliği nedeniyle onu fazla tanıyamamıştık. Yaşama ve çalışmalara katılımı hep sınırlıydı.

Kuşkucu bakışları bir çok arkadaşı rahatsız ediyordu. Bunu, ortama ve bizlere alışmamasına bağlıyorduk. Çünkü dağlara gelen arkadaşların bazıları başlangıç günlerini biraz sancılı yaşar. Hem doğaya yabancılık hem arkadaşları tanımamak, adapte olma süresini uzatabilir. Bizim için bunlar ölçü değildir. Kendini katmamak, zorlandığı konuların üzerine gidip, çözmemek bizi kuşkulandırır. İşte Cemşid de aramızda buz dolabı gibi duruyordu. Onun bu ruh halinin geçeceğini düşünüyorduk. Bu da bizim iyi niyetliliğimizdi tabi.

Cephe koordinesi,

“Sorun bakalım, teslim olacak mı mağaradakiler?” diye sordu. Cemşid, onların asla teslim olmayacaklarını, kendi aralarında anlaştıklarını, kendinin de onları yanıltarak mağaranın kapısına gelip, kaçtığını söyledi. Bunun üzerine cephe koordinesi donuk bir sesle,

“Bitirin!” dedi.

Denedikleri tüm yöntemler boşa çıkmıştı. Bir gün bir gece boyunca askerler mağara kapısında nöbet tuttular. Teslim almak için uyguladıkları tüm yöntemler boşa çıkmıştı; tahrikler, teklifler, hakaretler, vaadler... Hiçbiri işe yaramamıştı. Bu durumda onların başvurdıkları ve hiç vazgeçemedikleri yönetime gelmişti sıra. Teslim olmayan gerillaya karşı nasıl öfkelenediklerini, intikamı ne kadar acı aldıklarını yaşamın en acı yüzü bize öğretmişti. Ölümü onursuz yaşama tercih etmemizi anlamamaları yetmiyormuş gibi, bunun öfkesini duymaları işi içinden çıkılmaz bir hale getiriyordu. Verilen talimat ile birlikte her şey bitmişti. Hepimizin bildiği ama birbirine söylemeye çekindiği o son gelmişti. Kimyasal silah kullanacaklardı. Hiç kimse başını kaldırıp, birbirine bakmıyordu. Onlarla aramıza utançtan bir duvar ördük. Ne bakışların ne de sözlerin etkili olduğu. Sadece utancın acı hissi dolaşıyordu üzerimizde; kurtaramamanın unutulmaz acısı. Yalnızlığın ve çözümsüzlüğün sessizliği sarmıştı her yanımızı. Bundan kurtulmanın yolu ise hemen hemen yok gibiydi. Artık hiçbir şey teselli vermiyordu.

Kimyasal silah kullandılar. On yedi yaralı ve hasta arkadaş o mağarada şehit düştü. Onların cenazelerini ayırt edemedik. Hepsi siyah kütlelere dönüşmüştü. Bazılarını ceplerinden çıkardığımız kalemlelerinden, tırnak makaslarından ve metal tokalarından tanıdık. Ama cenazeleri bir birinden ayırmayı başaramadık. İç içe geçmişlerdi. Şehit düşmeden önce bir halka oluşturmuş, kol kola girmişler. Sloganlarını ve teslim olmamaya dair kararlılıklarını böyle ifade etmişler. Onları şehit düştükleri gibi sakladık. Birlikte.

Ağlamak, kendine kızmak, bağırarak veya saatlerce kendi nefesinin dışında başka bir ses duymadan, konuşmadan sadece bir yere bakmak... Hiçbir tesellinin bu acıyı hafifletmesine izin vermeden, öylece mağaranın içindeki sessizliği dinledik. Ve onlar içerde çember oluşturup, kol kola oturmuş bir halde ölümü karşılamışlardı. Günün her günü temposunda ve güzelliğinde doğacağını, suyun aynı narinlikte akacağını, rüzgarın eseceğini ve doğanını olağan yaşamını sürdüreceğini düşünemiyorduk. Sanki o an, bir bitiş bir başlangıçtı. Yaşam ondan öncesi ve sonrası diye bilinecekti. Oysa ki bu ne ilk ne de sondu.

Anlatan: Zeynep Mardin

GARZAN'DA BİR SAYFA

“Yokluğu hala tazedir Garzan'da”

Botanlıydı. Sperti aşiretinin asi ve savaşkan özelliğinin yanı sıra, büyüdüğü zor koşulların

olgunluğunu taşıyordu. Savaşın ilk kıvılcımlarını duyarak ve onun sıcaklığını duyumsayarak büyümüştü. Acılarını ve sevgisini görmüştü. Bu nedenle onu anlamak ve onun sevinçlerine, öfkesine ve hiddetine anlam vermek o kadar zor değildi. Çünkü o, içinde ya da dışında, bu savaşın çocuğuydu.

Çobanlık yaptığı zamanlarda arkadaşlarla tanışmış, bu yaşamı tercih etmişti. Düşmanın yoğun baskıları ve mücadelenin hızla büyüyüp, yayıldığı '88'de, büyüdüğü dağlarda gerillacılık yapmaya başlamış. Partiye nasıl katıldığını hiç bıkmadan ve usanmadan saatlerce anlatırdı.

Doğal yaşama olan yakınlığının yanı sıra arkadaşlara ve partiye olan bağlılığı onu gün gün geliştirmişti. Ayrıca ideoloji, siyaset, örgüt konularında yetersiz olduğu halde düşmana duyduğu öfke ve kurtuluşa olan inancı onu kısa sürede büyük adımlar atacak kadar geliştirmişti. Yurtseverliğinin derin sevgisinden kaynaklanan aktif katılımından dolayı '90'da manga komutanı olarak Garzan eyaletine gönderilir.

Garzan'dan sadece Önderlik Sahasına geçmek için ayrılır ve şehit düşünceye kadar Garzan'da kalır. Bu nedenle Kemal arkadaşı anmadan, Garzan'ı anlatmak yarım kalan bir öykü olacaktır.

O, ilk süreçlerden beri savaşın en aktif katılanı ve en çok sorumluluk alanıydı. Partide sorumlulukların en önemli olanının, kendini geliştirmek olduğunun farkında olarak bireysel gelişimine ve eğitimine öylesine yüklenmişti ki, 27 yaşında Parti Merkez Komite Üyesi olmuştu. Partide ilk kez bu kadar genç yaşta Parti Merkez Üyesi oluyordu.

Kişiliğindeki olgunluk, ilkeli ve temiz duygular ona sonsuz güven duyulmasını beraberinde getirirken, bağlılığı ve mütevazılığı onu yapı arasında örnek bir konuma getirmişti. Onu kavramlara sığdırmak ya da övgülerle anlatmak yetmiyor tabi. Tıpkı diğer şehitlerimizi anlatmak kadar güç bir durum. Anlatmanın sınırlılığı ile değil onunla yaşamak ya da onunla yaşayanların gözlerinde "Kemal arkadaş" denildiğinde parlayan ışıltıyı ve yüzlerdeki gülümsemeyi görmek gerekiyor.

Doğru bildiği ve Önderliğin söylediği her sözü "Parti doğrularıdır" der ve eksiksiz uygular. Komuta ve yöneticilikte öncü pratikçi olduğu kadar çalıştığı yönetimine karşı da muhalif bir duruşu vardı. Başarısızlığı hiç kabul etmezdi. Bu yüzden savaş tarzında koparıcılığı, taktikte ustalığı yakalamıştı. Onunla çalışmak, savaşta omuz omuza mücadele vermek arkadaşların en çok istedikleri bir şeydi. Kemal arkadaş kendi emeğiyle kendisini yaratan bir yürüyüşe sahipti. Onun bu kadar çok sevilmesindeki gerçek de burada yatıyordu.

Mücadele yaşamı boyunca çeteciliğin ve parti dışı anlayışların sahibi olan grupların hedefi oldu. Arkadaşların Kemal arkadaşı bu kadar çok sevmesi ve değer vermesi, çeteci kesimin ona yönelimini daha da şiddetlendirmişti. Ancak Kemal arkadaşta hakim olan insancıl yönler ve dürüstlük ona zarar verilmesini engelliyordu. Özel olarak herhangi bir tedbir almasına, kızmasına yada çevresindekileri cezalandırmasına gerek kalmıyordu. Çünkü onun bir ölçüsü vardı; sevmek ve çalışmak.

Ne kendisine ne de çevresine karşı özerk bir yaklaşımı yoktu. Hatta savaş anında ön cephede yer alırdı. Savaşı bir gereklilik ve her gerillanın savaşı ayrıntıları ile bilmesi gereken bir sanat olarak ele alırdı. Taktik geliştirmek, eylem planlarında çeşitliliği yakalamak onun için fazla zor durumlar değildi. Tüm arkadaşlarda da aynı yaratıcılığı görmek istiyordu.

. Kaç kez yaralanmış, etkilenmememiz için hiç söylememişti. Garzan eyaletinde alt yapı sorunları o kadar yoğundu ki, hiçbir zaman bunu arkadaş yapısının gündemine getirmez, arkadaşların maddiyatla ilgilenmesini istemezdi. Ne bastırırdı ne de kendi halinde olağan akışına bırakırdı. Sürekli olarak ikna üslubunu kullanırdı.

Gerçek komutanlığın en esas ölçüsü kadına yaklaşımdır. "Savaşta esas güçsünüz" diyordu. Bu temel üzerinden bayan arkadaşları her türlü çalışmaya katıyor, savaşta aktif rol veriyordu. O

savaşta yaşamının birinci koşulunun savaşı öğrenmekten geçtiğini söylüyordu. Bu nedenle bayan arkadaşları savaşa katmaya çalışıyor, onlara taktik konularında yaratıcı fikirler öğretiyordu.

Coğrafyanın ayrıntılarına ne denli hakim olduğuna bir kez tanık olmuştum. Kemal arkadaş genelde Mutki alanında kalıyordu. Sason'da çatışma başlamıştı. Sason gücünü cihazla yönlendiriyordu. Nereden geri çekilme yapmaları gerektiğini, pusuların nerede olacağını söylüyordu. Hangi vadiden geçmeleri, hangi tepeyi tutmaları gerekiyorsa ve bunun tüm ince ayrıntılarını bildiriyordu. Arkadaşların tek birinin burnu bile kanamadan hepsini kurtarmıştı. Onun olduğu yerde güven ve savaş morali vardı. “İnsanın aşamayacağı şey yoktur” derdi. Bunu ilke edindiği için kafasına her koyduğunu ve doğru bildiğini mutlaka yapardı.

Kameralı çatışma

Zoveser dağının eteğindeki vadideydik. Bu nokta 93-94 yıllarında kullanılmış ama daha sonradan hiç uğranılmayan bir nokta haline gelmişti. Eyalet Karargahı, yerel bölük ve başka alandan da bir bölük gelmişti. Eyalet yönetiminden Kemal, Ferman, Orhan ve Şilan arkadaşlar toplantı için hazırды ama diğer arkadaşlar henüz gelmemişti.

Sayımızın kalabalık oluşu beraberinde erzak sorununu en temel sorun olarak önümüze koymuştu. Köylerden günlük erzak getirebiliyorduk. Daha fazlası için hem görüştüğümüz aile fazla güvenilir olmamakla birlikte sayımızın çokluğuna denk bir erzak alımı yapamazdı. Oldukça kalabalık olan güce getirdiğimiz erzak ancak günlük olarak yetiyordu. Bu nedenle biz de günlük olarak köye gidiyor, ne kadar alabilirsek alıyorduk.

Akşam bir grup arkadaş ile birlikte erzak getirmeye gittik. Köylüler panik olmuş bir halde “Heval operasyon var!” dediler. Onların paniği düşmanın hareketliliğini ifade ettiği için köyden erzak almadan noktaya döndük. Hiç zaman kaybetmeden Kemal arkadaş biraz şaka biraz eleştiri karışık,

“Biliyorsunuz fazla yurtsever değiller. Erzak vermemek için sizi kandırmışlar” dedi. O gece ve gündüz hiçbir şey olmadı. Zaten Kemal arkadaşın yaptığı o açıklama üzerine tedbir alma gerekliliği de duymadık. Akşama doğru Kemal arkadaş,

“Size söylemiştim, operasyon yok!” Aynı rehavetle köye gittik. Yine aynı eve gitmek istedik. Amacımız köylünün yalancı olduğunu, bizim bunu anladığımızı ispatlamak değildi. Sadece sağdan soldan duyduğumuz her şeye inanmadığımızı ifadelendirmek için ve düşmandan korkmadığımızı göstermek için yapmıştık. Köyüler bizi daha bir panik bir havada karşıladı.

“Operasyon var. Askerler çok yakına gelmiş!” dediler. Yalancının evi yanmış kimse inanmamış derler ya, işte öyle. Bu sefer erzağımızı aldık ve yavaş yavaş, noktaya doğru ilerledik. Askerler bizi köye girerken gece dürbünü ile takibe almış. Sayımızı, hangi yönden geldiğimizi ve ne kadar erzak çıkardığımızı öğrenmişler. Gittiğimiz köyde ev sayısı oldukça azdı. Bu nedenle keşif yapmadan gidiyorduk. Bu da bizim tedbirsizliğimizdi.

Köyden çıktıktan sonra askerler bizi takibe almış ve noktaya kadar bizi takip etmişler. Vadiye ulaştığımızda, ateşten bir şehre gelmiş gibiydik. Arkadaşlar ateş yakmış etrafında oturuyorlardı. Askerler noktayı keşfedince akşamdan hareket başlatmış, ve bizi çembere almışlar. Sabaha doğru keşifçilerimizi tepeye gönderdik. Bunlar yolda bir asker ile karşılaşıyorlar. Asker panikten ne yapacağını şaşırıp, birkaç ele ateş açıyor. Bunun üzerine, keşifçiler yönlerini değiştiriyorlar. “Nokta operasyonudur” deyip, noktaya dönmeyince ve bize uyarıcı haber göndermeyince, biz de, “köylüler olabilir”dedik. Ne olduğunu anlamak için hiç kimse bir şey yapmadı. Rasgele duyduğumuz silah seslerini kendimize göre yorumlamıştık. Olumsuz bir haber gelmeyince, yorumumuzun doğruluğundan şüphe duymadık. Ve günlük yaşamımızın akışına bıraktık kendimizi. Biraz hatta fazlaca rahattık, o günlerde.

İki ayrı yere tepecilerimizi çıkarıyorduk. Güvenlik tedbirlerinin alınması nokta açısından oldukça önemliydi. Her bölük tepecisine ve keşifçisine güvenerek noktada kalır. Günlük tüm ihtiyaçlar tepecilerin verdiği bilgiye ve izne dayanılarak yapılır. Bu nedenle biz de, iki ayrı yerde tepeci gruplarımızın olmasının verdiği rahatlık ile geçiriyorduk günü. Ama her zaman için sürprizlere hazır olmak gerekirdi. Hele gerilla yaşamının büyük bir kısmı sürprizlerle geçerken... işte biz o mermi sesini köylülere bağlarken, düşman tepecilerimizin olduğu tepeleri kuşatmaya başlamış.

Kısa bir süre sonra her iki tepede de çatışma başladı. Noktayı savunan sırtın üzerinde temas başlayınca, biz vadide kaldık. 1996 yılının kış ayları fazla sert olmasa da, şiddetli ve ağır geçmişti. Alt yapı sorunu da sert kış koşullarına eklenince pratik süreç daha erken başlamıştı bizim için. Doğa yeni yeni canlanmıştı. Dağlar kıştan kalan sertliğini koruyordu.

Zoveser öyle beyaz ve ulaşılmaz görünüyordu ki, akla ilk gelen “geçilmez”di. Sırtın öte yüzü çete köyleriydi. Oraya gitmek ise intihar gibi bir şeydi. Hele yamaçlardaki kar. O kadar sertti ki, her adımda geriye düşmek işten bile değildi. Vadinin ortasından akan su, üzerine gelen çığların altından akıyordu; şikayet etmeden, naz yapmadan. Mart ayının yer yer yüzünü gösteren güneşi ve su, karın bir yanını emmiş diğer yanı yüksekte kalmıştı. Böylece suyun kenarındaki kar bir kanal gibi olmuştu. Üstü düzdü. Doğal mevzi olarak kullanıp, çatışmaya başladık. Onlar sırtlardan aşağı doğru ateş açıyordu, biz de aşağıdan açıyorduk. Kemal arkadaş,

“Çıkabilecek arkadaşlar Sere Gule zirvesine çıksın” dedi. Sere Gule dağına arkadaşların çıkmalarındaki amaç, geri çekilme için güvenlik tedbirini almaktı. Geri çekilme sırasında savunma yapacak bir grup arkadaşın olması bizim güvenli bir alana gidişimizi kolaylaştıracaktı.

Çatışmaya giren tepeciler yanımıza indi. Sere Gule zirvesine giden grup ise akşam saatlerine kadar yerlerine ulaşamamışlardı. Hem ulaşmış olsalardı bile, o grubun çatışma anında fazla bir faydası olmayacaktı.

Çatışma akşama kadar son şiddeti ile sürdü. Düşman vadinin çevresine attığı çemberi gittikçe daralttı. Artık saldırıya geçeceklerini tahmin edebiliyorduk. Bu nedenle biz de, kendimizi geliştirebilecek saldırılara göre konumlandık.

Birkaç koldan harekete geçtiler; aşağıdan yani vadinin girişinden ve sırttan saldırı pozisyonuna geçtiler. İlk saldırılarını püskürtünce, ikinci kademede askerler harekete geçti. Belki geleceklerini beklemiyorduk ama böylesi anlar için hiç de tedbirsiz değildik. Düşman akşamdan yürüttüğü hazırlıkların kapsamına öyle güveniyordu ki, onlara karşılık veremeyeceğimizi düşünüyordu. Püskürttüğümüz her kol, geri çekilince verdikleri tekmil sonrasında komutanlarının kızgın sözlerinden anlayabiliyorduk.

İkinci kol da ilerleyemeyince tümünden geri çekildiler. İşte o zaman daha önce hiç görmediğimiz hatta duymadığımız, özel eğitilmiş, Malkoçlar çağrıldı. Bunlar, çoğunlukla toplumun dışladığı, toplum yaşamı içinde bir baltaya sap olamayan, bar, pavyon köşelerinde mafyaya bulaşan genç erkeklerdi. Askerlik ya da ordu ile herhangi bir bağları yoktu. Böyle olunca ‘amaçsız savaş’ın sorunları çıkıyordu ortaya. Herhangi bir ilkeye, kurala yada toplumsal duygulara sahip olmayan bu insanlar, uyuşturucu ilaçlarla savaştırılıyorlardı.

Savaşma yöntemlerini bilmedikleri ve uyuşturucu kullandıkları için sadece tarama yapıyorlardı. Rasgele yürüyor, bağılıyor, garip davranışlarda bulunuyorlardı. Daha önce savaşmamış oldukları her hallerinden belliydi. Hele bizi tanımadıklarını, duydukları birkaç el silah sonunda verdikleri tepkiden anladık. Bu özel savaş gücü ilk kez Garzan’da deneniyordu.

“Malkoçlar geliyor!” dendiğinde, biz, cihazda kullanılan herhangi bir kod zannetmiştik. Kobra helikopterlerinin kodlarını andırdığı için kobraya göre tedbirimizi almış, ona göre güç dağılımını ve mevzilenmeyi yapmıştık. Dağınık ve küçük gruplar halindeydik. Eyalet yönetimi

olan Kemal, Ferman ve Şilan arkadaşları da korunaklı bir yere aldık.

Tüm düzenlememiz kobra saldırısına göre planlanmışken helikopterler geldi ve indirme yapmaya başladı. Sekiz helikopter dolusu inen Malkoç'u ilk kez görüyorduk. Özel timleri görmüştük ama bunlar çok daha korkunç görünüyorlardı. Cihazda alayvari bir şekilde,

“Çekilin babanız geliyor” dediler. Askerler geri çekildi. Malkoçlar yakınlaşmaya başladı. Hepsinin ellerinde M-16 silah vardı. Yarı sivil sayılırlardı. İri yarıydılar. İçlerinden bir tanesinin elinde silah yerine baston vardı. Adına Balyoz hareketi dedikleri bu çatışmanın komutanıydı. Bunların tek askeri sistemleri bu komutanlarıydı herhalde. Düzenleme yaparak, kademe kademe ilerlemek değil önlerini amaçsızca tarayarak geliyorlardı. Cephane sorunları ya da takviye azlığı yoktu. Bu nedenle her türlü çılgınlığı yapabiliyorlardı.

Şiddetli bir kavgaya hazırlamıştık kendimizi. Kobra saldırısına göre mevzilendiğimiz için kaldığımız yer çatışmaya hiç uygun değildi. Hele böylesi bir güç ile savaşmak daha da zor olacaktı. Dar bir yere sıkışmıştık. Üstelik sayımız hiç de azımsanacak bir sayı değildi. Arkamızda yol vermez uçurumlar ve koca kayalıklar vardı. Oradan geri çekilme yapmak mümkün değildi.

Hızla düzenlememizi yeniledik. Savaşa göre hem de çok şiddetli bir çatışmaya göre konumlandık. Daha önce bu özel savaş gücü ile savaşmamış olsak bile, geliş biçimlerinden ve tiplerinden nasıl bir savaşın bizi beklediğini tahmin edebiliyorduk. Çünkü gelirken askerler gibi basamak basamak ilerlemiyorlardı. Bunlar, gruplarından biri düşünce geri çekilme yapmıyorlardı. Hatta durup bakmıyorlardı bile. Kendilerine açılan ateşten kendilerini koruma gereği bile duymuyorlardı. Ne yere yatıyor ne mevzileniyor ne de kendilerini koruyorlardı. Hiç durmadan ilerledikleri için biz bir kademe geri çekilmek zorunda kaldık. Uçurumlara dayanmıştık ve sayımız yüze yakındı.

Çıkış yolu olmayan bu çatışma tüm şiddeti ve yoğunluğu ile sürerken, öğleye doğru askerler ve malkoçlarla iç içe diyebileceğimiz bir tarza dönüştü. Bu sırada elide bastonu olan komutalarını vurduk. Bu, onları çok etkilemiş olsa gerek, ilerlemeyi durdurdular. Askerleri de çok etkilemişti. Cihazda,

“Kaybımız var. Yaralı sayımız çok. Durumumuz fazla iyi değil” diyorlardı.

Onların bu ölüm sonrasında kaybettikleri zamandan faydalanıp, üç gruba ayrıldık. İki grup sırta çıktı, diğer grup ise yönetimle birlikte vadide kaldı. Vadide on altı arkadaş kalmıştı. Bunlar eyalet yönetimindeki arkadaşlardı. Benim de içinde olduğum grup sabah çatıştığımız vadinin üzerindeki sırta mevzilendi. Kobralar akşama kadar vurdu. Kobralar aralıksız vururken, askerler noktaya sızma yapmaya çalışıyordu. Bunu fark edince yukarıda olmanın avantajını kullanarak vurmaya başladık. Atışlarımızın etkili olması sonucu askerler geri çekilme yaptılar. Bu vuruşun esas amacı vadideki arkadaşları korumaktı.

Çatışma devam ederken çok yükseklerden bir helikopter uçuyordu. Ne amaçla uçtuğunu anlayamadık. Bir süre sonra yakınlaştı. Arkadaşlar helikopter atışlarından korunmak için karın üzerine uzandılar. Esasta görüntü vermek istemiyorduk.

Mevzilenen diğer grupla bağlantı kurmaya çalışıyorduk ama bir türlü onlara ulaşamıyorduk. Daha sonradan öğrendiğimize göre, kobra atışlarından dolayı oluşan basınç esnasında cihazları parçalanmıştı. Sirtta mevzilenen diğer grup ile, yakında olmalarına rağmen, bağlantı kuramıyorduk. Vadideki arkadaşlara ulaşamamak bizi oldukça kaygılandırıyordu. Hem savaşacak alanları çok dardı hem de savunma yapacak mevzilendirme için sayıları çok azdı. Bu kaygılarımız yetmezmiş gibi, bir de düşman kanalında, “On altı kelle saydım” tekmilini duyduk. Kaygılarımız yerini korkuya bırakmıştı. Bahsedilen grup vadide mevzilenen, Kemal arkadaşın grubuydu.

Cihazda tekmil devam ediyordu.

“Biri M16'lı, dördü bayan vb...” sıralamaya başladı. Verdikleri tüm bilgiler Kemal

arkadaşın grubuna uyuyordu. Kısa bir süre sonra vuruş talimatı aldılar. Ne yapacağımızı bilemedik. Ne savunma yapabiliyorduk ne de onların oldukları yere gidebiliyorduk. Öyle aralıksız vuruyordu ki, bu vuruş sonrasında onların şehit düşmüş olduklarına dair hiçbir şüphe duymuyorduk. Ama yine de akşama kadar arkadaşların noktaya gitmesine izin vermedik. Akşam, hava kararmak üzereyken noktaya inip, neler olduğuna baktım. Hiçbir şey bulamadım. Ne bir kan ne de bir ayak izi.... Sanki bu noktaya yıllardır kimse uğramamıştı

Karanlık çöker çökmez vadi yolunu kullanarak geri çekilme yaptık. Cevabı bulunamamış bir sürü soru ile yürüyorduk. Kan izi veya cenazenin olmaması bir umut verirken, nereye gittiklerine dair bir cevap bulamamak kaygılandırıyordu. Her şeye rağmen umut ağır basıyor, bunun yanında Kemal arkadaşın tecrübesine ve taktik yeteneğine sonsuz bir güven duyuyorduk. Geri çekilme için kullanacağımız yolu tahmin edip, başka bir yoldan Sere Gule'ye ulaşmışlardı. Bizi orada beklemişlerdi. Sere Gule'ye ulaştığımızda onları görmeyi hiç beklemiyorduk. En azından bu kadar kısa bir sürede karşılaşacağımızı zannetmiyorduk. Böylesi daha sevindirmişti bizi. Sonra Amed eyaletinin bir bölgesine geçtik.

Günler sonra Garzan'a, hatta çatışmaya girdiğimiz bölgeye döndük. İlk işimiz çatışmaya ilişkin olarak istihbarat toplamak oldu. Köye gittik. Evde milisimizin dışında birkaç yurtsever de vardı. Milisimize,

“Ne var ne yok buralarda? Biz uzun zamandır buralara uğramıyorduk.” dedik.

Milisimiz biraz sitemkar, biraz da acılı,

“Size sormak lazım! Çatışmayı duyduk” dedi. Oldukça şaşırmıştık. Evde oturanlar da onu onaylarcasına bakıyorlardı bize. Çatışmayı duymaları değildi bizi şaşırtan, bizi etkileyen köylülerin bu sitem dolu sözleriydi. Gerçeği öğrenmek için biraz daha bilgi almaya çalıştık,

“Biz çatışmaya girmedik. Siz bunu nereden duydunuz?” diye sorduğumuzda; milis, kendinden emin ve yalan söylediğimizi ima edercesine,

“Çeteler söyledi. Çatışmaya girdiğinizi ve bu çatışmada bir çok arkadaşın şehit düştüğünü söylediler. Neden inkar ediyorsunuz?” dedi.

Köylüleri ikna etmek çok zor görünüyordu. Halbuki daha önceden duydukları hiçbir şeye inanmazlardı. Düşman ya da çeteler ne derse desin, onlar, bizim yapacağımız açıklamayı beklerlerdi. Oysa şimdi yalan söylediğimizi dahi ima ediyorlardı. Birkaç soru daha sormaya hazırlanırken, köylülerin arasından en yaşlı olanı,

“Sizi kameraya almışlar. Tüm çatışmayı kameradan izledik” dediğinde işlerin bizim tahmin ettiğimiz gibi olmadığını anlamıştık. Tuhafliklar bir biri ardına diziliyordu. Başka bir köylü,

“Tüm köy halkına izlettiler. Bizim bu acıya dayanamayacağımızı bildikleri halde hem de”

Böyle bir propaganda yöntemini ilk kez duyuyorduk. Birbirimize baktık. Soracak bir soru bile bulamıyorduk. Biz susunca ve kendi bildiğimizde directmeyince onlar anlatmaya devam ettiler.

“Arkadaşların cenazelerini karın üzerine dizmişlerdi” dedi milisimiz. “Dar bir vadinin içinde sıkışıp kalmışlar. Kendilerini kurtaramamışlar” deyince, her şeyi anladık. Neden uçtuğunu anlayamadığımız helikopterin aslında amaçsız olmadığını öğrenmiş olduk böylece. Uzun bir zamanı da alsa da, iknası saatler sürse de onlara gerçeği anlatmaya çalıştık. Köylüler o kadar etkilenmişlerdi ki, onları, gördüklerinin gerçek olmadığına nasıl inandıracağımızı bilemiyorduk. Biz anlattıkça onlar “Kemal arkadaş nerede o zaman?” diye soruyorlardı. Biz “şehit yok” diyorduk. Onlar yere yatan gerillaların kimler olduklarını soruyorlardı. Biz anlatmaktan yorulmuştuk ama onlar hala izledikleri o görüntülerin ayrıntılarını soruyorlardı. Tesadüf bu ya; aynı günün akşamında, biz köylüleri ikna etmeye çalışırken, köylülere izletilen görüntüleri TV'ye gösterdiler. Tahmin ettiğimiz gibiymiş. Amaçsız helikopter çekmişti. Şimdi o çatışmada zorlandığımızın iki katı zor bir iş ile uğraşıyorduk. Neyse ki, gecenin ilerleyen dakikalarına doğru

çatışmayı baştan sona anlatınca inandılar. Gönlümüz rahat ayrıldık köyden.

Noktaya geldiğimizde ayaklarımız değil çenemiz yorulmuştu. Zaman kaybetmeden izlediklerimizi ve köylülerin bu görüntülerden ne çok etkilendiğini Kemal arkadaşına anlattık. Köylülerin yaşadığı üzüntüyü duyunca tüm arkadaşlar oldukça etkilendiler. Bu düşmanın, halkın bize olan bağlılığının kabulüydü bir anlamda. Artık onlara bizim hakkımızda yalan yanlış bilgi yerine, bizim başarısızlığımız, yenilgimiz ile üzerek bizden koparmaya çalışıyorlardı. Propagandalarının geçersizliğinin farkına varmış olmalı ki; böylesi bir yöntem uyguluyorlardı.

Kemal arkadaş uzun süre bunu şaka konusu yaptı ve her yerde, “Bundan sonra kobralara karşı tedbir almak için karda uzanacak, ölü numarası yapacağız” dedi. Tabii Kemal arkadaş, söylediği bu sözlerin herkes tarafından şaka olarak algılanmadığını tahmin etmiyordu.

Muş güneyine giden bir grubumuza da aynı şakayı yapmıştı ve aralarındaki Erdal arkadaş yeni olmanın verdiği tüm ciddiyetle onu dinliyormuş.

Muş güneyinde girdikleri bir çatışmada Xebat arkadaş, Erdal arkadaş yeni olduğu için kendi bulunduğu mevziye almış. Çatışma başlayınca Xebat arkadaş diğer mevzileri kontrol etmeye gitmiş. Döndüğünde Erdal’ı karın üzerinde uzanırken görmüş.

“Ne yapıyorsun, mevziye gir!” deyince, Erdal arkadaş,

“Bu yeni yöntem. Bunu uygulamamı Kemal arkadaş söyledi” demiş...

Son Toplantı

Bu sefer toplantı yeri Tatvan’da belirlenmişti. Eyaletin son dönem pratiğinin değerlendirilmesi ve yeni dönem planlaması yapılacaktı. Koşullardan dolayı sık sık yapılamayan toplantılar, yaşamımızın olmazsa olmaz ilkelerinden biri olarak aksatılmadan yapılıyordu. Bölgeler arası geçiş, eyaletler arası geçiş kadar zorken, tüm bölgelerden hem temsilcilerin hem de orta komutadan iki arkadaşın gelmesi gerekiyordu. Cihazda şifreli olarak, hem toplantı yeri hem de kimlerin katılacağı söylenmişti.

Toplantının bileşimi kadar amacı da belirtilmişti. Tatvan’dan Yasin arkadaş, Bitlis’ten Halil arkadaş, Kemal arkadaşın toplantı için verdiği randevu yerine ulaşıyorlar. O dönem kısa bir süre önce yaralanmış olan Dılovan arkadaş da, daha yaraları tam iyileşmemişken toplantıya katılıyor. Adnan ise, daha sonradan açığa çıkan sonuçlar üzerinden değerlendirdiğimizde açığa çıktı ki, o toplantının yerini, zamanını ve bileşimini düşmana bildiriyor. Düşmanın yönelimini bildiği için kendisini oyalayarak toplantının yapıldığı alana bile gitmiyor. Adnan dışındaki son grup da ulaşır ulaşmaz operasyon başlıyor. Ayrıntılarını bilmediğimiz o operasyonda arkadaşlar, çatışmaya giriyorlar. Akşama kadar süren çatışmada hiçbir kayıp vermiyorlar. Akşam geri çekilme için “Bitlis alanına geçelim” diye öneri yapıyor arkadaşlar. Ama Kemal arkadaş,

“Bu gücü komutansız bırakmam” deyince, tüm arkadaşlar da onunla birlikte kalıyor. Oysa düzenli bir iş bölümü yapıp dağılabilir, ikiye bölünüp, alanı farklı cepheden savunabilirler. Ama “Yoldaşlarımızı bırakmayız” diyerek, duygusal bir tutum içine giriyorlar. Oysa ki duygusallığın yol açtığı sonuçlar, partiyi uzun yıllar ne kadar da zorlamıştı! Birlikte kalmak, omuz omuza savaşmak, yoldaş sevgisinin üst düzeyde ispatıyken, savaş mantığına ve gerillacılığa uymuyordu. Hep en az zarar ile kurtarabileceğimiz bir durumu çok ağır, altından kalkılamaz bir hesapla öder olduk. Küçük bir grup kendisini saklayıp hızlı hareket edebilecekken, “Yoldaşlarımızı bırakmayız” deyip, grubu büyütmek ve yavaş hareket eden, kendisini sadece savunma pozisyonunda tutan bir durumda kaldık. Kaldı ki, bu tarz hep eleştiriye tabi tutulmuştur.

Arkadaşların hepsi operasyon alanı içinde kalıyor. Geri çekilme yapmıyorlar. Hava kararır kararmaz Pıhok denilen ve üs olarak kullandığımız köye gidiyorlar. Saklanmayı düşünüyorlar. Ama düşman, operasyon sahasını genişleterek köyü de operasyon kapsamını alıyor. Arkadaşların

saklanmak için seçtikleri yer, savaşmak için fazla uygun değilmiş. Düşman, arkadaşların o alanda savaşamayacağını bilerek, çevreyi kuşatıp, helikopter, havan ve bomba atar gibi uzun menzilli silahlar kullanmış. Böylesi çatışmalar veya şahadetler yeni olmuyordu, ama ilk kez yönetim düzeyinde olan bu kadar çok arkadaş bir arada şehit düşüyordu. Parti Merkezi olan Kemal ve Halil arkadaşlar, Yedek Merkez olan Yasin arkadaş ve tüm eyalet yönetimi şehit düşmüştü.

Rojhat Tatvan

GARZAN'DA 10 DİRENİŞ ABİDESİ

“İç içe yaşadığımız duyguların hangisidir iz bırakan, bilemiyorum”

Mizgin(Gurbet Aydın) arkadaşı sahneye çağırdılar. Onun güzel sesinden türkü dinlemek, hepimize ayrı bir haz veriyordu. Sesine yaraşan türkülerin yanı sıra bir de yaşayarak söyledikleri vardı ki, o türkülerin melodileri günlerce çınlardı kulaklarımızda. Bu türkülerden birini söylemesini istedik ama o, “Gerilla re ket çu Garzane” adlı kendisinin bestelediği türküyü söyledi. Sesi sadece Besta'nın ormanlarında değil, Garzan'a gidecek olan tüm arkadaşların yüreğinde de çınılıyordu.

Garzan'a gidişimizi sanatına konu yapması onun zamanı ve toprağı ile buluşan bir sanatçı olduğunu ispatlamıştı. Ardından otomatik Mervan arkadaşşı çağırdılar. O da Garzan yolcularındandı. Hem de eyalet sorumlusu olarak geliyordu.

Mervan arkadaş bir tek marş biliyordu. Sanırım o da kısa olduğu içindi. Her moralde, uygulandığında, sevindiği her anda sadece o parçayı söylüyordu. “Her ne peş, her ne peş” söylemeden önce tahminler yürütülüyordu. Ama onu tanıyanlar hiç şaşırmadılar. Bugün hala o marşı her söylediğimde ya da dinlediğimde Mervan arkadaşşı anarım ve aynı gülümseme belirir yüzümde. Onun bir çalışma ya da hedefte başarıya ulaşmak için ne kadar iddialı olduğunu gördükçe bu kararlılığını ve hırsını birkaç türkü ezberlemek için de gösterse diye düşünmüşümdür. O tüm mütevazılığı ve çabasıyla ile sonuna kadar o marşta iddialıydı. Belki de bu marş onun yaşam felsefesi idi. “Hep ileri gidin!”

1991 yılının ilkbaharındaydık. Besta'nın yeşile dair güzelliği sarıp sarmalıyorken tüm arkadaşları, bizi de, Garzan'a gidiyor olmanın heyecanı sarmıştı. Daha önceden Garzan'a gidişler olmuştu. Ama bunlar küçük birimler şeklinde örgütlenmemiş, ayrıca eylem gücü olarak da hazırlanmamışlar. Eylem yönü zayıf olan gücümüz, ağırlığı halka verince tek yönlü çalışma ağır aksak yürümüştü. Bunun bir sonucu olarak alanda ne üslenme yapılabilir ne de uzun süre kalınabiliyordu.

Garzan özgünlüğü olan ve özgünlüğü üzerinden taktik geliştirilmesi gereken bir eyalet olup, diğer eyaletlerdeki savaş tarzı bu alan için geçerli olmayabiliyordu. Garzan'a ağırlıklı olarak Botan'ın komuta gücünden aktarım yapıldığı için, Botan'da hakim olan savaş, halk, kadro politikası Garzan'da da uygulanmak istendi. Kadro ve savaşçı yapısı ise o yöre halkından oluşuyordu.

Yörenin özgünlüğüne denk bir mevzilenme ya da düşmanın baskısını yıllarca yaşamış Garzan halkına, Botan'ın her yaz yaylalara çıkan halkı gibi değil, kendi ayrıksılığında sorgulama gereği bile duymayan tarzla da değil, Garzan'ın tarihini, güncelliğini ve yaşam biçimini ayrıntılı bir şekilde öğrenerek yaklaşmak gerekiyordu. Bu nedenle grubumuz bir aylık bir eğitim

programından geçti. Bu eğitimde halk ile bütünleşme sorunları nelerdir, nasıl aşılar konusu en çok tartışılan bölümdü. Ayrıca dördüncü kongre kararlarından bir tanesi de Garzan eyaletinin tüm kapılarının (geçiş yerlerine kapı denilir) açılması ve orada halkla ilişkilerin geliştirilmesi kararı vardı. Bu, hızla yaşama geçmeliydi.

Tüm hazırlıkları yürüttüğümüz Besta, merkez üs gibiydi. Uzun vadeli planlamalarımızın yanı sıra bir de kısa vadeli planlarımız vardı. Garzan'a hiç kayıp vermeden ve çatışmaya girmeden gidecektik. Yolumuz uzun sayılmazdı ama zorlayıcı yanları vardı. Taşan sular, rehbersiz yürüyüşler, ajanlaştırılan köyler vb... Bunun için her türlü kamuflej ve gizliliğe dikkat etmenin yanı sıra doğa karşısında da tedbirli olmak zorundaydık.

Yürüyüş ve yaşam kurallarını harfiyen yerine getirmek, yüzde yüzlük bir başarı sağlayacaktı. Ayrıca hedefin büyüklüğü küçük ayrıntı gibi görünen kuralları göz ardı etmeyi değil, aksine daha hassas ve ciddiye alarak uygulamayı gerektiriyordu. Yürüyüş esnasında görüntü verecek her türlü etkeni ortadan kaldırmıştık.

Piro'ya doğru yola koyulduk. Piro'yu görmemişler için özel bir dil gerekiyor anlatmaya. Ama yine de Piro'yu anlatmak, tasavvur etmek için bir ifade biçiminin olabileceğine inanıyorum. Çünkü o bir resim, bir müzik, bir şiir gibi sadece ruha işler. Duyguların en ince ayrıntılarına gelip oturur.

Besta'nın kuzeyinde, Herekol'ün hemen yanında durur. Kato'dan bakınca, sisler arasında süzülür sanırsınız. Kele Memê'den Herekol ile kol kola gibi görünür, hele Besta'dan onun heybetini izlemeye doyum olmaz. Herekol'den ise yalnızlığı sevmeyen candan bir dost gibidir.

Daha Piro'nun yamaçlarına varmamıştık ki, Dılgeş arkadaş eski model bir mayına bastı. Dılgeş arkadaş benim çocukluğumun yadigarıydı. Arkadaşlığımız bizi Parti'ye getirmişti ve Garzan'a götürüyordu. Onun şahadeti sadece beni değil, tüm bölüğü etkileyecekti. Ama şans bizden yana mı desem, yoksa Dılgeş arkadaşın gerilla hassasiyetinin inceliği mi desem. Eski mayınlar basınca değil, ayağını kaldırdığında patlıyordu. Dılgeş arkadaş basar basmaz mayın olduğunu fark edip durdu. Hızla yardıma koştuk, önce silah şışıyle bir baskı oluşturup, sonra üzerine büyük bir taş koyduk. Dılgeş arkadaş böylece şehit düşmekten kurtuldu.

Daha yola yeni çıkmışken ve üstelik benim için özel bir yeri olan Dılgeş arkadaşın şehit düşmesi tüm arkadaşları olumsuz etkileyecekti. Yolculuğumuz Herekol'e doğru devam ediyordu.

Herekol Botanlılar için bir semboldür. Hasretin, özlemin uzaklığın onunla anlatıldığı, adı geçince derin bir iç çekildiği, vatan, toprak deyince akla ilk gelen yerdir Herekol. Bugün yine aynı özlemle birlikte özgürlüğü, onuru, başkaldırıyı ve geçmişin güne bıraktığı o eşsiz mirası sembole ediyor. Herekol'de üç gün maceralı ve zorlu bir yürüyüş yaptık. Derin kayalar arasındaki kar henüz erimemişti ama basınca derinlere gidebilecek kadar yumuşamıştı. Ormansız oluşu ayrı bir dertti tabii. Bazen ıslanarak. Bazen düşerek ve terleyerek yürüyorduk. Böylesi anlarda özlemi duyulan; bir gerilla ateşi ve kara çaydanlıkta kaynayan güzel demli bir çay. Oysa Herekol'de bir çaydanlık çay kaynatmak demek, zirvelere çıkmak ya da bir koşu Besta ormanlarından odun getirmek kadar zordu. Ama yine de Herekol hükmedilmeyen bir sembol olarak durur gönlümüzde şimdi.

Garisa'da çok sıcak karşılandık. Yeni bir alana gidiyor olmanın zorluğu ve ayrılığını düşünüyordu arkadaşlar. Garisa'da bazı ihtiyaçlarımızı gidermek için üç gün kaldık. Önümüzde geçmemiz gereken Botan nehri vardı. Bu aylarda öyle kabarmış, öyle taşkın akıyordu ki, yatağını çoktan aşmıştı. Kar suları, yağmur suları ve kendi kaynak suyundaki artıştan dolayı normal debisinin üç dört katına çıkmıştı. Sorun olan, yatağının genişliği değil, akışının şiddetiydi. Bu nedenle geçiş için iç lastik, şerit, ayrıca erzak ve ufak tefek ihtiyaçlar karşılandı.

Üçüncü günün akşamıydı. Takvime baktım, nisan ayının on beşiydi. Takım komutanı Sait arkadaş öncümüzdü bu sefer. Araziyi hepimizden daha iyi tanıyordu. Yıllar önce oralarda kalmış,

halk faaliyeti yürütmüştü. Hem milislerle ilişki kuruyordu, hem de bize öncülük yapıyordu. Tam harekete geçeceğimiz zaman yağmur yağmaya başladı. Yağmurun ne denli şiddetli yağdığı bizi fazla ilgilendirmese de, havanın kararmasını bekliyorduk. Karanlıkta o sudan geçmek insanın içini ürpertmeye yetiyordu.

Yağmur dinmiş, hava kararmak üzereydi. Toprak kokusunun ağırlığı çökmüştü havaya. Sisler içinden vadiye inerken Botan suyunun, kilometrelerce öteden insana korku veren sesi duyuldu. O müthiş gürültü insana, doğada insanın hükmü dışında bir oluşumun olduğunu öyle güzel anlatıyordu ki! İnsanın küçük emellerine cevaben “beni geçemezsiniz” der gibiydi.

Botan suyu Pervari, Hizan ve Çatak sularının Masiro suyuyla birleşmesinden oluşuyordu. Bir de ona katılan yüzlerce dere, binlerce çeşme vardır ki, onların hesabını tutmak karış karış gezmeyi gerektirir. Suyun korkutuculuğu sesinden ya da akış hızından değil, her bahar olmazsa bile ilk baharda kabaran suları geçerken şehit vermekten kaynaklanıyordu. Onların cenazelerini bulamamak en acı şahadet biçimi olarak bilinir gerillada. Doğayla dosttur gerilla oysa.

Yüzme biliyorduk ama bu suda yüzmeye ilk cesaret eden Suruçlu Deniz arkadaşı. Deniz arkadaşı iç lastiğin üzerine bağladık. Karşıda milislerimiz vardı ve bizi bekliyorlardı. Deniz arkadaş yüzmeye çalıştıysa da suda sürüklendi. Daha fazla ilerleyemeyeceğini anlayıp, beline bağladığı iplerden onu kenara çektik. Bu durumda tek bir seçeneğimiz kalıyordu, o da yarım saat aşağımızda olan köprüden geçmekti.

Köprü oldukça tehlikeliydi, hem de karakolun karşısındaydı. Bu da yetmezmiş gibi karakolun ışıkları köprüyü aydınlatıyordu. Ayrıca her saat başı askerler devriyeye çıkıyor, köprüyü kontrol ediyordu. Tüm tedbirleri düşündük. Önce gerekli olan keşifleri yaptık, sonra da planlamayı kurduk. Bulduğumuz tarafa bir savunma grubu çıkardık. Önden üç arkadaş köprüyü geçerek köprüye varmadan, karakola giden yolu tuttular. Bu tedbirler alındıktan sonra arkadaşlar ikiyeşerli mesafeli ve hızlı bir şekilde köprüyü geçmeye başladılar. En son olarak ben ve Sait arkadaş da içinde olduğumuz savunma grubuyla köprüyü geçtiğimizde Mervan arkadaş bizi bekliyordu. Onun yanına yaklaştığımda fısıldayarak,

“Artık kimse bizi tutamaz” dedi. Sağ-salim ve ıslanmadan geçmenin sevinci herkesin paylaştığı ortak duyguydu. O moralle kayalıklar arasında yamaçtan yukarıya doğru harekete geçtik. Randevumuzun olduğu milisler, bizi sarp bir kayalığın arasında kendi çobanlarının bulunduğu küçük, eski bir eve götürdüler. Dar bir yer olmasına rağmen bölüğün yarısı o eve yerleşti. Biz diğer grup da, kayalıkların dibinde kaldık. Yemek ve çaydan sorada dinlenmeye çekildik.

Üç arkadaş ve çoban güvenlik için yukarıya çıktılar. Çobanla giden arkadaşlar dikkat çekmemek için sivil elbiseler giiyorlar, silahlarını da kepenin altına koyup koyunlarla yukarı çıktılar. Akşama kadar orada kaldılar. Aslında bizim de uzunca bir dinlenmeye ihtiyacımız vardı. Çünkü hem yüklerimiz ağırdı, hem de ara vermeden yürümüştük. Bunun için biz de akşama kadar dinlendik.

Akşama doğru tüm hazırlıklarımızı tamamlayıp, harekete geçtik. Haftrenk denilen bir mezraya gedik. Haftrenk oldukça güzel, ağaçlı ve sulu bir mezraydı. Orada milislerimiz vardı ve geleceğimizi biliyorlardı. Bunun için hazırlıklar yapılmıştı.

İçeride İstanbul’dan gelen gençler oturuyordu. Selamlaşıp oturduktan sonra, onların hayretler içindeki bakışlarının hep üstümüzde olduğunu fark ettik. Bakışlarına biraz hayranlık, biraz da şaşkınlık vardı. Aslında bunlar gerilla karşıtı propagandanın etkisi altındaydılar. Gerillayı olağanüstü lanse eden düşmanın anlattıklarının etkisi altındaydılar. Biz gelmeden az önce milise bizleri sormuşlar,

“Gerillalar bu suyu nasıl geçecekler? Geçmeleri mümkün değil” demişler. Milisimiz ise,

“Onlar mutlaka bir yolunu bulup geçerler” demiş. Bunun üzerine gençler,

“Eğer imkansız olanı başarabiliyorlarsa demek ki olağanüstü güçleri var” demişler. Bizi farklı kılan ya da imkansızı başarmamızı sağlayan şey, olağanüstü oluşumuz değil, koşullara ve zorluklara teslim olmayışımızdır. İrademizle yürüttüğümüz üstün mücadelemizdir.

Gençlere kendimizi anlatmaya çalıştık. Düşmanın propagandalarına inanmamalarını söyledik. Onlarla yaptığımız sohbet bize moral vermişti. Ne yapmak veya neden savaştığımızı sadece askeri eylemler yaparak değil, konuşarak, diyalog kurarak da anlatabiliriz. Bu fırsatı yakalamışken herkes bir şeyler söylemek istedi. Saat dokuza geldiğinde daha konuşacak çok konumuz olduğunu ama bu akşam Şirvan’a ulaşmamız gerektiğini belirterek kalktık.

Durmak, bir saat fazladan oturmak, suç işlemiş gibi ağır geliyordu. Kaybettiğimiz zamanı telafi etmeye çalışıyorduk. Tempomuzu arttırdıysak da yürüyüşümüz belli bir yere kadar sürdü. Daha fazla ilerlemenin imkanı yoktu. Hem ana yol vardı ve biz bu yolun geçiş yerlerini bilmiyorduk hem de köylüler vardı. Ne kadar dost ya da ne düzeyde çeteleştirildiğini bilmiyorduk. Kısa bir bekleyişten sonra ertesi gün gideceğimiz yolu keşfedebileceğimiz bir nokta belirleyip orada kaldık.

O gün öğlenden sonra yağmur tekrardan başladı ve akşama kadar hiç durmadan yağdı. İlkbaharın zamansız yağmurları belirsizlik doluydu. Ne zamana kadar yağacağını tahmin edemiyorduk. Fazla etkilenmezsek de yer yer zorluyordu. Özellikle yürüyüşün kırmızı topraklı yerlerden yapıldığı anlarda yürümek oldukça beceri istiyordu. Arkadaşların morali ve coşkusu hiçbir engel tanımıyordu. Hele bileşimin seçkin ve genç oluşu, yapılan her işin üstün bir tempoyla ve hiçbir engelin karşısında çözümsüz kalmadan aşılmasını getiriyordu.

Bulunduğumuz noktadan akşama kadar keşif yaptık. Hava kararır kararmaz Şirvan-Pervari yolunu geçerek Kore dağına doğru ilerledik. Bu dağı diğerlerinden ayıran bir özelliği de, yamaçlarındaki köy sayısının fazlalığı olsa gerek. Yamaçlarındaki bereketinin yanı sıra zirvelerinde tek bir dal ya da bir damla su bulamazsınız. Onu böyle dört mevsim ve farklı yaşamların mekanı kılmasının nedeni yüksekliği olsa gerek. Bu yüzden Kore dağı gerillaya göre dizayn edilmiş gibi diyen arkadaşlar, dağın gerilla savaşındaki kullanışlılığına dikkat çekmek istemişler.

Alanı tanımadığımız için itinalı hareket ediyorduk. Hele köylüleri tanımamak daha da dikkatli hareket etmemizi beraberinde getiriyordu. Kimin dost, kimin çete olduğunu bilmiyorduk. Her an ihbar edilme tehlikesi ile yüz yüzeysen düşmana böyle bir başarıyı kazandırmamalıydık.

Akşama doğru Gerzabel dağı ile Kore dağı arasındaki vadinin üst kısmında bulunan otuz-otuz beş hanelik bir köye vardık. Vadi boydan boya köyler ve mezralarla doluydu. Köye girmeden önce keşif yapmıştık, ama asıl istihbaratı bir çobandan öğrenmiştik. Köyün çete olmadığını öğrendiğimizde hem çevre hakkında bilgi almak hem de köy halkıyla tanışmak amacıyla, köye girdik. Ama tedbir olması amacıyla da köye girmeden önce muhtarın evine giden telefon hattını kestik. Ayrıca bir pusu grubu çıkarıp mangalar halinde köye dağıldık.

Köylülerle biraz sohbet edip, kendimizi tanıtmaya çalıştık. Yabancılığın verdiği çekingenliği yaşıyorlardı. Daha önceden arkadaşlar gidip-gelmişler, fakat uzun vadeli ve kalıcı bir faaliyet yürütemediklerinden dolayı fazla tanıma şansı yakalayamamışlar. Her şey bir yana düşman o yörede yokluğumuzdan faydalanıp anti propagandamızı oldukça yapmıştı. Tek yönlü olarak öğrenmek bize karşı çekingenliği getirmişti. Duyduklarının tek yönlü olduğunu gerçeği yansıtmadığını anlatmaya çalıştık. Özellikle amacımızın ne olduğunu belirtiyorduk. Bunu anlarsa neyin doğru, neyin yalan olduğunun ayırdına varabilirlerdi. Fakat fazla ikna olmuşa benzemiyorlardı. Bunun zamanla gelişeceğine inanarak karşılıklı saygı içerisinde geçen bir sohbetten sonra evden çıkarken, köylüler bize erzak hazırlamışlardı. Parasını vermek istedik ama almadılar. Bize şunu söylemekten de çekinmediler,

“Yarın sabah düşmana haber vermek zorundayız. Eğer başka birisi söylerse düşman

hepimizin evini yakar ve bizi göçe zorlar” dediler. Tüm çabalarımıza rağmen onları ikna edemedik. Sonuçta,

“O zaman yarın değil, ertesi gün gidin şikayet edin” diyerek ayrıldık. Köyden ayrıldıktan sonra Gerzabel’e gittik. Tepecilerimizi ve nöbetçilerimizi çıkardıktan sonra, Gerzabel’in gür ormanları içerisinde büyükçe ateşler yakıp, uzun günlerin yorgunluğunu üzerimizden attık.

Dinlenmenin ve ateş etrafındaki sohbetin tadını çıkarırken, noktadan koyun ve zil sesleri yükseldi. On üç-on dört yaşlarındaki bir çocuk koyunlarıyla birlikte noktaya gelmişti. Bilerek mi gelmişti bilemiyorduk ama bizi görmesi ve noktayı öğrenmesi bizim açımızdan tehlikeli olacaktı. Noktaya nasıl ve nereden geldiğini hiç anlayamadık. Mervan arkadaş,

“Çocuğu yakalayın, akşama doğru onu bırakırız. Bizi deşifre edebilir” dedi.

Çocuk, arkadaşları görür görmez bağırıp kaçmaya başladı. Tüm çabalarımıza rağmen yakalayamadık. Çocuğu, köye girinceye kadar takip ettik, ama daha ilerisine geçmedik. Biz de köyün biraz yakınında gizli bir şekilde onları izliyorduk.

Çocuk köye girer girmez, etrafına birkaç köylü toplandı. Onu öylesine dikkatli dinliyorlardı ki, kendi aralarında yorum yapmadan da edemiyorlardı. İçlerinden birisi ata binip, hızla karakola doğru gitti. Bu ikinci ihbar olacağı için düşman bu kez tedbir alacaktı. Bunun üzerine karakoldan küçük bir grup asker noktamıza doğru ilerledi. Eski noktamıza girip, tüm çevreyi kontrol ettikten sonra akşama doğru geri çekildiler.

Bir yandan halkla iletişim kurmak, onları mücadeleye çekmek, diğer yandan yersiz çatışmalardan kendimizi korumak ve ihbarlara karşı duyarlı olmak zorundaydık. Bu hassasiyet oldukça zorlu bir sürece girdiğimizi gösteriyordu.

Garzan’a daha girer girmez karşılaştığımız bu olaylar, bizde aşırı duyarlılığı, ileride mücadele etmemiz gereken esas konuları gösteriyordu. Tüm arkadaşlarda gereken hassasiyet ve fedakarlığın yanı sıra, her arkadaşta titiz yaklaşımlar da vardı. Gittiğimiz köylerin bir çoğunda aynı tavır ile karşılaşıyorduk. Kapılarını açıyor, saatlerce sohbet ediyor, hatta gereken yardımı da yapıyorlardı. Ufak-tefek maddi ihtiyaçlarımızı gideriyorduk. Para vermek istese de almıyorlardı. Ama hepsinin söylediği bir şey vardı, “Sizi şikayet etmek zorundayız.” Bunu söyleyince akan sular dururdu bizim için. Sonuç böyle olunca kurduğumuz tüm diyaloglar, anlattığımız her şey uçup gidiyordu.

Düşman halkı öylesine korkutmuştu ki, bizim hakkımızda yaptığı anti propagandanın korkutuculuğu, anlattıklarımız etkili olmuyordu bile. Düşmana haber verdikleri için bir yerde çok uzun süreli kalmamız da olanaklı değildi. Çünkü en az iki saat sonra operasyon başlatılıyordu. Bütün bunlara rağmen gece köylere gidiyor, çalışma yürütüyorduk ve yine geceleri nokta değişikliği yapıyorduk. Manevra ve yürüyüş yaşamımızın bir parçasıydı. Her şeye rağmen sık sık ihbar edilmeye, nokta değiştirmeye, erzaksız kalmaya hatta günlerce uykusuz nöbet tutmaya rağmen arkadaşların hepsinde moral ve heyecan dipdiri idi. Hiçbir şey bizi olumsuz etkilemiyor, katılımı zayıflatmıyordu. Halen bile katıldığım bir çalışmada karşılaştığım zorluk ve engeli, o günkü yaklaşım ve o günkü ruhla aşmaya çalışırım. Ne yaptığını bilen ve bunun için tüm engelleri aşan tarza o dönem kavuştum. Belki bugün de istenildiği kadar başarılı tarza kavuşamadım ama, beni yaşam karşısında düşürmeyen, yenilgili kılmayan ve tarihle yürüyüşü sağlayan bir güce kavuşturdum.

O dönem hiç kimsenin şikayet etmediği, tartışma konusu yapmadığı çalışmalara sadece görev olarak değil, yapılması ve üslenilmesi gereken bir yükümlülük olarak bakılıyordu. Temel düşüncemiz Garzan’a yerleşmek ve orada kalıcı olmaktı. Bu nedenle yürüttüğümüz her çalışmanın ileriye dönük olduğunu bilerek temiz, sağlam ve eksiksiz yürütüyorduk. Çünkü ileride çıkacak olan tüm eksikliklerin hesabını acı ödemek istemiyorduk.

Üslenme ve savaş konularında yaşanılacak olan tarz ya da alt yapı sorununun yol açacağı

sorunlar ya da zorlanmalarının vicdani rahatsızlığını şimdiden duyar gibiydim.

Köylülerin ve küçük çobanın ihbarlarından sonra kısmi yapılan operasyonlarına takılmamak için Şex Cuma vadisine gittik. Halkı ajanlaştırma gerçeği hareket alanımızı daraltıyordu.

Ne zaman ne ile karşılaşacağımızı bilmiyorduk. Her gün sürprizlerle dolu oluyordu. Bir gün arkadaşlar bir çobana ufak tefek ihtiyaçlar için bir liste veriyorlar. Arkadaşlar sabah düşman kanallarını dinlerken, karakol komutanın listemizi Bitlis'teki üstlerine okuduğunu duymuşlar. Yapacak tek bir şey kalıyordu bize, o da ufak tefek ihtiyaçlarımızı köyden gidermek. Bunu süreklileştirmeyi düşünmüyorduk. Ama belli bir süre çok zorlansak da oraya yerleşmek, oradan ayrılmak istememeye kadar varan bağlılığı bile geliştirdik.

Dost dediğimiz köyler düşman silahını almamışlardı ama mücadeleye katılımda, anlam vermede oldukça zayıf kalıyorlardı. Hem korkuyorlardı düşmandan, hem de söylenilen her şeye tam anlamıyla inanıyorlardı. Bu köylerin ne bizimle ne de düşmanla bağları vardı.

Köylerden birinde çeşmeye yakın bir ceviz ağacının altında oturan ana, “Oğlum sizi anlıyoruz. Sizin ekmek paranız silahınız” diyordu. Şüphesiz bir gerçeği ifade ediyordu. Kendi yaşamlarında ekonominin önemi ile bakıyorlardı her şeye. Belki de daha düşman acısını ve katılım kararının bir yöreyi nasıl etkilediğinin farkında değildi. Zamanla, mücadele ilerledikçe onlar da savaşın tarafı olmadan yaşanılmayacağını anlayacaklardı. Böylece iki güç arasındaki denge uzun süreli bir politikaya benzemiyordu.

Daha biz eyalete tam olarak yerleşmemiş ve yaşamı bir sisteme kavuşturmamışken gelmek için hazırlanan bölük yola çıkmıştı bile. Botan suyunu geçmişlerdi ama nerede oldukları, ne zaman bize ulaşacakları ya da bizi nasıl bulacakları hakkında bilgi sahibi değildik. Bilgi sahibi olmadığımız gibi merak konusuydu da bizim için. Gerçi zaman zaman düşmanın cihaz konuşmalarından ve köylerden aldığımız istihbarata göre arkadaşların Garzan'a geçtiğini anlamıştık.

Düşman onların izini sürüyordu. Cihazımızın olduğunu bilmediği için tüm bilgileri şifre kullanma gereği duymadan, açıkça veriyordu. Bazen izlerinin görüldüğü alanlar ve sayıları hakkında bilgi ediniyor ama bir türlü onlara ulaşamıyorlardı.

Hora Kurmancan ve Hora Şexan adlı yan yana olan iki köye gittiğimizde köylüler,

“Dün akşam arkadaşlarınız geldi” dediler. Bölüğün yakınlarında olduğumuzu anlamıştık. Eyalette tek hedefimiz halk ile güçlü bağları kurmanın yanı sıra askeri eylemler de yapmaktı. Bu eylemler ile düşmanın halk üzerinde kurduğu o korku sisini parçalayıp umuda dair, güzele ve toprağa dair duyguları tekrardan uyandırmaktı. Bu amaçla eylem keşfi yaptık. Her eylem kararımızın gerekçesi oldukça güçlüydü. Bir eylemin gerekçesi güçlüyse planlaması ve keşfi de öyle geçiyor ve eylem yarı yarıya başarılı sayılıyordu.

Hedefimizi önceden belirlemiştik. Şex Cuma karakolunda yirmi otuz kadar asker vardı. Nizamiyelerindeki iki asker dışında nöbetçileri yoktu. Yani Botan'daki oranla düşmanın oldukça tedbirsiz ve dağınık oluşu hepimizin dikkatini çekmişti. Bir arkadaş “Bizimle tanışmadıkları nasıl da belli” deyince, başka bir arkadaş da “Sayemizde asker olmayı öğrenecekler” dedi ve grupta bir kahkaha koptu.

Gerçekten de öyleydi. Bir eylemden sonra böyle duyarsız ve az sayıda nöbetçiyle kalmayacaklarını biliyorduk hepimiz. Botan'da yılların mücadelesi bunu öğretmişti bizlere. Savaş ilerledikçe düşman askeri taktik ve teknikte de oldukça geliştirdi. Keşke başka konularda da geliştirseydi, adalet, sevgi, hoşgörü vb...

Şex Cuma'nın üst tarafında ve sık ormanlıklı vadiye bakan bir yamaçta kalıyorduk. Oradan hem karakolu, hem yolu hem de arkadaşları görmek için araziye keşfediyorduk. Haberimiz yoktu ama diğer birliğimiz tam karşımızdaydı. Nêhe denilen küçük bir ovanın güneyine düşen bir

tepede, çok sık ormanı olan bir alanda kalıyorlardı. Onlar da eylem hazırlığı içerisindeymiş. Arkadaşlar bize yakın bir köye iniyorlar. O esnada biz yine cihaz dinliyorduk. Köyden bir gencin düşmana haber verdiğini öğrendik.

Grubun sayısını da netleştiren bilgiyi merkeze verdiler. Biz operasyon yapacaklarını sandık, ama bu sadece köye inen arkadaşlara yönelikmiş. Dört sivil oto, bir askeri jip ve yaklaşık olarak seksen ya da yüz askerle araziye çıktılar. Biz tedbir amaçlı olarak zozanlara çıktık. Sayılarına ve hazırlıklarına bakınca operasyon kapsamında olmadığımızı anladık. Aslında askerler karakol çevresindeki araziye iyice arama-taramadan geçirdikten sonra geri döneceklerdi.

Asıl eylem planı yapan diğer bölüğümüzdü. Onlar pusuda bekliyorlarmış. Askerler dönerken pusudaki arkadaşlar operasyon gücünü vurdular. Sadece küçük jipte bulunan birkaç kişi dışında, diğer dört araç bombalar ve ferdi silahlarla vurulup imha edildi. Düşmana güçlü bir darbe vurulmuştu. Bu eylem alana üslenme yapmamızı sağladı. Bitlis'ten, Tatvan'dan, Norşin'den milisler gelip bize ulaşıyorlardı. Bir bağ, bir ilişki kurmaya çalışıyorlardı. Uzun zamandır toplantılarla yapmaya çalıştığımızı bir eylem, aynı anda hem de daha etkili yapmıştı.

O eylemden sonra kendimize edindiğimiz ilk iş, diğer arkadaşlarla bağlantı kurmaktır. Onların olduğu yeri tahmin ediyor, hemen hemen nokta olarak kullanılabilir her yere gidiyorduk. Öyle gizli hareket ediyorlardı ki, tüm gizlilik kurallarını bilmemize rağmen onlara ulaşamıyorduk. Ta ki Kember dağında Batman ve Siirt'ten gelen koçerlere rastlayınca kadar. Doğal posta rolü oynayan koçerler yurtsever oldukları kadar, mücadeleye sonsuz bir fedakarlıkla katılıyorlardı. Arkadaşları bulamazlarsa bile arkadaşlar onlara uğrayabilirlerdi.

Kısa bir süre sonra arkadaşlarla buluştuk. Uzun bir aradan sonra birlikte olmanın sevincini yanı sıra, başarılı bir eylemin gururunu da paylaşıyorduk. Yaşam şimdi daha da kolaylaşacaktı. Sayıdan dolayı koşturarak hatta bazı çalışmalarını ertelemek ya da yarım bırakmak zorunda kalmayacaktık. Herkes bir ucundan tutacaktı bu yaşamın.

Eylem sonrası yaratılan etki sonucu bazı yerlerde üslenme çalışmaları yürüttük. Artık nasıl hareket edeceğimizi, üslenmeyi nasıl yapacağımıza dair yetkinlik gelişmişti. Alana dair tecrübe birikmeye başlıyordu. Arkadaşlarla iki gün aynı noktada kaldık. Bizden sonra Botan'da neler olup bittiğini, arkadaşların durumunu tek tek sorduk. Onları özlediğimizi fark ettik. Yaşam öyle hızlı ve yoğun geçiyordu ki özlediğimizin farkına varmamıştık. Artık ayrılmanın vakti gelmişti. Kalabalık bir grup olmuştuk. Hepimizin bir arada bulunması oldukça tehlikeliydi. Ayrıca ayrılmanın diğer bir amacı da eylem yapacak olmamızdı. Bitlis-Diyarbakır yolunu kesmek amacıyla keşif yapmaya gittik. Yol çok işlekti ama işimizi kolaylaştırmanın yollarını bulmuştuk. Yolun her iki tarafına pusu grupları gönderdik. Ayrıca bir de savunma grubumuz vardı. Bu tür eylemler bir tepe veya karakol eylemi yapmaktan daha rahat değildi tabii.

Öğlenden sonra saat üçte yolu kestik ve o yol akşama kadar kapalı kaldı. Arkadaşlar propaganda yapma gereği bile duymadılar. Çünkü halk beklediğimizden daha fazla ilgili yaklaşıyordu. Bazıları para veriyor, bazıları sarılıp öpüyor, ama hepsi de Bitlis'e bu kadar yakın ve böyle bir saatte, bu eylemi nasıl yaptığımıza inanamıyorlardı. İlk defa bu tarzda bir eylem gerçekleştirildiği için etkisi oldukça uzun sürdü. Dilden dile anlatıldı. Bazen abartıldı, bazen de hayaller karıştı işin içine, hatta bazen bizim bile tanıyamayacağımız bir hale dönüştü.

Kimlik kontrolü sırasında izne gelen iki asker tespit etti arkadaşlar. Bunlar Kürttü ve ne bize ne de düşmana dair hiçbir şey bilmiyorlardı. Birkaç arkadaş da yolu kestiğimiz yerin yarım saat uzağında olan bir lokantada askerlere ilişkin açıklama yaptılar. Bu askerlerin Kürt olmalarına rağmen düşman ordusunda yer aldıklarını, Kürtlük hakkında herhangi bir bilgilerinin olmadığını ve ana ve babaların bundan sonra gençleri askere göndermemeleri konusunda açıklama yaptılar. Ve sonunda toplanmış olan halkımızın hatırı ve gösterdikleri ilgi için iki askeri de serbest bırakacağımızı söyledik. Bu tavrımızdan oldukça etkilenmişlerdi.

Halkla geçirdiğimiz bu birkaç saatte herkes unutulmaz anlar yaşamıştı. Çocukların anlam veremeyen şaşkın bakışları, gençlerin hayranlık dolu yaklaşımları... Aralarında bize acıyanlar da vardı tabii. Dağların zor koşullarında nasıl yaşadığımızı düşünüp, üzülenler. Eylem yerinden ayrıldıktan kısa bir süre sonra düşman geldi. Ardımızda merak ve sevgi dolu bir gün bırakıyorduk. Düşman ise yerinde yeller esen eyleme müdahale etmişti. Peşimizi bırakacağı da hiç benzemiyordu. Tabii biz de gerilla taktiklerini uyguluyorduk. İzlerimizi silmiştik. Herhangi bir tuzağa düşmeyecek şekilde son derece titiz olarak ilerliyorduk.

Arkadaşlarımızın çoğunun tecrübeli olması başarıda bir avantajdı. Tüm çabalarına rağmen düşman bize ulaşamadı. Ulaşıyor bile askerlerin tecrübesizliği ve savaşta amaçsızlığı onları istediği amaca ulaştıramayacaktı. Bunu, yıllarca yürüttüğümüz mücadelenin yoğun tecrübesi öğretti bize. Eğer halkın en değerli ve suçsuz gençleriyle bu savaşı yürütebilseydi, özel tim, malkoçlar ve Aysecikler gibi örgütlenmelere gitmezdi. Kaldı ki bunlar savaşı çığırından çıkaran, acımanın ve insanlığın sınırlarını aşan, savaşı sadece öldürmede gören insanlardı. Devlet bunlarla savaştı. Yoksa on sekizinde evinden ayrılıp gelen, aynı yaşamın kurbanı gençlerle yürütemezdi. Sonunda her iki tarafında ortak yanları o kadar çoktu ki, savaşı nötrleyebilirdi. Bu nedenle askerler ikinci plana indirildi. Çünkü onlar savaşı daha da geliştirip çığırından çıkmış bir ordu, toplum ve savaşa endekslenmiş birey yaratmak istiyordu.

Bu eylemin verdiği başarıyla düşmanın, üzerinde en çok politika yürüttüğü Şirvan alanına geçtik. Şirvan bizim için her açıdan önemliydi. Gerilla savaşına çok uygundu. Dağlık, geniş ve ormanlıklı oluşu onu, her türlü savaş taktığının uygulanabileceği bir alan yapmıştı. Yöre halkının üzerinde estirilen korku rüzgarlarına rağmen. Bir diğer etken ise Bitlis'in zozanlık alanında üslenme yapmak oldukça zordu. Kısacası Şirvan'da eylem yapmak için oldukça fazla nedenimiz vardı. Bu nedenle Şirvan merkezine yönelik bir eylem gerçekleştirmeye karar verdik.

Bölüğümüz iş bölümü yapıp, ikiye ayrıldı. Bir takım eylem için Şirvan'a, diğer takım ise Baykan tarafındaki köylerde toplantı yapıp, üslenme çalışması yürütecekti. Eylem yapacak olan takımda yer alıyordum. Diğer bölümümüz ise Bitlis, Tatvan, Mutki, Norşin tarafında kalıp faaliyet yürütecekti. Bizim bölümün alanı ise Şirvan, Siirt, Baykan ve Bitlis'in güney tarafıydı. Yine Mizgin ve Roza arkadaşlar Norşin ve Tatvan'a şehir faaliyeti için gittiler. Burada Partiyi dıştılamayan hatta sempati ile bakan Rızgariciler vardı. Halk, Kürt solunun etkisinde olduğu için Partiyi dıştılamıyor, hatta yurtseverliğin getirdiği doğal bir kabullenmeyi getirmişti. Alana gider gitmez milisler aracılığı ile görüşmek istediklerini belirtmişlerdi.

Şirvan merkeze eylem yapmak öyle kolay bir durum değildi. Hazırlık aşamasında bazı sorunlar yaşadık. Hazırlıkları acilen gidermek gerekiyordu. Bu eylem için on altı arkadaş belirlenmişti. Eylem planlamasında hala eksik olan yönler vardı. Keşfi iyi yapmak gerekiyordu. Mevzilenme yerlerini iyi belirlemek ve geri çekilme hattının güvenliğini almak esastı. İki üç saat yürüdükten sonra Şirvan'ın alt tarafında devlete ait, etrafı tel örgülerle çevrilmiş ormanlık olan tepeliklerde kaldık. Temmuzun on üçüydü. En son Nisan ayının on beşinde takvime bakmıştım. Zaman gerillada takvimle değil başarı ile işliyordu.

Hava oldukça sıcaktı. O sıcak havaya dayanmak kolay değildi. Neredeyse Şirvan ile Siirt arasındaki ovaya inmiştik. Hemen üstümüzde Şirvan'a doğru bir yol gidiyordu. Aşağıımızda ise Şirvan, Pervari ve Siirt'e giden asfalt yol vardı. Keşifimizi oradan yapmak istiyorduk. Bunun içinde akşamı bekliyorduk. Şirvan merkeze iki kilometre uzaklıktaydık. Son keşfimizi de yaptıktan sonra eylemimizi yapacaktık.

Gün ilerlemişti. Saat ikiye geliyordu. Gölgele uzuyor, gün kayıyordu. Nöbette Sidar ve Adife arkadaşlar vardı. Birden düşmanın çok yakınıımızda olduğunu haber verdiler. Hemen üstümüzdeki sırta baktığımızda, bizi gören keklik avcısı önüne kattığı özel timlere yerimizi gösteriyordu. Bu durum hepimizi şaşırtmıştı. Aslında böyle bir şeyin sonucunun ne olduğunu

bildiğimiz için tedirginlik bile duymaya başlamıştık. Çünkü bulunduğumuz yere bakıyordu. İhbarcı adam sürekli işaretler yapıyordu. Polis, çete ve özel timlerden oluşan bir operasyon grubu gelmişti.

Kayalığın ve ormanlığın olmadığı küçük tepecikte çatışmak hemen hemen imkansız gibiydi. Bu nedenle herkesin yapması gereken, vurup çemberi aşmak ve en çabuk bir şekilde tepeye ulaşıp orada savunma yapmasıydı. Hemen yanımızdan cadde geçiyordu. Biraz aşağımız da ise çete köyleri vardı. Bu büyük çemberden ancak çatışarak, çıkabilirdik. Dağınık bir mevzilenme ile düşmana vurmaya kararlaştırdık.

“Ben BKC ile Zeki arkadaş da kleşle vursun, siz de her biriniz bir tarafa kaçın. Ayın on beşinde Şex Cuma vadisinde diğer bölük ile olan randevu yerimize gitsin” dedim. Bu kararı alır almaz ilk vuruşu biz yapmalıyız diyerek ateş ettik. İlk hedefimiz bizi ihbar eden adam ve özel tim komutanlarıydı. Atış yaptığımız yerde yangın çıktı. İlk atışı yaptıktan sonra on beş yirmi metre ilerledim. Önüme küçük bir vadi çıktı. Vadinin yol vermediğini görünce arkadaşlara doğru döndüm. Onlara ulaştığımızda hepsi tepeye ulaşmış ve hiçbirine bir şey olmamıştı.

Tepeye ulaştığımızda toplu halde yürümeye başlamıştık. Kaç kez dağınık ve mesafeli yürümemiz söylendiyse de, sanki tek hedef tepeye ulaşmakmış gibi dinlemedik. Hiç beklemediğimiz ve çatışma bitti diye düşündüğümüz bir anda Mustafa arkadaş vuruldu. Salih arkadaş yardıma gidince vuruldu. Başka arkadaşların yardıma gitmesine izin vermeden,

“Kimse gitmesin! Biz çatışacağız, siz kendinizi kurtarın” diyordu. Yanında olan paraları çıkarıp uzattı. Silahını istedim, vermedi.

“Çatışacağım” dedi. Göz kenarları oldukça buruşmuştu. Yaşı ilerlemesine rağmen hala dipdiri ve canlıydı. Bazen şaka yapar,

“Ben daha evdeyken manga komutanıyım” derdi. Beş çocuk babası olmanın tüm avantajlarını ve esprilerin yapardı. Önderliği görmüş, onun eğitimini almış olmanın tüm ağırlığını taşıırken,

“Vicdan azabı duymadan yaşamamanın sırlarını öğrenmeliyim” diyordu. Onu kurtarmak için atılan Salih arkadaş da vuruldu. Kıcı aşiretindendi. Komşu köylü olsa da aynı aşiretten olmanın sıkı ilişkileri içinde büyüdük. Mücadele bizi daha farklı bir zeminde birleştirmişti. Ondaki fedakarlığın böylesi bir tercih yapmasında önemli bir payının olduğunu düşünüyordum. Bize savunma yapacaklarını söylediklerinde hepimiz çok etkilenmiştik. Ne bırakıp gidebiliyorduk ne de onlara yardım edebiliyorduk.

Savaşın acımayan yüzü buydu işte. En son mermilerine kadar çatıştılar. Yaşam, çatışma kararı verdiklerinde ölümü yenmişti. Ölüm artık ne zaman ve nasıl olursa da önemli değildi.

Tepeye hızla çıkmaya başladım. Amacım erkenden ulaşip savunma yapmaktı. Üzerime mermi yağıyordu dersem abartı olmaz. Kaldı ki sadece mermi de değil, havan atışlarının ardı arkası kesilmiyordu. Yüzüme değen birkaç parça kanamaya yol açmıştı. Takım komutanı arkadaş yaralı olup olmadığını sorduğunda “Yaralı değilim” dedim. Şervan bize ulaştığında tüm arkadaşlar hakkında bilgi almıştık. Sidar arkadaş yaralanmış, kimse yanına ulaşamıyormuş.

Çatışma başlamadan önce elli altmışa yakın özel tim gelmişti. Hem Siirt’ten hem de Şirvan’dan müdahale güç olarak gelmişlerdi. Çembere alınmıştık. Helikopterler, panzerler ve ağır silahlarla çatışmayı sürdürdüler. Böylece sayıları bine yaklaşan asker- özel tim ile tam teçhizatlı bir şekilde gecenin üçüne kadar sürmüştü bu çatışma.

Ben ve iki arkadaş, diğer tarafta da Deniz, Azat ve Osman arkadaşlar iki grup şeklinde geri çekildik. Biz Siirt tarafına, onlarda Baykan tarafına doğru çekildiler. On üç saat boyunca kıyasıya verilen mücadele sonunda on arkadaş şehit vermiştik. Çatışmanın nasıl olduğunu ancak kendi bulunduğum yerden gördüklerimle anlatabilirim. Nasıl oldu sorusuna ayrıntılı cevabım olmazken sonucunu her koşulda ve zamanda öğreniyorduk. Mustafa (Kamışlo), Salih Cizre, Hüseyin

Şırnak, Agit Şırnak, Zeki Şırnak, Xebat K. Güneyli, Rezan K. Güneyli, Ferhat Siirt, Sidar Mardin, Adife Uludere eyalette verdiğimiz ilk şehitlerdi.

Uzun süreli bir yaşanmışlığın yanı sıra hedefe ulaşmada yaşanan zorluğu paylaşmak, ayrı bir duygu yoğunluğunu kazandırıyor. Yoklukları ve şahadet biçimleri eyalete yerleşmemize ve bir daha da ayrılmamamıza vesile oldu.

...

Silahlar susmuştu sonunda. Geceye sadece yankısı kalmıştı mermilerin. Bir de deldiği yürekler. Barut kokusu rüzgara karışmıştı. Rüzgar dalların arasından sakince geçtiğinde, yapraklara bırakırdı barut kokusunu. Geceye şahit bir o kalmıştı bir de suskun dağlar. Susmak belki de en iyi paylaşımdı. Ve biz sanki hiçbir şey yaşanmamış gibi davranamazdık. Ne kadar sussak da, geçsek de yaprakların arasından ve dağlarla konuşmazsak da, on bedeninin sere serpe uzandığını unutmak, yoldaşlığı tartışmaya koymak anlamına gelirdi.

Öyle dağılmıştık ki, kimler şehit düşmüştü ya da kimler kurtuldu, bilemiyorduk. On arkadaşın şehit düştüğünü ve kopan grupları sonradan öğrendik. Bildiğim, o an burnumu yakan barut kokusu ve yaralarından ötürü inleyen iki arkadaş. Bir de hala çevremizi saran düşman çemberi. Belki çatışma bitmişti ama çemberi kaldırmamalarındaki amaç, çatışma sonrasında halen yaralı olan ya da yolunu şaşırılmış birkaç kişiyi öldürmekti. Çünkü tek dertleri ölmek ve öldürmek olduğu için yaşamın ne çok değerli olduğunun farkında değillerdi. Oysa bizim için öldürmenin sadece bir can sorunu değil, en önemli yaşam sorunu olduğunu bilmiyorlardı.

Zeydin ve Şervan arkadaşların yarasını bağladıktan sonra çemberi yarıp çıktık. Ancak fazla uzağa gidemedik. Çatışmanın yorgunluğunun yanı sıra arkadaşların yaraları henüz sıcaktı ve görüntü vermemeliydik. Korunaklı bir yerde dinlenmeye karar verdik. Ne de olsa çemberin dışındaydık ve dinlenmek için seçtiğimiz yer dikkat çekmiyordu. Hem istesek bile fazla değil, hiç uzaklaşamazdık. İkisi de yaralarından ve kan kaybından ötürü halsizdi ve temmuz sıcaklığının bunaltıcılığında yürümek oldukça zordu. Çatışmanın yorgunluğunu üzerimizden atacak bir avuç soğuk suya öyle ihtiyacımız vardı ki!

Zeydin arkadaş komutan olmanın verdiği ağır sorumluluk duygusuyla gözlerini açabildiği zamanlarda talimat veriyordu. Halsiz sesi ve uykulu gözleriyle ne derse desin hiçbir yere gidemezdik. Ama, “Buradan ayrılmalıyız” dediğinde ve açıklamasını yaptığında, ‘gitmek kalmaktan daha iyi’ diye düşünüyordum. Yine de fazla ilerleyemeyeceğimizi biliyordum. Açlığın ve susuzluğun etkisi olsa da, yürümelerini engelleyen yaralarının ağırlığı olmuştu. Çatışmaya girdiğimiz yerin tam karşısındaydık. Küçük vadiden akan derenin kenarındaki uzun sazlığın arasındaydık. Akşama kadar orada kaldık.

Sabahın ilk saatlerinde bir hareketlilik başladı. Geri çekilme yaptıklarını anlamıştık. Önce çevreyi arayıp-taradıktan sonra cenazelerini ve eşyalarını alıp gittiler. Öğlene kadar tek bir asker bile kalmamıştı alanda. Gitmişlerdi. Hiçbir şey olmamış gibi yerlerine dönmüşlerdi. Beraberlerinde götürdükleri ve artlarında bıraktıklarıyla. Daha fazla ölü sayısı arttıramadıkları için hayıflanarak gittiler.

Akşam çöküyordu daracık vadinin üstüne. Sazlığın gölgeleri uzadıkça uzuyordu. Gün hiç olmadığı kadar sessizdi. O büyük kavganın ardından çöken akşam, hüznü doluydu ve hasret kokuyordu. Ne yapacağımı düşündüm uzun uzun. Onlar yürüyebileceklerini söylüyorlardı, ama duygusallığı gerçekliğe biraz olsun katmamaya çalışıyordum.

Arkadaşlar uyanınca neler yapacağımızı tartıştık. Hava kararır kararmaz Siirt’e doğru yürümeye başladık. Yakınlarda boş bir köy vardı. Zeydin arkadaş alanı tanıdığı için önce o boş köye uğrayıp etrafta ne var ne yok önce onu kontrol edecekti. Sonra ne yapacağımıza karar verecektik.

Köye girdiğimizde önce yüzümüze o derin sessizlik çarptı. Kısa bir süre önce boşaltılmış bir köydü. İnsan sesleri çınliyordu köy sokaklarında hala. Alışamadım boş köyleri görmeye. Bana göre savaşın en ağır faturasıydı boşaltılmış köyler. Köyün içlerine doğru girmedik. Verdiğimiz randevu yerinde beklemek en doğrusu olacaktı. Sonra sanki hiçbir şey olmamış; uçaklar bombalamamış, insanlara işkence edilmemiş, çocuklar dövülmemiş gibi, akan çeşmeye doğru gittik. Aynı tokluk ve berraklıkla akıyordu. Kana kana su içtik. Yine çeşme kadar bereketinden hiçbir şey kaybetmeyen, dallarının dut dolu olduğu ağaçtan dut topladık. Açlığımızı biraz olsun gidermiştik. Şimdi sıra asıl konuya gelmişti.

Zeydin arkadaş beni yanına çağırdı. Görevimin ağır olacağını biliyordum, ama bu şekilde olacağını tahmin etmiyordum. Zeydin arkadaş alandan bir çok aileyi tanıdığı kadar, kimden ne istediğini de biliyordu. Görevim söylendiği kadar kolay değildi. Zeydin arkadaş anlatırken dudağı ısırılmamak mümkün değildi. Siirt ile Tillur kazasının arasından geçecek ve önüme çıkan onlarca köye görünmeden verilen adrese gidecektim.

Tektim, beni en çok kaygılandıran da buydu. Başıma gelebilecek her hangi bir olaydan kimsenin haberi olmayacaktı. Kaldı ki tek başıma olmam halka ne kadar güven verecekti? O da tartışılırdı. İçimde bin bir kaygı taşıyordum. Ama beni en çok düşündüren yaralı arkadaşları bırakmaktı. O köye her an operasyon düzenlenebilirdi. Kendilerini koruyacak durumda değillerdi. Her ikisi de yılların gerillasıydı, ama ne olur ne olmaz!

BKC'yi sakladım, her iki arkadaş da kullanabilecek ya da taşıyabilecek durumda değillerdi. Şervan arkadaşın silahını aldım. Ağır silahın olmaması yürüyüşümü hızlandıracaktı. Bu gece verilen adrese ulaşmalıydım. Arkadaşlarla vedalaştım. En az onlar kadar tehlikedeydim bende. Karakolların, köylerin önünden geçecektim. Vurulsam, yakalansam, düşüp bayılsam akıbetim belli olmayacak. Kendimi korumalıydım. En az hedefime ulaşma kararlılığı kadar bu da önemliydi. Duyarsız bir davranış kendi hayatıma olduğu gibi, yaralı arkadaşların yaşamına da mal olabilirdi.

Ay ışığı öyle sakindi ki, heyecanımı onunla dengeliyordum. Köy ışıkları öbek öbek dağılmıştı geceye. Yola çıktım. Yüreğim hızlı hızlı çarpıyordu. Belki o zaman söyleyemedim ama korkmuştum. Arkadaşlarla birlikte olunca dünyayı fethedebilir güce sahip oluyor insan. Güç alabileceğin tek yerdir arkadaşlar. Yoksa ne üstün nitelikteki silahlar, ne tam teçhizatlı askeri malzemeler güven vermiyor. Dağda yaşama sıkı sıkı sarılmanın tek güvencesi, gerekçesi ve nedeni arkadaşlardır. “Umarım bu tek yaptığım son yolculuk olur” dedim kendi kendime.

Araziye hakim olmak büyük bir avantajdı. Bazen patikalarda yürümeden kestirmeden iniyor ya da saatlerce patika ya da yol aramadan taş, tepe, çamur demeden ilerliyordum. Tillur kazasının yakınından geçtim. Çevre köylerden köpek sesleri yükseliyordu. Yolu kaybetmeden ilerliyordum, ama sabaha kadar ulaşabilir miyim kaygısı adımlarımı hızlandırmamı sağlıyordu. Eğer yetişemezsem, akşama kadar daracık bir yerde saklanmak zorunda kalacaktım. Saate baktım daha zaman vardı.

Mezraya ulaştığımda ne bana doğru koşan köpeklere aldırdım, ne de çevremde asker olup olmadığına. Tek istemim biran önce arkadaşlara erzak ve güç götürmektir. Sabahın bu erken saatinde kapıyı vakitsiz çalan da kimdi? Ev sahibi kapıyı açıp beni öyle ter içinde yorgun argın görünce oldukça şaşırdı. Üstelik tek oluşum onu kaygılandırmıştı. Ona tüm olup biteni anlatmayı istedim, ama şimdilik yardım edebileceği kadar bilgi sahibi olması yeterliydi. Sadece iki yaralı arkadaşın olduğunu, durumlarının ağır olduğunu ve yardım edilmesi gerektiğini anlattım. Bakışları öyle donuk ve yüzündeki ifade öyle etkilenmemiş gibi duruyordu ki, bana inanmadığı her halinden belliydi. Beni gönderen arkadaşın adını söyledim, yine inanmadı. “İnanmıyorum” demiyordu, ama her seferinde “Hayır” cevabını almak bunun bariz bir göstergesiydi.

Köylüleri suçlamıyorum, neden bize inanmıyorlar diye. Çünkü mücadele büyüyüp

yaygınlaştıkça düşmanın şiddet uygulamaları artıyordu. Hatta son dönemlerde kontr gerilla olarak köylülerin evine gidip en insani yardım dileğinde bulunuyor, sonra da gerillaya yardım ediyorsunuz diye cezalandırıyorlar. Bundan dolayı köylüler kolay kolay güvenmiyorlardı. Şu an bana güvenmemesi için çok nedeni vardı. Peki ben inandırmak için ne yapmalıyım? Tüm içtenliğimle konuşmak, iyi bir tiyatrocunun rol yapamayacağı kadar netti. Çünkü arkadaşların acısı yüreğimi derinden parçalarken bunun bakışlarıma, yüzüme ve sözlerime yansımaması mümkün değildi. Ama yine de temkinliliği elden bırakmıyordu. Yaşamını tehlikeye atmak istemiyordu. Bunu yaparken iki yaşamı tehlikeye attığının farkında değildi. Ben konuşmaya devam edip, ısrarcı oldukça biraz olsun inandı.

Yardım edemeyeceğini, ama Siirt'te oturan bir milisin adresini vereceğini söyledi. Onun taksisinin olduğunu, yardım ederken fazla dikkat çekmeyeceğini belirtmeyi de unutmadı.

Bunlar iyi güzel de, Siirt merkeze gerilla elbiseleri ve silahla nasıl girecektim. Adresi bulmak da ayrı bir sorundu. Benimle gelmesini istedim, kabul etmedi. Genç oluşumun onun retlerinin çokluğunda bir etkisi var mıydı, bilemiyorum. Ama her söylediğimi bu kadar kolay reddetmesi normal gelmiyordu. Adresi iyice öğrendikten sonra yola çıktım. Oldukça yorgundum ve işleri tek başıma örgütlemek oldukça zordu.

Gündüz vakitlerinde güvenli bir yerde gizlendim. Çoraplarımı, elimi, yüzümü yıkadım. Güneşin azar azar sızdığı koyu bir gölgelikte uyudum. Deliksiz demeyeceğim, çünkü güvenlik kaygısıyla sık sık uyanıyordum, ama yine de güzel bir uyku uyumuştum. Daha hava kararmadan yol hattına baktım. Sabaha kadar yürümem gerekiyordu. Arkadaşların yaşamı için her şeyi yapmaya hazırdım. Onları düşündüm bir an.

İkinci güne girmiştik. Zeydin arkadaş dut toplayabilirdi, ama Şervan arkadaşın durumu daha ağır ve o, bakıma muhtaçtı. Bu gece onlara kendim olmazsam bile, ihtiyaçları olan tüm malzeme ve erzağı ulaştıracaktım. Beni tek kaygılandıran şehir girişinde tesadüfi olayların gelişmesiydi. Gerçi ev, bir kenar semttemiş, ama sokaklardan gerilla elbiseleri ve kışkırmayla geçeceğimi düşündükçe bana inanılması ve uygulanması imkansız gibi geliyordu.

Siirt'in ışıklarını görmeye başlamıştım. Zeydin arkadaş duysaydı, eminim ki izin vermezdi. Çünkü bu, yaşamı riske atmaktı, hatta çılgınlıktı. Arkadaşlar duyunca ne diyecekler diye düşündüm. Bazıları büyük cesaret olarak değerlendirecek, ama hemen uyarılacaklardı. Çünkü biraz mantıklı düşünenler ise maceraperestlik ve parti açısından bireysellik olarak mahkum edilecekti. Onaydan geçmeyecekti. Hatta beni cezalandırabilirlerdi. Cezayı hakkettiğimin farkındayım, ama başka çarem de yoktu. Arkadaşları kurtarmalıyım.

Şehre nasıl gireceğimi düşünüyordum. Mahalle hangi yöndeydi, onu da bilmiyordum. Keşke Siirtli bir arkadaş yanımda olsaydı dedim kendi kendime. Sonra aklıma taksi tutmak geldi. Caddeye yaklaştım. Şehirler arası otobüsler, kamyonlar vızır vızır geçiyorlardı. Gecenin bitmesine daha çok vardı. Tek kişinin olduğu bir arabayı durdurmaya karar verdim. Bu taksi de olabilirdi, özel oto da.

İleriden sadece içinde şoförün olduğu bir taksi geliyordu. Hemen yola çıktım ve dur işareti yaptım. Önce silahımı sakladım. Araba durduktan sonra silahı şoföre gösterdim. Beni nasıl karşılayacağını bilemiyordum. Silahı görseydi durmayabilirdi. Eğilip,

“Merhaba” dedim, gülerek. Öyle şaşkın bakıyordu ki, yüzü sapsarı olmuş, ağzı yarı açık kalmıştı. Kapıyı sakince açıp, öne oturdum.

“Merak etme, sana hiçbir zarar vermeyeceğim. Beni şu adrese götürürsen sevinirim” dedim. Gözünü bile kırpmadan bana bakıyordu. Onu biraz sakinleştirmem gerektiğini anladım. Kışkırmayla sağ tarafıma, kapı ile dizimin arasına koydum. Ellerimi dizlerimin üzerinde birleştirdim. Sık sık gülümsüyordum. Rahatlamıyordu bir türlü.

“Kasetin var mı, müzik dinleyelim. Gideceğimiz yer uzak değil herhalde” dedim cevap

vermeden bir kaset taktı teybe. Adını sordum.

“Mustafa” dedi.

“Mustafa arkadaş benim acelem var. Arabayı çalıştırsan iyi olur” dediğimde kendine geldi ve yola koyulduk. Hala konuşmuyordu. Ona Siirt’e ve halka dair sorular sordum. Kısa cevaplar verdi. Fazla bilgisi yoktu. Yaşadığı yere dair daha duyarlı olması gerektiğini söyledüğimde,

“Ekmek parası derindeyiz” dedi. ona benzin fiyatlarını sorduğumda çok şaşırdı.

“Biz de benzin kullanıyoruz. Arabalarımız yok belki ama, jeneratörlerimiz var.”

“Onunla ne yapıyorsunuz?” dedi.

“Kış aylarında mangalarımızı aydınlatıyoruz. Bir de TV’miz var”

TV’yi duyunca çok şaşırdı. Sohbetimiz karşılıklı tanışmayla sürüyordu. Isınmıştı bana öyle belli. Yüzüne renk geldi. Arada birde tebessüm ediyordu.

Gideceğim adres şehrin öbür ucundaymış. Etrafıma baktım. Siirt’i daha önce hiç görmemiştim. Şimdi de gördüm sayılmaz. Üstelik gece yarısıydı. Ama güzel bir yere benziyordu. Bunu onunla paylaştım.

“Keşke gündüz olsaydı da, Siirt’in güzelliğın daha iyi görebilseydim” dedim.

Birden şoförün bakışında şefkat ve acıma karışık bir duygu hissettim. Eminim acıyordu. Bilmiyordu ki yüzlerce şehri dağlara değişmem. Ama bir yerin güzelliğini de inkar etmem. Siirtli arkadaşlardan çok dinledim burayı. Yolumuz biraz daha uzasaydı sohbetimiz daha da derinleşecekti. Beni can kulağıyla dinliyor, öyle anlatılan yabani, canı, katil olmadığını anladı; hatta kendisiyle ortak yanlar bulunca daha da yakınlaşmaya başlıyordu.

“Adres burası” dedi. Daha ona beklemesini söylememiştim ki,

“Seni bekleyeceğim” dedi. Anlıyordu. Ev, iki katlıydı. Kapıyı hızlı hızlı çalmaya başladım. Sabah olmadan Siirt’ten çıkmam gerekiyordu. Kaldı ki bu milisi de ikna edebilir miydim bilemiyorum. Çünkü bununla işim daha zordu. Diğer mezradaydı. Gidiş gelişlerimiz doğaldı. Peki ya şehirde tek başına olmak. Akıntıya kürek mi sallıyordum bilemiyordum.

Kapıyı milisin karısı açtı. Beni görür görmez bayıldı. Ardından gelen adam önce karısıyla ilgilendi, sonra beni içeri aldı. Kısa bir hal hatırdan sonra anlattıklarımı dinlemeye başladı. Ona tüm olup biteni anlattım. Dinlemedi bile. Sadece yapamayacağını söylüyordu. Fazla ısrar etmedim. Etmemin bir anlamı da yoktu zaten. Nasıl olsa inanmayacaktı. Tekrar geldiğim yoldan döndüm. O yolculukta yanıma kar kalan Mustafa’nın arkadaşlığı oldu. Beni arabaya aldığı yere getirince,

“Dur. Burada inmek istiyorum” dedim.

“İstediğın köye kadar götürürüm” dedi. İsteseydim, götürürdü. Ama hem verecek param yoktu ve benim için daha fazla masraf etmesine yüreğim el vermiyordu. Zaten yemek ısmarlamıştı. Başka şeye ihtiyacımın olup olmadığını sordu. Beni oldukça mahcup etti. Ona verebileceğim hiçbir şeyim yoktu. Sadece “sağol” diyordum. O da ne kadar yapsa, ne verse yetersiz gibi hissediyordu.

Gideceğim köye kadar götürmekte çok ısrarcıydı, ama izin vermedim. Arabayı köşeye çekti. Farları söndürdü. Ağlıyor muydu, fark edemiyordum. Bir ara karşıdan gelen arabanın ışığı yanağındaki bir damla göz yaşında ışıyınca anladım. Birkaç saat önceki şaşkınlığıyla şimdiki hali arasında dağlar kadar fark vardı ve biliyordum ki, ağladığı ben değildim. Ona sıkıca sarıldım.

“Kendine iyi bak. Ekmek parayı da kazan, ama bu şehrin ve bu halkın sorunlarıyla da ilgilen. Dağ gibi yiğit bir gençsin, hem de çok iyisin” dedim. Boynuma sıkıca sarıldı.

“Arkadaşlara selam söyle. Sizi hep takip edeceğim” dedi. Bu beni daha çok sevindirmişti.

“Seni unutmayacağım” dedim ve hızla ayrıldım. Biraz daha kalsaydım ağlayabilirdim. Başladığı yerde biten ama hiç unutulmayan arkadaşlığıyla Mustafa’yı hep anar ve anlatırım.

Anladım dostluk için uzun yıllara ihtiyaç yoktu. Kısa sürede hem de birkaç saatlik

paylaşımlarla uzun zamanlara sığacak arkadaşlıklar kurabilirdik. Yeter ki özden ve hesapsız olsun. Bunu yaşadığım için derinden inanmak kadar aynı duyguyu yaşamamanın özlemini hep duydum. Emenim Mustafa’da duyuyordur. Ve onun da anıları arasında bir yer ayrılmıştır.

O gece sabaha kadar bir yerde dinlendim ve akşam ilk uğradığım eve gittim. Bu sefer tavrımı değiştirdim. Daha sert ve itiraz kabul etmez bir ifadeyle,

“Bir araba bul. Erzak ve ilaç alıp arkadaşların yanına git. Ben burada kalacağım. Bu işi bu gece halledeceksin” dedim.

Korku tüm duygulardan daha çabuk harekete geçiriyordu insanı. Hiç itiraz etmeden evden çıkıp gitti. Sabaha doğru döndüğünde yorgunluktan bitmiş gibiydi.

“Gittim, fakat orada kimseyi göremedim. Köy yolunda tekerlek izleri vardı” dedi. Büyük ihtimalle izleri görüp dönmüştür. Çatışma bölgesi olduğunu söylediğime pişman olmuştum. Yeteri kadar erzak ve sağlık malzemelerini alıp arkadaşların yanına gittim. Ay ışığı hep aynı parlaklığıyla aydınlatıyordu yolumu. Köye ulaştığımda aklımdan bin bir düşünce gelip geçiyordu. Onları bulamayabilirdim. Böyle bir şey olursa kendimi asla affetmeyecektim. Ama nedense içim çok rahattı. Sanki onları bıraktığım yerde bulacaktım gibi bir his vardı.

Köye türkü söyleyerek girdim. Sesimi duyarlarsa onları kaygılandırmamış olurum düşüncesiyle ilk su içtiğimiz çeşmeye doğru gittim. Şervan uzanmış, Zeydin arkadaş da fıstık toplamış, Şervan için fıstık kırıyordu. Sarıldık. Durumları iyi görünüyordu ama, ilaçsızlık yaralarını daha da derinleştirmişti. Pansumanlarını yaptıktan sonra tek sorunumuz arkadaşlara ulaşmak olarak duruyordu önümüzde. İlk işim bir not yazıp koçerler aracılığıyla arkadaşlara ulaşmak oldu.

Arkadaşlardan kısa bir sürede haber geldi. Hatran’da, Zeydin ve Şervan arkadaşlar iyileşinceye kadar kalmamızı uygun görmüşler. İki arkadaş iyileşinceye kadar mezrada kaldık. Kısa bir süre sonra Bitlis alanına doğru harekete geçtik.

İç içe yaşadığımız duyguların hangisidir iz bırakan bilemiyorum. Ama bu anıdaki o çalkantılı anlar, kendimle boğuştuğum kaygılar, ağlamamak için arkamı döndüğüm sahneler ve arkadaşının yaşamının senin ellerinde olduğunu bilmenin vicdani ağırlığı ve sorumluluğu...Hangisidir yıllara sarkan? Belki de beni ben yapan duygular bunlardır.

Anlatan; KARKER KİÇİ

KISA ANLARDAN İZLER

“Bazı arkadaşlar şahadet biçimleri ile kahramanlığa adını yazdırır. Bazıları ise yaşarken, yaşadığı ve yaşattıklarıyla unutulmazdırlar.”

’93 yılının herhangi bir ayındaydık. Mutki’nin güzelliğini yeni yeni keşfetmeye başlamıştım. Alana geldiğim ilk gündü. O gece nöbet listesine çavuş olarak yazıldığım için uyandırıldım. Fazla misafirperver sayılmazlardı. En azından bir günlük misafirlik şansını ya da lüksünü tanıyabilirlerdi.

Nöbete dair herhangi bir rahatsızlık ve söylenme hiçbir ortamda hoş karşılanmazdı. Hele hiç tanınmadığım bu bölükte misafirperverliklerine dair eleştirilerimi dillendirmem, itiraz

anlamına gelebilirdi ve bu, iyi bir izlenim bırakmazdı. Yüzüme olgun bir ifade geçirip, yüzünü seçemediğim arkadaştan nöbet listesini aldım. Yabancıliğime ve alanda yeniliğime vurgu yapmadan, ama bir şekilde anlamasını istediğim için,

“Nöbet yeriniz neresi acaba? Bölüğünüze geleli birkaç saat oldu da! Tanımaya fırsat bulamadım” dedim sinir sinir gülümseyerek. Yüzünü karanlıkta seçemediğim erkek arkadaş ne demek istediğimi anlamıştı sanırım. Sesindeki mahcubiyet kızgınlığımı yatıştırmaya yetmiyordu. Onu daha fazla kızdırmayı düşünmüyordum zaten. Onun yapacağı bir şey yoktu. Nöbet listesini iki arkadaş hazırlar, yönetim üyesi iki arkadaşın onayından geçer. Arkadaş aynı mahcubiyetle,

“Karşıdaki ağacın hemen yukarısındaki kayanın yanında” dedi.

“Teşekkürler, iyi geceler” dedim.

Eminim çok asabi olduğumu düşünmüştür. Silahımı omzuma attım, yıldızlara baktım. Işıl ışıl duruyorlardı yerlerinde. “Bu gece sizleri görmeden sabahlamayı düşünüyordum” dedim. Ama askerlik mekan ve zaman tanımadığı gibi, misafirliği de aşmıştı. Noktayı tanımaya çalışıyordum. Etrafıma bakındım; mutfak, mangalar, içtima sahası ve nöbet yeri.

Nöbet yerine doğru gittiğimde, nöbetçilerin geleni tanımamalarının yaratacağı sonuçları düşündüm. Bir de olur ya parolayı unutursam! Bunu düşünmek bile korkutuyor insanı. Yakınlaştığımda parolayı söyledim. İki nöbetçinin de bu yabancı sesin kime ait olduğunu anlamak için dikkatli bakışlarını geceye rağmen nasıl üzerime diktiklerini ben biliyorum.

“Tu kiye?”

Güzel bir soru! Şimdi ona adımı söylersem tanıyacak mıydı? O zaman ona sicilimi; ne zaman katıldığımı, hangi alanlarda kaldığımı ve yaşam sorunlarımı söylemem gerekiyordu (abartıyorum tabii).

İçimden şu cevabı vermek geçiyordu: Kim olduğunu bilmediğiniz, birkaç saat önce bölüğünüze gelen, nöbet listesine çavuş olarak yazdığınız yorgun arkadaşınız. Cevap süresini uzatmadan,

“Adım Medya. Birkaç saat önce (zaman belirlemesi yeniliğimi iyi ifade ettiği için sık sık kullanıyordum) bölüğe geldim. Çavuşum, yarım saat daha var nöbetinizin bitmesine” dedim.

Sessizlik çöktü. ‘utandılar’ diye düşündüm. İçimde uykusuzluğumun intikamcı duyguları vardı. İyi ki hava karanlıktı da yüzümdeki o çekilmez ve gerilmiş ifadeyi görmüyorlardı. Sessizliği kendime göre yorumlarken, dünyadan habersiz ve söylediklerimden etkilenmeyen bir ses,

“Bizden sonra hangi arkadaşlar nöbetçi?” diye sordu.

Pes doğrusu! İnsan der ki, “Heval yanlışlık olmuş, neden sizi nöbete yazmışlar. Ayıp değil mi, falan filan...” Oysa hiçbir görgü kuralının ihlaline aldırmadan sormuştu bu soruyu. Diğer arkadaş,

“Heval, sen devriyeye gidecek arkadaşları uyandır; şu ilerideki mangadalar. Ben nöbetçileri kaldırıyorum. Onlar biraz geç uyanıyor da.”

Her ne kadar istediğim yorumu alamamış olsam da bu cazip teklifi reddetmeyecektim. Saatim tamamlanınca gidip devriye nöbetçilerinin bulunduğu manganın biraz ilerisinde durdum.

“Hevale Dılovan!” diye birkaç kez seslendim. İçeriden “hımm” diye sesler geliyordu. Ancak uyanmaya dair herhangi bir iz yoktu. Sesimi daha da yükselterek çağırdım. Üçüncü seslenişimde naylon mangadan dışarı çıktı. Akşamdan kalan sönmüş, soğuk kül dolu ocağın başına oturdu. Ellerini küle doğru uzatıyor, sanki çok ısınmış gibi birbirine sürtüyor, sonra tekrar ocağa uzatıyordu. Ayakta uyuduğu her halinden belliydi. O esnada ben elimi küle doğru uzattım. Hiçbir ısı yoktu. Dılovan arkadaş benim ne yaptığımı görmüyordu. O sadece refleks haline gelmiş bir davranışı tekrarlıyordu.

“Uyandınız mı?”

“Evet” dedi.

“Devriye göreviniz varmış” dedim. Diğerlerinin göstermediği tepkiyi bekliyordum.

“Kimsin, bu kadar da anlayışsızlık olmaz, gelir gelmez size çavuşluk mu yaptırıldılar vb...”

Cevabımı hazırlamıştım,

“Birkaç saat önce bölüğe geldim...”

Sağ gözünü yarım açtı. O gece beklediğim en son şeyi söyledi,

“Seni yarın tekmilde eleştireceğim” dedi.

Bu da neyin nesiydi böyle. Şok olmuştum.

“Bir kusur mu ettim seni nöbete kaldırdığım için” dedim.

Onu alaya aldığımı anlamasını istiyordum. İlk günden nöbete yazılırsam, ilk tekmilde de eleştirilmem hiç de şaşılacak bir durum olmaz. Bu kadar radikal bir bölük görmemiştim doğrusu.

“Neden eleştirileceğimi öğrenebilir miyim?”

“Beni iki dakika erken uyandırdın” dedi.

O an tüm sinir sistemimin uyarıldığını, gerildiğini, saçlarımın diken diken olmak için tokadan fişkiracağını hissettim. Sesimi tanıyamıyordum artık.

“Peki, sönmüş ocağın başında çavuşu meşgul ederek, nöbetinden on dakikayı noktada geçirdiğin için seni eleştireceğimi biliyor musun?” dedim ve yanından ayrıldım. O kızgınlıkla uyuyup uyumadığımı hatırlamıyorum. Ama sabahı kızgınlığımdan hiçbir şey kaybetmeden karşıladığımı iyi biliyorum. Arkadaşlara geceyi anlattım, biraz da sitem ettim tabii. Arkadaşlar Dılovan arkadaşın yeni gelen her arkadaşına bu şakayı yaptığını, onu zamanla tanıyacağımı, önyargılı olmamam gerektiğini söylediler.

...

“Zorluklar özgür kişilikleri

çelikleştirir” diyor Başkan. Zor koşullarda yaşamı ne kadar sevdiğimiz, onun için neler yapacağımız, ve yeniyi yapma gücümüz açığa çıkar. Yapmacılığa izin vermeden, yalana göz yummadan ve ikiyüzlülüğe yol vermeden... Ne düşünüyorsak, ne istiyorsak onu yaşar ve onu anlatırız çevremize. Reddettiklerimiz ve kabul ettiklerimizle varlığımızı oluşturur, yarattıklarımızla yaşamı sürdürürüz. Yaratmak zor koşullarda yaratıcılık olur. Çünkü ender olandır. Bu nedenle kahramanlar en zorlu koşullarda ortaya çıkar. Çünkü onlar tercih yapmanın geciktiği zamanlarda tercih koyarlar ve bu hiçbir zaman kendileri için olmaz. Onları tarihe yazdıran da budur: Halklar için yaşamak istemeleri ve uğrunda varlıklarını gözlerini kırpmadan adadıkları insanları yazar tarih.

Her mücadele kendi koşulunda ve kendi tarihinin ağırlığında yürür. Onun güçlülüğü, zorluluğu ve acımasızlığı, geçmişinin aydınlığı, büyüklüğü, ihaneti ve barışıyla belli olur. Bu nedenle her halkın mücadelesi atalarından kalan miras üzerinden yükselir. Mirasın derinliklerindeki ihanetin acımasızlığı çıktıkça gün yüzüne, kahramanları çoğalır ülkemizin. Öyle ki isimlerini sıralayamaz, anılarını anlatamaz oluruz. “Adsız kahramanlar” yazar tarihimizi ve biz birinde hepsini tanırız. Hepsine selam göndeririz yıldız kayınca, tan atınca ve rüzgar ılık ılık esince.

Bazı arkadaşlar şahadet biçimleriyle kahramanlığa adını yazdırır. Bazılarıysa yaşarken yaşadığı ve yaşattıklarıyla unutulmazdır. İşte Dılovan arkadaş da zor koşullar içinde yaşam tercihi hep en ileri, en güzel ve özgür olanlardandı. Gençliği ona toyluğu değil, iddialılığı ve canlılığı getirmişti. Hatalarını çabuk gideren bir militan olduğu için toyluk uzun sürmemişti onun yaşamında.

.Önderlik Sahasından geleli uzun süre olmamıştı. Öğrendikleri bilgi yığını değil, her birini kişiliğinin ve yaşamın bir yönüyle bütünleştirmişti. Askeri gelişkinliği düşmana olan öfkesinin bir sonucuydu. Her çatışmada ve her eylemde en öndeydi. Bunu büyük bir coşkuyla yapıyordu.

Cesareti öylesi anlarda tüm tereddüt kaygı ve korkuları giderirdi. Onun yaşamında belirleyici olan düşünce, “Bizler bu halkın umutlarıyız. Bu halka, hayallerini gerçekleştirme sözü verdik ve bunu bilerek yaşayacağız” diyordu.

’95 yılında gençliğinin yüzüne vuran masumiyeti ve gözlerindeki keskin ışıltıyla bölük komutanı olmuştu. Ağır sorumluluklar almak onu daha da aktif kılmıştı. Bölüğündeki üç bayan arkadaştan birisi de bendim. Önderlik Sahasındaki kadın yoğunlaşmalarını bizimle paylaşıyordu. Sürekli tartışmalar geliştiriyordu. Savaş anındaysa her birimiz bir takımda yerimizi alıyorduk. Ben Dılovan arkadaşın olduğu takımdaydım. Böylece onu gözlemleme ve ondan yeni yaşamı öğrenme şansını yakaladım. Elbette onunla yaşamak unutulmaz anılar bırakıyordu hafızalarda.

Garzan’da en sık yaşadığımız savaş biçimi çatışmaydı. Yine böyle bir çatışmada binlerce asker gelmişti ve biz sadece bir bölüklük güctük. İki grup biçiminde çatışmayı yürütüyorduk. Yaralılarımız vardı ve çember gittikçe daralıyordu. Elimden ve karnımdan yara almıştım. Elbiselerim kana bulanmıştı. Yaralarım sıcak olduğu için ağrı hissetmiyordum. Yan mevzide Şervan arkadaş yaralanmış, hareket edemiyordu. Ona,

“Sürünerek yanıma gel” dedim. Kıpırdamıyordu. Mermiler adeta yağmur gibi yağıyordu. Bazen dönüp Şervan’a bakıyordum. Gözlerini bana dikmiş, gülümsüyordu. Ona yardım edememek, beni mermilerden ve durmadan akan kanımdan daha çok etkiliyordu. Birini daha kaybetme düşüncesi bende korkuya dönüşmüştü. Çiya arkadaş,

“Siz gidin ben sizin savunmanızı yapacağım” dedi. Böylesi durumlarda gerilla hep kendisini seçer.

“Siz gidin!”

Gerillanın en çok kullandığı kısa ama özlü bir cümledir. Bu hem bir onurdur, hem de gerilla olmanın ilk koşulu. Çünkü bunu bize binlerce, “Siz gidin” deyip şehit düşen arkadaşımız öğretmişti. Ama bu sefer Şervan arkadaş bırakmaktansa,

“Ben Çiya arkadaşın yanında kalırım daha iyi” diyordum. Ayağa kalktım,

“Ben kalacağım!” dedim. İşte o zaman tüm duyarlılığıyla Bargıran arkadaş beni oturttu. Yüzüne yansıyan öfke, gerilmiş bir yay gibiydi. Onu ilk kez böyle görüyordum.

“Sen ölmek istiyorsun, Çiya ise kurtulacak” dedi.

Alnını sıyıran mermi yüzünden oluk oluk kan akmasına neden olmuştu. Biz bunları tartışırken az ötemizde Dılovan arkadaş cebindeki tüm kağıtları çıkarmış, yakmaya çalışıyordu. Bize yardım etmesini istediğimizde, elindeki pimi çekilmiş bombayı ileriye doğru fırlatarak yakınlaştı. Gözleri kan dolmuştu, onu ilk kez böyle görüyordum. Benim yaralandığımı görünce,

“Yoksa sende mi gideceksin?” dedi. Çok duygusallaşmıştı. Ona, yardıma ihtiyacımızın olduğunu söyleyince,

“Tamam” dedi. Buruktu biraz.

Sevdiği ve eğittiği arkadaşları kaybetmenin ağırlığı omuzlarına çökmüştü. Israrlı ve azimli olmasaydı bu ağırlığın altında ezilebilirdi, ama o güçleniyordu. Aç, susuz, yorgun ve arkadaş yokluğuyla noktaya döndük. Şervan’ın bakışları hala takılıdır yüreğimde. Noktada kalan arkadaşlar intikam eylemi düzenlediler. Eylem tahmin edilenden daha başarılı geçmişti. Onlar noktaya dönünceye kadar yaralar pansuman edilmiş, yorgunluklar atılmıştı.

Dılovan arkadaş ise kanlı elbiseleri yıkıyor, saçları tarıyor ve yaraları pansuman ediyordu. Hiç dinlenmiyordu.

Yaralarım ağırdı, arkadaşlar kurutulacağımı tahmin etmiyorlardı, ama yapılan ilk müdahaleler sonuç almıştı. Bazen kendime geliyor, etrafıma bakıyordum. Baygınlığın ve narkozun etkisiyle olsa gerek, şehit arkadaşları da etrafımda görüyordum. Rüya ve gerçek iç içe geçmişti.

Bir ara elime küçük sıcak bir ekmek verildi. Uyandım. Dılovan arkadaş,

“Ekmek yemelisin, yeni pişti” dedi. Dokundum, sıcacıktı. Nasıl olduysa aklıma unumuzun olmadığı geldi. Diğer ellere baktım, ekmek yoktu. Bu, benim güçlenmem için verilmişti. Ekmeğin ucundan bir parça kopardım, kalanını Dılovan arkadaşına uzattım. Herkes benim yaptığımı yapıyordu. Küçük ekmek elden ele gezdi. Biz bizi anlıyorduk.

Garzan eyaleti çeteci ajan ağının etkili olduğu bir eyaletti. Sadece düşman ile anlaşarak başlatılmış çatışmalar değil, yaşamda özgürlüğe, Önderliğe, ilişkin hiçbir ilkenin yaşama geçirilmesine izin verilmiyordu. Bu nedenle Önderliğin eğitip, gönderdiği arkadaşlar ilk çatışmada vuruluyorlardı. Böylesi bir ortamda Dılovan arkadaş Kadın özgürlüğünden bahsediyordu. Daha o dönemde çeteci eğilim Dılovan arkadaş boşa çıkarmak için elinden geleni yaptı.

Arkadaşların tümünün sempatisini kazanan Dılovan arkadaş, çeteci ajanların tepkisini topluyor ve kendisini her türlü yaşam ayrıntılarına boğmak istemesine rağmen başaramıyorlardı.

Ajan olarak gönderilmiş biri kaçınca bir bölük arkadaş zor durumda kalmıştı. Dılovan arkadaş o bölüğü de alarak iki bölük halinde Şex Cuma vadisine gittik. Kar yağışı hiç durmuyordu ve neredeyse belimize kadar kar vardı. Öncüydü, yol açıyordu. O gece büyük zorluklarla Şex Cuma’ya ulaştık. Elbette bu onun sevilme nedenlerinden birisiydi. Tüm zorluklara ve yanlışlıklara rağmen o, en tutarlı ve olması gerekeni yapan bir yürüyüşün sahibiydi.

Tatvan alanına bir nevi sürgün gitmiştik. Dılovan arkadaş bulundukları alandan uzaklaştırmak istediler. Ama her şeye rağmen Dılovan arkadaş o alana hedefli gidiyordu. Çünkü alanın, parti adına hareket eden ajanlar tarafından zorlandığını, bazı ailelerin koruculaşmalarında yanlış yaklaşımların neden olduğu bir halk ve zorluklarla dolu bir çalışma sahası olduğunu biliyordu. Korucu köylerinin çoğu ajanlaştırılmıştı.

Dılovan arkadaş bu köyleri tekrardan kazanmayı hedefliyordu. Bu nedenle köylere en yakın vadiye nokta kurduk. Eğer ilişkilerimizi iyileştirmezsek, o alanda ne eylem yapabilir ne de üslenme geliştirebilirdik. Önce halkı yurtseverliğe çekmeliydik. Dılovan arkadaş uzun zamandır arkadaşların giremediği köylere giriyor, halka toplantı yapıyordu. Herkesle ayrı ayrı diyalog kuruyordu. Çobanların hiçbirini tartışmadan, sorunlarını dinlemeden, Partiyi anlatmadan göndermiyordu. Yaşamlarını öğreniyor, onlara bir dost sıcaklığında yaklaşıyordu.

Tepelere çıkıyor, hem araziye tanıyor hem de en iyi eylem nasıl yapılır, onun keşfini yapıyordu. Dönerken ise hiçbir zaman eli boş dönmüyordu. Çeşit çeşit ot tanıyordu ve en çok da mantar toplamada ustaydı. Tanımadığımız otları tanırdı.

Yaptığı tüm keşifler sonuç vermişti. Eylem için tüm arkadaşlar hazır. Eyleme sadece altı erkek arkadaş katılacaktı. Bayan arkadaşlar olarak bu durumu onaylamazsak da yapacak başka bir şey yoktu. Kaldı ki Dılovan arkadaşın gerektiği yerde bayan arkadaşları kattığını biliyorduk. Bizim heyecanımızın kaynağında eylemi paylaşma arzusu ağır basıyordu. Eylem grubunu geçirdik. Onlarla üç gün sonrasına başka bir noktada randevulaştık.

Üç gün geçmişti, ama eylem grubumuz hala ulaşmamıştı bize. Ha geldiler ha gelecekler diye beklerken her şeyi aceleyle yapıyor. Onlar gelince hemen nokta değiştirmeye kararlıydık. Yemeğimizi ayak üstü yerken, eylem grubunun komutanı noktadaki arkadaşlarla bağlantı kurdu. Düşmanın boğaza ulaşmak üzere olduğunu, kendilerinin çembere alındığını, bizlerin dikkatli olmasını söyledi.

Daha bu konuşma bitmemişti ki çatışmaya girmişlerdi. Üç arkadaş çemberi yarıp çıkarken, diğer üç arkadaş da çatışmaya devam ediyordu.

Tabii biz de kısa bir süre sonra çatışmaya girdik. Noktaya sızma yapmışlardı. Bir grup arkadaş çemberdeki üç arkadaş kurtarmaya çalışırken, noktadaki çatışma gittikçe artıyordu.

Bu çatışmada Dılovan arkadaş çenesinden aldığı kurşun ile yaralanmıştı. Onu güvenli bir yere götürdük. Durumu iyi sayılmazdı. O hemen cebindeki kalemi ve kağıdı çıkarıp ne yapmamız

gerektiğini yazıyordu. Elindeki deftere,

“Geri çekilin!” diye yazdığında, hemen uygulamaya geçtik. Elimizde olan çok az sağlık malzemesiyle pansuman yapıyorduk. Bir ara defterine,

“Estetiğim çok bozulmuş değil mi?” diye yazınca, hem gülmüş hem de üzölmüştü. Yasin arkadaşın olduğu alana gidecektik. Beş saatlik yolu, on saatte aldık. Yol boyunca defterine hep şakalar yazdı. Aslında ne çok zorlandığını görüyorduk, elden bir şey gelmeyeceğini o da görüyordu ve bize moral veriyordu. Noktaya iki saat kala diğerk bölükten arkadaşlar yardıma geldiler.

....

Ayrıldıktan kısa bir süre sonra Dılovan arkadaş, Yasin, Halil ve Kemal arkadaşlarla birlikte şehit düştü. Garzan’a uzun bir sessizlik çökmüştü. Sevgileri hala canlıdır anılarımızda ve inançlarının ardılı olmak bir onurdur hepimiz için!

Anlatan: Medya Garzan

NERGİS-NUCAN

***“Ve biz şimdi bakarken birbirimize,
Yürelerimizdeki sınırlara takılıyordu sevinçlerimiz.”***

Gün avuçlar arasından bir nehir gibi kayıyordu. Yağmur sonrası sis dağılmış, dağların doruklarına doğru çekiliyordu. Avuçları ısıtan ateş ve ıslak toprak kokusu huzur veren bir dünyaya götürüyordu insanı. Doğanın bu kadar güzelliğı bir arada veriyor olmasına hem şaşıyor hem de kendimi minnet duygusu ile dopdolu hissediyordum.

Sadece doğanın güzelliğı değildi beni büyüleyen, doğa ile paylaşım biçimimizde beni oldukça şaşırtıyordu. Sıradan bir ziyaret, gelip geçici bir heves ya da unutmaya ramak kalan beraberlik değildi bizimkisi. Ondan bir parça olduğun bilerek ve onda kendini arayarak kurulan bir yaşamdı bu gerillacılık.

Ne zamanla yarış ne de mekan alternatifi vardı. Ben yeni de olsam, artık bir gerillaydım. Bunu bilerek yaşamak ve bunun tadıyla her şeye doyasıya bakmak. En çok dikkatimi çekenlerden biri de arkadaşlardı tabi.

Kızıl közler önünde oturmuştuk. Ormanın büyük gürültüsü içinde bakıyorduk birbirimize. O nereden gelmişti ben nereden. İkimizi buluşturan o ince noktayı yakalamaktı tek gayem ve arkadaşlığımızın anlamı burada saklıydı. Suriye’de büyümüşü, Kürttü. Hem de aslını hiç kaybetmemiş olanlardan.

“Adın ne?” diye sorduğumda verdiği cevap ile anlamıştım tanıdık bir şeylerin olduğuna.

“Nergis” dedi.

Dağ nergisi kadar asil ve güzeldi. Sarı saçlarının yuvarlak haleleri omzuna dökölüyordu. Mavi gözleri öyle sıradan ve anlamsız bakmıyordu. Kovaladıkça kaçan bir ceylan ürkekliğinde ve güzelliğindeydi. Aramızda ne sınır yabancılığı ne de hasretin yakıcılığı vardı. Ne o yükseklerdeydi ne ben uzaklarda. Yan yanaydık. Aynı kızılığa uzatıyorduk ellerimizi ve gözlerimizi kırpmadan, şüphe ile değil, hayranlık ile bakıyorduk birbirimize.

Bir araya gelmek kolay mıydı? Bunun nasıl gerçekleştiğini hiç sormadık. Ve anlatmadık birbirimize. Biz sadece farkında olmadığımız bu mucizevi zeminde, tesadüf diye adlandırdığımız küçük sürprizleri yaşıyorduk.

Aramızda sınır vardı. O sınırlar ki mayınlar ve tellerden geçit vermeyen, arkadan vurulacağını bilerek geçilen, bazen de geçilmesi sadece hayalde olan, bir ömür tel örgülerin öte

yanında tüketilen yaşamlar. Yani sınır yaşamıydı bizi bizden koparan ve bunun birlikteliğiymiş mucize olan. Hem de sınırın binlerce kilometre uzağında... nasıl kalkmıştı aramızdan? Dünyada var olmanın tek ölçütü tel örgüler çevirmek iken bunu kaldırarak var olmak nasıl bir düşüncedydi. Ve bu nasıl bir güçtü. Bu kadar ayrıntının farkında olmadan anlatıyorduk birbirimize. Belki de bilerek dokunmuyorduk. Sihrin bozulacağından korkuyorduk. Bu nedenle sanki normalmiş herkes her zaman yaşayabilirmiş gibi düşünüyorduk. Hatta bir çoğumuz dört yanımıza çevrilmiş bu sınırların farkında bile değildi. Tanımamazlık, kendi dünyasından çıkmamak, yüreğini kalıplara tıkamak, tel örgüleri görmeyi engellemişti yüzyıllarca. Hatta geçemediği, vurulma gerekçesi olan sınırları kanıksamıştı. Ta ki...

Ve biz şimdi bakarken birbirimize yüreklerimizdeki sınırlara takılıyordu sevinçlerimiz. Nergisin mavi gözlerindeki berraklık benim kahverengi bakışlarımdaki kaygıyı durgun bir denizde yolculuğa çıkarıyordu. Ona ulaşmak kolay olduğu kadar zordu da. Dedim ya yüreklere örülmüş tel örgüler boğuyordu bizi. Geride kalan dikenlere takılan parmaklardan akan kanın sıcaklığıydı. Nergis güneyn yumuşaklığını yüzünün ince çizgilerinde taşıırken, benim serimde kuzeyin asi hırçın rüzgarları esiyordu. Oysaki aramızda sadece sınır vardı.

“Neden katıldın?” diye sorduğumda kaşlarını çatı. Belki de hoşuna gitmemişti sorum. Belki de ona sınırı hatırlattığı içindi. Ama yine de,

“Sen neden katıldıysan” diye kısa ama özlü bir cevap verdi.

Anlayışlı ve mütevazıydı. Sorularımın çocuksu bir merak olduğunu sonradan anladı.

“Nerelisin” diye sordum.

“Kamışlo” deyince telaffuzu farklı gelmişti.

“Kürdistan’da mı bu şehir?” diye sorunca hafif bir gülümseme belirdi yüzünde. Ve inanıyorum ki cahilliğime vermişti. Ve daha başka anlamsız sorular almamak için Kamışloyu anlattı. Siyasal ve sosyal durumunu halkın yaşamını anlattı. İçinde büyüdüğü toplumu iyi tanıyordu. O, Kamışlo’yu anlatırken ben onun neden Partiye katıldığını anlıyordum. Uzun söze gerek yoktu. Yaşamı en özlü ve kısa cümlelerle ifade edilecek kadar sadeydi.

“Sen nerelisin?” diye sordu.

“Sınırın öte yüzü” dedim. Gülümsedi anlıyordu. Sanki daha önceden tanışmışız da bu sohbet bir formaliteydi.

“Bir kardeşim şehit. Adı Ali’ydi. Evimiz Mala Şehit Ali olarak tanınır. Yurtseverdirler. İki kız kardeşim de var. Nukan Haftanın’de diğeri ise daha çok küçük Önderiliğin yanında kalıyor okuyor” dedi.

Yurtseverlik ölçüm neydi diye düşündüm bir an. Acıların götürdüğü bir sonuç mu yoksa bir tercih miydi? Peki tanımı neydi yurtseverliğin cevabı çok uzun bir süreyi alsa da yurtseverlik deyince aklıma Nergis geliyor. Onu Kamışlo’dan Garzan’a götüren ve Garzan’a ölesiye bağlayan taş taş, tepe tepe, vadi vadi tanıyan bu genç kızda bulmalıydım bu tanımı.

“Özgürlüğü arıyorum. Bilirsin özgürlük sınır tanımadığı gibi onu ararken de sınırların dışında aramalı. Kaldı ki Kürdistan dağları birbirinin devamıdır. Bu nedenle parçalanmışlık formalitedir. Çünkü Kürdistan bir bütündür. Ayıramıyorum Dersim’le Zağros’u. Kandil ile Herekol’ü. Sipan ile Cudi’yi. Peki ya sen? Ayırabilir misin bunları birbirinden”

“Tanımamazlık en büyük yetmezliğim. Seni anlıyorum fakat tanıdıkça, gördükçe ve yaşadıkça hissedeceğim”

sözlerimi doğrularcasına başını salladı.

“Acele etmelisin. Zaman hızlı savaş keskin. Kaybolmamaya dikkat et” dedi.

...

Kısa bir süre sonra. Haftanın’de bir bölükte konuk olmuştuk. Yakın ilgisi dikkatimi çeken uzun boylu bir arkadaş, biraz utanarak biraz da sabırsızlanarak, “Nereden geliyorsunuz? dedi.

Nereden geldiğimizi bildiği halde. Belli ki birilerini soracaktı.

“Neden soruyorsun?” dedim. Ve diğer sorusunu beklediğimi ifade eder bir halde ona bakmaya devam ettim. Hiç beklemeden,

“Nergis arkadaş tanıyor musun?” dedi. O an Nergis arkadaş bahsettiği kız kardeşi geldi aklıma. Ona hiç benzetemiyordum. Ama soru biçimi ve “Nergis” derken gözlerindeki ışıltıya bakılırsa bu oydu.

“Siz Nucan arkadaş mısınız?” diye sordum. Yüzündeki gülümseme ay gibi yayıldı.

“Evet” dedi. Ona Nergis arkadaş anlattım. Ondan anladığım ve çözdiğüm kadarıyla.

...

Aradan ne kadar zaman geçti saymadım. 98 yılının Mart ayında YAJK Ana Karargah geniş yönetim toplantısı için bir grup arkadaşın Gare’den geldiğini söylediler. Zaman kaybetmeden onları görmeye gittim. Aralarında Nergis arkadaş görünce dünyalar benim olmuştu sanki. Önderlik sahasından geleli bir yıl bile olmamıştı daha. Onu daha bir güçlenmiş daha gelişmiş bulum. Yurtseverliğinden hiçbir şey kaybetmemişti. Hatta onu bilinç ve bilim ile yoğurmuştu. Biraz buruk ve hüzünlüydü. Nucan arkadaşın şahadetini duymuştu.

“Ben yıllarca kaldım, burnum dahi kanamadı. Nucan arkadaş gider gitmez şehit düştü. En çok da Garzan’ın güzelliğini fazla yaşayamamış olmasını üzüldüyorum” diyordu. Yeşil gözleri ıslanınca içim buruluyordu. “Tekrar Garzan’a gitmeyi çok istedim. Ama Başkan izin vermedi. Yüreğim Garzan’ın en kuytuluğuna saklıdır şimdi. Ona bir gün mutlaka ulaşacağımdan eminim” diyordu.

Bir kaç saate sığdırılmış sohbetimizi bitiremedik. Toplantı sonrası yine bizim bölükten geçeceklerdi. Devam ederiz umuduyla ayrıldık.

Toplantı biter bitmez Gare yönetimi bölüğümüze geldi. Akşama Zap ile Gare arasındaki o tehlikeli yoldan geçecektik. Ova kadar düz ve çıplak olan bu alana sadece tanklarla hakim olabiliyordu düşman. Ve biz gecenin içinden, lazerlere görünmeden Gare’ye geçecektik. Bunu çok yapıyorduk. Zor olmayacaktı. Tepecilere geçeceğimiz yol hattını iyice denetlemelerini söyledik. Ve akşam karanlığını beklemeye başladık. Tüm gün onunla sohbet ettim. İlk günlerin heyecanını tekrardan yaşar gibi oldum. Bazen dil değiştiriyor, Türkçe konuşuyordu. Onu Botanlı sayabilir ama Küçük Güneyli olduğunu tahmin edemezsiniz. Bilmemeye dair bir kompleksi ya da güvensizliği yoktu. Biraz kendine güvensizdi o kadar. Onu aşması için güveni Parti veriyordu zaten. Parti’nin sunduğu tüm olanaklarda onu her konuda yetkin kılmıştı. Gare’ye gidiyordu Garzan’a gitmek isterken. Neden bilmem ama bana hep Garzan’ı anlattı.

Nergis arkadaş bölük komutanıydı. Gare’ye geçtikten altı ay sonra bir nokta operasyonunda bölük ile birlikte çatışmaya girdi. Nergis arkadaş, noktayı çembere alan KDP peşmergelerinin arasından bir grup bayan arkadaş kurtarmayı başarıyor. Çatışmada olan diğer arkadaşların zor durumda olduklarını görünce tekrar düşman çemberinin içinden geçerek çatışmaya giriyor. Başka bir grubu da kurtarıyor ancak alnından aldığı suikast mermisi ile şehit düşüyor. Ayrıntıları hiçbir zaman öğrenmedim. Bu kadarı hep yetti bana. Onun kahramanca şehit düşeceğini biliyordum. Çünkü o, yaşamı anlamını duyumsayarak yaşamıştı.

Yazan; Dorşin Poyraz